



ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΟΣΜΑ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Η' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΗΡΟΔΟΤΟΣ

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΙΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ Α' ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

Τιμάται μετὰ τοῦ βιβλιοσ. καὶ φόρου δρ. 29.85
(Βιβλιοσημον καὶ Φόρος Ἀναγκ. Δανείου ἀξίας δραχ. 13.85)
Ἀριθμὸς ἐγκριτικῆς ἀποφάσεως 18429
Ἀριθμὸς ἀδείας κυκλοφορίας 172, 3 Αὐγούστου 1927

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Ἀριθ. αὐτ. 37 ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ
Κατηγ. ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΗ
ΔΙΑ ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΙΝΟΤΟΜΟΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ἜΣΤΙΑΣ

44 — ΕΝ ΟΔΩ ΣΤΡΑΔΙΟΥ — 44

1927 Κατηγορία 608

Π.Δ. αὐτ. 151

H

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΙΔΑΓ. ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθ. ~~2420~~ 2420

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Π.Ε.Κ. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθ. 3/530

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Η' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΗΡΟΔΟΤΟΣ

ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚΔΟΘΕΙΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ Α' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ Α' ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ



ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΑΙ ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^{ΙΑ}

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ,"

44 — ΕΝ ΟΔΩΙ ΣΤΑΔΙΟΥ — 44

1927

Πάν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως
καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς «Ἑστίας».

Handwritten signature



ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ Π. ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ Π. ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ Π.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟΥ ΠΡΑΚΛΕΙΟΥ
Αριθ. αῦξ. 37
Κατηγ. Διδασκαλίας

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΗ

[VI]

*Α'. Ατυχῆς ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου
κατὰ τῆς Ἑλλάδος (492).*
(Κεφ. 43 - 45)

Ἄμα δὲ τῷ ἔαρι, τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν 43
ἐκ βασιλέος, Μαρδόνιος ὁ Γωθρῦεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν,
στρατὸν πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀγόμενος, πολλὸν δὲ
ναυτικόν, ἡλικίην τε νέος ἐὼν καὶ νεωστὶ γεγαμηκῶς βασι-
λέος Δαρείου θυγατέρα Ἄρτοζώστρην. ἄγων δὲ τὸν στρατὸν
τοῦτον ὁ Μαρδόνιος, ἐπεὶτε ἐγένετο ἐν τῇ Κιλικίῃ, αὐτὸς μὲν
ἐπιβὰς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα τῆσι ἄλλῃσι νηυσί, στρατιὴν
δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες ἦγον ἐπὶ τὸν Ἑλλάσποντον.
ὡς δὲ παραπλέων τὴν Ἀσίην ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν
Ἰωνίην, ἐνθαῦτα τοὺς τυράννους τῶν Ἰώνων καταπαύσας
πάντας δημοκρατίας κατίστη ἐς τὰς πόλεις. ταῦτα δὲ ποιήσας
ἠπαίετο ἐς τὸν Ἑλλάσποντον. ὡς δὲ συνελέχθη μὲν χρῆμα
πολλὸν νεῶν, συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, δια-
βάντες τῆσι νηυσὶ τὸν Ἑλλάσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς
Εὐρώπης, ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ τὴν Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας.

Αὗται μὲν ὄν σφι πρόσχημα ἦσαν τοῦ στόλου· ἀτὰρ ἐν 44
νόῳ ἔχοντες ὅσας ἂν πλείστας δύναιτο καταστρέφεσθαι

τῶν Ἑλληνίδων πολίων, τοῦτο μὲν δὴ τῆσι νηυσὶ Θασίους οὐδὲ χεῖρας ἀνταειραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους προσεκτίσαντο· τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα σφι ἤδη ἦν ὑποχείρια γεγονότα. ἐκ μὲν δὴ Θάσου διαβαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἠπειρον ἐκομίζοντο μέχρι Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὀρμύμενοι τὸν Ἄθων περιέβαλλον. ἐπιπεσῶν δέ σφι περιπέλουσι βορέης ἄνεμος μέγας τε καὶ ἄπορος κάρτα τρηχέως περιέσπε πλήθει πολλὰς τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. λέγεται γὰρ κατὰ τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων ὥστε γὰρ θηριωδестаτής εἶσθης τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων, οἱ μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ ἠπιστάετο καὶ κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ βίγει.

45 Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἔπρησσε, Μαρδόνιῳ δὲ καὶ τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ ἐν Μακεδονίῃ νυκτὸς Βρύγοι Θρήικες ἐπεχείρησαν· καὶ σφειν πολλοὺς φονεύουσι οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τραυματίζουσι· οὐ μὲν οὐδὲ αὐτοὶ δουλοσύνην διέφυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ δὴ πρότερον ἀπηνέστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρδόνιος, πρὶν ἢ σφειας ὑποχείριους ἐποιήσατο. τούτους μέντοι καταστρεφάμενος ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε τῷ πεζῷ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ ναυτικῷ μεγάλως περὶ Ἄθων. οὗτος μὲν νυνὸ στόλος αἰσχροῦς ἀγωνισάμενος ἀπαλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην.

Β'. Δευτέρα ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Δάτιν καὶ Ἀρταφέρνην. — Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη (490).

(Κεφ. 94-97, 100-117, 119-120)

Ἀθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνήπτο πρὸς Αἰγινήτας· ὁ δὲ 94 Πέρσης τὸ ἔωυτοῦ ἐποίησε, ὥστε ἀναμιμνήσκοντός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος μεμνησθῆναι μιν τῶν Ἀθηναίων καὶ Πεισιστρατιδῶν προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων Ἀθηναίους, ἅμα δὲ βουλόμενος ὁ Δαρεῖος ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσις καταστρέφεται τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγούς ἀποδέξας ἀπέστειλε ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δάτιν τε ἔοντα Μῆδον γένος καὶ Ἀρταφέρνηα, τὸν Ἀρταφέρνηος παῖδα, ἀδελφιδέον ἔωυτοῦ· ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε ἐξανδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἐρέτριαν ἀγαγεῖν ἔωυτῷ ἐς ὄψιν τὰ ἀνδράποδα.

95 Ὡς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι παρά βασιλέος ἀπίνοντο τῆς Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήμιον πεδίον, ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρατοπεδευόμενοι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρατὸς ὁ ἐπιταχθεὶς ἐκάστοισι, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἵππαγωγοὶ νέες, τὰς τῷ προτέρῳ ἔτει προεῖπε τοῖσι ἔωυτοῦ δασμοφόροισι Δαρεῖος ἐτοιμάζειν. ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσθιβάσαντες ἐς τὰς νέας, ἔπλεον ἐξακοσίησι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην. ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἠπειρον εἶχον τὰς νέας ἰθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηίκης, ἀλλ' ἐκ Σάμου ὀρμύμενοι παρά τε Ἴκαρον καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον ἐποιεῦντο, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, δεῖ-

σαντες μάλιστα τὸν περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τρίτῳ πρότερον ἔτει ποιούμενοι ταύτῃ τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ καὶ ἡ Νάξος σφέας ἠνάγκαζε πρότερον οὐκ ἀλοῦσα.

96 Ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πελάγεος προσφερόμενοι προσέμιξαν τῇ Νάξῳ (ἐπὶ ταύτην γὰρ δὴ πρώτην ἐπέιχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι μεμνημένοι τῶν πρότερον), οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ οὖρα οἴχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπέμειναν. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι, τοὺς κατέλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν· ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνήγοντο.

97 Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίουν, οἱ Δῆλιοι ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον οἴχοντο φεύγοντες ἐς Τήνον. τῆς δὲ στρατιῆς καταπλεούσης ὁ Δᾶτις προπλώσας οὐκ ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πέρην ἐν τῇ Ῥηναίῃ. αὐτὸς δὲ πυθόμενος, ἵνα ἦσαν οἱ Δῆλιοι, πέμπων κήρυκα ἠγόρευέ σφι τάδε· «Ἄνδρες ἱεοί, τί φεύγοντες οἴχεσθε οὐκ ἐπιτήδεα καταγνόντες κατ' ἐμεῦ; ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω καὶ μοι ἐκ βασιλέος ὧδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώρην μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. νῦν ὦν καὶ ἅπιτε ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε». ταῦτα μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Δηλίοισι, μετὰ δὲ λιθανωτοῦ τριηκόσια τάλαντα κατανήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίησε.

100 Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἔπλεε ἅμα τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἐρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἰωνας καὶ Αἰολέας. Ἐρετρίεες δὲ πυθανόμενοι τὴν στρατιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλεύσαν Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοῦς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἀπέιπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετρακισχιλίους τοὺς κληρουχέοντας τῶν ἵπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν χώρην, τούτους σφι διδοῦσι τιμωροῦς. τῶν δὲ Ἐρετριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὑγιὲς βούλευμα, οἱ μετεπέμποντο

μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφασίας ἰδέας· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐβουλεύοντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὰ ἄκρα τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἴδια κέρδεα προσδεχόμενοι παρὰ τοῦ Πέρσῃ οἴσεσθαι προδοσίην ἐσκευάζοντο. μαθὼν δὲ τούτων ἐκάτερα, ὡς εἶχε, Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἐρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἠκούσι τῶν Ἀθηναίων πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα, προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαι σφεας ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσάπολῶνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ταῦτα Αἰσχίνη συμβουλεύσαντι πείθονται.

Καὶ οὗτοι μὲν διαθάντες ἐς Ὠρωπὸν ἔσωζον σφέας αὐτούς· 101 οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες κατέσχον τὰς νέας τῆς Ἐρετρικῆς χώρας κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αἰγίλια, κατασχόντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία αὐτίκα ἵππους τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὡς προσοισόμενοι τοῖσι ἐχθροῖσι. οἱ δὲ Ἐρετρίεες ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μαχέσασθαι οὐκ ἐποιεῦντο βουλὴν· εἴ πως δὲ διαφυλάξειαν τὰ τείχεα, τούτου σφι πέρι ἔμελε, ἐπεὶτε ἐνίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. προσβολῆς δὲ γινομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἔπιπτον ἐπὶ ἕξ ἡμέρας πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἐβδόμῃ Εὐφορβός τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φίλαγρος ὁ Κυνέω, ἄνδρες τῶν ἀστῶν δόκιμοι, προδιδοῦσι τοῖσι Πέρσῃσι. οἱ δὲ ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱρὰ συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι κατακαυθέντων ἱρῶν, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἠνδραποδίσαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς.

Χειρωσάμενοι δὲ τὴν Ἐρέτριαν καὶ ἐπισχόντες ὀλίγας 102-104 ἡμέρας ἔπλεον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν δοκέοντες ταῦτα τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν, τὰ καὶ τοὺς Ἐρετρίεας ἐποίησαν. καὶ ἦν γὰρ ὁ Μαραθῶν ἐπιτηδεότατον χωρίον τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἐρετρίης, ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἰππίης ὁ Πεισιστράτου. Ἀθηναῖοι δέ, ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβώθηον καὶ αὐτοὶ ἐς τὸν Μαραθῶνα. ἤγον δὲ σφεας

στρατηγοὶ δέκα, τῶν ὁ δέκατος ἦν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα τὸν Στησαγόρειω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηναίων Πεισίστρατον τὸν Ἴπποκράτεος. οὗτος ὁ Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου ἐστρατήγεε Ἀθηναίων.

105 Καὶ πρῶτα μὲν ἐόντες ἔτι ἐν τῷ ἄστει οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα. τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης οὗτος δευτεραίος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε· «ὦ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμῶν δέονται σφίσι βωθῆσαι καὶ μὴ περιυδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι Ἑλλησι δουλοσύνη περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρβάρων· καὶ νῦν Ἐρέτριά τε ἠνδραπόδισται καὶ πόλι λογίμη ἢ Ἑλλάς γέγονε ἀσθενεστέρα».

106-107 Ὁ μὲν δὴ σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε, τοῖσι δὲ ἕαδὲ μὲν βωθέειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δὲ σφι ἦν τὸ παραυτίκα ποιέειν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν γὰρ ἴσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δὲ οὐκ ἐξελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ οὐ πλήρεος ἐόντος τοῦ κύκλου. Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμένοιισι ἐν τεμένει Ἡρακλέος ἐπῆλθον βωθέοντες Πλαταιέες πανδημεῖ· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτῶν οἱ Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο.

108 Τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνώμαι, τῶν μὲν οὐκ ἐόντων συμβαλεῖν (ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῆ τῇ Μήδων συμβαλεῖν), τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδew κελυόντων. ὡς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο καὶ ἐνίκα ἢ χείρων τῶν γνωμῶν, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφιδοφόρος ὁ τῷ κυάμφ λαχὼν Ἀθηναίων πολέμαρχεῖν (τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόφρον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι), ἦν δὲ

τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε.

«Ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἢ καταδουλώσαι Ἀθήνας 109 ἢ ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνα λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον, οἷα οὐδὲ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων. νῦν γὰρ δὴ, ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἦκουσι μέγιστον. καὶ ἦν μὲν γε ὑποκύψουσι τοῖσι Μήδοισι, δέδεκται, τὰ πείσονται παραδεδομένοι Ἰππῆη, ἦν δὲ περιγένηται αὐτῆ ἢ πόλις, οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πόλιων γενέσθαι. κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἷα τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσω. ἡμῶν τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δίχα γίνονται αἱ γνώμαι, τῶν μὲν κελυόντων συμβαλεῖν, τῶν δὲ οὐ. ἦν μὲν νῦν μὴ συμβάλωμεν, ἔλπομαι τινα στάσιν μεγάλην διασειεῖν ἐμπεσοῦσαν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα, ὥστε μηδίσαι· ἦν δὲ συμβάλωμεν, πρὶν τι καὶ σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροιισι ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων οἷοί τέ εἶμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. ταῦτα ὦν πάντα ἐς σέ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται· ἦν γὰρ σὺ γνώμη τῇ ἐμῇ προσθῆ, ἔστι τοι πατρὶς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· ἦν δὲ τὴν τῶν ἀποσπευδόντων τὴν συμβολὴν ἔλῃ, ὑπάρξει τοι, τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγαθῶν, τὰ ἐναντία».

Ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσκτᾶται τὸν Καλλίμαχον 110 προσγενομένης δὲ τοῦ πολέμαρχου τῆς γνώμης ἐκεκῶρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ οἱ στρατηγοί, τῶν ἢ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὡς ἐκάστου αὐτῶν ἐγίνετο πρυτανική τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὔτι κω συμβολὴν ἐποιέετο, πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανική ἐγένετο.

Ὡς δὲ ἐς ἐκεῖνον περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὧδε οἱ 111 Ἀθηναῖοι ὡς συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρους ἠγγέετο ὁ πολέμαρχος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὔτω τοῖσι

Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν. ἡγεομένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο, ὡς ἡριθμέοντο, αἱ φυλαὶ ἐχόμεναι ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας Πλαταιεῖς. ἀπὸ ταύτης δὲ σφι τῆς μάχης, θυσίας Ἀθηναίων ἀναγόντων ἐς τὰς πανηγύριαις τὰς ἐν τῆσι πεντητηρίσι γινομένας, κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος ἅμα τε Ἀθηναίοισι λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι· τότε δὲ τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν Μαραθῶνι ἐγένετο τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῇ Μηδικῇ στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγένετο ἐπὶ τάξις ὀλίγας, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἔρρωτο πλήθει.

112 Ὡς δὲ σφι διετέτακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγένετο καλά, ἐνθαῦτα, ὡς ἀπειθήσαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἴεντο ἐς τοὺς βαρβάρους. ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν ἢ ὀκτώ. οἱ δὲ Πέρσαι ὀρέοντες δρόμῳ ἐπιόντας παρεσκευάζοντο ὡς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὀρέοντες αὐτοὺς ὀλίγους, καὶ τούτους δρόμῳ, ἐπιγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρχούσης σφι οὔτε τοξευμάτων. ταῦτα μὲν νυν οἱ βάρβαροι κατεΐκαζον· Ἀθηναῖοι δὲ, ἐπεὶ τε ἀθροοὶ προσέμιζαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, δρόμῳ ἐς πολέμιους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθημένους· τέως δὲ ἦν τοῖσι Ἑλλήσι καὶ τὸ οὐνομα τὸ Μήδων φόβος ἀκοῦσαι.

113-114 Μαχομένων δὲ ἐν τῇ Μαραθῶνι χρόνος ἐγένετο πολλός, καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἐκάτερον ἐνίκων Ἀθηναῖοι τε καὶ Πλαταιεῖς. νικῶντες δὲ τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔω, τοῖσι

δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρα αἰμφοτέρα ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι, φεύγουσι δὲ τοῖσι Πέρσησι εἶποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἀπικόμενοι πῦρ τε αἴτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν νεῶν. καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ ὁ πολέμαρχος Καλλιμαχος διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός, ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Σπησιλεως ὁ Θρασύλειω· τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβόμενος τῶν ἀφλάστων νεῶς τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοὶ τε καὶ οὐνομαστοί.

Ἐπτὰ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ τοιούτῳ Ἀθη- 115-117
ναῖοι· τῆσι δὲ λοιπῆσι οἱ βάρβαροι ἐξανακρουσάμενοι καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου, ἐν τῇ ἔλιπον, τὰ ἐξ Ἐρετριῆς ἀνδράποδα, περιέπλεον Σούνιον, βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ. αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μηχανῆς αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι· τούτους γὰρ συνθεμένους τοῖσι Πέρσησι ἀναδέξαι ἀσπίδα ἐοῦσι ἤδη ἐν τῆσι νηυσὶ. οὗτοι μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον· Ἀθηναῖοι δέ, ὡς ποδῶν εἶχον, τάχιστα ἐβώθηον ἐς τὸ ἄστυ καὶ ἐφθασάν τε ἀπικόμενοι, πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἤκειν, καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργει. οἱ δὲ βάρβαροι τῆσι νηυσὶ ὑπερωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου ἀνακωχέυσαντες τὰς νέας ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην. ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἐξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἀνδρας, Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν ἐνενήκοντα καὶ δύο.

Τοὺς δὲ τῶν Ἐρετριέων ἠνδραποδισμένους Δατίς τε καὶ 119
Ἄρταφέρνης, ὡς προσέσχον ἐς τὴν Ἀσίην πλέοντες, ἀνήγαγον ἐς Σοῦσα. βασιλεὺς δὲ Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἐρετριεῖας, ἐνεῖχέ σφι δεινὸν χόλον, οἷα ἀρξάντων ἀδικίης προτέρων τῶν Ἐρετριέων· ἐπεῖτε δὲ εἶδὲ σφεας

ἀπαχθέντας παρ' ἑωυτὸν καὶ ὑποχειρίους ἑωυτῷ ἔόντας, ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἀλλὰ σφεας τῆς Κισσίους χώρας κατοίκησε ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ, τῷ οὐνομά ἐστι Ἄρδερικκα, ἀπὸ Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους σταδίους ἀπέχοντι. ἐνθαῦτα τοὺς Ἐρετριέας κατοίκησε βασιλεὺς Δαρεῖος, οἳ καὶ μέχρι ἐμέο εἶχον τὴν χώραν ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἐρετριέας ἔσχε οὕτω.

120 Λακεδαιμονίων δὲ ἦγον ἐς τὰς Ἀθήνας δισχιλιοὶ μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν, οὕτω ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἰμείροντο ὅμως θεήσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθέσαντο. μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσσουντο ὀπίσω.

[VII]

**Α'. Στρατοπέδευσις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν
εἰς τὸ στενὸν ἰῶν Θερμοπυλῶν.**

(Κεφ. 201-207)

Βασιλεὺς μὲν Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν 201 τῇ Τρηχινίῃ, οἳ δὲ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. ἐστρατοπεδεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοις τοῖσι χωρίοις, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορρῆν ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οἳ δὲ τῶν πρὸς νότον καὶ μεσαμβρίην φερόντων τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου.

Ἦσαν δὲ οἷδε Ἑλλήνων οἳ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν 202-203 τούτῳ τῷ χώρῳ Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὀπλίται καὶ Τεγεητέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατόν, καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι τοσοῦτοι μὲν Ἀρκάδων, ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηναίων ὀγδῶκοντα. οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρήσαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ Θηβαίων τετρακόσιοι. πρὸς τούτοις ἐπίκλητοι ἐγένοντο Λοκροὶ τε οἳ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φωκέων χίλιοι. αὐτοὶ γὰρ σφεας οἳ Ἕλληνες ἐπεκαλέσαντο λέγοντες δι' ἀγγέλων, ὡς αὐτοὶ μὲν ἦκοιεν πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἳ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἢ θάλασσά τε σφι εἶη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρομένη καὶ Αἰγινητέων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντων, καὶ σφι εἶη δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,

ἀλλ' ἄνθρωπον εἶναι δὲ θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσσεσθαι, τῷ
κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινομένῳ οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοισι
αὐτῶν μέγιστα· ὀφείλειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὡς ἐόντα
θνητὸν, ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν. οἱ δὲ ταῦτα πυνθανόμενοι
ἐβώθηον ἐς τὴν Τρηχίνα.

204 Ἦσαν μὲν νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιν ἐκάστων,
ὁ δὲ θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος
ἡγεμόνος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρίδω τοῦ
Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδω τοῦ Ἀναξάνδρου τοῦ Εὐρυκρά-
τεος τοῦ Πολυδώρου τοῦ Ἀλκαμένεος τοῦ Τηλέκλου τοῦ
Ἀρχέλειω τοῦ Ἡγησίλειω τοῦ Δορύσσου τοῦ Λεωδῶτεω τοῦ
Ἐχεστράτου τοῦ Ἦγιος τοῦ Εὐρυσθέneas τοῦ Ἀριστοδήμου
τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέος,
κτησάμενος τὴν βασιλείην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκίτου.

205 Οὗτος ὁ Λεωνίδης τότε ἦγε ἐς Θερμοπύλας ἐπιλεξάμενος
ἄνδρας τε τοὺς κατεστεῶτας τριηκοσίους, καὶ τοῖσι ἐτύγχανον
παῖδες ἐόντες. παραλαβὼν δὲ ἀπίκετο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς
τὸν ἀριθμὸν λογισάμενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης
ὁ Εὐρυμάχου. τοῦδε δὲ εἵνεκεν τούτους σπουδῆν ἐποιήσατο
Λεωνίδης μούνοος Ἑλλήνων παραλαβεῖν ὅτι σφέων μεγάλως
κατηγόρητο μηδίξειν παρεκάλει ὦν ἐς τὸν πόλεμον ἐθέλων
εἰδέναι, εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ τοῦ ἐμφανέος
τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. οἱ δὲ ἄλλα φρονέοντες ἔπεμπον.

206 Τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην πρῶτους ἀπέπεμψαν
Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους ὀρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρα-
τεύωνται μηδὲ καὶ οὗτοι μηδίσωσι, ἦν αὐτοὺς πυνθάνωνται
ὑπερβαλλομένους· μετὰ δὲ (Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδῶν)
ἔμελλον ὀρτάσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ
κατὰ τάχος βωθήσειν πανδημεῖ. ὡς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν
συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσειν ἦν
γὰρ κατὰ τωὐτὸ Ὀλυμπιάς τούτοισι τοῖσι πρήγμασι συμπε-

σοῦσα· οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω διακριθήσεσθαι
τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπεμπον τοὺς προδρόμους.

Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσειν· οἱ δὲ ἐν Θερμο- 207
πύλῃσι Ἑλλήνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς ἐσβολῆς ὁ Πέρ-
σης, καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μὲν
νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον
τὸν Ἴσθμὸν ἔχειν ἐν φυλακῇ· Λεωνίδης δὲ, Φωκέων καὶ Λοκρῶν
περισπερχθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ, αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο
πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι ἐπιβωθήσειν,
ὡς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν Μήδων ἀλέξασθαι.

Β'. Αἱ περὶ Θερμοπύλας μάχαι (480)

(Κεφ. 208-213, 215-233)

Ταῦτα βουλευομένων σφέων, ἔπεμπε Ἐέρξης κατάσκοπον 208
ἵππεά ιδέσθαι, ὁκόσοι τέ εἴσι καὶ ὅ,τι ποιόειεν· ἀκηκόεε δὲ
ἔτι ἐὼν ἐν Θεσσαλίῃ, ὡς ἀλισμένη εἶη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγη,
καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ὡς εἶησαν Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Λεωνίδης
ἐὼν γένος Ἡρακλειδῆς. ὡς δὲ προσήλασε ὁ ἵππεὺς πρὸς τὸ
στρατόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατῶρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατόπε-
δον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορθώσαντες
εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι· ὁ δὲ τοὺς ἔξω
ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ ὄπλα ἔκειτο. ἔτυχον δὲ
τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαιμόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν
δὴ ὥρα γυμναζομένους τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτε-
νιζομένους. ταῦτα δὴ θηεύμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος
ἐμάνθανε. μαθὼν δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ'
ἠσυχίην· οὕτε γὰρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς.
ἀπελθὼν δὲ ἔλεγε πρὸς Ἐέρξην, τά περ ὀπώπεε, πάντα.

Ἀκούων δὲ Ἐέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν, ὅτι παρε- 209
σκευάζοντο ὡς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ δύναμιν·

ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος ἐόντα ἐν τῇ στρατοπέδῳ. ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα τούτων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιούμενον πρὸς τῶν Λακεδαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε· «Ἦκουσας μὲν μευ καὶ πρότερον, εὖτε ὀρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθευ λέγοντα, τῇ περ ὤρων ἐκδησόμενα τὰ πρήγματα ταῦτα· ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην ἀσκέειν ἀντία σεῦ, ὦ βασιλεῦ, ἀγῶν μέγιστός ἐστι. ἀκουσον δὲ καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπίκναιται μαχησόμενοι ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου, καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόος γὰρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. ἐπίστασο δέ, εἰ τούτους τε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψαι, ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων, τό σε, βασιλεῦ, ὑπομένει χείρας ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιληίην τε καὶ πόλιν καλλίστην τῶν ἐν Ἑλλάσιν προσφέρειαι καὶ ἄνδρας ἀρίστους». κάρτα τε δὴ ἄπιστα Ξέρξῃ ἐφαίνετο τὰ λεγόμενα εἶναι, καὶ δευτέρα ἐπειρώτα, ὄντινα τρόπον τοσοῦτοι ἐόντες τῇ ἐωυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. ὁ δὲ εἶπε· «ὦ βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ ψεύστη, ἦν μὴ ταῦτά τοι ταύτη ἐκβῆ, τῇ ἐγὼ λέγω».

210 Ταῦτα λέγων οὐκ ἔπειθε τὸν Ξέρξην. τέσσαρας μὲν δὴ παρεξήκε ἡμέρας, ἐλπίζων αἰεὶ σφεας ἀποδρῆσεσθαι· πέμπτη δέ, ὡς οὐκ ἀπαλλάσσοντο, ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλίῃ διαχρεώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε καὶ Κισσίους θυμωθεῖς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρήσαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἐωυτοῦ. ὡς δ' ἐσέπεσον φερόμενοι ἐς τοὺς Ἑλληνας οἱ Μῆδοι, ἔπιπτον πολλοί, ἄλλοι δ' ἐπεσῆσαν, καὶ οὐκ ἀπήλαυνον, καίπερ μεγάλως προσπαίοντες. δῆλον δ' ἐποίησαν παντὶ τεφ καὶ οὐκ ἦμισα αὐτῷ βασιλεῖ, ὅτι πολλοὶ μὲν ἀνθρώποι εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες· ἐγένετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέρης.

Ἐπεῖτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα οὗτοι 211 μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήσαν, τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεύς, τῶν ἦρχε Ὑδάρνης, ὡς δὴ οὗτοι γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἑλλησι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς, ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στεινοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δούρασι βραχυτέροις χρεώμενοι, ἤπερ οἱ Ἑλληνες, καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει χρήσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου, ἀλλὰ τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι ἐξεπιστάμενοι καί, ὅπως ἐντρέψειαν τὰ νῦτα, ἄλεες φεύγεσκον δῆθεν· οἱ δὲ βάρβαροι ὀρῶντες φεύγοντας βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήσαν· οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροις, μεταστρεφόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περσέων· ἔπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο παραλαβεῖν οἱ Πέρσαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παντοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαυνον ὀπίσω.

Ἐν ταύτῃσι τῇσι προσόδοις τῆς μάχης λέγεται βασιλέα 212 θηεύμενον τρεῖς ἀνάδραμειν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ στρατιῇ. τότε μὲν οὕτω ἠγωνίσαντο, τῇ δὲ ὑστεραίῃ οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων ἐόντων, ἐλπίσαντες σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ οὐκ οἴους τε ἔσεσθαι ἔτι χείρας ἀνταειράσθαι συνέβαλλον. οἱ δὲ Ἑλληνες κατὰ τάξιν τε καὶ κατὰ ἔθνεα κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρεϊ ἕκαστοι ἐμάχοντο πλὴν Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ οὖρος ἐτάχθησαν φυλάξοντες τὴν ἀτραπὸν. ὡς δὲ οὐδὲν εὕρισκον ἀλλιοότερον οἱ Πέρσαι, ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνώρων, ἀπήλαυνον.

Ἀπορέοντος δὲ βασιλέος, ὅ τι χρήσεται τῷ παρεόντι 213 πρήγματι, Ἐπιάλτης ὁ Εὐρυδῆμου, ἀνὴρ Μηλιεύς, ἠλθέ οἱ ἐς λόγους, ὅς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι ἔφρασε τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ οὖρος φέρουσαν ἐς

Θερμοπύλας καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτη ὑπομείναντας Ἑλλήνων. ὕστερον δὲ δεισας Λακεδαιμονίους ἔφυγε εἰς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων ἀργύριον ἐπεκηρύχθη. χρόνῳ δὲ ὕστερον (κατήλθε γὰρ εἰς Ἀντικύρην) ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω, ἀνδρὸς Τρηχινίου.

215 Ἐέρξης δέ, ἐπεὶ οἱ ἤρесе, τὰ ὑπέσχετο ὁ Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι, αὐτίκα περιχαρῆς γενόμενος ἔπειπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν ἐστρατήγεε Ὑδάρνης· ὀρμέατο δὲ περὶ λύχων ἀφὰς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιέες, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι κατηγγήσαντο ἐπὶ Φωκέας τότε, ὅτε οἱ Φωκέες φράξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπη τοῦ πολέμου· ἐκ τόσου δὴ κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ Μηλιεῦσι.

216 Ἐχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἄρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος βέοντος, οὖνομα δὲ τῆ οὔρει τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῇ τωὐτὸ κείται, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ βράχιν τοῦ οὔρεος, λήγει δὲ κατὰ τὴν Ἀλπηγὸν πόλιν, πρώτην ἐοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς τῶν Μηλιέων, καὶ κατὰ Μελάμπυγόν τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων ἔδρας, τῇ καὶ τὸ στεινότατόν ἐστι. κατὰ ταύτην δὴ τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσαν οἱ Πέρσαι, τὸν Ἀσωπὸν διαβάντες, ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχοντες οὔρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων. ἠώς τε δὴ διέφαινε, καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ τοῦ οὔρεος. κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ οὔρεος ἐφύλασσον, ὡς καὶ πρότερόν μοι δεδήλωται, Φωκέων χίλιοι ὀπλίται, ρυόμενοι τε τὴν σφετέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν ἀτραπὸν. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπ' ὧν εἴρηται, τὴν δὲ διὰ τοῦ οὔρεος ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φωκέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον.

217 Ἐμαθον δὲ σφεας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεθηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ οὔρος πᾶν ἐδὸν δρυῶν

ἐπίπλεον. ἦν μὲν δὴ νηνεμία, φόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὡς οἰκὸς ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνά τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὅπλα, καὶ αὐτίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. ὡς δὲ εἶδον ἀνδρας ἐνδυομένους ὅπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδὲν σφι φανήσεσθαι ἀντίξοον ἐνεκύρησαν στρατῷ. ἐνθαῦτα Ὑδάρνης καταρρωδήσας, μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαιμόνιοι, εἶρετο Ἐπιάλτην, ὅποδαπὸς εἴη ὁ στρατός, πυθόμενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὡς εἰς μάχην. οἱ δὲ Φωκέες, ὡς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσι τε καὶ πυκνοῖσι, οἴχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ οὔρεος τὸν κόρυμβον ἐπιστάμενοι, ὡς ἐπὶ σφέας ὀρμήθησαν ἀρχὴν, καὶ παρεσκευάδατο ὡς ἀπολεόμενοι. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον τὸ οὔρος κατὰ τάχος.

Τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ 218 μάντις Μεγιστίης, εἰδὼν εἰς τὰ ἱρά, ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡσὶ σφι θάνατον· ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγελιαντες τῶν Περσέων τὴν περίοδον. οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκόποι καταδραμόντες ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφειν ἐσχίζοντο αἱ γνώμαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ ἀντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλλάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτράποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρεσκευάδατο.

Λέγεται δὲ καί, ὡς αὐτός σφεας ἀπέπεμψε Λεωνίδης, μὴ 219-220 ἀπόλωνται, κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρτιητέων τοῖσι παροῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν, εἰς τὴν ἦλθον φυλάξοντες ἀρχὴν. ταύτη καὶ μᾶλλον τῇ γνώμῃ πλεῖστός εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεῖτε αἴσθετο τοὺς συμμάχους ἐόντας ἀπρο-

θύμους καὶ οὐκ ἐθέλοντας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαι σφεας ἀπαλλάσσεσθαι, αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. μένοντι δὲ αὐτοῦ κλέος μέγα ἐπέπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίη οὐκ ἐξηλείφετο. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρτιήτησι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου ἢ Λακεδαίμονα ἀνάστατον γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἢ τὸν βασιλέα σφείων ἀπολέσθαι. ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι τοὺς συμμάχους δοκέω μᾶλλον ἢ γνώμη διενειχθέντας οὕτω ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους.

221 Μαρτύριον δέ μοι καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτου περὶ γέγονε, ὅτι καὶ τὸν μάντιν, ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίην τὸν Ἀκαρνήνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνάκαθεν ἀπὸ Μελάμποδος, τοῦτον εἶπαντα ἐκ τῶν ἱρῶν τὰ μέλλοντά σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων, ἵνα μὴ συναπόληται σφι. ὁ δὲ ἀποπειρόμενος αὐτὸς μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατεύμενον, ἐόντα οἱ μουνογενέα, ἀπέπεμψε.

222 Οἱ μὲν νυν σύμμαχοι οἱ ἀποπειρόμενοι οἴχοντό τε ἀπιόντες καὶ ἐπέιθοντο Λεωνίδῃ, Θεσπιδέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μούνοι παρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι κατεῖχε γὰρ σφεας Λεωνίδης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιούμενος· Θεσπιδέες δὲ ἐκόντες μάλιστα, οἳ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμεινάντες συναπέθανον. ἐστρατήγηε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Διαδρόμεω.

223 Ἐέρξης δέ, ἐπεὶ ἡλίου ἀνατελειαντος σπονδὰς ἐποιήσατο, ἐπισχῶν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθῶρην πρόσσοδον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλτew οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ οὐρεος ἢ κατάθασις συντομωτέρῃ τέ ἐστι καὶ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλόν, ἢπερ ἢ περιόδός τε καὶ ἀνάθασις. οἳ τε δὴ

βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ἐέρξην προσήισαν, καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληγες, ὡς τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιούμενοι, ἤδη πολλῶ μᾶλλον ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήισαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος· τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τεύχεος ἐφυλάσσετο, οἳ δὲ ἀνὰ τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιδόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμάχοντο· τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἐπιπτον πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὀπισθε γὰρ οἱ ἠγεμόνες τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα, αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέπιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο, πολλῶ δ' ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο ζῶοι ὑπ' ἀλλήλων· ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν περιόντων τὸ οὖρος ἀπεδείκνυντο βώμης ὅσον εἶχον μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παραχρεώμενοί τε καὶ ἀτέοντες. δούρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηνικαῦτα ἤδη ἐτύγχανε κατεηγότα, οἳ δὲ τοῖσι ξίφεσι διεργάζοντο τοὺς Πέρσας.

Καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος 224 ἄριστος, καὶ ἕτεροι μετ' αὐτοῦ οὐνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὡς ἀνδρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα, ἐπυθόμην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων· καὶ δὴ καὶ Περσέων πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ οὐνομαστοί, ἐν δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ Ὑπεράνθης.

Ἐέρξεώ τε δὴ δύο ἀδελφοὶ ἐνθαῦτα πίπτουσι μαχόμενοι, 225 καὶ ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδew Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγένετο πολλός, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληγες ὑπεξείρυσαν καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετρακίς. τοῦτο δὲ συνεστήκει, μέχρι οὐ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. ὡς δὲ τούτους ἦκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληγες, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἐς τε γὰρ τὸ στεῖνον τῆς ὁδοῦ ἀνεχώρουν ὀπίσω, καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόντες ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἄλλες οἱ ἄλλοι πλὴν Θηβαίων. ὁ δὲ

κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου νῦν ὁ λίθινος λέων ἐστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. ἐν τούτῳ σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν ἐτύγγανον ἔτι περιεῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόματι κατέχουσιν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες, οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

226-227 Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιοῦτων γενομένων ὁμῶς λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιήτης Διηνέκης, τὸν τότε φασὶ εἶπαι τὸ ἔπος, πρὶν ἢ συμμιξαί σφεας τοῖσι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τευ τῶν Τρηχινίων, ὡς, ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ τοξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν δίστων ἀποκρύπτουσι· τοσοῦτο πλήθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις εἶπαι, ἐν ἀλογίῃ ποιούμενον τὸ Μήδων πλήθος, ὡς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιοῦτότροπα ἔπεά φασι Διηνέεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόσυνα. μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι δύο ἀδελφοί, Ἄλφεός τε καὶ Μάρων, Ὅρσιφάντου παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμειε μάλιστα, τῷ οὐνομα ἦν Διθύραμβος Ἄρματίδω.

228 Θαφθεῖσι δὲ σφι αὐτοῦ ταύτη, τῇ περ ἔπεσον, καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι, ἢ τοὺς ὑπὸ Λεωνίδω ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγραπται γράμματα λέγοντα τάδε·

*μυριάσιν ποτὲ τῆδε τριακοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.*

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρτιήτησι ἰδίῃ·

*ὦ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.*

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τότε·

*μνήμα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι
Σπερχεῖον ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,
μάντιος, ὃς τότε κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδώς
οὐκ ἔειη Σπάρτης ἠγεμόνας προλιπεῖν.*

ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάντιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσι σφεας οἱ ἐπικοσμήσαντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίω Σιμωνίδῃς ὁ Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράφας.

Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται, Εὐρυτόν τε καὶ 229 Ἀριστόδημον, παρεδὸν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῷ λόγῳ χρισσάμενοισι ἢ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην, ὡς μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδω καὶ κατεκέατο ἐν Ἀλπηνοῖσι ὀφθαλμῶντες ἐς τὸ ἔσχατον, ἢ, εἴ γε μὴ ἐβούλοντο νοστήσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι παρεδὸν σφι τούτων τὰ ἕτερα ποιέειν οὐκ ἐθελῆσαι ὁμοφρονέειν, ἀλλὰ γνώμη διενειχθέντας Εὐρυτόν μὲν πυθόμενον τῶν Περσέων τὴν περίοδον, αἰτήσαντά τε τὰ ὄπλα καὶ ἐνδύοντα, ἄγειν ἑωυτόν κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἐς τοὺς μαχομένους, ὅπως δὲ αὐτὸν ἡγαγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα οἴχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεσόντα ἐς τὸν ὄμιλον διαφθαρήναι, Ἀριστόδημον δὲ λιποψυχέοντα λειφθῆναι. εἰ μὲν νυν ἦν μόνον Ἀριστόδημον ἀλγήσαντα ἀπονοστήσαι ἐς Σπάρτην ἢ καὶ ὁμοῦ σφεων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι· νυνὶ δὲ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος, οὐκ ἐθελήσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μνηῖσαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ.

Οἱ μὲν νυν οὕτω σωθῆναι λέγουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην 230-232 καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε, οἱ δὲ ἀγγελὸν πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἐξέδον αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην οὐκ ἐθελῆσαι, ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ δόξῃ περιγενέσθαι,

τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθάνειν. ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαίμονα ὁ Ἀριστόδημος ὄνειδος τε εἶχε καὶ ἀτιμίην πάσχων δὲ τοιάδε ἠτίμωτο· οὔτε οἱ πῦρ οὐδέεις ἔναυε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο, ὄνειδος τε εἶχε ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῆσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενειχθεῖσάν οἱ αἰτίην. λέγεται δὲ καὶ ἄλλον ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων τούτων περιγενέσθαι, τῷ οὖνομα εἶναι Παντίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὡς ἠτίμωτο, ἀπάγξασθαι.

233 Οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε, τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο, ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμενοι, πρὸς τὴν βασιλέος στρατιήν· ὡς δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ, τῶν σὺν Λεωνίδῃ Ἑλλήνων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνόν, ἀποσχισθέντες τούτων χειράς τε προέτεινον καὶ ἦσαν ἄσσον τῶν βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὡς καὶ μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδωσαν βασιλεῖ, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικόιατο καὶ ἀναίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλεῖ. ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τῶν λόγων τούτων μάρτυρας. οὐ μόντοι τά γε πάντα εὐτύχησαν· ὡς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μὲν τινὰς καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῖνας αὐτῶν κελεύσαντος Ξέρξεω· ἔστιζον στίγματα βασιλῆα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω.

[VIII]

Α'. Αἱ παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυμαχίαι (480).

(Κεφ. 1-17)

Οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες ἦσαν ἰ οἷδε· Ἀθηναῖοι μὲν νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίας Πλαταιέες, ἄπειροι τῆς ναυτικῆς ἐόντες, συνεπλήρουν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας· Κορίνθιοι δὲ τεσσεράκοντα νέας παρείχοντο, Μεγαρέες δὲ εἴκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι Ἀθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας, Αἰγινήται δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικυώνιοι δὲ δυοκαίδεκα, Λακεδαιμόνιοι δὲ δέκα, Ἐπιδαῦριοι δὲ ὀκτώ, Ἐρετριέες δὲ ἑπτὰ, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Στυρέες δὲ δύο καὶ Κήιοι δύο τε νέας καὶ πεντηκοντέρους δύο· Λοκροὶ δὲ σφι οἱ Ὀπούντιοι ἐπεβώθειον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτὰ. ἦσαν μὲν ὧν οὗτοι οἱ στρατευόμενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον, εἴρηται δὲ μοι καὶ ὅσον τὸ πλῆθος ἕκαστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισῶν νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, διηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μία.

Τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος ἔχοντα παρέ- 2-3 χοντο Σπαρτιῆται, Εὐρυβιάδην τὸν Εὐρυκλείδεω. οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύῃ, Ἀθηναίοισι ἔψεσθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι στρατευμα. ἐγένετο γὰρ κατ' ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἢ καὶ ἐς Σικελίην πέμπειν ἐπὶ συμμαχίην, ὡς τὸ ναυτικὸν Ἀθηναίοισι χρεὸν εἶη ἐπιτρέπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων εἶκον οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα τε ποιούμενοι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα καὶ γνόντες, εἰ στασιάζουσι περὶ τῆς ἡγεμονίας, ὡς ἀπολέσται ἢ Ἑλλάς,

ὄρθα νοεῦντες· στάσις γὰρ ἔμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσούτῳ κάκιόν ἐστι, ὅσῳ πόλεμος εἰρήνης. ἐπιστάμενοι ὦν αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἀντέτεινον, ἀλλ' εἶκον, μέχρι ὅσου κάρτα ἐδέοντο αὐτῶν, ὡς διέδεξαν. ὡς γὰρ δὴ ὡσάμενοι τὸν Πέρσην περὶ τῆς ἐκείνου ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν τὴν Πausανίῳ ὕβριν προῖσχύμενοι ἀπειλοντο τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

4 Τότε δὲ οὗτοι οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίον Ἑλλήνων ἀπικόμενοι, ὡς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς τὰς Ἀφετάς καὶ στρατιῆς ἅπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι παρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε, ἢ ὡς αὐτοὶ κατεδόκειον, καταρρωδήσαντες δρησιμὸν ἐβουλεύοντο ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γινόντες δὲ σφεας οἱ Εὐβοέες ταῦτα βουλευομένους ἐδέοντο Εὐρυβιάδῳ προσμεῖναι χρόνον ὀλίγον, ἔστ' ἂν αὐτοὶ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται. ὡς δὲ οὐκ ἔπειθον, μεταδάντες τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν πείθουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι, ἐπ' ᾧ τε καταμειναντες πρὸ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται τὴν ναυμαχίην.

5 Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς τοὺς Ἑλληνας ἐπισχεῖν ὡδε ποιέει· Εὐρυβιάδῃ τούτων τῶν χρημάτων μεταδιδοὶ πέντε τάλαντα ὡς παρ' ἐωυτοῦ δῆθεν διδούς. ὡς δὲ οἱ οὗτος ἀνεπέπειστο, Ἀδεΐμαντος γὰρ ὁ Ὠκύτου, Κορινθίων στρατηγός, τῶν λοιπῶν ἡσπαιρε μῦνος, φάμενος ἀποπλώσεσθαι τε ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ οὐ παραμενεῖν, πρὸς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπομόσας· «Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολείψεις, ἐπεὶ τοι ἐγὼ μέζω δῶρα δώσω, ἢ βασιλεὺς ἂν τοι ὁ Μήδων πέμψει ἀπολιπόντι τοὺς συμμάχους». ταυτά τε ἅμα ἠγόρευε καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν Ἀδεϊμάντου τάλαντα ἀργυρίου τρία. οὗτοί τε δὴ πληγέντες δῶροισι ἀναπεπεισμένοι ἦσαν καὶ τοῖσι Εὐβοεῦσι ἐκεχάριστο, αὐτὸς τε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκέρδηγε· ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων, ἀλλ' ἠπιστέατο οἱ

μεταλαβόντες τούτων τῶν χρημάτων ἐκ τῶν Ἀθηνέων ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ τὰ χρήματα.

6 Οὕτω δὲ κατέμεινάν τε ἐν τῇ Εὐβοίῃ καὶ ἐναυμάχησαν. ἐγένετο δὲ ὡδε· ἐπεῖτε δὴ ἐς τὰς Ἀφετάς περὶ δειλῆν πρωίην γινομένην ἀπίατο οἱ βάρβαροι, πυθόμενοι μὲν ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Ἀρτεμισίον ναυλοχέειν νέας Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες, πρόθυμοι ἦσαν ἐπιχειρέειν, εἴ κως ἔλοιεν αὐτάς. ἐκ μὲν δὴ τῆς ἀντίης προσπλέειν οὐ κώ σφι ἐδόκειε τῶνδε εἵνεκεν, μή κως ἰδόντες οἱ Ἑλληνας προσπλέοντας ἐς φυγὴν ὀρμήσειαν, φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλαμβάνη. καὶ ἔμελλον δῆθεν ἐκφεύξεσθαι, ἔδεε δὲ μηδὲ πυρφόρον τῷ ἐκείνων λόγῳ ἐκφυγόντα περιγενέσθαι.

7 Πρὸς ταῦτα ὦν τάδε ἐμηχανῶντο· τῶν νεῶν ἀπασέων ἀποκρίναντες διηκοσίας περιέπεμπον ἔξωθεν Σκιαθου, ὡς ἂν μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων περιπλέουσαι Εὐβοίαν, κατὰ τε Καφηρέα καὶ περὶ Γεραιστὸν ἐς τὸν Εὐριπον, ἵνα δὴ περιλάβοιεν, οἱ μὲν ταύτῃ ἀπικόμενοι καὶ φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω φέρουσαν ὁδόν, σφεῖς δὲ ἐπισπόμενοι ἐξ ἐναντίας. ταῦτα βουλευσάμενοι ἀπέπεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἑλλησι ἐπιθήσεσθαι, οὐδὲ πρότερον ἢ τὸ σύνθημά σφι ἔμελλε φανήσεσθαι παρὰ τῶν περιπλεόντων ὡς ἠκόντων. ταύτας μὲν δὴ περιέπεμπον, τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῆσι Ἀφετῆσι ἐποιεῦντο ἀριθμόν.

8 Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῇ οὗτοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν (ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δύτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἀριστος, ὃς καὶ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ Πήλιον γενομένη πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσησι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο), οὗτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλ' οὐ γὰρ οἱ παρέσχε ὡς τότε.

ὄτεφ μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἑλληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως· θωμάζω δέ, εἰ τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα. λέγεται γάρ, ὡς ἐξ Ἀφετέων δὺς ἐς τὴν θάλασσαν οὐ πρότερον ἀνέσχε, πρὶν ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, σταδίους μάλιστά κη τούτους ἐς ὀγδῶκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξελθῶν. λέγεται μὲν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι εἴκελα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα. περὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω πλοῖφ μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὡς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμηγε τοῖσι στρατηγοῖσι τὴν τε ναυηγίην, ὡς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμφθείσας τῶν νεῶν περὶ Εὐβοίαν.

9 Τούτο δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν. πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐνίκα τὴν ἡμέρην ἐκαίνην αὐτοῦ μείναντάς τε καὶ ἀλιισθέντας, μετέπειτα νύκτα μέσσην παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν τῆσι περιπλευούσῃσι τῶν νεῶν. μετὰ δὲ τούτο, ὡς οὐδεὶς σφι ἐπέπλεε, δεξιῇ ὀψίην γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες αὐτοὶ ἐπανεπλεον ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου.

10 Ὅρέοντες δὲ σφεας οἱ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ἑέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλέοντας νηυσὶ ὀλίγησι, πάγχυ σφι μανίην ἐπενείκαντες, ἀνήγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας ἐλπίσαντές σφεας εὐπετέως αἰρήσειν, οἰκίτα κάρτα ἐλπίσαντες, τὰς μὲν γε τῶν Ἑλλήνων ὀρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἑωυτῶν πλήθει τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλεούσας· καταφρονήσαντες ταῦτα ἐκυκλοῦντο αὐτοὺς ἐς μέσον. ὅσοι μὲν νυν τῶν Ἰώνων ἦσαν εὖνοιοι τοῖσι Ἑλλησι, ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο, συμφορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην, ὀρέοντες περιεχομένους αὐτοὺς καὶ ἐπιστάμενοι, ὡς οὐδεὶς αὐτῶν ἀπονοστήσει· οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ἠδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον, ἄμιλλαν ἐποιεῦντο, ὅπως

αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος νέα Ἀττικὴν ἐλὼν δῶρα παρὰ βασιλέος λάμψεται. Ἀθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλεῖστος ἀνὰ τὰ στρατόπεδα.

Τοῖσι δὲ Ἑλλησι ὡς ἐσήμηγε, πρῶτα μὲν ἀντίπρωροι 11 τοῖσι βαρβάροισι γενόμενοι ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγαγον, δευτέρα δὲ σημήναντος ἔργου εἶχοντο, ἐν ὀλίγῳ περ ἀπολαμφθέντες καὶ κατὰ στόμα. ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας αἰρέουσι τῶν βαρβάρων καὶ τὸν Γόργου τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸν Φιλάονα τὸν Χέρσιος, λόγιμον ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν πολεμίων εἶλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος, Λυκομήδης Αἰσχροῦ, καὶ τὸ ἀρίστηιον ἔλαβε οὗτος. τοὺς δ' ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἑτεραλκέως ἀγωνιζομένους νύξ ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ μὲν δὲ Ἕλληνες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλεον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφετάς, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Λήμνιος μόνος τῶν σὺν βασιλείῃ Ἑλλήνων ἐόντων αὐτομολεῖ ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον ἔδοσαν αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμίνι.

Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε, ἦν μὲν τῆς ὥρης μέσον θέρος, 12-13 ἐγίνετο δὲ ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς καὶ σκληραὶ βρονταὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου. οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια ἐξεφορέοντο ἐς τὰς Ἀφετάς, καὶ περὶ τε τὰς πρῶρας τῶν νεῶν εἰλέοντο καὶ ἐτάρασσον τοὺς ταρσοὺς τῶν κωπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκούοντες ταῦτα ἐς φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι, ἐς οἷα κακὰ ἦκον. πρὶν γὰρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαι σφεας ἕκ τε τῆς ναυηγίης καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ γενομένου κατὰ Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίῃ καρτερή, ἕκ δὲ τῆς ναυμαχίης ὄμβρος τε λάβρος καὶ ρεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν ὠρμημένα βρονταὶ τε σκληραὶ. καὶ τούτοις μὲν τοιαύτη νύξ ἐγίνετο· τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλέειν Εὐβοίαν ἢ αὐτὴ περ ἐοῦσα νύξ πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, τοσοῦτω

ὄσῳ ἐν πελάγει φερομένοισι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι. ὡς γὰρ δὴ πλέουσι αὐτοῖσι χειμῶν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι καὶ οὐκ εἰδότες, τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιεῖτό τε πᾶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ὅπως ἂν ἐξισωθεῖν τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν μηδὲ πολλῶν πλέον εἶη.

14 Οὗτοι μὲν νυν περὶ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο· οἱ δὲ ἐν Ἄφετῃσι βάρβαροι, ὡς σφι ἀσμένοισι ἡμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμας τε εἶχον τὰς νέας, καὶ σφι ἀπεχρᾶτο κακῶς πρήσσουσι ἠσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ Ἑλλήσιν ἐπεβώθειον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικάι. αὐταί τε δὴ σφεας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι καὶ ἅμα ἀγγελίῃ ἐλθοῦσα, ὡς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλέοντες τὴν Εὐβοίαν πάντες εἶησαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τοῦ γενομένου χειμῶνος. φυλάξαντες δὴ τὴν αὐτὴν ὥρην πλέοντες ἐπέπεσον νηυσὶ Κιλίσσησι. ταύτας δὲ διαφθείραντες, ὡς εὐφρόνη ἐγίνετο, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἄρτεμισιον.

15 Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινὸν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων νέας οὕτω σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι καὶ τὸ ἀπὸ Ἑέρξεω δειμαίνοντες οὐκ ἀνέμειναν ἔτι τοὺς Ἑλληνας μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ παρακελευσάμενοι κατὰ μέσον ἡμέρης ἀνήγον τὰς νέας. συνέπιπτε δέ, ὥστε τὰς αὐτὰς ἡμέρας τὰς τε ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν περὶ τοῦ Εὐρίπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδην τὴν ἐσβολὴν φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρεκελεύοντο, ὅπως μὴ παρήσουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους· οἱ δ', ὅπως τὸ Ἑλληνικὸν στρατευμα διαφθείραντες τοῦ πόρου κρατήσουσι.

16 Ὡς δὲ ταξάμενοι οἱ Ἑέρξεω ἐπέπλεον, οἱ Ἑλληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς τῷ Ἄρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μνησοειδὲς ποιήσαντες τῶν νεῶν ἐκυκλοῦντο, ὡς περιλάβοιεν αὐτούς.

ἐνθεῦτεν οἱ Ἑλληνες ἐπανεπλέον τε καὶ συνέμισγον. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγίνοντο. ὁ γὰρ Ἑέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάθεός τε καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπ' ἐωυτοῦ ἐπιπτε, ταρασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ ἀλλήλας· ὁμως μέντοι ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶκε· δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι.

Πολλοὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ 17 δὲ ἄνδρες, πολλῶν δ' ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἐκάτεροι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ἑέρξεω στρατιωτέων ἠρίστευσαν, οἱ ἄλλα τε ἔργα μεγάλα ἀπεδέξαντο καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον Ἑλληνίδας πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέρην ἠρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδew, ὃς δαπάνην οἰκηίην παρεχόμενος ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηκοσίοισι καὶ οἰκηίῃ νηί. ὡς δὲ διέστησαν, ἄσμενοι ἐκάτεροι ἐς ὄρμον ἠπεύγοντο.

Β'. Κατάπλους τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Σαλαμίνα. Ἐκκένωσις τῶν Ἀθηναίων.— Ἀλωσις τῶν Ἀθηναίων καὶ πυρπόλησις τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν.

(Κεφ. 40-42, 49-55)

Ὁ δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἄρτεμισίου 40 Ἀθηναίων δεηθέντων ἐς Σαλαμίνα κατίσχει τὰς νέας. τῶνδε δὲ εἵνεκεν προσεδέθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμίνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παιδάς τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλευσῶνται, τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσεσθαι ὡς ἐφεισμένοι γνώμης. δοκούντες γὰρ εὐρήσειν Πελοποννησίους πανδημεῖ ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν

βάρβαρον τῶν μὲν εὐρον οὐδὲν ἐόν, οἱ δὲ ἐπυρθάνοντο τὸν Ἴσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας, τὴν Πελοπόννησον περὶ πλείστου τε ποιευμένους περιεῖναι καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι. ταῦτα πυρθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδέθηθυσάν σφειων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμίνα.

41 Οἱ μὲν δὲ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν Σαλαμίνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωυτῶν. μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῇ τις δύναται, σώζειν τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οἱ μὲν πλείστοι ἐς Τροϊζῆνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἴγιναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμίνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ τοῦδε εἵνεκεν οὐκ ἦκιστα· λέγουσι Ἀθηναῖοι ὄφιν μέγαν φύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδαιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱρῷ. λέγουσί τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὡς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες· τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἐστι. αὕτη δ' ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε ἦν ἄψαυτος. σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης μᾶλλον τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὡς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπιυῆς τὴν ἀκρόπολιν. ὡς δὲ σφι πάντα ὑπεξέκειτο, ἔπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον.

42 Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμίνα κατέσχον τὰς νέας, συνέρρει καὶ ὁ λοιπὸς πυρθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροϊζῆνος· ἐς γὰρ Πύργωνα, τὸν Τροϊζηνίων λιμένα, προεῖρητο συλλέγεσθαι. συνελέθησάν τε δὴ πολλῷ πλεῦνες νέες, ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐναυμάχων, καὶ ἀπὸ πολλῶν πλεύων. ναύαρχος μὲν νυν ἐπὶν αὐτός, ὅσπερ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυδιάδης Εὐρυκλειδεω, ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεος τοῦ βασιλῆου ἐόν, νέας δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ ἄριστα πλεούσας παρεῖχοντο Ἀθηναῖοι ὀγδῶκοντα καὶ ἑκατὸν· ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν πάρεξ τῶν πενηκοντέρων τριηκόσαιοι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.

49 Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμίνα συνήλθον οἱ στρατηγοί, ἐβου-

λεύοντο προθέντος Εὐρυδιάδew γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὅκου δοκέει ἐπιτηδεότατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι, τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσί· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπειτο ἤδη, τῶν δὲ λοιπέων πέρι προετίθεε. αἱ γνώμαι δὲ τῶν λεγόντων αἱ πλείσται συνεξέπιπτον πρὸς τὸν Ἴσθμῷ πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τόνδε, ὡς, ἦν νικηθέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμίῃ μὲν ἐόντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίῃ οὐδεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἴσθμῷ ἐς τοὺς ἑωυτῶν ἐξοίσονται.

Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων 50 ἐληλύθεε ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἦκειν τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν, αὐτῶν ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν Πλαταιέων ὡσαύτως, ἦκε τε ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδηγίου. ἐνέπρησε δὲ Θεσπειάν τε καὶ Πλάταιαν πυθόμενος Θηβαίων, ὅτι οὐκ ἐμήδιζον. ἀπὸ δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἵνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἐτέροισι μῆσι ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιιάδew ἄρχοντος Ἀθηναίοισι.

Καὶ αἰρέουσι ἐρήμιον τὸ ἄστυ, καὶ τινες ὀλίγους εὐρίσκουσι 51 τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ἱεροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἱ φραξάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρησί τε καὶ ξύλοισι ἡμύνοντο τοὺς ἐπιόντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθeneίης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμίνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκῶντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήιον, τὸ ἡ Πυθίῃ σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι· αὐτὸ δὲ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον κατὰ τὸ μαντήιον καὶ οὐ τὰς νέας.

Οἱ δὲ Πέρσαι ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος 52 ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήμιον πάγον, ἐπολιόρκειον

τρόπον τοιόνδε· ὅπως στυππεῖον περὶ τοὺς διστοὺς περιθέντες ἄψειαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκούμενοι ὅμως ἠμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προδεδικωτός. οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδῶν προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε ἀντεμηχανῶντο καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας ὀλοιτρόχους ἀπίεσαν, ὥστε Ξέρξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίῃσι ἐνέχεσθαι οὐ δυνάμενόν σφεας ἔλειν.

53 Χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δὴ τις ἔξοδος τοῖσι βαρβαροῖσι· ἔδεε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἔμπροσθε ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὅπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνάδοι, τῇ δὴ οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν ἤλπισε, μὴ κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτη ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καίτοι περ ἀποκρήμνου ἐόντος τοῦ χώρου. ὡς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεθηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐρρίπτεον ἑωυτοὺς κατὰ τοῦ τεύχεος κάτω καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεθηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἰκέτας ἐφόνευον· ἐπεὶ δὲ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν τὴν ἀκρόπολιν.

54 Σχῶν δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἰππέα Ἀρταβάνῃ ἀγγελέοντα τὴν παρεουσάν σφι εὐπρηξίην. ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑωυτῷ δὲ ἐπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ ὦν ὄψιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίου ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρὸν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα.

Τοῦ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐπεμνήσθη, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκρο- 55 πόλι ταύτῃ Ἐρεχθεὸς τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηός, ἐν τῷ ἐλαίῳ τε καὶ θάλασσα ἐνι, τὰ λόγος παρ' Ἀθηναίων Ποσειδέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος Ἀθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι, ὡς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρὸν, ὤρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

Γ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων.

(Κεφ. 56-64)

Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνας, ὡς σφι ἐξηγγέλη, ὡς ἔσχε 56 τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυβον ἀπίκοντο, ὥστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρήγμα, ἀλλ' ἔς τε τὰς νέας ἐσέπιπτον καὶ ἰστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι. τοῖσι τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμαχίαι. νύξ τε ἐγένετο, καὶ οἱ διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς τὰς νέας.

Ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἶρετο 57 Μνησίφιλος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὅτι σφι εἴη βεβουλευμένον. πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ, ὡς εἴη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχίαι, εἶπε· «Οὐ τοι ἄρα, ἦν ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμίνας, περὶ οὐδεμιᾶς ἔτι πατρίδος ναυμαχίαι· κατὰ γὰρ πόλις ἕκαστοι τρέφονται, καὶ οὔτε σφέας Εὐρυδιάδης κατέχειν δυνήσεται οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλλος, ὥστε μὴ οὐ διασκεδασθῆναι τὴν στρατιήν, ἀπολέεται τε ἡ Ἑλλάς ἀβουλίῃσι. ἀλλ' εἴ τις ἔστι μηχανή, ἔθι καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβουλευ-

μένα, ἦν κως δύνῃ ἀναγνώσαι Εὐρυδιάδην μεταβουλεύσασθαι, ὥστε αὐτοῦ μένειν».

58 Κάρτα τε τῷ Θεμιστοκλείῃ ἤρεσε ἡ ὑποθήκη, καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος ἦμε ἐπὶ τὴν νέα τὴν Εὐρυδιάδεω. ἀπικόμενος δὲ ἔφη ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμιξαι· ὁ δ' αὐτὸν ἐς τὴν νέα ἐκέλευε ἐσθάντα λέγειν, εἴ τι θέλει. ἐνθαῦτα ὁ Θεμιστοκλέης παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκεῖνά τε πάντα, τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἑωυτοῦ ποιούμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθείς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηζῶν ἕκ τε τῆς νεὸς ἐκβῆναι συλλέξαι τε τοὺς στρατηγούς ἐς τὸ συνέδριον.

59 Ὡς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυδιάδην προθεῖναι τὸν λόγον, τῶν εἵνεκεν συνήγαγε τοὺς στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλέης ἐν τοῖσι λόγοισι οἷα κάρτα δεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε· «ὦ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανισταμένοι βραβίζονται· ὁ δὲ ἀπολυόμενος ἔφη· «Οἱ δὲ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στεφανοῦνται».

60 Τότε μὲν ἠπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο· πρὸς δὲ τὸν Εὐρυδιάδην ἔλεγε ἐκεῖνων μὲν εἶτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὡς, ἐπεὰν ἀπαείρωσι ἀπὸ Σαλαμίνας, διαδρήσονται· παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων οὐκ ἔφερε οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορεῖν· ὁ δὲ ἄλλου λόγου εἶχετο, λέγων τάδε·

α) «Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἦν ἐμοὶ πειθῆ ναυμαχίην αὐτοῦ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῖσι λόγοισι ἀναζεύξης πρὸς τὸν Ἴσθμόν τὰς νέας. ἀντίθεος γὰρ ἐκάτερον ἀκούσας· πρὸς μὲν τῷ Ἴσθμῷ συμβάλλων ἐν πελάγει ἀναπεπταμένῃ ναυμαχίσεις, τὸ ἦμιστα ἡμῖν σύμφορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν ἐλάσσονας· τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἰγίναν, ἦνπερ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἅμα γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐτῶν ἔψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός, καὶ οὕτω σφέας

αὐτὸς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι.

β)» Ἦν δέ, τὰ ἐγὼ λέγω, ποιήσης, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστά εὐρήσεις· πρῶτα μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι πρὸς πολλὰς, ἦν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνη· πολλὸν κρατήσομεν· τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχεῖν πρὸς ἡμέων ἐστὶ, ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκεῖνων. αὐτὶς δὲ Σαλαμῖς περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπέκκειται τέκνα τε καὶ γυναῖκες. καὶ μὲν καὶ τότε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυμαχίσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἴσθμῷ, οὐδέ σφεας, εἶπερ εὐ φρονεῖς, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον.

γ)» Ἦν δέ γε καί, τὰ ἐγὼ ἐλπίζω, γένηται καὶ νικήσωμεν τῆσι νηυσὶ, οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἴσθμόν παρέσονται οἱ βάρβαροι οὔτε προβήσονται ἕκαστέρω τῆς Ἀττικῆς, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισί τε κερδανόμενι περιεοῖσι καὶ Αἰγίνη καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μὲν νῦν βουλευόμενοισι ἀνθρώποισι ὡς τὸ ἐπίπαν ἐθέλει γίνεσθαι· μὴ δὲ οἰκότα βουλευόμενοισι οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρεῖν πρὸς τὰς ἀνθρωπείας γνώμας».

Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος αὐτὶς ὁ Κορίνθιος Ἀδεί- 61
μαντος ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κελύων, τῷ μὴ ἐστὶ πατρίς, καὶ Εὐρυδιάδην οὐκ εἶναι ἐπιψηφίζεῖν ἀπόλι ἀνδρὶ πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δὲ οἱ προσέφερε, ὅτι ἠλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο αἱ Ἀθηναί. τότε δὲ ὁ Θεμιστοκλέης κεινόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλὰ τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἑωυτοῖσί τε ἐδήλου λόγῳ ὡς εἶη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἤπερ ἐκεῖνοισι, ἐστ' ἂν διηκόσαι νέες σφι ἔωσι πεπληρωμένοι· οὐδαμοὺς γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι.

62 Σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδην, λέγων μάλλον ἐπεστραμμένα· «Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσσαι ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέφεις τὴν Ἑλλάδα· τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες. ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς μὲν, ὡς ἔχομεν, ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σίριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὑπ' ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν λόγων».

63-64 Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιάδης· δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους ἀνεδιδάσκετο, μὴ σφεας ἀπολίπωσι, ἣν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγῃ τὰς νέας· ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. ταύτην δὴ αἰρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας διαναυμαχέειν. οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμίνα ἔπεσι ἀκροβολισάμενοι, ἐπεῖτε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. ἡμέρη τε ἐγίνετο καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἐν τε τῇ γῆ καὶ τῇ θαλάσῃ. ἔδοξε δέ σφι εὐξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίησαν ταῦτα· εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμίνας Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιαν.

Δ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Περσῶν.

(Κεφ. 66-67, 70)

Οἱ δὲ ἐς τὸν Ξέρξῳ ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, ἐπειδὴ 66-67 ἐκ Τρηχίνος θεησάμενοι τὸ τρῶμα τὸ Λακωνικὸν διέβησαν ἐς τὴν Ἰσθιαίην, ἐπισχόντες ἡμέρας τρεῖς ἔπλεον δι' Εὐρίπου, καὶ ἐν ἐτέρῃσι τρισὶ ἡμέρησι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ, ὡς δὲ ἀπίκοντο ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατέβη αὐτὸς Ξέρξης ἐπὶ τὰς νέας, ἐθέλων σφι συμμιξῆαι τε καὶ πυθέσθαι τῶν ἐπιπλεόντων τὰς γνώμας. ἐπεὶ δὲ ἀπικόμενος προΐζετο, παρήσαν μετὰπεμπτοὶ οἱ τῶν ἐθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ ἕζοντο ὡς σφι βασιλεὺς ἐκάστω τιμὴν ἐδεδώκεε, πρῶτος μὲν ὁ Σιδώνιος βασιλεὺς, μετὰ δὲ ὁ Τύριος, ἐπὶ δὲ ὄλλοι. ὡς δὲ κόσμῳ ἐπεξῆς ἕζοντο, πέμπφας Ξέρξης Μαρδόνιον εἰρώτα, ἀποπειρώμενος ἐκάστου, εἰ ναυμαχίην ποιέοιτο.

Ἐπεὶ δὲ περιῶν εἰρώτα ὁ Μαρδόνιος, οἱ δὲ πλεῦνες κατὰ 70 τωὐτὸ γνώμην ἐξεφέροντο κελεύοντες ναυμαχίην ποιέεσθαι. τοιγαρῶν Ξέρξης τοῖσι πλέοσι πείθεσθαι ἐκέλευε· αὐτὸς δὲ παρεσκευάστο θεήσασθαι ναυμαχέοντας. ἐπειδὴ δὲ παρήγγελλον ἀναπλέειν, ἀνήγον τὰς νέας ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ἡσυχίην. τότε μὲν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυμαχίην ποιήσασθαι, νυξ γὰρ ἐγένετο, οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς δὲ Ἑλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἦκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. ἀρρώδεον δέ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμίῃ κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἐωυτῶν ἀφύλακτον.

Ε. Προσπάθειαι τοῦ Θεμιστοκλέους

ὅπως οἱ Ἕλληνες ναυμαχήσωσιν ἐν Σαλαμῖνι.

(Κεφ. 71-72, 74-76, 78-82)

71-72 Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεούσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμμηχάνητο, ὅπως κατ' ἤπειρον μὴ ἐσθάλοιεν οἱ βάρβαροι· ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτημέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολιῶν ἐς τὸν Ἴσθμόν ἴζοντο, καὶ σφι ἐπὶ στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδω, Λεωνίδω δὲ ἀδελφός. ἴζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἴσθμῷ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδόν, μετὰ τοῦτο ὡς σφι ἔδοξε βουλευσόμενοι, οἰκοδόμησον διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ τεῖχος. ἅτε δὴ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου ἦνετο τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεις ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίτυον οὐδένα χρόνον οἱ βωθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης. οἱ δὲ βωθήσαντες ἐς τὸν Ἴσθμόν πανδημεὶ οἶδε ἦσαν Ἕλλήνων, Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἡλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἐρμιονέες. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βωθήσαντες καὶ ὑπεραρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνεύουση, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροχώκεε ἤδη.

74 Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἴσθμῷ τοιοῦτον πόνον συνέστασαν, ἅτε περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμον θέοντες καὶ τῆσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὁμοῦ ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δευμαίνοντες, ὡς περὶ τῇ Πελοποννήσῃ. τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνήρ ἀνδρὶ παραστάς σιγῇ λόγον ἐποιεέτο, θῶμα ποιούμενοι τὴν

Εὐρυδιάδω ἀβουλίην, τέλος δὲ ἐξερράγη ἐς τὸ μέσον. σὺλλογός τε δὴ ἐγένετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μὲν, ὡς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὼν εἶη ἀποπλέειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν μηδὲ πρὸς χώρης δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινήται καὶ Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι.

Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλῆς, ὡς ἐσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν 75 Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοῖον ἐντελάμενος, τὰ λέγειν χρεὼν, τῷ οὐνομα μὲν ἦν Σίκινης, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγός ἦν τῶν Θεμιστοκλέος παιδῶν· τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλῆς Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολιήτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοῖον ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν βαρβάρων τάδε· «Ἐπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλέος καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατύπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα, ὅτι οἱ Ἕλληνες δρησμὸν βουλευόνται καταρρωδηκότες, καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἀπάντων ἐξεργάσασθαι, ἦν μὴ περιῖδητε διαδράντας αὐτούς. οὔτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἑαυτούς τε σφέας ὄψεσθαι ναυμαχέοντας, τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μή».

Ὁ μὲν ταῦτα σφι σημήνας ἐκποδῶν ἀπαλλάσσετο· τοῖσι 76 δὲ ὡς πιστὰ ἐγένετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἠπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαν· τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγένοντο μέσαι νύκτες, ἀνήγον μὲν τὸ ἀπ' ἐσπέρης κέρας κυκλοῦμενοι πρὸς τὴν Σαλαμίνα, ἀνήγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατεϊχόν τε μέχρι Μουνηχίης πάντα τὸν πορθμὸν τῆσι νηυσὶ. τῶνδε δὲ εἶνε-

κεν ἀνήγον τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἑλλησι μὴδὲ φυγεῖν ἐξῆ, ἀλλ' ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησιδα Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζόν τῶν Περσέων τῶνδε εἵνεκεν, ὡς, ἐπεὰν γίνηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ τῆς ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἔκειτο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. ἐποίουν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ πυνθανοῖατο οἱ ἐναντίοι. οἱ μὲν δὲ ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

78-79 Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγένετο ὠθισμὸς λόγων πολλός. ἤδεσαν δὲ οὐκῶ, ὅτι σφέας περιεκυκλοῦντο τῆσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρων αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι. συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἀριστον ἀνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιοτάτον. οὗτος ὠνήρ στὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἐόντα μὲν ἐνωτῆ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάλῃ τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιούμενος ἐξεκαλέετο θέλων αὐτῷ συμμῖξαι. προακηκόεε δέ, ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. ὡς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θεμιστοκλῆς, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· «Ἡμέας στασιάζειν χρεόν ἐστι ἐν τε τῇ ἄλλῃ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ δόκιμος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. λέγω δὲ τοι, ὅτι ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν, οὐδ' ἦν θέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυδιάδης, οἷοί τε ἔσονται ἐκπλώσαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ. ἀλλ' ἐσελθὼν σφι ταῦτα σήμνηνον».

80-81 Ὁ δ' ἀμείβετο τοισίδε· «Κάρτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ εὐ ἡγγειλας· τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ἦκει. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιούμενα ὑπὸ Μήδων· ἔδες γάρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ἤθελον ἐς μάχην κατίστασθαι οἱ Ἑλληνες, ἀέκοντας παραστήσασθαι. σὺ δέ, ἐπεὶπερ ἦκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι ἄγγειλον· ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσω ὡς οὐ ποιούντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλὰ σφι σήμνηνον αὐτὸς παρελθὼν, ὡς ἔχει. ἐπεὰν δὲ σήμνηης, ἦν μὲν πείθωνται, ταῦτα δὲ τὰ κάλλιστα· ἦν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὁμοῖον ἡμῖν ἔσται· οὐ γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἴπερ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὡς σὺ λέγεις». ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀριστείδης, φάμενος ἐξ Αἰγίνης τε ἦκειν καὶ μόγις ἐκπλώσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέοντας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω· παραρτέεσθαι τε συνεβούλευε ὡς ἀλεξησομένους. καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπας μετεστῆκε, τῶν δὲ αὐτὸς ἐγένετο λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γὰρ πλεῖνες τῶν στρατηγῶν οὐκ ἐπέειθοντο τὰ ἐσαγγεληθέντα.

82 Ἀπιστεόντων δὲ τούτων ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτο- μολέουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένης, ἠπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθεῖν πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὺν τε ὧν ταύτῃ τῇ νηὶ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμίνα καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμισίον τῇ Δημνίῃ ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἑλλησι ἐς τὰς ὀγδῶκοντα καὶ τριηκοσίας νέας· δύο γὰρ δὲ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμόν.

ΣΤ'. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (480).

(Κεφ. 83-96)

83 Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχῆσοντες. ἠώς τε δὴ διεφαίνε, καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλῆς· τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὴ ἐν ἀνθρώπου φύσει καὶ καταστάσι ἐγγίνεται· παραινέσας δὲ τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν ἐσθαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἣ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε.

84 Ἐνθαῦτα ἀνήγον τὰς νέας ἀπάσας οἱ Ἕλληνες, ἀναγομένοισι δὲ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὤκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης δὲ Παλληνεύς, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ἐξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βωθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἰγίαν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὡς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη· φανείσαν δὲ διακελεύσασθαι, ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον, ὄνειδίσασαν πρότερον τάδε· «Ὁ δαιμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρούσεσθε;»

85 Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες· οὗτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσίνος τε καὶ ἐσπέρης κέρας· κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἠῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἠθελοκάκεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλῆος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῖνες οὐ. ἔχω μὲν νυν συχνῶν οὐνόματα τριηράρχων καταλέξαι τῶν νέας Ἑλληνίδας ἐλόν-

των, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορος τε τοῦ Ἀνδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τοῦδε δὲ εἵνεκεν μέμνημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χῶρη οἱ ἐδωρήθη πολλή. οἱ δ' εὐεργέται βασιλέος ὁροσάγγαι καλέονται Περσισί.

Περὶ μὲν νυν τούτους οὕτω εἶχε· τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν 86 ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραΐζετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπὸ Αἰγινητέων. ἄτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὕτε τεταγμένων ἔτι οὕτε σὺν νόμῳ ποιούντων οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι, οἶόν περ ἀπέβη. καίτοι ἦσαν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρῶ ἀμείνονες αὐτοὶ ἐωυτῶν ἢ πρὸς Εὐβοίῃ, πᾶς τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκεε τε ἕκαστος ἐωυτὸν θεήσεσθαι βασιλέα.

Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως, ὡς 87 ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλεί· ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ ναῦς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα διαφυγεῖν (ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φλιαί, ἣ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγγανε ἐούσα) ἔδοξέ οἱ τότε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεκε ποιησάσῃ· διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φεύγουσα ἐνέβαλε νηὶ φιλίῃ ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. εἰ μὲν καὶ τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντων, οὐ μέντοι ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἢ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηῦς. ὡς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέ-

δυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη διπλᾶ ἑωυτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο· ὃ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριήραρχος, ὡς εἶδε μιν ἐμβάλ-
λουσαν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νέα τὴν Ἀρτεμι-
σίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ
αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποστρέψας πρὸς τὰς ἄλλας ἐτράπετο.

88 Τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ συνήνεκε γενέσθαι, διαφυγεῖν τε
καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ συνέβη, ὥστε κακὸν ἐργασαμένην
ἀπὸ τούτων αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμήσαι παρὰ Ἑέρξῃ. λέγεται
γὰρ βασιλέα θηεῦμενον μαθεῖν τὴν νέα ἐμβαλοῦσαν καὶ δὴ
τινα εἶπαι τῶν παρεόντων· «Δέσποτα, ὄρας Ἀρτεμισίην», ὡς
εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσσε;» καὶ τὸν
ἐπειρέσθαι, εἰ ἀληθῆώς ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς
φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπισταμένους· τὴν δὲ
διαφθαρεῖσαν ἠπιστάετο εἶναι πολεμίην. τά τε γὰρ ἄλλα,
ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεκε ἐς εὐτυχίην γενόμενα καὶ τὸ
τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγο-
ρον γενέσθαι. Ἑέρξην δὲ εἶπαι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα·
«Οἱ μὲν ἄνδρες γεγόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες
ἄνδρες». ταῦτα μὲν Ἑέρξην φασὶ εἶπαι.

89 Ἐν δὲ τῇ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀρια-
δίγνης ὁ Δαρείου, Ἑέρξῃ εὖν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοὶ
τε καὶ οὐνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμ-
μάχων, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ Ἑλλήνων. ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστά-
μενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, οἱ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολ-
λύμενοι ἐς τὴν Σαλαμίνα διένειον· τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ
ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ
αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖστοι διεφθεί-
ροντο· οἱ γὰρ ὀπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῆσι νηυσὶ
παριέναι πειρώμενοι ὡς ἀποδεξόμενοι τι καὶ αὐτοὶ ἔργον
βασιλεί, τῆσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον.

90 Ἐγένετο δὲ καὶ τότε ἐν τῇ θορύβῳ τούτῳ· τῶν τινες Φοι-

νίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάρησαν, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέ-
βαλλον τοὺς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοῖατο αἱ νέες, ὡς
προδόντων. συνήνεκε ὦν οὕτω, ὥστε Ἴωνων τε τοὺς στρα-
τηγούς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν
τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ
Ἀττικῇ Σαμοθηρικῇ νηὺς. ἢ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο, καὶ
ἐπιφερομένη Αἰγιναιῆ νηὺς κατέδυσσε τῶν Σαμοθηρικῶν τὴν
νέα. ἅτε δὲ ἐόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθηρικῆς τοὺς ἐπιβάτας
ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησάν
τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας ἐρρύσατο· ὡς
γὰρ εἶδε σφεας Ἑέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους, ἐτράπετο
πρὸς τοὺς Φοίνικας ἅτε ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώ-
μενος, καὶ σφειν ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμῖν, ἵνα μὴ
αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. ὅπως γὰρ
τινα ἴδοι Ἑέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ
ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῇ οὐρεὶ τῇ ἀντίον Σαλαμίνας, τὸ
καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ
γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν
πόλιν. πρὸς δὲ τι καὶ προσεβάλετο φίλος Ἴωνων εὖν Ἀριαρά-
μνης, ἀνὴρ Πέρσης, παρεὼν τούτου τοῦ Φοινικηίου πάθεος.

Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο· τῶν δὲ βαρβάρων 91
ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον
Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῇ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου
ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῇ θορύβῳ ἐκεραίζον τὰς τε
ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται
τὰς ἐκπλεούσας· ὅπως δὲ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν,
φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινῆτας.

Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἢ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα 92
καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κρίου, ἀνδρὸς Αἰγινῆτεω, νηὶ ἐμβαλοῦσα
Σιδωνίῃ, ἢ περ εἶλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιαθῶν τὴν Αἰγι-
ναιῆν, ἐπ' ἧς ἔπλεε Πυθέης ὁ Ἰσχενοῦ, τὸν οἱ Πέρσαι κατα-

κοπέντα ἀρετῆς εἵνεκεν εἶχον ἐν τῇ νηὶ ἐκπαγλεόμενοι· τὸν δὲ περιάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσησι ἤλω νηὺς ἡ Σιδωνίη, ὥστε Πυθῆην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἴγιναν. ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμὸν ὀνειδίζων. ταῦτα μὲν νυν νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα· οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἰ νέες περιεγένοντο, φεύγοντες ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν.

93 Ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινηταί, ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης ὁ Παλληγεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μὲν νυν ἔμαθε, ὅτι ἐν ταύτῃ πλέοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον, ἢ εἰλέ μιν ἢ καὶ αὐτὸς ἤλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἄεθλον ἔκειτο μύριαι δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζωὴν ἔλη· δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ, ὡς πρότερον εἴρηται, διέφυγε· ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἰ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῇ Φαλήρῳ.

94 α) Ἀδεΐμαντον δέ, τὸν Κορινθίων στρατηγόν, λέγουσι Ἀθηναῖοι αὐτίκα κατ' ἀρχάς, ὡς συνέμισγον αἰ νέες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἰστία ἀειράμενον οἴχεσθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν στρατηγίδα φεύγουσαν ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὡς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι τῆς Σαλαμίνης κατὰ τὸ ἶρον Ἀθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείῃ πομπῇ, τὸν οὔτε πέμψαντα φανῆναι οὐδένα, οὔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδῶσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῆδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὡς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν τάδε· «Ἀδεΐμαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς νέας ἐς

φυγὴν ὄρμησαι καταπροδοὺς τοὺς Ἑλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ νικῶσι, ὅσον αὐτοὶ ἠρώντο ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν».

β) Ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδεΐμαντον, αὐτὶς τάδε λέγειν, ὡς αὐτοὶ οἰοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὄμηροι ἀποθνήσκειν, ἢ μὴ νικῶντες φαίνωνται οἱ Ἑλληνες. οὕτω δὲ ἀποστρέψαντα τὴν νέα αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοις ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον. τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων· οὐ μὲντοι αὐτοὶ γε Κορινθιοὶ ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι· μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

Ἀριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ 95-96 ὀλίγω τι πρότερον τούτων ἐπεμνήσθη ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμίνα γενομένῳ τάδε ἐποίησε· παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτέων, οἱ παρετετάχατο παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμίνης χώρας, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας. ὡς δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς τὴν Σαλαμίνα οἱ Ἑλληνες τῶν ναυηγίων, ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἐτοιμοὶ ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην, ἐλπίζοντες τῆσι περιουσίῃσι νηυσὶ ἔτι χρῆσεσθαι βασιλέα.

[IX]

Α'. Ἐπέλασις τοῦ Περσικοῦ ἵππικοῦ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. — Θάνατος τοῦ ἱππάρχου Μασιστίου.

(Κεφ. 20-24)

- 20 Μαρδόνιος δέ, ὡς οὐ κατέβαινον οἱ Ἕλληνας ἐς τὸ πεδίον, πέμπει ἐς αὐτοὺς πᾶσαν τὴν ἵππον, τῆς ἱππάρχου Μασιστίου εὐδοκιμῶν παρὰ Πέρσῃσι, τὸν Ἕλληνας Μακίστιον καλέουσι, ἵππον ἔχων Νισαῖον χρυσοχάλινόν τε καὶ ἄλλως κεκοσμημένον καλῶς. ἐνθαῦτα ὡς προσήλασαν οἱ ἱππῶται πρὸς τοὺς Ἕλληνας, προσέβαλον κατὰ τέλεα προσβαλόντες δὲ κακὰ μεγάλα ἐργάζοντο καὶ γυναϊκᾶς σφεας ἀπεκάλειον.
- 21 Κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες ἔτυχον ταχθέντες τῇ τε τὸ ἐπιμαχώτατον ἦν τοῦ χωρίου παντός, καὶ ἡ πρόσσδος μάλιστα ταύτῃ ἐγένετο τῇ ἵππῃ. προσβαλοῦσης ὦν τῆς ἵππου οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἔπεμπον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων κήρυκα, ἀπικόμενος δὲ ὁ κήρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε· «Μεγαρέες λέγουσι· ἡμεῖς, ἄνδρες σύμμαχοι, οὐ δυνατοί εἰμεν τὴν Περσέων ἵππον δέκεσθαι μῶνοι, ἔχοντες στάσιν ταύτην, ἐς τὴν ἔστημεν ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ ἐς τόδε λιπαρίῃ τε καὶ ἀρετῇ ἀντέχομεν καίπερ πιεζόμενοι. νῦν τε εἰ μή τινας ἄλλους πέμψετε διαδόχους τῆς τάξις, ἵστε ἡμέας ἐκλείψοντας τὴν τάξιν». ὁ μὲν δὴ σφι ταῦτα ἀπήγγειλε, Πausανίης δὲ ἀπεπειράτο τῶν Ἑλλήνων, εἴ τινες ἐθέλοιεν ἄλλοι ἐθελονταὶ ἰέναι τε ἐς τὸν χώρον τοῦτον καὶ τάσσεσθαι διάδοχοι Μεγαρεῦσι. οὐ βουλομένων δὲ τῶν ἄλλων Ἀθηναῖοι ὑπεδέξαντο, καὶ Ἀθηναίων οἱ τριηκόσιοι λογάδες, τῶν ἐλοχίγησε Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμπωνος.
- 22 Οὗτοι ἦσαν οἱ τε ὑποδεξάμενοι καὶ οἱ πρὸ τῶν ἄλλων τῶν παρεόντων Ἑλλήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες, τοὺς τοξότας

προσελόμενοι· μαχομένων δὲ σφειν ἐπὶ χρόνον τέλος τοιόνδε ἐγένετο τῆς μάχης· προσβαλοῦσης ἵππου κατὰ τέλεα ὁ Μασιστίου προέχων τῶν ἄλλων ἵππος βάλλεται τοξεύματι τὰ πλευρά, ἀλγήσας δὲ ἴσταται τε ὀρθὸς καὶ ἀποσειεται τὸν Μασιστίον. πεσόντι δὲ αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτίκα ἐπεκέατο. τὸν τε δὴ ἵππον αὐτοῦ λαμβάνουσι καὶ αὐτὸν ἀμυνόμενον κτείνουσι, κατ' ἀρχὰς οὐ δυνάμενοι. ἐνεσκεύαστο γὰρ οὕτω ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρύσειον λεπιδωτόν, κατύπερθε δὲ τοῦ θώρηκος κιθῶνα φοινίκιον ἐνδεδύκει. τύπτοντες δὲ ἐς τὸν θώρηκα ἐποίηον οὐδέν, πρὶν γε δὴ μαθῶν τις τὸ ποιούμενον παῖει μιν ἐς τὸν ὀφθαλμόν. οὕτω δὴ ἔπεσέ τε καὶ ἀπέθανε. ταῦτα δὲ κως γινόμενα ἐλελήθεε τοὺς ἄλλους ἱππέας· οὔτε γὰρ πεσόντα μιν εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου οὔτε ἀποθνήσκοντα, ἀναχωρήσιός τε γινομένης καὶ ὑποστροφῆς οὐκ ἔμαθον τὸ γινόμενον.

Ἐπεῖτε δὲ ἔστησαν, αὐτίκα ἐπόθεσαν, ὡς σφεας οὐδεὶς ἦν 23 ὁ τάσσω. μαθόντες δὲ τὸ γεγονός, διακελευσάμενοι ἤλαυνον τοὺς ἵππους πάντες, ὡς ἂν τὸν νεκρὸν ἀνελοῖατο. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκέτι κατὰ τέλεα προσελαύνοντας τοὺς ἱππέας ἀλλὰ πάντα, τὴν ἄλλην στρατιὴν ἐπεβώσαντο. ἐν ᾧ δὲ ὁ πεζὸς ἅπας ἐπεβώθεε, ἐν τούτῳ μάχῃ ὀξέα περὶ τοῦ νεκροῦ γίνεται. ἕως μὲν νῦν μῶνοι ἦσαν οἱ τριηκόσιοι, ἐσοῦντό τε πολλὸν καὶ τὸν νεκρὸν ἀπέλιπον· ὡς δὲ σφι τὸ πλῆθος ἐπεβώθησε, οὕτω δὴ οὐκέτι οἱ ἱππῶται ὑπέμενον, οὐδέ σφι ἐξεγένετο τὸν νεκρὸν ἀνελεσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνῳ ἄλλους προσαπώλεσαν τῶν ἱππέων. ἀποστήσαντες ὦν ὅσον τε δύο στάδια ἐβουλεύοντο ὅ τι χρεδν εἶη ποιέειν· ἐδόκει δὲ σφι ἀναρχίης εἰούσης ἀπελαύνειν παρὰ Μαρδόνιον.

Ἀπικομένης δὲ τῆς ἵππου ἐς τὸ στρατόπεδον πένθος 24 ἐποίησαντο Μασιστίου πᾶσά τε ἡ στρατιὴ καὶ Μαρδόνιος μέγιστον, σφείας τε αὐτοὺς κείροντες καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια, οἰμωγῇ τε χρώμενοι ἀπλέτῃ. ἅπασαν γὰρ τὴν

Βοιωτίην κατεῖχε ἤχῳ ὡς ἀνδρὸς ἀπολομένου μετὰ γε Μαρδόνιον λογιμωτάτου παρά τε Πέρσῃσι καὶ βασιλείῃ. οἱ μὲν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀποθανόντα ἐτίμων Μασίστιον, οἱ δὲ Ἕλληγνες ὡς τὴν ἵππον ἐδέξαντο προσβάλλουσαν καὶ δεξάμενοι ὥσαντο, ἐθάρσησαν πολλῷ μᾶλλον. καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἄμαξαν ἐσθέντες τὸν νεκρὸν παρά τὰς τάξεις ἐκόμιζον· ὁ δὲ νεκρὸς ἦν θέης ἄξιος μεγάλθεος εἵνεκεν καὶ κάλλεος. τῶν δὲ εἵνεκεν καὶ ταῦτα ἐποίησαν· ἐκλείποντες τὰς τάξεις ἐφοίτων θεηρόμενοι Μασίστιον.

Β'. Παράταξις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς.

(Κεφ. 25-26, 28-32)

- 25 Μετὰ δὲ ἔδοξέ σφι ἐπικαταβῆναι ἐς Πλαταιάς· ὁ γὰρ χώρος ἐφαίνετο πολλῷ ἔων ἐπιτηδεότερός σφι ἐνστρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαταικὸς τοῦ Ἐρυθραίου τά τε ἄλλα καὶ εὐυδρότερος. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χώρον καὶ ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν Γαργαφίην τὴν ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ εἴσαν ἔδοξέ σφι χρεὸν εἶναι ἀπικέσθαι καὶ διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι. ἀναλαβόντες δὲ τὰ ὄπλα ἦσαν διὰ τῆς ὑπωρέης τοῦ Κιθαιρῶνος παρά Ὑσιᾶς ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, ἀπικόμενοι δὲ ἐτάσσοντο κατ' ἔθνεα πλησίον τῆς τε κρήνης τῆς Γαργαφίης καὶ τοῦ τεμένεος τοῦ Ἀνδροκράτεος τοῦ ἥρωος διὰ ὄχθων τε οὐκ ὑψηλῶν καὶ ἀπέδου χωρίου.
- 26 Ἐνθαῦτα ἐν τῇ διατάξει ἐγένετο λόγων πολλὸς ὠθισμὸς Τεγεγετέων τε καὶ Ἀθηναίων· ἐδικαίειν γὰρ αὐτοὶ ἐκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρασ, καὶ καινὰ καὶ παλαιὰ παραφέρου-
τες ἔργα. Λακεδαιμονίων δὲ ἀνέβωσε ἅπαν τὸ στρατόπε-
δον Ἀθηναίους ἀξιονικότερους εἶναι ἔχειν τὸ κέρασ ἢ περ-

Ἀρκάδας. οὕτω δὴ ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπερεβάλλοντο τοὺς Τεγεγίτας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐτάσσοντο ὧδε οἱ ἐπιφοιτῶντές τε καὶ οἱ 28 ἀρχὴν ἐλθόντες Ἑλλήνων· τὸ μὲν δεξιὸν κέρασ εἶχον Λακεδαιμονίων μύριοι· τούτων δὲ τοὺς πεντακισχιλίους ἔόντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσαν φιλοὶ τῶν εἰλώτων πεντακισχιλιοὶ καὶ τρισμῦριοι, περὶ ἀνδρα ἕκαστον ἐπτὰ τεταγμένοι. προσεχέας δὲ σφίσι εἶλοντο ἐστάναι οἱ Σπαρτιήται τοὺς Τεγεγίτας καὶ τιμῆς εἵνεκεν καὶ ἀρετῆς· τούτων δ' ἦσαν ὀπλίται χίλιοι καὶ πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους ἴσαντο Κορινθίων πεντακισχιλιοὶ, παρὰ δὲ σφίσι εὔροντο παρὰ Πausανίῳ ἐστάναι Ποτιδαιητέων τῶν ἐκ Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκοσίους. τούτων δὲ ἐχόμενοι ἴσαντο Ἀρκάδες Ὀρχομένιοι ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Σικυώνιοι τρισχιλιοὶ. τούτων δὲ εἶχοντο Ἐπιδαυρίων ὀκτακόσιοι. παρὰ δὲ τούτους Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι, Τροιζηνίων δὲ ἐχόμενοι Λεπρεσητέων διηκόσιοι, τούτων δὲ Μυκηναίων καὶ Τιτυνθίων τετρακόσιοι, τούτων δὲ ἐχόμενοι Φλιάσιοι χίλιοι· παρὰ δὲ τούτους ἔστησαν Ἐρμιονέες τριηκόσιοι. Ἐρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἴσαντο Ἐρετριέων τε καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Χαλκιδέες τετρακόσιοι, τούτων δὲ Ἀμπρακιωτέων πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Λευκαδίων καὶ Ἀνακτορίων ὀκτακόσιοι ἔστησαν, τούτων δὲ ἐχόμενοι Παλέες οἱ ἐκ Κεφαλληνίης διηκόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Αἰγινητέων πεντακόσιοι ἐτάχθησαν. παρὰ δὲ τούτους ἐτάσσοντο Μεγαρέων τρισχιλιοὶ. εἶχοντο δὲ τούτων Πλαταιέες ἑξακόσιοι. τελευταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἐτάσσοντο κέρασ ἔχοντες τὸ εὐώνυμον ὀκτακισχιλιοὶ, ἐστρατήγησε δ' αὐτῶν Ἀριστείδης Λυσιμάχου.

Οὗτοι, πλὴν τῶν ἐπτὰ περὶ ἕκαστον τεταγμένων Σπαρ- 29-30
τιήτησι, ἦσαν ὀπλίται, συνάπαντες ἔόντες ἀριθμὸν τρεῖς τε μυριάδες καὶ ὀκτὼ χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες ἐπτὰ. ὀπλίται

μὲν οἱ πάντες συλλεγόντες ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἦσαν τοσοῦτοι, φιλῶν δὲ πλῆθος ἦν τόδε· τῆς μὲν Σπαρτιατικῆς τάξιος πεντακισχίλιοι καὶ τρισμῦριοι ἄνδρες ὡς ἐόντων ἑπτὰ περὶ ἕκαστον ἄνδρα, καὶ τούτων πᾶς τις παρήρητο ὡς ἐς πόλεμον· οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων φιλοί, ὡς εἰς περὶ ἕκαστον ἑὼν ἄνδρα, πεντακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τρισμῦριοι ἦσαν. φιλῶν μὲν δὴ τῶν ἀπάντων τῶν μαχίμων ἦν τὸ πλῆθος ἕξ τε μυριάδες καὶ ἑννέα χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες πέντε· τοῦ δὲ σύμπαντος Ἑλληνικοῦ τοῦ συνελθόντος ἐς Πλαταιὰς σὺν τε ὀπλίτησι καὶ φιλοῖσι τοῖσι μαχίμοισι ἑνδεκα μυριάδες ἦσαν μιῆς χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακοσίων ἀνδρῶν καταδέουσαι. σὺν δὲ Θεσπιέων τοῖσι παρεοῦσι ἕξπληροῦντο αἱ ἑνδεκα μυριάδες· παρήσαν γὰρ καὶ Θεσπιέων ἐν τῇ στρατοπέδῳ οἱ περιέοντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ χιλίους· ὄπλα δὲ οὐδ' οὔτοι εἶχον.

31 Οὗτοι μὲν νυν ταχθέντες ἐπὶ τῇ Ἀσωπῷ ἐστρατοπεδεύοντο· οἱ δ' ἄμφι Μαρδόνιον βάρβαροι, ὡς ἀπεκῆδυσαν Μασίστιον, παρήσαν, πυθόμενοι τοὺς Ἑλληνας εἶναι ἐν Πλαταιῆσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν τὸν ταύτῃ βέροντα. ἀπικόμενοι δὲ ἀντετάσσοντο ὧδε ὑπὸ Μαρδονίου· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας. καὶ δὴ πολλὸν γὰρ περιῆσαν πλήθει οἱ Πέρσαι, ἐπὶ τε τάξις πλεῦνας ἐκεκοσμέατο καὶ ἐπεῖχον καὶ τοὺς Τεγεήτας. ἔταξε δὲ οὕτω· ὅτι μὲν ἦν αὐτῶν δυνατώτατον, πᾶν ἀπολέξας ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων, τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρέταξε κατὰ τοὺς Τεγεήτας. ταῦτα δ' ἐποίησε φραζόντων τε καὶ διδασκόντων Θηβαίων. Περσέων δὲ ἐχομένους ἔταξε Μήδους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Κορινθίους τε καὶ Ποτιδαιήτας καὶ Ὀρχομενίους τε καὶ Σικυωνίους. Μήδων δὲ ἐχομένους ἔταξε Βακτρίους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἐπιδαυρίους τε καὶ Τροιζηνίους καὶ Λεπρέητας τε καὶ Τιρυνθίους καὶ Μυκηναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους ἔστησε Ἰνδούς·

οὔτοι δὲ ἐπέσχον Ἑρμιονέας τε καὶ Ἐρετριέας καὶ Στυρέας τε καὶ Χαλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ ἐχομένους Σάκας ἔταξε, οἱ ἐπέσχον Ἀμπρακιώτας τε καὶ Ἀνακτορίους καὶ Λευκαδίους καὶ Παλάας καὶ Αἰγινήτας. Σακέων δὲ ἐχομένους ἔταξε ἀντὶα Ἀθηναίων τε καὶ Πλαταιέων καὶ Μεγαρέων Βοιωτούς τε καὶ Λοκροὺς καὶ Μηλιέας καὶ Θεσσαλοὺς καὶ Φωκέων τοὺς χιλίους. οὐ γὰρ ὦν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμήδισαν, ἀλλὰ τινες αὐτῶν καὶ τὰ Ἑλλήνων ἠὔξον περὶ τὸν Παρνησοῦν κατελιγμένοι, καὶ ἐνθεῦτεν ὀρμώμενοι ἔφερόν τε καὶ ἦγον τήν τε Μαρδονίου στρατιήν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἐόντας Ἑλλήνων. ἔταξε δὲ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς περὶ Θεσσαλίην οἰκημένους κατὰ τοὺς Ἀθηναίους.

Ταῦτα μὲν τῶν ἐθνέων τὰ μέγιστα οὐνόμασται τῶν ὑπὸ 32 Μαρδονίου ταχθέντων, τάπερ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ λόγου πλείστου. ἐνήσαν δὲ καὶ ἄλλων ἐθνέων ἄνδρες ἀναμειγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ Μυσῶν καὶ Θρηγίκων τε καὶ Παιόνων καὶ τῶν ἄλλων, ἐν δὲ καὶ Αἰθιοπῶν τε καὶ Αἰγυπτίων οἱ τε Ἑρμοτύδιες καὶ οἱ Καλασίριες καλεόμενοι μαχαιροφόροι, οἵπερ εἰσὶ Αἰγυπτίων μόνονοι μάχιμοι. τούτους δὲ ἔτι ἐὼν ἐν Φαλήρῳ ἀπὸ τῶν νεῶν ἀπεβιβάσατο ἐόντας ἐπιβάτας· οὐ γὰρ ἐτάχθησαν ἐς τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ἐέρξη ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἦσαν τριήκοντα μυριάδες· τῶν δὲ Ἑλλήνων τῶν Μαρδονίου συμμάχων οἶδε μὲν οὐδεὶς ἀριθμὸν· οὐ γὰρ ὦν ἠριθμήθησαν· ὡς δὲ ἀπεικάσαι, ἐς πέντε μυριάδας συλλεγῆναι εἰκάζω. οὗτοι οἱ παραταχθέντες πεζοὶ ἦσαν, ἡ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτέτακτο.

Γ'. Ἀγγελία τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας
Ἀλεξάνδρου.— Ἀλλαγὴ θέσεως τῶν στρατῶν.

(Κεφ. 44-49)

44 Ὡς δὲ πρόσω τῆς νυκτὸς προελήλατο καὶ ἡσυχίῃ ἐδόκει εἶναι ἀνὰ τὰ στρατόπεδα καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐν ὕπνῳ, τηνικαῦτα προσελάσας ἵππῳ πρὸς τὰς φυλακὰς τὰς Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἐὼν καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδίζητο τοῖσι στρατηγοῖσι ἐς λόγους ἐλθεῖν. τῶν δὲ φυλάκων οἱ μὲν πλεῖνες παρέμενον, οἱ δ' ἔθεον ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς, ἐλθόντες δ' ἔλεγον, ὡς ἄνθρωπος ἦκοι ἐπ' ἵππου ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Μήδων, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν παραγυμνοὶ ἔπος, τοὺς στρατηγοὺς δὲ οὐνομάζων ἐθέλειν φησὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν.

45 Οἱ δὲ, ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐτίκα εἶποντο ἐς τὰς φυλακὰς· ἀπικιομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε·

α) « Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραθήκην ὑμῖν τὰ ἔπεα τάδε τίθειμαι, ἀπόρρητα ποιούμενος πρὸς μηδένα λέγειν ὑμέας ἄλλον ἢ Πausανίην, μή με καὶ διαφθείρητε· οὐ γὰρ ἂν ἔλεγον, εἰ μὴ μεγάλως ἐκηδόμην συναπάσης τῆς Ἑλλάδος. αὐτὸς τε γὰρ Ἑλλήν γενὸς εἰμὶ τῶρχαῖον, καὶ ἀντ' ἐλευθέρης δεδουλωμένην οὐκ ἂν ἐθέλοισι δρᾶν τὴν Ἑλλάδα.

β) « Λέγω δὲ ὦν, ὅτι Μαρδονίῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύναται καταθύμια γενέσθαι· πάλαι γὰρ ἂν ἐμάχεσθε. νῦν δὲ οἱ δέδοκται τὰ μὲν σφάγια ἔαν χαίρειν, ἅμα ἡμέρη δὲ διαφωσκούση συμβολὴν ποιέσθαι· καταρρώδηκε γὰρ, μὴ πλεῖνες συλλεχθῆτε, ὡς ἐγὼ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἐτοιμάζεσθε. ἦν δὲ ἄρα ὑπερβάλλεται τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος καὶ μὴ ποιέηται, λιπαρέετε μένοντες· ὀλίγων γὰρ σφι ἡμερέων

λείπεται σιτία. ἦν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ὄδε κατὰ νόον τελευτήσῃ, μνησθῆναι τινα χρῆ καὶ ἐμεῦ ἐλευθερώσιος πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἵνεκεν οὕτω ἔργον παράβολον ἔργασμαι ὑπὸ προθυμίας, ἐθέλων ὑμῖν δηλῶσαι τὴν διάνοιαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ἐπιπέσωσι ὑμῖν οἱ βάρβαροι μὴ προσδεκομένοις κω. εἰμὶ δὲ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδόνων».

Ὁ μὲν ταῦτα εἶπας ἀπήλαυε ὀπίσω ἐς τὸ στρατόπεδον 46 καὶ τὴν ἐωυτοῦ τάξιν· οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας ἔλεγον Πausανίην, τάπερ ἤκουσαν Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καταρρωδήσας τοὺς Πέρσας ἔλεγε τάδε· « Ἐπεὶ τοίνυν ἐς ἡῶ ἡ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεόν ἐστί τοὺς Ἀθηναίους στήναι κατὰ τοὺς Πέρσας, ἡμέας δὲ κατὰ τοὺς Βοιωτοὺς τε καὶ τοὺς κατ' ὑμέας τεταγμένους Ἑλλήνων τῶνδε εἵνεκεν ὑμεῖς ἐπίστασθε τοὺς Μήδους καὶ τὴν μάχην αὐτῶν ἐν Μαραθῶνι μαχεσάμενοι, ἡμεῖς δὲ ἄπειροί τε εἰμεν καὶ ἀδαεές τούτων τῶν ἀνδρῶν· Σπαρτιητέων γὰρ οὐδεὶς πεπειρήται Μήδων· ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροί εἰμεν. ἀλλ' ἀναλαβόντας τὰ ὄπλα χρεόν ἐστί ἰέναι ὑμέας μὲν ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον». πρὸς δὲ ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε· « Καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πάλαι ἀπ' ἀρχῆς, ἐπεῖτε εἶδομεν κατ' ὑμέας τασσομένους τοὺς Πέρσας, ἐν νόῳ ἐγένετο εἰπεῖν ταῦτα, τάπερ ὑμεῖς φθάντες προφέρετε· ἀλλὰ ἀρρωδέομεν, μὴ ὑμῖν οὐκ ἠδεές γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δ' ὦν αὐτοὶ ἐμνήσθητε, καὶ ἠδομένοισι ἡμῖν οἱ λόγοι γεγονάσι καὶ ἐτοιμοὶ εἰμεν ποιέειν ταῦτα».

Ὡς δ' ἤρесе ἀμφοτέροισι ταῦτα, ἠὼς τε διέφαινε καὶ 47 διαλλάσσοντο τὰς τάξεις. γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιούμενον ἐξαγορεύουσι Μαρδονίῳ. ὁ δ', ἐπεῖτε ἤκουσε, αὐτίκα μετίσταναι καὶ αὐτὸς ἐπειράτο παράγων τοὺς Πέρσας κατὰ τοὺς Λακεδαιμονίους. ὡς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γενόμενον ὁ

Παυσανίης, γνούς, ὅτι οὐ λανθάνει, ὀπίσω ἤγε τοὺς Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας· ὡς δ' αὐτως καὶ ὁ Μαρδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου.

48 Ἐπεὶ δὲ κατέστησαν ἐς τὰς ἀρχαίας τάξεις, πέμψας ὁ Μαρδόνιος κήρυκα ἐς τοὺς Σπαρτιήτας ἔλεγε τάδε·

α) « ὦ Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς δὴ λέγεσθε εἶναι ἄνδρες ἄριστοι ὑπὸ τῶν τῆδε ἀνθρώπων ἐκπαγλομένων, ὡς οὔτε φεύγετε ἐκ πολέμου οὔτε τάξιν ἐκλείπετε, μένοντές τε ἢ ἀπόλλυτε τοὺς ἐναντίους ἢ αὐτοὶ ἀπόλλυσθε. τῶν δ' ἄρ' ἦν οὐδὲν ἀληθές· πρὶν γὰρ ἢ συμμίξαι ἡμέας ἐς χειρῶν τε νόμον ἀπίκείσθαι, καὶ δὴ φεύγοντας καὶ τάξιν ἐκλείποντας ὑμέας εἶδομεν ἐν Ἀθηναίοισι τε τὴν πρόπειραν ποιουμένους αὐτοῦς τε ἀντὶα δούλων τῶν ἡμετέρων τασσομένους. ταῦτα οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα, ἀλλὰ πλεῖστον δὴ ἐν ὑμῖν ἐψευσθημεν· προσδεκόμενοι γὰρ κατὰ κλέος, ὡς δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλούμενοι καὶ βουλόμενοι μούνοισι Πέρσῃσι μάχεσθαι, ἄριστοι ἐόντες ποίειν ταῦτα οὐδὲν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὐρομεν, ἀλλὰ πτώσσοντας μᾶλλον.

β) « Νῦν ὦν, ἐπειδὴ οὐκ ὑμεῖς ἤρξατε τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν. τί δὴ οὐ πρὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεὶτε δεδόξασθε εἶναι ἄριστοι, πρὸ δὲ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς, ἴσοι πρὸς ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ ἦν μὲν δοκέη καὶ τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἱ δ' ὦν μετέπειτα μαχέσθων ὕστεροι· εἰ δὲ καὶ μὴ δοκέοι, ἀλλ' ἡμέας μούνοισι ἀποχρᾶν, ἡμεῖς δὲ διαμαχεσόμεθα· ὁκότεροι δ' ἂν ἡμέων νικήσωσι, τούτους τῷ ἅπαντι στρατοπέδῳ νικᾶν ».

49 Ὁ μὲν ταῦτα εἶπας τε καὶ ἐπισχῶν χρόνον, ὡς οἱ οὐδεὶς οὐδὲν ὑπεκρίνετο, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω, ἀπελθὼν δὲ ἐσήμαινε Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. ὁ δὲ περιχαρῆς γενόμενος καὶ ἐπαερθεὶς ψυχρῇ νίκῃ ἐπήκε τὴν ἵππον ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας. ὡς δὲ ἐπήλασαν οἱ ἵπποται, εἰσίνοντο πᾶσαν τὴν στρατιήν

τὴν Ἑλληνικὴν ἐσακοντίζοντές τε καὶ ἐστοξεύοντες ὥστε ἵπποτοξόται τε ἐόντες καὶ προσφέρεσθαι ἄποροι τὴν τε κρήνην τὴν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς ὑδρεύετο πᾶν τὸ στράτευμα τὸ Ἑλληνικόν, συνετάραξαν καὶ συνέχωσαν.

Δ'. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη (479).

(Κεφ. 58-70)

Μαρδόνιος δέ, ὡς ἐπύθετο τοὺς Ἑλληνας ἀποικομένους 58 ὑπὸ νύκτα εἶδὲ τε τὸν χῶρον ἐρήμιον, καλέσας τὸν Ληρισαῖον Θώρηκα καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ Εὐρύπυλον καὶ Θρασύδηιον ἔλεγε·

α) « ὦ παῖδες Ἀλεύεω, ἔτι τί λέξετε τάδε ὄρωντες ἐρήμιον; ὑμεῖς γὰρ οἱ πλησιόχωροι ἐλέγετε Λακεδαιμονίους οὐ φεύγειν ἐκ μάχης, ἀλλὰ ἄνδρας εἶναι τὰ πολέμια πρώτους· τοὺς πρότερόν τε μετισταμένους ἐκ τῆς τάξις εἶδετε, νῦν τε ὑπὸ τὴν παροικομένην νύκτα καὶ οἱ πάντες ὄρωμεν διαδράντας· διέδεξάν τε, ἐπεὶ σφεας ἔδρα πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρίστους ἀνθρώπων μάχῃ διακριθῆναι, ὅτι οὐδένας ἄρα ἐόντες ἐν οὐδαμοῖσι εἴσοι Ἑλλησι ἐναπεδεικνύατο.

β) « Καὶ ὑμῖν μὲν εἴσοι Περσέων ἀπίροισι πολλὴ ἔκ γε ἐμεῦ ἐγένετο συγγνώμη ἐπαινεόντων τούτους, τοῖσί τι καὶ συνηδέατε· Ἀρταβάζου δὲ θῶμα καὶ μᾶλλον ἐποιεῦμην τὸ καὶ καταρρωδῆσαι Λακεδαιμονίους καταρρωδήσαντά τε ἀποδέξασθαι γνώμην δειλοτάτην, ὡς χρεὸν εἶη ἀναζεύξαντας τὸ στρατόπεδον ἵεναι ἐς τὸ Θηβαίων ἄστρῳ πολιορκησομένους· τὴν ἔτι πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύσεται. καὶ τούτων μὲν ἐτέρωθι ἔσται λόγος· νῦν δὲ ἐκείνοισι ταῦτα ποιεῖσι οὐκ ἐπιτρεπτέα ἐστί, ἀλλὰ δικαίῳ εἰσί, ἐς ὃ καταλαμφθέντες δώσουσι ἡμῖν τῶν δὴ ἐποίησαν Πέρσας πάντων δίκας ».

59 Ταῦτα εἶπας ἦγε τοὺς Πέρσας δρόμῳ διαβάνας τὸν Ἄσσωπον κατὰ στίβον τῶν Ἑλλήνων ὡς δὴ ἀποδιδρυσκόντων, ἐπειγέ τε ἐπὶ Λακεδαιμονίους τε καὶ Τεγεήτας μούρους Ἀθηναίους γὰρ τραπομένους ἐς τὸ πεδῖον ὑπὸ τῶν ὄχθων οὐ κατώρα. Πέρσας δὲ ὄρωντες ὀρμημένους διώκειν τοὺς Ἑλληνας οἱ λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τελέων ἄρχοντες αὐτίκα πάντες ἦειραν τὰ σημήια καὶ ἐδίωκον, ὡς ποδῶν ἕκαστος εἶχον, οὔτε κόσμῳ οὔδενι κοσμηθέντες οὔτε τάξι. καὶ οὔτοι μὲν βοῆ τε καὶ ὀμίλῳ ἐπήισαν ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἑλληνας.

60 Πausανίης δέ, ὡς προσέκειτο ἡ ἵππος, πέμψας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἱππέα λέγει τάδε· «Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος μεγίστου προκειμένου ἐλευθέρην εἶναι ἢ δεδουλωμένην τὴν Ἑλλάδα προδεδομέθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡμεῖς τε οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν παροιχομένην νύκτα διαδράντων. νῦν ὧν δέδοκται τὸ ἐνθεῦτεν τὸ ποιητέον ἡμῖν ἀμυνομένους γάρ, τῇ δυνάμεθα ἄριστα, περιστέλλειν ἀλλήλους. εἰ μὲν νυν ἐς ὑμέας ὄρμησε ἀρχὴν ἢ ἵππος, χρῆν δὴ ἡμέας τε καὶ τοὺς μετ' ἡμέων τὴν Ἑλλάδα οὐ προδιδόντας Τεγεήτας βοθέειν ὑμῖν· νῦν δέ, ἐς ἡμέας γὰρ ἅπασα κεχώρηκε, δίκαιοί ἐστε ὑμεῖς πρὸς τὴν πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυνοέστες ἰέναι. εἰ δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελάθηκε ἀδύνατόν τι βοθέειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς τοξότας ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε. συνοῖδαμεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ τὸν παρεόντα τόνδε πόλεμον ἐοῦσι πολλὸν προθυμοτάτοις, ὥστε καὶ ταῦτα ἐσακούειν».

61 Ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ὡς ἐπύθοντο, ὀρμέατο βοθέειν καὶ τὰ μάλιστα ἐπαμύνειν. καὶ σφι ἤδη στείχουσι ἐπιτίθενται οἱ ἀντιπαχθέντες Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος γενομένων, ὥστε μηκέτι δύνασθαι βοθησαί· τὸ γὰρ προσκειμένον σφεας ἐλύπεε. οὔτω δὲ μουνωθέντες Λακεδαιμόνιοι καὶ Τεγεῆται ἐόν-

τες σὺν φιλοῖσι ἀριθμὸν οἱ μὲν πεντακισμῦριοι, Τεγεῆται δὲ τρισχίλιοι (οὔτοι γὰρ οὐδαμὰ ἀπεσχίζοντο ἀπὸ Λακεδαιμονίων), ἐσφαγιάζοντο ὡς συμβαλέοντες Μαρδόνιῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ οὐ γὰρ σφι ἐγένετο τὰ σφάγια χρηστά, ἐπιπτόν τε αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ καὶ πολλῶν πλεῦνες ἐτρωματίζοντο· φράζαντες γὰρ τὰ γέρρα οἱ Πέρσαι ἀπίεσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως οὔτω, ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων καὶ τῶν σφαγιῶν οὐ γινομένων ἀποβλέψαντα τὸν Πausανίην πρὸς τὸ Ἡραῖον τὸ Πλαταίων ἐπικαλέσασθαι τὴν θεὸν χρῆζοντα μηδαμῶς σφεας φευσθῆναι τῆς ἐλπίδος.

Ταῦτα δ' ἔτι τούτου ἐπικαλεσμένου προεξαναστάντες πρό- 62
τεροι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχὴν τὴν Πausανίεω ἐγένετο θυομένοισι τὰ σφάγια χρηστά. ὡς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο, ἐχώρεον καὶ οὔτοι ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι τὰ τόξα μετέντες. ἐγένετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρρα μάχη. ὡς δὲ ταῦτα ἐπεπτώκει, ἤδη ἐγένετο μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠθισμόν· τὰ γὰρ δούρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήματι μὲν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἔσσονες ἦσαν οἱ Πέρσαι, ἀνοπιοὶ δὲ ἐόντες καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες καὶ οὐκ ὅμοιοι τοῖσι ἐναντίοις σοφίην. προεξαΐσσοντες δὲ κατ' ἓνα καὶ δέκα, καὶ πλεῦνές τε καὶ ἐλάσσονες συστρεφόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας καὶ διεφθείροντο.

Τῇ δὲ ἐτύγχανε αὐτὸς ἐὼν Μαρδόνιος ἀπ' ἵππου τε μαχό- 63
μενος λευκοῦ ἔχων τε περὶ ἑωυτὸν λογάδας Περσέων τοὺς ἀρίστους χιλίους, ταύτῃ δὲ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἐπίεσαν. ὅσον μὲν νυν χρόνον Μαρδόνιος περιῆν, οἱ δὲ ἀντεῖχον καὶ ἀμυνομένοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων. ὡς δὲ Μαρδόνιος ἀπέθανε καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον τεταγμένον ἐὼν

ἰσχυρότατον ἔπεσε, οὕτω δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτράποντο καὶ εἶξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πλείστον γάρ σφεας ἐδηλέετο ἢ ἐσθῆς ἐρήμος ἐοῦσα ὄπλων· πρὸς γὰρ ὀπλίτας ἐόντες γυμνήτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο.

64 Ἐνθαῦτα ἦ τε δίκη τοῦ φόνου τοῦ Λεωνίδεω κατὰ τὸ χρηστήριον τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο, καὶ νίκην ἀναιρέεται καλλίστην ἀπασέων, τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Πausανίης ὁ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τῶν δὲ κατύπερθε οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἴρηται ἐς Λεωνίδην· οὗτοί γάρ σφι τυγχάνουσι ἐόντες. ἀποθνήσκει δὲ Μαρδόνιος ὑπὸ Ἀριμνήστου, ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λογίμου, ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ ἔχων ἀνδρας τριηκοσίους συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ πολέμου ἐόντος Μεσσηνίοισι πᾶσι καὶ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ οἱ τριηκόσιοι.

65 Ἐν δὲ Πλαταιῆσι οἱ Πέρσαι, ὡς ἐτράποντο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔφευγον οὐδένα κόσμον ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἐωυτῶν καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον, τὸ ἐποίησαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαίων. θῶμα δέ μοι, ὅπως παρὰ τῆς Δήμητρος τὸ ἄλλος μαχομένων οὐδὲ εἰς ἐφάνη τῶν Περσέων οὔτε ἐσελθῶν ἐς τὸ τέμενος οὔτε ἐναποθανῶν, περὶ τε τὸ ἱρὸν οἱ πλείστοι ἐν τῷ βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δέ, εἴ τι περὶ τῶν θείων πρηγμάτων δοκέειν δεῖ, ἢ θεὸς αὐτῆ σφεας οὐκ ἐδέκετο ἐμπρήσαντας τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Ἐλευσίνι.

66 Αὕτη μὲν νυν ἡ μάχη ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο· Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος αὐτίκα τε οὐκ ἤρέσκετο κατ' ἀρχὰς λειπομένου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέος, καὶ τότε πολλὰ ἀπαγορευῶν οὐδὲν ἦνυε συμβάλλειν οὐκ ἔων. ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε ὡς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι πρήγμασι τοῖσι ἐκ Μαρδονίου ποιουμένοι· τῶν ἐστρατήγεε ὁ Ἀρτάβαζος (εἶχε δὲ δύναμιν οὐκ ὀλίγην, ἀλλὰ καὶ ἐς τέσσερας μυριάδας ἀνθρώπων περὶ ἐωυτόν), τούτους, ὅπως ἢ συμβολῇ ἐγίνετο, εὖ ἐξεπιστάμενος, τὰ

ἔμελλε ἀποβήσασθαι ἀπὸ τῆς μάχης, ἦγε κατηρτημένος παραγγείλας κατὰ τωὐτὸ ἰέναι πάντας, τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγγέται, ὅπως ἂν αὐτὸν ὀρῶσι σπουδῆς ἔχοντα. ταῦτα παραγγείλας ὡς ἐς μάχην ἦγε δῆθεν τὸν στρατὸν· προτερέων δὲ τῆς ὁδοῦ ὥρα καὶ δὴ φεύγοντας τοὺς Πέρσας. οὕτω δὴ οὐκέτι τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγγέετο, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε φεύγων οὔτε ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων τεῖχος, ἀλλ' ἐς Φωκέας ἐθέλων ὡς τάχιστα ἐπὶ τὸν Ἑλλησποντον ἀπικέσθαι.

Καὶ δὴ οὗτοι μὲν ταύτῃ ἐτράποντο· τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλή- 67-68
νων τῶν μετὰ βασιλέος ἐθελοκακούντων Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι ἐμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συχνόν· οἱ γὰρ μηδίζοντες τῶν Θηβαίων, οὗτοι εἶχον προθυμίην οὐκ ὀλίγην μαχόμενοι τε καὶ οὐκ ἐθελοκακούντες οὕτω, ὥστε τριηκόσιοι αὐτῶν οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἔπεσον ὑπ' Ἀθηναίων. ὡς δὲ ἐτράποντο καὶ οὗτοι, ἔφευγον ἐς τὰς Θήβας, οὐ τῆπερ οἱ Πέρσαι. καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ὁ πᾶς ὄμιλος οὔτε διαμαχεσάμενος οὐδενὶ οὔτε τι ἀποδεξάμενος ἔφευγον. δηλοῖ τέ μοι, ὅτι πάντα τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἤρητο ἐκ Περσέων, εἰ καὶ τότε οὗτοι, πρὶν ἢ καὶ συμμιξαι τοῖσι πολεμίοισι, ἔφευγον, ὅτι καὶ τοὺς Πέρσας ὤρων. οὕτω τε πάντες ἔφευγον πλὴν τῆς ἵππου τῆς τε ἄλλης καὶ τῆς Βοιωτῆς· αὕτη δὲ τοσαῦτα προσωφέλεε τοὺς φεύγοντας, αἰεὶ τε πρὸς τῶν πολεμίων ἀγχιστα ἐοῦσα ἀπέργουσά τε τοὺς φίλους φεύγοντας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ μὲν δὴ νικῶντες εἶποντο τοὺς Ἑβέρξω διώκοντές τε καὶ 69
φονεύοντες· ἐν δὲ τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοισι Ἑλλήσι τοῖσι τεταγμένοισι περὶ τὸ Ἡραϊον καὶ ἀπογενομένοισι τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε καὶ νικῶεν οἱ μετὰ Πausανίεω. οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα οὐδένα κόσμον ταχθέντες οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους ἐτράποντο διὰ τῆς ὑπώ-

ρέης καὶ τῶν κολωνῶν τὴν φέρουσαν ἄνω ἰθὺ τοῦ ἱεροῦ τῆς Δήμητρος, οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε καὶ Φλιασίους διὰ τοῦ πεδίου τὴν λειοτάτην τῶν ὁδῶν. ἐπειτε δὲ ἀγχοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ Μεγαρέες καὶ Φλιασίοι, ἀπιδόντες σφέας οἱ τῶν Θηβαίων ἱππῶται ἐπειγομένους οὐδένα κόσμον ἤλαυνον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἵππους, τῶν ἱππάρχες Ἀσωπῶδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐσπεσόντες δὲ κατεστόρεσαν αὐτῶν ἑξακοσίους, τοὺς δὲ λοιποὺς κατήραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα.

70 α) Οὗτοι μὲν δὴ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλοντο· οἱ δὲ Πέρσαι καὶ ὁ ἄλλος ὄμιλος, ὡς κατέφυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος, ἔφθησαν ἐπὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες, πρὶν ἢ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐφράξαντο, ὡς ἐδυνάετο ἄριστα, τὸ τεῖχος. προσελθόντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων κατεστήκεε σφι τειχομαχίῃ ἐρρωμενεστέρη. ἕως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ δ' ἠμύνοντο καὶ πολλῶ πλέον εἶχον τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε οὐκ ἐπισταμένων τειχομαχείειν· ὡς δὲ σφι οἱ Ἀθηναῖοι προσῆλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρῆ ἐγένετο τειχομαχίῃ καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ ἀρετῆ τε καὶ λιπαρίῃ ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τεύχεος καὶ ἤρειπον, τῇ δὴ ἐσεχέοντο οἱ Ἕλληνας.

β) Πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὗτοι ἦσαν οἱ διαρπάσαντες, τὰ τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν φάτνην τῶν ἵππων ἐοῦσαν χαλκῆν πᾶσαν καὶ θέης ἀξίην. τὴν μὲν νυν φάτνην ταύτην τὴν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς τὸν τό, ὅσαπερ ἔλαβον, ἐσῆνεικαν τοῖσι Ἕλλησι. οἱ δὲ βάρβαροι οὐδὲν ἔτι στίφος ἐποιήσαντο πεσόντος τοῦ τεύχεος οὔτε τις αὐτῶν ἀλκῆς ἐμέμνητο, ἀλύκταζόν τε οἶα ἐν ὀλίγῳ χώρῳ πεφοθημένοι τε καὶ πολλαὶ μυριάδες κατειλημμένοι ἀνθρώπων. παρῆν τε τοῖσι Ἕλλησι φονεῦειν οὕτω, ὥστε

τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ καταδεουσέων τεσσέρων, τὰς ἔχων Ἀρτάβαζος ἔφυγε, τῶν λοιπέων μηδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ εἰς καὶ ἐνενήκοντα, Τεγεητέων δὲ ἑκκαίδεκα, Ἀθηναίων δὲ δύο καὶ πενήκοντα.

Ε'. Ἡ ἐν Μυκάλῃ μάχῃ (479).

(Κεφ. 90-92, 96-106)

Τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης, τῆσπερ ἐν Πλαταιῆσι τὸ τρῶμα 90 ἐγένετο, συνεκύρησε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ Δήλῳ κατέατο οἱ Ἕλληνας οἱ ἐν τῆσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἤλθόν σφι ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου Λάμπων τε Θρασυκλέος καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδω καὶ Ἡγησίστρατος Ἀρισταγόρῳ, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάθρη τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφῶν ἐπὶ τοὺς στρατηγούς ἔλεγε Ἡγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα, ὡς, ἦν μόνον ἴδωνται αὐτοὺς οἱ Ἴωνες, ἀποστήσονται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὡς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑπομενεύουσι· ἦν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι, οὐκ ἐτέρην ἄγρην τοιαύτην εὔρειν ἂν αὐτοῦς. θεοὺς τε κοινούς ἀνακαλέων προέτραπε αὐτοὺς ρύσασθαι ἄνδρας Ἕλληνας ἐκ δουλοσύνης καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον. εὐπετέες τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τὰς τε γὰρ νέας αὐτῶν κακῶς πλείειν καὶ οὐκ ἀξιομάχους κείνοισι εἶναι. αὐτοῖ τε, εἴ τι ὑποπτεύουσι, μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν, ἐτοῖμοι εἶναι ἐν τῆσι νηυσὶ τῆσι ἐκείνων ἀγόμενοι ὄμηροι εἶναι.

Ὡς δὲ πολλὸς ἦν λισσόμενος ὁ ξείνος ὁ Σάμιος, εἴρετο 91 Λευτυχίδης εἴτε κληδόνος εἵνεκεν θέλων πυθέσθαι εἴτε καὶ

κατὰ συντυχίην· «ὦ ξεῖνε Σάμια, τί τοι τὸ οὔνομα;» ὁ δὲ εἶπε· «Ἡγησίστρατος». ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, εἶ τινα ὄρμητο λέγειν ὁ Ἡγησίστρατος, εἶπε· «Δέχομαι τὸν οἰωνόν, ὦ ξεῖνε Σάμια. σὺ δὲ ἡμῖν ποίειε, ὅπως αὐτός τε δοῦς πίστιν ἀποπλώσαι καὶ οἱ σὺν σοὶ ἐόντες αἶδε, ἢ μὲν Σαμίους ἡμῖν προθύμους ἔσεσθαι συμμάχους».

92 Ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε καὶ τὸ ἔργον προσῆγε· αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμιοι πίστιν τε καὶ ὄρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρα πρὸς τοὺς Ἕλληνας. ταῦτα δὲ ποιήσαντες οἱ μὲν ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν ἐωυτῶν πλὴν Ἡγησιστράτου· μετὰ σφέων γὰρ ἐκέλευε πλέειν τὸν Ἡγησίστρατον, οἰωνόν τὸ οὔνομα ποιέμενος· οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπισχόντες ταύτην τὴν ἡμέρην τῇ ὑστεραίῃ ἐκαλλιρέοντο.

96 Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς ἐκαλλίρησε, ἀνήγον τὰς νέας ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον· ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς Σαμίης πρὸς Καλάμοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὄρμησάμενοι κατὰ τὸ Ἡραϊον τὸ ταύτῃ παρεσκευάζοντο ἐς ναυμαχίην· οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι σφεας προσπλέειν ἀνήγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἠπειρον τὰς νέας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπήκαν ἀποπλέειν. βουλευομένοισι γὰρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι· οὐ γὰρ ὦν ἐδόκεον ὅμοιοι εἶναι· ἐς δὲ τὴν ἠπειρον ἀπέπλεον, ὅπως ἔωσι ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον ἐόντα ἐν τῇ Μυκάλῃ, ὃς κελεύσαντος Ξέρξεω καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ Ἰωνίην ἐφύλασσε· τοῦ πλῆθος μὲν ἦν ἕξ μυριάδες, ἐστρατήγεε δὲ αὐτοῦ Τιγράνης κάλλιε τε καὶ μεγάθει ὑπερφέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον μὲν δὴ τὸν στρατὸν ἐβουλεύσαντο καταφυγόντες οἱ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγοὶ ἀνείρυσαι τὰς νέας καὶ περιβαλέσθαι ἔρκος ἔρυμα τῶν νεῶν καὶ σφέων αὐτῶν κρησφύγετον.

97 Ταῦτα βουλευσάμενοι ἀνήγοντο· ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτινέων ἶρὸν τῆς Μυκάλῃς ἐς Γαίσιανά τε καὶ Σκολο-

πέοντα, τῇ Δήμητρος Ἐλευσινίης ἐστὶ ἶρὸν, τὸ Φίλιστος ὁ Πασικλέος ἰδρύσατο Νελεῶ τῷ Κόδρου ἐπιστόμενος ἐπὶ Μιλήτου κτιστὴν, ἐνθαῦτα τὰς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιβάλλοντο ἔρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἡμερα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἔρκος κατέπηξαν. καὶ παρεσκευάδατο ὡς πολιορκησόμενοι καὶ ὡς νικήσοντες· ἐπ' ἀμφοτέρα γὰρ ἐπιλεγόμενοι παρεσκευάζοντο.

Οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς ἐπύθοντο οἰχωκότητας τοὺς βαρβάρους 98 ἐς τὴν ἠπειρον, ἤχθοντο ὡς ἐκπεφευγόντων, ἐν ἀπορίῃ τε εἶχοντο, ὅτι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσονται ὀπίσω, εἴτε καταπλέωσι ἐπ' Ἕλλησπόντου. τέλος δὲ ἔδοξε τούτων μὲν μηδέτερα ποιέειν, ἐπιπλέειν δὲ ἐπὶ τὴν ἠπειρον. παρεσκευασάμενοι ὦν ἐς ναυμαχίην καὶ ἀποβάθρας καὶ τὰ ἄλλα, ὅσων ἔδεε, ἔπλεον ἐπὶ τῆς Μυκάλῃς. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἐγίνοντο τοῦ στρατοπέδου καὶ οὐδεὶς ἐφαίνετό σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλ' ὄρων νέας ἀνελκυσμένας ἔσω τοῦ τείχεος, πολλὸν δὲ πεζὸν παρακεκριμένον παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν ἐν τῇ νηὶ παραπλέων, ἐγγρίμψας τῷ αἰγιαλῷ τὰ μάλιστα, Δευτυχιδῆς ὑπὸ κήρυκος προηγόρευε τοῖσι Ἴωσι λέγων· «Ἄνδρες Ἴωνες, ὅσοι ὑμέων τυγχάνουσι ἐπακούοντες, μάθετε, τὰ λέγω· πάντως γὰρ οὐδὲν συνήσουσι Πέρσαι, τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὰν συμμίσγωμεν, μεμνήσθαι τινα χρῆ ἐλευθερίας μὲν πάντων πρῶτον, μετὰ δὲ τοῦ συνθήματος Ἑρης. καὶ τάδε ἴστω καὶ ὁ μὴ ἐπακούσας ὑμέων πρὸς τοῦ ἐπακούσαντος».

Δευτυχιδεῶ δὲ ταῦτα ὑποθεμένου δεύτερα δὴ τάδε ἐποίειν 99 οἱ Ἕλληνες· προσσχόντες τὰς νέας ἀπέβησαν ἐς τὸν αἰγιαλόν. καὶ οὗτοι μὲν ἐτάσσοντο· οἱ δὲ Πέρσαι, ὡς εἶδον τοὺς Ἕλληνας παρεσκευαζομένους ἐς μάχην καὶ τοῖσι Ἴωσι παραινέσαντας, τοῦτο μὲν ὑπονώσαντες τοὺς Σαμίους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν ἀπαιρέονται τὰ ὄπλα· οἱ γὰρ ὦν Σάμιοι ἀπικόμενων Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρβάρων,

τοὺς ἔλαβον ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν λελειμμένους οἱ Ξέρξης, τοὺς λυσάμενοι πάντας ἀποπέμπονσι ἐποδιάσαντες ἐς Ἀθήνας· τῶν εἵνεκεν οὐκ ἦκιστα ὑποψίην εἶχον, πεντακοσίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξεω πολεμίων λυσάμενοι. τοῦτο δὲ τὰς διόδους τὰς ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης φερούσας προστάσουσιν τοῖσι Μιλησίοισι φυλάσσειν ὡς ἐπισταμένοισι δῆθεν μάλιστα τὴν χώραν· ἐποίεον δὲ τούτου εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου ἔωσι. τούτους μὲν Ἴώνων, τοῖσι καὶ κατεδόκειον νεοχμὸν ἂν τι ποιέειν δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι, τρόποισι τοιοῦτοιςι προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι, αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν τὰ γέρρα ἕρκος εἶναι σφίσι.

100 Ὡς δὲ ἄρα παρεσκευάστο τοῖσι Ἕλλησι, προσήισαν πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἰοῦσι δὲ σφι φήμη τε ἐσέπτατο ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν καὶ κηρυκίον ἐφάνη ἐπὶ τῆς κυματωγῆς κείμενον· ἢ δὲ φήμη διήλθε σφι ὧδε, ὡς οἱ Ἕλληνες τὴν Μαρδονίου στρατιὴν νικῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. δῆλα δὲ πολλοῖσι τεκμηρίοισι ἐστὶ τὰ θεῖα τῶν πρηγγμάτων, εἰ καὶ τότε τῆς αὐτῆς ἡμέρης συμπύπτοντος τοῦ τε ἐν Πλαταιῆσι καὶ τοῦ ἐν Μυκάλῃ μέλλοντος ἔσεσθαι τρώματος φήμη τοῖσι Ἕλλησι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπίκετο, ὥστε θαρσῆσαι τε τὴν στρατιὴν πολλῶ μᾶλλον καὶ ἐθέλειν προθυμότερον κινδυνεύειν.

101 Καὶ τότε ἕτερον συνέπεσε γενόμενον, Δήμητρος τεμένεα Ἐλευσινίης παρ' ἀμφοτέρων τὰς συμβολὰς εἶναι. καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιίδι παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον ἐγίνετο, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἢ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε ὡσαύτως ἔσεσθαι. γεγονέναι δὲ νίκην τῶν μετὰ Πausανίω Ἑλλήνων ὀρθῶς σφι ἢ φήμη συνέβαινε ἐλθοῦσα· τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῆσι πρῶτ' ἔτι τῆς ἡμέρης ἐγίνετο, τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ περὶ δείλην. ὅτι δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι μὴνός τε τοῦ αὐτοῦ, χρόνῳ οὐ πολλῶ σφι ὕστερον δῆλα ἀναμνηθάνουσι ἐγίνετο. ἦν δὲ ἀρρωδίη σφι, πρὶν τὴν φήμην

ἐσαπικέσθαι, οὔτι περὶ σφέων αὐτῶν οὔτω, ὡς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πταίση ἢ Ἑλλάς. ὡς μέντοι ἢ κληδὼν αὕτη σφι ἐσέπτατο, μᾶλλον τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσσπονδον ἐποίεοντο. οἱ μὲν δὲ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἐσπευδον ἐς τὴν μάχην, ὡς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἄεθλα προέκειτο.

α) Τοῖσι μὲν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τούτοιςι 102 τεταγμένοιςι μέχρι τοῦ τῶν ἡμισέων ἢ ὁδὸς ἐγίνετο κατ' αἰγιαλὸν τε καὶ ἄπεδον χώρον, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι καὶ τοῖσι ἐπεξῆς τούτοιςι τεταγμένοιςι κατὰ τε χαράδρην καὶ οὔρεα. ἐν ᾗ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιήισαν, οὔτοι οἱ ἐπὶ τῇ ἐτέρῃ κέρει καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἕως μὲν νυν τοῖσι Πέρσησι ὀρθία ἦν τὰ γέρρα, ἡμύνοντό τε καὶ οὐδὲν ἔλασσον εἶχον τῇ μάχῃ· ἐπεῖτε δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατός, ὅπως ἐωυτῶν γένηται τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακελευσάμενοι ἔργου εἶχοντο προθυμότερον, ἐνθευτεν ἤδη ἕτεροιοῦτο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρρα οὔτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἀλέες ἐς τοὺς Πέρσας, οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ χρόνον συχὸν ἀμυνόμενοι τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος.

β) Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυώνιοι καὶ Τροιζήνιοι (οὔτοι γὰρ ἦσαν ἐπεξῆς τεταγμένοι) συνεπισπόμενοι συνεσέπιπτον ἐς τὸ τεῖχος. ὡς δὲ καὶ τὸ τεῖχος ἀραίρητο, οὔτ' ἔτι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι, πρὸς φυγὴν τε ὀρμέατο οἱ ἄλλοι πλὴν Περσέων. οὔτοι δὲ κατ' ὀλίγους γινόμενοι ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτονσι Ἑλλήνων. καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτῶσι· Ἀρταύντης μὲν καὶ Ἰθαμίτρης τοῦ ναυτικοῦ στρατηγέοντες ἀποφεύγουσι, Μαρδόντης δὲ καὶ ὁ τοῦ πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης μαχόμενοι τελευτῶσι. ἔτι δὲ μαχομένων τῶν Περσέων ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχίριζον. ἔπεσον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν

Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῦτα, ἄλλοι τε καὶ Σικυωνίων ὁ στρατηγὸς Περίλεως.

103 Τῶν δὲ Σαμίων οἱ στρατευόμενοι ἐόντες τε ἐν τῇ στρατοπέδῳ τῇ Μηδικῇ καὶ ἀπαραιρημένοι τὰ ὄπλα, ὡς εἶδον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς γινομένην ἑτεραλκῆα τὴν μάχην, ἔρδον, ὅσον ἐδυνάετο, προσωφελῆειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἑλλησι. Σαμίους δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ Περσέων ἐπέθεντο τοῖσι βαρβάροισι.

104 Μιλήσιοισι δὲ προσετέτακτο μὲν ἐκ τῶν Περσέων τὰς διόδους τηρῆειν σωτηρίας εἵνεκέν σφι, ὡς, ἣν ἄρα σφέας καταλαμβάνη, οἷά περ κατέλαθε, ἔχοντες ἡγεμόνας σώζονται ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης. ἐτάχθησαν μὲν νυν ἐπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλήσιοι τούτου τε εἵνεκεν καὶ ἵνα μὴ παρεόντες ἐν τῇ στρατοπέδῳ τι νεοχμὸν ποιόειεν· οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον τοῦ προστεταγμένου ἐποίηον, ἄλλας τε κατηγεόμενοι σφι ὁδοὺς φεύγουσι, αἱ δὲ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους, καὶ τέλος αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. οὕτω δὴ τὸ δεύτερον Ἴωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη.

105-106 Ἐν δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι καὶ Ἀθηναίων Ἑρμόλυκος ὁ Εὐθύνου, ἀνὴρ παγκράτιον ἐπασκῆσας. τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμόλυκον κατέλαθε ὕστερον τούτων, πολέμου ἐόντος Ἀθηναίοισι τε καὶ Καρυστίοισι, ἐν Κύρνῳ τῆς Καρυστίνης χώρας ἀποθανόντα ἐν μάχῃ κείσθαι ἐπὶ Γεραιστῶ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυώνιοι ἡρίστευσαν. ἐπεὶ τε δὲ κατεργάσαντο οἱ Ἕλληνες τοὺς πολ-
 λούς, τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας, τῶν βαρβάρων, τὰς νέας ἐνέπρησαν καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὴν ληΐην προεξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυροὺς τινὰς χρημάτων εὗρον· ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νέας ἀπέπλεον.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Ἡροδότου.

Ὁ Ἡρόδοτος, υἱὸς τοῦ Λύξου καὶ τῆς Δρουῦς, ἐγεννήθη περὶ τὸ 484 π. Χ. ἐν τῇ Ἀλικαρνασσῷ τῆς Καρίας, Δωρικῇ ἀποικίᾳ. Κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας.

Ὁ Ἡρόδοτος ἔτυχε λίαν ἐπιμεμημένης παιδείσεως. Ἐχων ὡς διδάσκαλον τὸν θεῖον αὐτοῦ ποιητὴν Πανύασιον ἐδιδάχθη τὸν Ὅμηρον καὶ ἐμελέτησε τὰ ἔργα τῶν πρώτων Ἑλλήνων ἱστοριογράφων, τῶν καλουμένων *λογογράφων*, οἵτινες συνέγραφον γεωγραφικὰς περιηγήσεις ἢ ἱστορίας πόλεων ἢ γενῶν κατὰ τοὺς μύθους καὶ τὰς παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ φροντίζωσι νὰ χωρίζωσι τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τοῦ ψεύδους τῶν μύθων.

Ἐν τῇ Ἀλικαρνασσῷ τύραννος τότε ἦτο ὁ Λύγδαμις, ἕγγονος τῆς βασιλείσεως Ἀρτεμισίας, ἣτις ἐξεστράτευσε μετὰ τοῦ Ξέρξου κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ μετέσχε τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας. Κατὰ τοῦ τυράννου τούτου ἐγένετο στάσις, ἣς μετέσχε καὶ ὁ Ἡρόδοτος· ἀλλ' ἡ στάσις ἀπέτυχε καὶ ὁ Ἡρόδοτος ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν τότε ἀκμάζουσαν νῆσον Σάμον. Βραδύτερον — πάντως πρὸ τοῦ 454 — ἐπανελθὼν εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν συνήρογησε μὲν εἰς τὴν ἐκδίωξιν τοῦ τυράννου Λυγδάμιδος, ἀλλὰ ἐπέσυρεν—ἄγνωστον τίνι αἰτίᾳ— τὸ μῖσος τῶν ἑαυτοῦ συμπολιτῶν· διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη νὰ καταλίπῃ διὰ παντὸς τὴν πατρίδα του.

Ποῦ μετὰ τὴν ἀποδημίαν αὐτοῦ ἀπῆλθεν ὁ Ἡρόδοτος δὲν γνωρίζομεν· εὐρίσκομεν ὅμως αὐτὸν τῷ 445 ἐν Ἀθήναις, ὅπου ἀνέγνω μέρος τῆς ἱστορίας του, δι' οὗ τοσοῦτον συνεκίνησε καὶ ἔτερψε τοὺς Ἀθηναίους, ὥστε ἔδοσαν αὐτῷ δωρεὰν 10 ταλάντων. Ἐν Ἀθήναις συνεδέθη διὰ φιλίας μετὰ τοῦ Περικλέους καὶ ἄλλων σπουδαίων ἀνδρῶν.

Ὅτε δὲ τῷ 444 ἀπφκίσθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ ἡ πόλις Θούριοι, μετέβη καὶ ὁ Ἡρόδοτος εἰς αὐτὴν καὶ

ἐγκατεστάθη ἐκεῖ καὶ ἐγένετο ἡ πόλις αὕτη δευτέρα πατρίς του, δι' ἧ καὶ Θούριος ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκαλεῖτο.

Ὁ Ἡρόδοτος ἐκ τῆς μελέτης τῶν ἱστοριῶν τῶν λογογράφων ἠσθάνθη τοσοῦτον ἐνθουσιασμόν, ὥστε ἀπεφάσισε καὶ αὐτὸς νὰ συγγράψῃ τὴν ἱστορίαν τῶν πολέμων, οὓς διεξήγαγον οἱ Ἕλλη- νες κατὰ τῶν Περσῶν. Θέλων δὲ νὰ γνωρίσῃ ἐξ ἰδίας αὐτοψίας τὰ πράγματα ἐπεχείρησε μακροτάτας περιηγήσεις εἰς διαφόρους μεμακρυσμένας χώρας, ἂν καὶ ἡ συγκοινωνία τότε ἦτο ἀτελεστάτη, ἡ δὲ ἀσφάλεια διὰ τοὺς ταξειδεύοντας λίαν ἀμφίβολος· οὕτως ἐπε- σκέφθη ὄχι μόνον τὰ πλησιαίτατα μέρη τῆ ἑαυτοῦ πατριδὶ καὶ τὰ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατοικούμενα Δυτικὰ καὶ Βόρεια παράλια τῆς Μ. Ἀσίας, ἀλλὰ καὶ τὴν Αἴγυπτον μέχρις Ἐλεφαντίνης, τὴν Λιβύην μέχρι τῶν περικύκλων τῆς Κυρήνης, τὴν Φοινίκην, τὴν Βαβυλωνίαν, τὴν Περσίαν, τὰς ἐν τῷ Κιμμερίῳ Βοσπόρῳ Ἑλλη- νίδας πόλεις, τὴν πρόσκειον αὐταῖς Σκυθίαν, τὴν κυρίως Ἑλλάδα καὶ τὴν Κάτω Ἰταλίαν.

Ποῦ καὶ πότε ἀπέθανεν ὁ Ἡρόδοτος εἶναι ἄγνωστον· κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπέθανε τῷ 424 ἐν Θουρίοις.

2. Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου.

Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου, ὅπερ προσεπόρισεν αὐτῷ τὸν τιμητικὸν τίτλον τοῦ πατρὸς τῆς ἱστορίας, καλεῖται ὑπὸ τοῦ ἰδίου *ἱστορίης ἀπόδειξις* (=ἀπόδειξις, διήγησις), διηρέθη δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εἰς ἑννέα βιβλία, ὧν ἕκαστον ὀνομάζεται ἀπὸ μιᾶς Μούσης. Ἐν αὐτῷ περιέχεται πλοῦτος γνώσεων ἱστορικῶν, γεωγραφικῶν, φυσικῶν, ἀρχαιολογικῶν κλπ., ἀλλ' ἡ κυρία ἰδέα, περὶ τὴν ὁποίαν πλέκονται πᾶσαι αἱ ἄλλαι γνώσεις, εἶναι οἱ ἐπὶ Δαρείου καὶ Ξέρξου πόλεμοι τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν.

Ὁ Ἡρόδοτος, ἂν καὶ Δωριεύς, ἔγραψε τὸ ἔργον του ἐν Ἰωνικῇ διαλέκτῳ καὶ ὄχι, ὡς ἠδύνατό τις νὰ προσδοκῆσθαι, ἐν Δωρικῇ· πρὸς τοῦτο ἦτο ἠναγκασμένος ἕνεκα τῶν πρὸ αὐτοῦ λογογράφων, οἵτινες, πάντες σχεδὸν Ἴωνες, εἶχον μεταχειρισθῆ τὴν Ἰωνικὴν διάλεκτον ὡς γλῶσσαν τῶν συγγραφῶν των.

3. Σύνοψις τῶν κυριωτάτων διαφορῶν τῆς Ἡροδοτείου διαλέκτου ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς.

Α'. Φωνήεντα.

Ἀνταλλαγὴ φωνηέντων.

α') Παρ' Ἡροδότῳ ὑπάρχει ἡ ἀντι \bar{a} καὶ $\bar{\alpha}$ καὶ ἀντιστροφῶς: *σοφήν, θεήσομαι, ἡήρ, περήσω, Θρηῖξ, τριηκόσιοι, πέρην, νηός, νηῦς, νηυσί.* — *πρώρη, ἀληθείη.* — *λάξομαι* (τοῦ ῥήμ. λαγάνω), *χρᾶσθαι, λάμψομαι, ἐλάμφθην* (τοῦ ῥ. λαμβάνω). — *a* ἀντι *o* ὑπάρχει ἐν τοῖς ἀρρωδία, ἀρρωδέω.

β') *e* ἀντι *a* καὶ *ei* καὶ ἀντιστροφῶς: *τέσσερες.* — *κρέσσων, μέζων, ἔργω, ἐδέχθην, δεδέχθαι* (τοῦ ῥ. δείκνυμι), *ἔωθι*, (εἰς τὰ θηλυκὰ τῶν εἰς *us* ἐπιθέτων) *θήλεα, ταχέα.* — *τράπω, τάμνω.* — *κεινός, ξεῖνος, στεινός, εἰρωτάω, εἴνεκεν, εἰρώω, εἰρέσθαι.*

γ') *ω* ἀντι *au, ou, eu, oη*: *τρῶμα, θῶμα, θωμάζω.* — *ῶν, γῶν* (=οῦν, γοῦν). — *πλώσομαι, πλώσας.* — *οἰδῶκοντα, ἔβωσα, βωθέω, ἐνένωντο* (ὑπερσυντλ. τοῦ ῥ. νοέω). — *ωυ* ἀντι *au*: *ἔμευτοῦ, σευτοῦ, ἔωντοῦ.*

δ') *ou* ἀντι *o*: *μοῦνος* (=μόνος), *νοῦσος, οὔρος* (=ὄρος), *οὔνομα, οὔνουμάζω.*

Συναίρεσις.

Ἡ συναίρεσις παραλείπεται συχνάκις παρ' Ἡροδότῳ ἐν τε τῇ κλίσει καὶ ἐν τῇ ῥίζῃ: *πλόος, χρύσεος. βασιλεί, βασιλέες, ῥίγει, γένεος, ἀληθέα, Θεμιστοκλέης.* — *μενόμεν, ἀποβαλέεις, φαίνας, πείθεο, φανέωσι, ποιέω, ποιέεις, ποίεε.* — *ἔαρ, διστός, δηϊώω. ῥηίδιος, βασιληίη, ἀνθρωπήιος, οἰκηίη, ἀνδρῆιος, ἀεθλος* κτλ.

Χασμωδία, ἐκθλιψις, κρᾶσις.

Ἡ χασμωδία εἶναι συνηθεστάτη· ὅθεν ἐλλείπει

α') τὸ εὐφωνικὸν *v*.

β') τὸ *σ* ἐν τοῖς *ἄχρη, μέχρη, οὔτω.*

Ἡ δ' ἐκθλιψις καὶ ἡ κρᾶσις εἶναι σπανία· ἰδιάζουσα παρὰ τοῖς Ἴωσιν εἶναι ἡ κρᾶσις τοῦ ο-α εἰς ω: *ὠνήρ, ὠντός, τῶντό.*

Β'. Ἀνταλλαγὴ συμφώνων.

α') Ἀντὶ π ὑπάρχει κ εἰς ὅλα τὰ ἀντωνυμικὰ ἐπίθετα καὶ ἐπιρρ. τὰ σχηματιζόμενα ἐκ θέματος πο:

κοῖος, ὄκοιός, κόσοι, κότερος, κῆ, κότε, κοῦ, ὄκως κτλ. — ἀλλὰ *ὄποδαπός.*

β') Ἀντὶ χ ὑπάρχει κ: *δέκομαι, οὐκί.*

γ') Ἀντὶ θ » τ ἐν τῷ αὔτις.

δ') Μετάθεσις τοῦ δασέος γίνεται ἐν τοῖς:

ἐνθεῦτεν (=ἐντεῦθεν), *ἐνθαῦτα* (=ἐνταῦθα), *κιθῶν* (=χιτών).

ε') Τὰ ψιλὰ πρὸ δασυνομένου φωνήεντος δὲν τρέπονται εἰς δασέα οὔτε ἐν τῷ μέσῳ οὔτε ἐν τέλει λέξεως: *ἐπεξῆς, αὐτημερόν, ἀπικνέομαι, ἀπήκε, μετήμι, ἄποδος.* — ἀπ' οὔ, μετ' οὔ, οὐκ ἔτερος.

Ὁ Δυϊκὸς ἀριθμὸς ἐλλεῖπει ἐν τε τοῖς ὀνόμασι καὶ ἐν τοῖς ῥήμασι.

Γ'. Κλίσεις.

Πρῶτη κλίσις.

α') Ἡ ἐνική γενκ. τῶν εἰς—ης λήγει εἰς—εω, τῶν εἰς—εης εἰς—εω: Πέρσης, γενκ. *Πέρσεω*, Ξέρξης—*Ξέρξεω*, πολιότης—*πολιήτεω*. — βορέης, γενκ. *βορέω*, Ἐομέης — *Ἐομέω*.

β') Ἡ ἐνκ. αἰτκ. πολλῶν κυρίων ὀνομάτων εἰς—ης λήγει ἄλλοτε μὲν εἰς—ην: *Ξέρξην, Δεωνίδην*, ἄλλοτε δὲ εἰς—εα: *Ξέρξεα, Δεωνίδα.*

γ') Ἡ γενκ. πληθ. τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν τε καὶ ἐπιθέτων λήγει εἰς — εων: *γνωμέων, πολιητέων — λοιπέων, πολλέων — αὔτεων — εουσέων.*

Ἐξαιρέσεις: Ἐξαιροῦνται τὰ θηλυκὰ τῶν βαρυτόνων ἐπιθέτων, μετοχῶν, ἀντωνυμιῶν τῶν ληγουσῶν εἰς *ος, η, ον*, ὧν ἡ γενκ. πληθ. εἶναι ὁμοία τῇ τῶν ἀρσενικῶν: *ἄλλον, φίλων, ἐκείνων, ἀλισκομένων, τούτων.*

δ') Ἡ δοτκ. πληθ. λήγει εἰς — ησι (ῆσι): *γνώμησι, τιμῆσι, λοιπῆσι, αὐτῆσι.*

Δευτέρα κλίσις.

Ἡ δοτκ. πληθ. εἰς — οἰσι (οῖσι): *λόγοισι, θεοῖσι.*

ΣΗΜ. Κατὰ τὴν δευτέραν Ἀττικὴν κλίσιν ὀλίγα ὀνόματα κλίνονται: α') τὰ κύρια ὀνόματα τὰ καταλήγοντα εἰς — *λεως*: *Μενέλεως, Χαρίλεως, Ἀρκεσίλεως, Θρασύλεως*, β') τὰ *Μίνως, Ἀθῶς, Ἀμφιάρεως*. Ἀντὶ δὲ τῶν *λεός, νεός, κάλος, λαγός* μεταχειρίζεται ὁ Ἡρ. τοὺς Ἴωνικοὺς τύπους: *ληός, νηός, κάλος, λαγός*· καὶ ἀντὶ τῶν ἐπιθέτων *πλέως, ἴλεως, ἀξιόχρεως* τοὺς Ἴωνικοὺς τύπους *πλέος, η, ον — ἴλεος, ον — ἀξιόχρεος, ον.*

Τρίτη κλίσις.

α') Τὰ κύρια ὀνόματα εἰς — *κλέης* κλίνονται οὕτω:

Θεμιστοκλέης, — κλέος, κλέι, — κλέα, — κλεεσ.

β') Τὰ εἰς — *ις* λήγοντα ὀνόματα κλίνονται οὕτω:

πόλις, πόλιος, πόλι, πόλιν

πόλιες, πολίων, πόλισι, πόλις ἢ πόλιας.

γ') Τὰ οὐσιαστικὰ εἰς — *εὺς* κλίνονται οὕτω: *βασιλεύς, βασιλέος, βασιλεί, βασιλέα, βασιλεῦ.* — *έες, — έων, — εὔσι, — έας.*

δ') Τὸ *κέρας* κλίνεται οὕτω: *κέρας, κέρεος, κέρεϊ, κέρεα, κερέων.*

ε') Τὸ *νηϋς* (=ἄττ. ναῦς) κλίνεται οὕτω: *νηϋς, νεός, νηί, νέα — νέες, νεῶν, νηυσί, νέας*

Ἐπίθετα, Παραθετικά, Ἀριθμητικά.

α') Ἀντὶ τοῦ πολλὸς εὖρηται πολλάκις *πολλός*: τὸ δὲ οὐδέτερον εἶναι *πολλὸν* καὶ *πολύ*.

β') Ἐπίθετα εἰς—εος καὶ—ηιος (=ἄττ. εἶος) διατηροῦσιν ἐν τοῖς παραθετικοῖς τὸ ο καὶ προηγουμένης βραχείας συλλαβῆς: *ἐπιτηδεότερος, —ότατος* (διότι=ἄττ. ἐπιτηδειότατος), *ἀνδρηνότερος, οἰκηιότερος* (διότι τὸ *ηι* θεωρητέον ὡς δίφθογγος).

γ') Τοῦ *ταχύς* συγκρ. *ταχύτερος* καὶ *θάσσων* ὑπερθ. *τάχιστος.*

δ') Τὸ *πολλός* ἐν τῇ ὀνομ. τοῦ συγκριτ. ἔχει *πλέων, πλέον* καὶ *πλεῦν*, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις πτώσεσι τὸ μὲν: *πλέονι, πλέονα (πλέω), πλεόνων, πλέοσι*, τὸ δὲ: *πλεῦνος, πλεῦνα, πλεῦνες, πλεῦνων, πλεῦνας.*

ε') Τὸ ἀριθμ. *δύο* ἄλλοτε μὲν εἶναι ἄκλιτον, ἄλλοτε δὲ κλίνε-
ται: *δύο, δυῶν, δυοῖσι, δύο*.

Ἐντὶ τοῦ δώδεκα λέγει ὁ Ἡρ. *δυῶδεκα*, ἀντὶ τοῦ τέσσαρες,
τέσσερες, ὡσαύτως *τεσσερεσκαίδεκα*.

Ἄντωνυμῖαι.

α') Ἐντὶ τῆς γενκ. ἐμοῦ, σοῦ ἀπαντῶσιν οἱ τύποι *ἐμέο* ἢ *ἐμεῦ*,
σέο ἢ *σεῦ*.

Ἡ δοκ. τῆς προσωπικῆς ἀντων. τοῦ β' προσ. ἀπαντᾷ *σοι* ὀρθο-
τονουμένη καὶ *τοι* ἔγκλιτική. Ἡ αἰτ. τοῦ γ' προσ. ἀπαντᾷ *μιν*
(ἔγκλιτική) ἀντὶ αὐτόν, αὐτήν καὶ ἑαυτόν, ἑαυτήν, ἢ δὲ δοκ. πληθ.
σφίσι ἀντὶ ἑαυτοῖς, ἑαυταῖς, καὶ *σφι* (ἔγκλιτ.) ἀντὶ αὐτοῖς, αὐταῖς.
Ἐκτὸς τούτου ὁ Ἡρ. ἔχει καὶ οὐδ. πληθ. *σφεα* = αὐτά.

β') Ἡ *ὄδε* ἐν τῇ δοκ. πληθ. ἔχει *τοισίδε* καὶ *τησίδε*.

γ') Τῶν ἀναφορικῶν ἀντων. σχηματίζονται, πλὴν τῶν ὀνομα-
στικῶν ὄ, ἦ, οἶ, αἶ, ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι τύποι ἀπὸ τ ἀρχόμενοι:
τοῦ, τῆς, τῶν, τά.

Μετὰ τὰς προθέσεις ὅμως ἐκθλιβομένης κεῖνται οἱ ἀπὸ φωνήεν-
τος ἀρχόμενοι τύποι: *ἀντ' ὧν, ἀπ' οὔ, μετ' ἧς* κτλ.

Ὡσαύτως ἐν χρονικαῖς ἐκφράσεσιν οὐδέποτε ἀπαντῶσιν οἱ ἀπὸ
τ ἀρχόμενοι τύποι: *ἐν ᾧ, ἐξ οὔ, ἐς ὄ, ἕως οὔ*.

δ') Ἡ *ὅστις* σχηματίζει τοὺς ἕξῃς τύπους, ἐν τῇ γενκ. τοῦ ἐνι-
κοῦ *ὄτεν*, ἐν τῇ δοκ. *ὄτεω*· ἐν τῇ πληθυντ. γενκ. *ὄτεων*, δοκ.
ὄτεοισι· οὐδ. πληθ. *ἄσσα*.

ε') *τίς*, γενκ. *τεῦ*, δοκ. *τέω* καὶ *τίνι*· πληθ. *τέων*, δοκ. *τέοισι*·
τοὺς αὐτοὺς τύπους (ἀλλ' ἔγκλιτικούς) ἔχει καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία.

Δ') Ῥήματα.

Αὔξεις.

α') Τὰ θαμιστικά εἰς — *σκον* καὶ — *σκόμην* δὲν λαμβάνουσιν
αὔξῃσιν οὔτε συλλαβικήν οὔτε χρονικήν: *ἄγρσκον, ποιέεσκον*,
ὀδυρέεσκετο· καὶ ἐν τῷ ὑπερσυντλ. ἔλλειπει πολλάκις ἡ συλλαβική
αὔξῃσις: *δέδοκτο, καταλέλειπτο*.

Τὰ δὴμ. *βούλομαι, δύναμαι* καὶ *μέλλω* ἔχουσιν ε.

β') Ἡ χρονική αὔξῃσις παρὰ τισὶ δήμασιν ἔλλειπει πάντοτε,
ὡς *ἀγινέω, ἀμείδομαι* κ. ἄλ., ἰδίως παρὰ πᾶσι τοῖς ἀπὸ *αι, αυ,*
ει, ευ καὶ *οι* ἀρχομένοις δήμασι.

γ') Ὁ παρατατικός τοῦ *ὄρέω* (= ὄραω) ἀπαντᾷ *ὄρων*.

Καταλήξεις.

α') Μένουσιν ἀσυναίρετοι αἱ καταλήξεις *-αο, -εαι, -εο* (ἢ τελευ-
ταία συναιρεῖται μόνον εἰς *εν*): *ἐργάσαο, οἴχεαι, ἐγένεο*. Ὡσαύ-
τως ἢ *-εω* ἐν τῇ ὑποτακτικῇ τοῦ παθ. ἀόριστου (*αἰρεθέω, αἰρε-
θέωμεν*) καὶ τοῦ ἀορ. β' ἐνεοργητ. (*θέω, θέωμεν* κτλ.): ὁμοίως
ἢ *-εω* καὶ *-εομεν* ἐν τῷ μέλλοντι τῶν ὑγρολόηκτων δημάτων
(*σημανέω, σημανέομεν*).

β') Ὁ ἐνεοργητ. ὑπερσυντ. ἔχει τὰς καταλήξεις *εα, εας, εε, εατε*:
ἔώθεα, ἔώθεας, ἔώθεε, ἔώθεατε.

γ') Ἐντὶ τῶν καταλήξεων *-νται* καὶ *-ντο* ἀπαντῶσιν *-αται* καὶ
-ατο 1) ἐν τῷ παθ. παρακμ. καὶ ὑπερσυντ. (*ἀπίκατο* = ἀφιγμένοι
ἦσαν, *ἐτετάχατο, τετύφαται, ἐσκενάδαται, δεδέχαται*). 2) ἐν
τῇ ὀριστικῇ τοῦ παθ. ἐνεοργητ. καὶ παρακμ. τῶν εἰς *-μι* δημάτων
(*τιθέαται, ἰστέαται, δυνέαται, ἐδεικνύατο, ἐκέατο*). 3) ἐν τῇ
εὐκτικῇ (*γενοίατο, ἀγοίατο, τισαίατο*).

Συνηρημένα.

α') Τὰ εἰς *-εω* μένουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσυναίρετα: *κα-
λέω, καλέεις, καλέης, καλέοιμι, κάλεε, καλέειν* κτλ. Ἄλλα
καὶ *δεῖ, δεῖν*, παρακμ. ὅμως *ἔδεε*.

Πολλάκις τὸ *-εο* συναιρεῖται εἰς *εν*: *ποιεῦσι, ποιεύμενος*,
ἐποιεῦντο.

Ἡ κατάληξις τῆς προστακτικῆς *-εεο* βραχύνεται εἰς *εο*: *ἠγέο*,
λυπέο, ποιέο καὶ ἢ *-εαι* εἰς *εαι*: *φοβέαι*.

β') Τὰ εἰς *-αω* συναιροῦνται ὡς ἐν τῇ Ἀττικῇ διαλέκτῳ· εἰς
τινα ὅμως δήματα εἰς *-αω* τὸ *α* πρὸ ἐπομένου *ο* ἔξασθενοῦται
εἰς *ε*: *ὄρέω, φοιτέω, εἰρωτέω, ὄρέομεν, ὄρεον* κτλ. Εἰς τὸ
χράομαι τὸ *-αω* πανταχοῦ γίνεται *-εω* (*χρέωνται, χρεώμενος*),

τὸ δὲ *αε, αη* τοῦναντίον εἰς *ᾱ* (*χρᾱται, χρᾱσθαι*). Ἄλλὰ *χρεὼν* ἀντὶ *χρεῶν*.

γ) Καὶ τὰ εἰς *-οω* συναιροῦνται ὡς ἐν τῇ Ἀττικῇ, διαφέρουσι μόνον ὅτι ἀντὶ τοῦ *-ου* ἔχουσι καὶ *-ευ* (*ἐδικαίευν, ἀξιεῦμεν, ἀξιεῦσι*).

Ῥήματα εἰς *μι*.

Τὰ εἰς *-μι* ῥήματα ἔχουσι τύπους τινὰς κατ' ἀναλογίαν τῶν εἰς *-αω, -εω, -οω* καὶ *-ύω*: *τιθεῖ, ὑποθέοιτο, διδοῖ, ἐδείκνυε*. Τὸ γ' πληθ. πρόσ. τοῦ *τίθημι* ἀπαντᾷ *τιθεῖσι*, ὁ παρατκ. *ἐτίθει, ἐτίθεις, ἐτίθει*.

Τοῦ *εἶμι* τὸ β' ἐν. πρόσ. εἶναι *εἶς*, τὸ α' πληθ. *εἰμέν'* ἢ ὑποτακτ. *ἔω, ἦς, ἦ* καὶ *ἔωσι*, ἢ μετχ. *ἔών, ἐοῦσα, ἐόν'* ὁ παρστικ. *ἔα* καὶ *ἔατε*, πολλάκις *ἔσκε, ἔσκον* καὶ *ἦν*.

Τὸ *εἶμι* σχηματίζει τὸν παρατκ. *ἦια, ἦιε* καὶ *ἦισαν* οὕτω καὶ τὰ σύνθετα.

Ἐνώμαλά τινα ῥήματα συχνάκις ἀπαντῶντα μετ' ἰδίου Ἰωνικοῦ σχηματισμοῦ τῶν χρόνων.

1. *αἰρέω*, παρκ. *ἀραίρηκα, ἀραίρημαι*.
2. *εἶπα*, ἀπαρέμφ. *εἶπαι*, μετχ. *εἶπας, εἶπασθαι*. Παθ. ἀόρ. α' *εἰρέθη*, μετχ. *ῥηθείς* μέλλ. παθ. *εἰρήσεται* (ἀντὶ *ῥηθήσεται*).
3. *ἔημι*, ἐκ τοῦ ἀπίημι: *ἀπίεσαν, ἀπειμένος, ἀπειτο, ἀπειθη* ἐκ τοῦ ἀνίημι: *ἀνειμένος* ἐκ τοῦ μετήημι: *μεμετιμένος, μετείθη*.
4. *λαγχάνω*, μέλ. *λάξομαι*, παρκμ. β' *λέλογχα*.
5. *λαμβάνω*, μέλ. *λάμψομαι*, παρκαμ. *λελάβηκα, λέλαμμαι* (διαλελαμμένος), *ἐλάμφθη*.
6. *οἶδα, οἶδας, οἶδε, ἴδμεν* (καὶ *οἶδαμεν*), *ἴστε, οἶδασι* (καὶ *ἴσασι*). Ὑποτ. *εἶδέω*, εὐκτ. *εἶδείην*, παρατκ. *ἦδεα, ἦδεε-ἦδέατε, ἦδεσαν*. Μέλ. *εἶδήσω*.
7. *οἶκα* (ἀττ. *ἔοικα*), *οἶκε, οἶκασι, οἰκῶς, οἰκός*.
8. *ὄραω, ὄψομαι, εἶδον, ὄπωπα, ὄπῶπειν*. Παρατκ. *ᾠρων*.
9. *φέρω, οἶσω, οἶσομαι, ἦνεια, ἐνεῖκαι, ἦνειακᾶμην, ἐνήνεγμαι, ἦνείχθη* (*ἐνειχθείς*).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[VI]

Α'. Ἀτυχῆς ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου κατὰ τῆς Ἑλλάδος (492).

(Κεφ. 43 - 45)

Κεφ. 43.

Καταλελυμένων, δηλ. τῆς στρατηγίας καταλύω τῆς στρατηγίας=παύω τῆς στρατηγίας—ἐκ—ὑπό.—βασιλέως=ἀττ. βασιλέως.—Γωδρῦεω=ἀττ. Γωδρῦου ὄνομαστ. Γωδρῦης=ἀττ. Γωδρῦας.—πολλὸν=ἀττ. πολύν.—κάρτα=ἀττ. μάλα συναπτεόν τῷ πολλόν.—ἅμα ἄγομαι=ἄγω μετ' ἑμαυτοῦ.—ναυτικός (στρατός)=στρατός προωρισμένος διὰ τὰ πλοῖα.—ἠλικίην=ἀττ. ἠλικίαν αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—ἔων=ἀττ. ὦν.—γεγάμηκα=ἔχω νομφευθῆ.—Ἄρτοξώστρην=ἀττ. Ἄρτοξώστραν.—ἐπεῖτε=ἀττ. ἐπεί.—γίγνομαι ἐν Κιλικίῃ (-α)=φθάνω εἰς Κιλικίαν.—νεός=ἀττ. νεός.—κομίζομαι=ἀποπλέω τοῦ ῥ. τούτου γίνεται χρῆσις καὶ ἐν τῇ κατὰ γῆν πορείᾳ καὶ ἐν τῇ κατὰ θάλασσαν.—ἅμα τῆσι ἄλλησι νηυσὶ=ἀττ. σὺν ταῖς ἄλλαις ναυσὶ—στρατιῆν=ἀττ.;—παραπλέω=πλέω παρὰ τὴν παραλίαν.—ἀπίκειο=ἀττ. ἀφίκειο.—ἐνθαῦτα=ἀττ. ἐνταῦθα.—καταπαύσας, δηλ. τῆς ἀρχῆς.—κατίστη=ἀττ. καθίστη· καθίστημι=ἰδρῶ.—τὰς πόλεις=ἀττ. τὰς πόλεις.—ἐπειγομαι=σπεύδω.—χρῆμα=πλήθος· χρῆμα πολλὸν (=ἀττ. πολὺ) νεῶν=νηες πολλαί.—ἐπορεύοντο δέ, ὁ δὲ=καὶ μάλιστα.

Ἄμα δὲ τῷ ἔαρι, τοῦ ἔτους 492.—τῶν ἄλλων καταλελυμένων στρατ., ἐννοοῦνται πάντες οἱ κατὰ τὰς παραθαλασσίας σατραπείας Πέρσαι στρατηγοί, ὧν ἡ ἐνέργεια κατὰ τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως παρὰ τὸ προσήκον βραδεῖα.

Μεταξὺ τῶν παυθέντων στρατηγῶν ἦτο καὶ ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως Ἀρταφέρνης. — ἐν **Κιλικίᾳ**, ἐνταῦθα ἀνέμενον τὰ πλοῖα, δι' ἃ ἦτο προωρισμένος ὁ ναυτικὸς στρατός, ὃν μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τῆς Περσίδος ἤγεν ὁ Μαρδόνιος. — **τοὺς τυράννους**, εἰς οὓς ὁ Ἀρταφέρνης εἶχεν ἐπιτρέψει τὴν διοίκησιν τῶν πόλεων. — **ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας**, ἵνα ἐκδικηθῶσιν αὐτάς, διότι ἔλαβον μέρος εἰς τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν καὶ εἰς τὴν πυρπόλησιν τῶν Σάρδεων.

Κεφ. 44.

᾽Ων = ἄττ. **οὖν**. — **σφι** = ἄττ. **σφίσι** = αὐτοῖς. — **πρόσχημα** = πρόφασις. — **στόλος** = ἐκστρατεία. — **ἀτάρ** = δέ, ὅμως. — ἐν **νόῳ** (= ἄττ. **νόῳ**) **ἔχω** = ἔχω κατὰ νοῦν. — **ὄσας ἂν πλείστας δύναιντο τῶν Ἑλλ. πόλιων** (= ἄττ. **πόλεων**) = ὅσον περισσοτέρας πόλεις ἐκ τῶν Ἑλλήνων. ἠδύναντο. — **καταστρέφεσθαι**, ἐκ τοῦ ἐν **νόῳ ἔχοντες καταστρέφομαι** = καθυποτάσσω. — **τοῦτο μὲν... τοῦτο δέ** = ἄφ' ἐνός μὲν... ἄφ' ἑτέρου δέ. — **δή**, δηλοῖ τὴν συνέπειαν τοῦ ἐν **νόῳ ἔχοντες** κτλ. = κατὰ ταῦτα. — **τῆσι νηυσὶ** = ἄττ. ; — **ἀνταίραμένους** (= ἄττ. **ἀνταραμένους**), δηλ. αὐτοῖς (τοῖς Πέρσας). — **χειρας ἀνταίρωμαί τινι** = ἐγείρω χειρας ἐναντίον τινός, ἀντίσταμαι κατὰ τινος. — **πρὸς τοῖσι** (= ἄττ. **τοῖς**) **ὑπάρχουσι**, δηλ. **δούλοις**. — **δούλους**, κατηγμ. = ὡς δούλους. — **προσκητῶμαι** = προσέτι ἀποκτῶ. — **ἐντὸς** = ἐντεῦθεν, δηλ. ἀνατολικῶς τῆς Μακεδονίας (ἐὰν παρατηρῆ τις ἀπὸ τῆς Περσίδος). — **ἔθνεα** = ἄττ. **ἔθνη**. — **σφι**, ποιητικὸν αἴτιον τοῦ **ἦν... γεγονότα**, ὅπερ = **ἐγερόνει** τὸ δὲ **ὑποχείριος γίγνομαι** = ὑποτάσσομαι, ὑποδουλοῦμαι. — **διαβάλλω** = διαπλέω μετὰ τούτου συναπτεόν τὸ **πέρην** = ἄττ. **πέραν** = εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος. — **περιέβαλλον**, παρατατκ. ἀποπειρατικὸς. — **περιβάλλω** = **περιπλέω**. — **βορέης** = ἄττ. **βορέας, βορρᾶς** = ἄπορος = ἀκαταμάχητος. — **τρηχέως περιέσπε**, δηλ. αὐτοὺς (τοὺς Πέρσας). — **τρηχέως** = ἄττ. **τραχέως** **τραχέως περιέσω τινά** = κατοποιῶ, βλάπτω τινά. — **πλήθει** = ἄττ. **πλήθει** = ὡς πρὸς τὸ πληθὺς. — **κατὰ τριηκοσίας** = ἄττ. **εἰς ἢ περὶ τριακοσίας**. — **ὑπὲρ δὲ δύο μ. ἀνθρώπων**, δηλ. τοὺς διαφθιζόμενους. — **ὥστε... εὐσης** = ἄττ. **ἄτε... οὔσης**. — **θηριώδης** = πλήρης ἀγρίων θηρίων (= ἀρπακτικῶν ἰχθύων). — **ἡ πέτρα** = ὁ βράχος, ἐν ᾧ ὁ πέτρος = ὁ λίθος. — **ἀρασομένοι**, δηλ. **διεφθειρόντο**. — **ἀράσσω** = κτυπῶ,

κατασυντρίβω **ἀρασομαι πρὸς τὰς π.** = καταρρίπτομαι ἐπάνω εἰς... — **οἱ δὲ** = ἄλλοι πάλιν. — **νέειν** = ἄττ. **νεῖν** **νέω** = κολυμβῶ. — **ἠπιστέατο** = ἄττ. **ἠπίσταντο**. — **κατὰ τοῦτο** = διὰ τοῦτο, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. — **ῥίγει** = ἄττ. ;

Αὔται, δηλ. ἡ Ἐρέτρια καὶ αἱ Ἀθήναι. — **ἦν ὑποχείρια γ.**, τὰ ἔθνη ταῦτα εἶχεν ὑποτάξει πρὸ 18 ἐτῶν ὁ Μεγάβαζος μετὰ τὴν κατὰ τῶν Σκυθῶν στρατείαν τοῦ Δαρείου.

Κεφ. 45.

Οὕτω πρήσω (= ἄττ. **πράττω**) = τοιαύτην τύχην ἔχω. — **Ορηκίκες** = ἄττ. **Θορᾶκες**. — **ἐπιχειρῶ τινι** = προσβάλλω τινά, ἐπιτίθεμαι κατὰ τινος. — **σφεων** = ἄττ. **σφῶν**. — **τρωματίζω** = ἄττ. **τραυματίζω**. — **οὐ μὲν** (= ἄττ. **μὴν**) **οὐδὲ** = ἀλλ' ὅμως οὐδέ. — **δουλοσύνη** = ἄττ. **δουλεία**. — **πρὸς**, μετὰ γενκ. = ἐκ μέρους. — **δὴ** = ὡς γνωστόν. — **ἀπανίσταμαι** = ἀπομακρύνομαι. — **χωρέων** = ἄττ. **χωρῶν**. — **πρὶν ἢ** = ἄττ. **πρίν**. — **σφεας** = ἄττ. **σφᾶς**. — **ἄτε τῷ πεζῷ κτλ.** = **ἄτε μεγάλως προσπταίσας τῷ τε πεζῷ πρὸς τοὺς Βρ. καὶ τῷ ναυτικῷ περὶ Ἄθων** = ἐπειδὴ μεγάλως ἠτύχησε καὶ ὡς πρὸς τὸν πεζὸν στρατὸν ἀπέναντι τῶν Βρύγων καὶ ὡς πρὸς τὸ ναυτικὸν περὶ τὸν Ἄθων. Ἡ ἔννοια : ἐπειδὴ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς πολὺ ἐβλάβη ὑπὸ τῶν Βρύγων καὶ τὸ ναυτικὸν περὶ τὸν Ἄθων. — **νυν** = **τοίνυν**. — **ὁ στόλος** = ὁ στρατός. — **αἰσχυρῶς** = ἀδόξως. — **ἀπαλλάχθη** = ἄττ. **ἀπηλλάγη** **ἀπαλλάσσομαι** = ἀπέρχομαι.

Β'. Δευτέρα ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Δαῖτιν καὶ Ἀρταφέρνην. — Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη (490).

(Κεφ. 94-97, 100-117, 119-120)

Κεφ. 94.

Ἀθηναίοισι (= ἄττ. **Ἀθηναίους**), ποιητικ. αἴτιον τοῦ **συνῆπτο** — ὁ Πέρσης = ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν. — **τὸ ἐωυτοῦ** = ἄττ. **τὸ ἐαυτοῦ** **τὸ ἐμαυτοῦ ποιῶ** = ἐκτελῶ τὸ σχέδιόν μου. —

ὥστε μετὰ μετχ. = ; (πρόβλ. κεφ. 44 «ὥστε ἐούσης»). — **μιν** (= ἄττ. **αὐτόν**), συναπτόεν τῷ ὥστε **ἀναμιμνήσκοντος**. — **αἰεὶ** = ἄττ. **ἀεί**. — **προσκατημένων** (= ἄττ. **προσκαθημένων**), δηλ. τῷ **Πέρσῃ** προσκάθημαι τῷ **Πέρσῃ** = μένω, ζῶ πλησίον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. — **τῆς προφάσις** = ἄττ. **τῆς προφάσεως**. — **ἔχομαι τῆς προφάσεως** = ἐπωφελοῦμαι ἐκ τῆς . . . — **τῆς Ἑλλάδος** = **τῶν Ἑλλήνων** ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **τοὺς μὴ δόντας**. — **γῆν καὶ ὕδωρ**, ὡς σημεῖα ὑποταγῆς. — **φλαύτως** (= ἄττ. **φαύλως**) **πράττω τινὶ** = ἀτυχῶ εἰς τι. — **στόλος** = ἐκστρατεία. — **παραλύω** = παύω. — **ἀποδέξας** = ἄττ. **ἀποδείξας**· **ἀποδείκνυμι** = διορίζω. — **ἀδελφιδούς** = ἀνεψιός. — **ἐντελάμενος δὲ κτλ.**, ἢ σύνταξις: **ἀπέπεμπε δὲ (αὐτοὺς) ἐντελάμενος (αὐτοῖς) Ἀθ. καὶ Ἐρ.** ἐξανδραποδίσαντας ἀγαγεῖν τὰ ἀνδράποδα. — **Ἀθήνας καὶ Ἐρετρίαν** = **Ἀθηναίους καὶ Ἐρετριεῖς**. — **ἄγω τινὶ ἐς ὄψιν** = φέρω ἐνώπιόν τινος.

Ἀθηναίοισι πόλ. . . , ὁ Δαρείος μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μαρδονίου ἀπέστειλε κήρυκας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα ἀπαιτήσῃ **γῆν καὶ ὕδωρ**. Πλείστοι πόλεις τῆς Ἑλλάδος καὶ πᾶσαι σχεδὸν αἱ νῆσοι, ἐν αἷς καὶ ἡ Αἴγινα, ἔδωκαν ταῦτα πλὴν τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης, αἵτινες καὶ ἐφόνευσαν τοὺς κήρυκας. Τοὺς Αἰγινήτας ὡς προσχωρήσαντας εἰς τοὺς Πέρσας κατήγγειλαν οἱ ἐχθροὶ τῶν Ἀθηναίων εἰς τοὺς Σπαρτιάτας, ὧν ὁ βασιλεὺς Κλεομένης ἐπιθυμῶν νὰ τιμωρήσῃ τοὺς Αἰγινήτας ἐπὶ τῇ ἀποστασίᾳ ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ παραδώσωσιν εἰς τοὺς Ἀθην. δέκα ἄνδρας ἐκ τῶν ἐπιφανῶν ὡς ὁμήρους· βραδύτερον οἱ Αἰγιν. ἀπήτησαν τὴν ἀπόδοσιν τῶν ὁμήρων καὶ ἐπειδὴ οἱ Ἀθην. ἠρνήθησαν ἐξερράγη μεταξὺ τῶν δύο ἀντιζήλων πόλεμος μακρὸς (491 π. Χ.). — **μεμνήσθαι μιν**, ὅτε ἀνηγγέλθη τῷ Δαρείῳ ἢ πυρπόλησις τῶν Σάρδεων, διέταξεν αὐτος ἕνα τῶν ὑπηρετῶν του νὰ λέγῃ εἰς αὐτὸν τρίς, ὅσάκις κἀθηται εἰς τὴν τράπεζαν «**δέοποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων**». — **Πεισιστρατιδέων**, δηλ. τοῦ Ἰππίου καὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ, οἵτινες μετὰ τὴν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐξορίαν τῶν (510) εἶχον καταφύγει εἰς τὸν μέγαν βασιλέα. — **Ἐρετρίαν**, διατὶ ὁ Δαρείος ἀποστέλλει κατὰ τῆς **Ἐρετρίας** καὶ τῶν **Ἀθηνῶν** τοὺς στρατηγούς;

Κεφ. 95.

Ἀποδεχθέντες = ἄττ. **ἀποδειχθέντες**. — **ἐνταῦθα** = τότε. — **στρατοπεδευόμενοισι**, δηλ. **αὐτοῖσι**. — **ἐκάστοισι** = ἄττ. **ἐκάστοις**, δηλ. **τῶν δασμοφόρων**· **δασμοφόροι** = οἱ φόρου ὑποτελεῖς. — **νέες** = ἄττ.; — **τὰς** = ἄττ. **ἄς**. — **προεῖπε** = **ἐκέλευσεν**. — **ἐσβαλλόμενοι** = **εἰσθέμενοι**. — **παρὰ τὴν ἠπειρον** = πλησίον τῆς ξηρᾶς. — **ἔχω τὰς νέας** (= ἄττ. **τὰς ναῦς**) = διευθύνω τὰς ναῦς. — **ἰθὺν** (= ἄττ. **εὐθύ**) **τοῦ τε Ἑλλ.** . . . = κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Ἑλλ. . . — **ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν**, τὸ ἀπαρμφ. ἀπολύτως = καθὼς ἐγὼ βέβαια νομίζω. — **τρίτῳ πρότερον ἔτει** = πρὸ δύο ἐτῶν. — **ποιεῦμενοι** = ἄττ. **ποιούμενοι**. — **ποιούμαι τὴν κομιδὴν** = **κομίζομαι** = πλέω. — **ταύτη** = ἐκεῖ (δηλ. περὶ τὸν Ἄθων). — **πρὸς δὲ** = πρὸς τούτοις δέ. — **ἠνάγκαζε**, δηλ. **διὰ νήσων τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι**. — **οὐκ ἀλοῦσα** = ἄττ. **οὐχ ἀλοῦσα**· ἢ μετχ. ἐπιθετική.

Πεζὸν στρατὸν πολλόν, αἱ δυνάμεις τῶν Περσῶν ἀνήρχοντο πιθανῶς εἰς 100,000 πεζικοῦ στρατοῦ, 100,000 ἵππικοῦ καὶ 600 πλοῖα ἐκτὸς τῶν ἱππαγωγῶν. — **οὐ . . . εἶχον τὰς νέας ἰθὺν . . .**, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ ἐκστρατείᾳ. — **διὰ νήσων**, δηλ. τῶν Κυκλάδων. — **τρίτῳ πρ. ἔτει**, δηλ. κατὰ τὸ ἔτος 492. — **οὐκ ἀλοῦσα**, οἱ Πέρσαι πρὸ 9 ἐτῶν (τῷ 499 π. Χ.) ὑπὸ τὸν Ἀρισταγόραν καὶ Μεγαβάτην εἶχον ἀποπειραθῆ νὰ ὑποτάξωσι τὴν Νάξον· ἢ ἀπὸ πειρὰ τῶν ὄμων αὕτη ἀπέτυχε, διότι ὁ Μεγαβάτης κατέστησε γνωστὰ τοῖς Ναξίοις τὰ σχέδια τῶν Περσῶν θέλων νὰ ἐκδικηθῆ τὸν Ἀρισταγόραν, πρὸς ὃν συνεκρούσθη· διότι, ἐὰν ἡ στρατεία αὕτη ἀπετύγχανεν, ὁ Ἀρισταγόρας, ὅστις ὑπεκίνησε ταύτην, θὰ περιέπτεν εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ βασιλέως.

Κεφ. 96.

Προσφέρομαι = προσπλέω. — **προσμίγνυμι τῇ Νάξῳ** = φθάνω, ἀποβιβάζομαι εἰς τὴν Ν. — **δῆ** = ὡς γνωστόν. — **ἐπεῖχον**, δηλ. **τὸν νοῦν**· **ἐπέχω τὸν νοῦν** = διανοοῦμαι. — **οὔρεα** = ἄττ. **ὄρη**. — **οἶχοντο** = ἄττ. **ῶχοντο**. — **οὐδὲ** = **καὶ οὐ** (διότι οὐδεμία ἄρνησις προηγείται). — **τοὺς κατέλαβον αὐτῶν** = **τούτους αὐτῶν**,

οὓς κατέλαβον.—καταλαμβάνω=εὐρίσκω.—*ἰερά*=ἄττ. *ἰερά*.—*ἐπὶ*=ἐναντίον.

Τῶν πρότερον, δηλ. τῆς ἀποτυχούσης ἐκστρατείας τοῦ Ἀρισταγόρου καὶ Μεγαδάτου.

Κεφ. 97.

Στρατιῇ (-ᾶ)=στόλος.—*προπλώσας*=ἄττ. *προπλεύσας*.—*ἔα*=ἄττ. *εἶα* οὐκ ἔω=ἐμποδίζω.—*ἐν τῇ Ῥ*.—πλησίον τῆς Ῥ.—*ἴνα*=ἔπου.—*ἠγόρευε*=διέταττε (τὸν κήρυκα) νὰ λέγη.—*οὐκ ἐπιτήδεα* (=ἄττ. *ἐπιτήδεια*) *καταγιγνώσκω* *κατά τινος*=οὐχὶ δικαίως κρίνω περὶ τινος.—*ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω*=εἶμαι βεβαίως ἀρκετὰ νοήμων.—*ἐκ*=ὑπὸ.—*ᾧδε ἐπέσταται*=*τοιαύτη ἐπιστολὴ γεγένηται*=ἔχει δοθῆ τοιαύτη ἐντολή.—*ἐν τῇ χώρῃ* . . . *ταύτην*=*ταύτην τὴν χώραν*, ἐν ἣ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο.—*μηδὲν*=μηδὲν.—*σίνομαι*=ἄττ. *βλάπτω*.—*ᾧν*=ἄττ.;—*ἄπιτε*=ἐπανέλθετε (δηλ. ἐκ Τήνου).—*ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν*=*ἐπὶ τὰ ὑμῶν αὐτῶν*=εἰς τὰς ἰδιοκτησίας σας.—*νέμομαι*=ἔχω, οἰκῶ.—*ἐπικηρυκεύομαι*=διὰ κήρυκος παραγγέλλω.—*μετὰ δὲ*=ἄττ. *μετὰ δὲ ταῦτα*.—*κατανέω*=συσσωρεύω.—*θυμιάω*=καίω ὡς θυμίαμα, ὡς προσφοράν.

Καὶ αὐτοί, ὡς δηλ. καὶ οἱ Νάξιοι.—*τῆς στρατιῆς*, δηλ. τῶν Περσῶν.—*ἰεροί*, ὡς κάτοικοι ἱεράς χώρας· διότι ἡ Δήλος ἦτο ἀφιερωμένη τῷ Ἀπόλλωνι καὶ τῇ Ἀρτέμιδι.—*οἱ δύο θεοί*, ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἀρτεμις.—*ταύτην μηδὲν σίνεσθαι*, ὁ Δᾶτις δεικνύει τοιαύτην διαγωγὴν πρὸς τοὺς Δηλίους, διότι ἡ Δήλος ἦτο ἱερά τοῦ Ἀπόλλωνος, θεοῦ τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ ἡλίου, καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς θεᾶς τῆς σελήνης· τὸν δὲ ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐλάτρευον ὡς θεοὺς καὶ οἱ Πέρσαι· δι' αὐτὸ καὶ ἡ μεγαλοπρεπῆς θυσία τοῦ Δάτιδος κατωτέρω.—*τριηκόσια τάλαντα*. τὸ *τάλαντον* ἐνταῦθα μέτρον βάρους ἴσον μὲ 26 περίπου χιλιόγρ.· τὸ δὲ χιλιόγρ.=312 1/2 δράμ.· ἐπομένως πόσας ὀκάδας ἐν ὅλῳ λιθωντωτοῦ ἔκαστον ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὁ Δᾶτις;—*ἐπὶ τοῦ βωμοῦ*, τοῦ Ἀπόλλωνος.

Κεφ. 100.

Πρῶτα=ἄττ. *πρῶτον*· συναπτόν τῷ *ποιήσας*.—*ἀπείπαντο*=ἄττ. *ἀπείπον*=ἠρνήθησαν.—*τοὺς κληρουχέοντας*=ἄττ. *τοὺς κληρουχοῦντας*· *κληρουχῶ*=ὡς κληροῦχος κατέχω, κατοικῶ.—

τῶν ἱπποβοτέων=ἄττ. *τῶν ἱπποβοτῶν*.—*τούτους*, ἐπαναλαμβάνει τὸ προηγούμενον *τοὺς τετρακισχιλίους*.—*διδούσι*=ἄττ. *διδάσι*.—*τιμωρὸς*=βοηθός.—*ἄρα*=ὡς κατόπιν ἐδείχθη.—*ὕγιες βούλευμα*=συνετὴ ἀπόφασις.—*οἱ*=διότι οὗτοι.—*διφασίας*=ἄττ. *διτίας*· τὸ δὲ *διφ.* *ιδέας* σύστοιχον ἀντικμ. τοῦ *ἐφρόνεον*=εἶχον διπλᾶς γνώμας=διαφοροτρόπως ἐσκέπτοντο=δὲν ἦσαν σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους· ἐπεξηγεῖται δὲ τοῦτο διὰ τοῦ *οἱ μὲν γάρ...* *ἄλλοι δέ*.—*ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς...*, βραχυλογία ἀντὶ *ἐκλιπόντες τὴν πόλιν φυγεῖν ἐς...*—*τὸ ἄκρον*=ἡ κορυφὴ (ὄρους).—*προσδεκόμενοι*=ἄττ. *προσδεχόμενοι*· *προσδέχομαι*=ἐλπίζω.—*οἴσασθαι*=ἔτι θὰ λάβωσι δι' ἑαυτοῦς.—*Πέρσῃ*=ἄττ. *Πέρσῃ*· *Πέρσης*=; (βλ. κεφ. 94).—*ἐσκευάζοντο*=ἄττ. *παρεσκευάζοντο*.—*τούτων ἐκάτερα*, ὡς εἶχε, κατὰ πρόληψιν=ὡς *τούτων ἐκάτερα* (=ἐκάτερον) *εἶχε*=πῶς εἶχεν ἐκάτερον τούτων, ὅτι δηλ. ἄλλοι μὲν ἐπεθύμουν νὰ φύγωσιν, ἄλλοι δὲ νὰ προδώσωσιν τὴν πόλιν.—*ἑῶν*=ἄττ.;—*τὰ πρῶτα*=ὁ πρῶτος.—*τοῖσι ἤκουσι τῶν Ἀθηναίων*=*τοῖς ἤκουσιν Ἀθηναίους*.—*τὰ παρεόντα πρήγματα*=ἡ παρούσα κατάστασις.—*προσεδέετο*=*ἐδέετο*=ἄττ. *ἐδεῖτο*· ἐνταῦθα συνετάχθη μετὰ αὐτ. καὶ ἀπαρμφ. (*ἀπαλλάσσεσθαι σφεας*) ἀντὶ γενκ. καὶ ἀπαρμφ.: *προσεδέετό σφρων ἀπαλλάσσεσθαι*.—*ἀπαλλάσσομαι*=; (κεφ. 45).—*ἐς τὴν σφ.*, δηλ. *χώραν*.—*ἴνα μὴ προσάπολωνται*=ἴνα μὴ γὰρ αὐτοί, ἐκτὸς δηλ. τῶν Ἐρετριέων, καταστραφῶσι.—*ταῦτα*, ἀντικμ. τοῦ *συμβουλεύσαντι*.

Τοὺς κληρουχέοντας, οἱ Ἀθηναῖοι τῷ 506 π. X. νίκησαντες τοὺς Χαλκιδεῖς τῆς Εὐβοίας διήρσαν τὴν χώραν αὐτῶν εἰς 4.000 *κλήρους*, οὓς ἔδωκαν ὡς κατοχὴν εἰς τοὺς ἀπόρους συμπολίτας των, οἵτινες ὡς λαβόντες τοὺς *κλήρους* τούτους (δηλ. τὰ κληρωθέντα αὐτοῖς κτήματα) ἐκαλοῦντο *κληροῦχοι*. Οἱ κληροῦχοι διέμενον πάντοτε πολῖται Ἀθηναῖοι κατὰ τε τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα.—*τῶν ἱπποβοτέων*, *ἱπποβοταί* ἐκαλοῦντο οἱ πλοῦσιοι Χαλκιδεῖς, οἱ ἀριστοκρατικοί.

Κεφ. 101.

Κατέχω (τὰς νέας) *κατὰ τι ἢ ἐς τι*=ἀγκυροβολῶ πλησίον εἰς τι.—*ἐς ταῦτα τὰ χωρία*, ὁ προσδιορισμὸς συναπτόν τῷ *κατασχόν-*

τες, δι' οὗ ὁ Ἡρ. ἐπαναλαμβάνει τὴν προηγουμένην ἔννοιαν **κατέσχον τὰς νέας**.—**χωρίον**=τόπος.—**ἐκβάλλομαι**=ἐκδιβάζω (ἐκ τοῦ πλοίου).—**ὡς προσοισόμενοι**=ὡς ἐπιθησόμενοι.—**ἐποιεῦντο βουλήν**=ἐδουλεύοντο.—**εἵκως** (=ἄττ. **πως**) **διαφυλάξειαν** = ἂν ἴσως δυνηθῶσι νὰ διαφυλάξωσιν.—**πέρι**, ἀναστροφή = **περὶ τούτου σφι ἔμελε**, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου **τούτου σφι ἔμελε**: **μέλει τινί τινος**=φροντίζει τις περὶ τινος.—**ἐπείτε**=ἄττ.;—**ἐνίκα**, ὡς ὑποκμ. (**τὸ**) **μὴ ἐκλιπεῖν**.—**Κυνέω**=ἄττ. **Κυνέου** ὀνομαστ. **Κυνέας**.—**ἀσις**=πολίτης.—**δόκιμος**=ἐπιφανής.—**προδιδοῦσι**, δηλ. τὴν πόλιν.—**τοῦτο μὲν... τοῦτο δέ**=; (κεφ. 44).—**ἀποτιννῆναι** (=ἄττ. **τιμωροῦμαι**) **τῶν ἱρῶν**=λαμβάνω ἐκδοίχσιν διὰ τὰ ἱερά.—**Σάρδιαι**=ἄττ.;

Διαβάντες, δηλ. διὰ τοῦ Εὐρύπου.—**ἵππους**, διότι ἡ Ἐρέτρια ἦτο ἰσχυρὰ κατὰ τὸ ἵππικόν.—**τῶν ἐν Σ. κατ. ἱρῶν**, κατὰ τὴν Ἰωνικὴν ἐπανάστασιν οἱ Ἴωνες, ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἐρετριέων, εἶχον πυρπολήσει τὰς Σάρδεις καὶ τὸ ἐν αὐταῖς ἱερόν τῆς θεᾶς Κυθήβης.—**κατὰ τὰς Δαρ. ἐντολάς**, περὶ τοῦ πράγμ. βλ. ἀνωτέρω ἐν κεφ. 94 «**ἐντειλάμενος ἀπέπεμπε... τὰ ἀνδράποδα**».

Κεφ. 102-104.

Χειροῦμαι (-όμαι) = ὑποτάσσω.—**ἐπέχω** = ἀναμένω.—**ταῦτά τοὺς Ἀθηναίους ποιήσιν**, μετὰ διπλῆς αἰτιατικῆς κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ **κακὰ ἢ ἀγαθὰ ποιεῖν τινα**.—**τὰ** = ἄττ. ἄ.—**ἦν γάρ, ὁ γάρ** ἐνταῦθα αἰτιολογεῖ τὴν ἐπομένην πρότασιν ὥστε=ἐπειδὴ.—**ἐπιτηδεότατον**=ἄττ. **ἐπιτηδειότατον**.—**ἐνίππεῦσαι**=**ἵππεῦσαι ἐν αὐτῷ**, δηλ. **τῷ χωρίῳ**=εἰς τὸ νὰ ἵππεύσῃ τις (=νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ἵππικου) ἐν αὐτῷ.—**ἀγχοτάτω** = ἄττ. **ἐγγυτάτω** ὑπερθ. τοῦ **ἀγχοῦ**.—**κατηγγέετο**=**καθηγγεῖτο**: **καθηγοῦμαι τινι**=δεικνύω εἰς τινα τὴν ὁδόν.—**ἐβώθειον**=ἄττ. **ἐβοήθουν**: **βοηθῶ** = σπεύδω πρὸς ἀπόκρουσιν τινος, πρὸς μάχην.—**τοῦ** (=ἄττ. **οὔ**) **τὸν π... κατέλαβε** (ἀπρος.) **φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων Πεισιστράτου** (βραχυλογία = **φυγεῖν ἐξ Ἀθηνῶν ἀποφεύγων τὸν Πεισ.**)=τοῦ ὁποίου ὁ πατήρ Κίμων, ὁ υἱὸς τοῦ Στησαγόρου, συνέβη νὰ φύγῃ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀποφεύγων τὴν δυσμενίαν τοῦ Πεισιστράτου.

(**Ἐπειθοντο**) **ταῦτα**, ποῖα;—**καὶ αὐτοί**, ὡς καὶ οἱ Πέρσαι.—**δέκα**, εἰς ἐξ ἐκάστης φυλῆς.—**ἡκων**, μετ' ἀπουσίαν 20 ἐτῶν.—**ἐκ τῆς Χερσονήσου**, τῆς Θρακικῆς, ἔνθα μέχρι τοῦδε ἔζη μακρὰν τῆς πατρίδος του ὡς ἡγεμών.

Κεφ. 105.

Κήρυκα, κατγρμ.=ὡς **κήρυκα**.—**ἄλλως** = κατὰ τὰ ἄλλα.—**ἡμεροδρόμος**=ὁ τρέχων καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ὁ ταχυδρόμος, ὁ ἀγγελιαφόρος.—**τοῦτο**, δηλ. **τὸ ἡμεροδρομεῖν**.—**μελετῶ τι**=ἔχω τι ὡς ἐπάγγελμα.—**ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας**=ἐνώπιον τῶν ἀρχόντων.—**ἐν τοῖσι Ἕλλησι**, βραχυλογία ἀντί: **ἐν ταῖς πόλεσι τῶν Ἑλλήνων** ἢ δὲ **ἐν**=μεταξύ.—**δουλοσύνη** (=ἄττ;) **περιπίπτω**=**δουλοῦμαι**.—**πρὸς ἀνδρῶν β.**, ποιητικ. αἴτιον.—**καὶ γάρ**=**γάρ**.—**πόλι λογίμω**, δοτικ. τοῦ μέτρου εἰς τὸ **ἀσθενεστέρη** = κατὰ μίαν πόλιν ἀξιόλογον (δηλ. τὴν Ἐρέτριαν).

Ἡμεροδρόμον, τότε οἱ πεζοπόροι ἦσαν τὰ μέσα τῆς πρὸς ἀλλήλους συνεννοήσεως τῶν ἀνθρώπων. Νῦν ποῖα εἶναι;—**δευτεραίος**, ἡ Σπάρτη ἀπέτεχε τῶν Ἀθηνῶν περὶ τὰ 1,200 στάδια, σχεδὸν = 220 χιλιόμετρα, ἦτοι 35-40 ὥρας, ὑπολογιζομένου ὅτι ὁ ἄνθρωπος διανύει 5-6 χιλιόμε. τὴν ὥραν.—**ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας**, δηλ. τοὺς ἐφόρους.—**πόλιν ἀρχαιοτάτην**, δηλ. τὰς Ἀθήνας.

Κεφ. 106-107.

Ἐαδε, ἀόρ. β' τοῦ **ἀνδάνω** = ἀρέσκω.—**ἀδύνατα** = **ἀδύνατον**.—**τὸ παραντίκα** = ἀμέσως.—**οὐ βουλομένοισι**, μετχ. αἰτλγκ.—**εἰνάτη** (δηλ. **ἡμέρα**), βραχυλογικῶς ἐλέχθη τοῦτο ἀντὶ νὰ λεχθῇ «**κατὰ τὸν χρόνον ἀπὸ τῆς ἐνάτης μέχρι τῆς πανσελήνου**».—**ἐξελεύσεσθαι**=ἄττ. **ἐξίεναι**.—**μὴ οὐ** (=μὴ) **πλ. ἐόντος τοῦ κύκλου**, δηλ. τῆς σελήνης=ἐὰν δὲν εἶναι πλήρης ὁ κύκλος τῆς σελήνης (δηλ. ἐὰν δὲν εἶναι πανσέληνος).—**τὸ τέμενος**=τὸ ἱερόν.—**καὶ γὰρ καὶ** = διότι καί.—**ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθ.** = εἶχον τεθῆ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν Ἀθηναίων.—**πόνος**=πόλεμος.—**συχνός**=πολύς.—**ἀναραιρέατο** = ἄττ. **ἀνήρηντο**: **ἀναιροῦμαι** = ἀναλαμβάνω.

Ἰσταμένον τοῦ μηνός, οἱ Ἕλληνες διήρουν τὸν μῆνα εἰς τρεῖς δεκάδας (1—10, 10—20, 20—30)· εἰς τὰς ἡμέρας τῆς 1ης δεκάδας προσετίθετο τὸ **Ἰσταμένον** ἢ **ἀρχομένου μηνός**, εἰς τὰς τῆς 2ας **ἐπὶ δέκα** ἢ **μεσοῦντος** καὶ εἰς τὰς τῆς 3ης **φθίνοντος** ἢ **λήγοντος**. — **μὴ οὐ πλήρους** . . . , πιθανώτερον φαίνεται ὅτι οἱ Σπαρτ. ἐκωλύοντο νὰ στρατεύωνται ὑπὸ τῆς ἑορτῆς τῶν **Καρνείων**, τῆς τελουμένης πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος κατὰ τὸν Σπαρτιατικὸν μῆνα **Κάρνειον**, τὸν ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸν Ἀττικὸν **Μεταγειντιῶνα** καὶ περίπου πρὸς τὸ σημερινὸν χρονικὸν διάστημα τὸ ἀπὸ 15 Αὐγούστου — 15 Σεπτεμβρίου. — **ἐν τεμένει Ἡρ.**, τοῦτο ἔκειτο πλησίον τοῦ Μαραθῶνος. — **ἔδεδ. σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθ.**, τοῦτο ἐγένετο ἐν ἔτει 519, πιθανῶς μετὰ τὴν ἐκβολὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν κατὰ τὰς στρατείας τοῦ Κλεομένους.

Κεφ. 108.

Γίγνομαι δίχα—διαίρομαι (εἰς δύο μέρη), διχάζομαι. — **τῶν μὲν οὐκ ἐόντων . . . τῶν δέ . . . κελευόντων**, μετχ. ἀπόλ. αἰτιλγκ. — **εἶναι**, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου ῥ. **ἔλεγον**. — **συμβαλεῖν**, προσδιορίζει τὸ ἐπίθ. **ὀλίγους**· **συμβάλλω** = συμπλέκομαι. — **καὶ Μιλ.**, ὁ **καὶ** = μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ. . . — **κελευόντων**, δηλ. **συμβαλεῖν**. — **ἐγίνοντο**, ποῖον τὸ ὑποκείμεν. ; — **ἐνίκα** = ἔμελλε νὰ ἐπικρατήσῃ. — **ἐνθαῦτα** = τότε. — **ἦν γάρ, ὁ γάρ** αἰτιολογεῖ τὰ κατωτέρω· ὥστε = ; — **ψηφιδοφόρος** = ψηφοφόρος. — **ὁ τῷ κυάμφ λαχῶν**—ἔστις ἣθελε τύχει διὰ τοῦ κυάμου (= κλήρου). — **τοῖσι στρατηγοῖσι**, συναπτέον τῷ **δόμῳ φων**· **δόμῳ φωνος** = ὁ ἔχων τὸ αὐτὸ δικαίωμα ψήφου.

Τῶν μὲν οὐκ ἐόντων συμ., διότι ἤθελον νὰ περιμένωσι τὴν βοήθειαν τῶν Σπαρτ. — **τῶν δέ . . . κελευόντων**, διότι ἐφοβοῦντο στάσιν τινὰ ἐν Ἀθήναις ἐνδεχομένην νὰ γείνη ὑπὸ τῶν φίλων τοῦ Ἰππίου, ἣτις ἐπόμενον ἦτο νὰ ἐπιφέρῃ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως διὰ προδοσίας. — **ὀλίγους**, ἡ ὀλιγὴ δύναμις τῶν Ἀθην. μετὰ τῶν 1.000 Πλαταιέων συνεποσοῦτο εἰς 11.000· πόση ἦτο ἡ δύναμις τῶν Περσῶν ; — **ἡ χείρων**, τίς ἦτο αὕτη ; — **ὁ τῷ κυάμφ λαχῶν**, τοῦτο ἀντίκειται τῷ **αἰρετός** ἢ **χειροτονητός**· διὰ τῆς τελευταίας ἐκφράσεως ἐδηλοῦντο ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐξελέγοντο ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ ψηφοφορίας, ὡς οἱ στρατηγοί· διὰ δὲ τῆς πρώτης (**ὁ τῷ κυάμφ λαχῶν**)

ἐκεῖνοι, οἵτινες διὰ κλήρου ἐξελέγοντο, ὡς οἱ ἄρχοντες· ἐπειδὴ δὲ διὰ τὴν κλήρωσιν μετεχειρίζοντο κυάμους (= κουκιά), διὰ τοῦτο καὶ αὐτοὶ ὁ κλήρος ὠνομάσθη **κύαμος**. — **τὸ παλαιόν**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον, καθ' ὃν ὁ ἄρχων πολέμαρχος δὲν εἶχε δικαίωμα ψήφου ἐν τῇ συμβουλίᾳ τῶν δέκα στρατηγῶν, ἀλλ' ἐδίκαζε τὰς μεταξὺ ξένων καὶ μετοίκων ἀναφουράσας διαφορὰς καὶ ἐπεμελεῖτο τῆς ταφῆς τῶν ἐν πολέμῳ ἀποθνησκόντων.

Κεφ. 109.

Ἐν σοὶ ἔστι—εἰς τὰς χεῖράς σου κεῖται—ἀπὸ σοῦ ἐξαρτάται. — **μνημόσυνα**, νοητέα ἢ αἰτία. **τοιαῦτα** ὁ πληθυντ. ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ· **μνημόσυνον** δὲ = ἀνάμνησις. — **οἷα οὐδέ . . .**, δηλ. **ἔλιποντο**. — **ἐς τὸν ἄπ. ἀνθρ. βίον** = **ἕως ἀν ζῶσιν ἀνθρώποι** = αἰωνίως. — **δὴ** = ὡς γνωστόν. — **ἔξ οὔ**, δηλ. **χρόνου** = ἀφ' ὅτου. — **ὑποκύπτω**—ὑποτάσσομαι. — **δέδεκται** = ἀττ. **δέδεικται**. — **παραδεδομένοι**, δηλ. **ὑπὸ τῶν Μήδων (= Περσῶν)**. — **περιγίγνομαι**—ὑπερτερῶ, νικῶ. — **οἶός τέ εἰμι**—δύναμαι — **δὴ** = κυρίως. — **ἐς σέ τοι ἀνήκει** = ἀπὸ σοῦ ἀκριβῶς ἐξαρτάται· ὡς ὑποκμ. τοῦτου χρησιμεύει τὸ ἀπαρμφ. **ἔχειν**. — **τούτων τῶν πρηγμάτων**, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **κῦρος ἔχειν**—ν' ἀποφασίσης ὀριστικῶς περὶ τούτων τῶν πραγμ. — **ἔρχομαι φράσων** = ἔρχομαι νὰ ἐξηγήσω. — **ἡμέων**, ἐκ τοῦ **αἰ γνῶμαι**. — **οὔ**, δηλ. **κελευόντων**. — **νυν**, πῶς ἀπαντᾷ παρὰ ταῖς Ἀττικοῖς ; — **ἔλλπομαι (= ἀττ. ἔλλπιζω)**, ἐνταῦθα (ἀναφορικῶς πρὸς δυσμενές τι) = φοβοῦμαι. — **διασειῶ** = σειῶ βιαίως, κλονίζω. — **πρὶν καὶ** = πρὸ τοῦ ἀκόμη. — **μετεξετέροισι** = ἀττ. **ἐνίοις**. — **σαθρόν τι ἐγγίγνεται τινι** = κακὴ τις σκέψις ἐπέρχεται εἰς τινὰ (ἐνταῦθα ἢ τῆς προδοσίας). — **θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων**—ἐὰν οἱ θεοὶ ἀπονέμωσι τὸ ἴσον—ἐὰν οἱ θεοὶ εἶναι ἀμερόληπτοι. — **συμβολή**—μάχη. — **τείνει τι ἐς τι**—ἀποκεῖται τι εἰς τι. — **ἤρτηται**, τοῦ ῥ. **ἀρτῶ (-άω)**—ἔξαρτῶ. — **τοι** = ἀττ. **σοι**. — **τήν**, δηλ. **γνώμην**. — **ἀποσπεύδω** = προσπαθῶ παντὶ τρόπῳ νὰ ἐμποδίσω, ἀποτρέπω. — **τῶν ἐγῶ κτλ.** = **τὰ ἐναντία τούτων τῶν ἀγαθῶν**, ἃ ἐγὼ κατέλεξα.

Καταδουλώσαι Ἀθήνας, ἐὰν δηλ. οὗτος δὲν ταχθῇ μετὰ τὴν γνώμην τοῦ Μιλτιάδου θέλοντος τὴν μάχην, δι' ἣς μόνον δύνανται νὰ ἀποφύγωσι τὴν ὑποδούλωσιν ἐκ μέρους τῶν Περσῶν. — **οἷα**

οὐδέ . . . , ὁ Ἀρμόδιος καὶ ὁ Ἀριστογαίτων, οἵτινες ἐφόνευσαν τὸν Ἴππαρχον, ὑμνοῦντο ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ὡς ἐλευθερωταὶ τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ τῶν τυράννων. Τὸ ἀγαλμά των ἴστατο ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν Ἀθηνῶν.—**δέδεκται**, δηλ. διὰ τῆς διαγωγῆς, ἣν ἐπεδείξαντο οἱ Πέρσαι πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις, ἃς ὑπέταξαν, ὡς τὴν Ἐρέτριαν.—**ἐλπομαι**, ὁ Μιλτ. ἐφοβεῖτο μήπως συμβῆ ἰσχύς τις ἰδίᾳ παρὰ τῶν φίλων τοῦ Ἴππίου, ἣτις τοσοῦτον ἤθελεν ἐπενεργήσει ἐπὶ τῶν Ἀθηναίων, ὥστε οὗτοι νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς ἐχθρούς.

Κεφ. 110.

Προσικτώμαι = λαμβάνω προσέτι· ἐπὶ προσώπων = λαμβάνω μὲ τὸ μέρος μου.—**προσγίγνομαι** = προσίθηναι.—**κυρῶ (-όω)** = ἀποφασίζω.—**μετὰ δὲ** = ἀττ. **μετὰ δὲ ταῦτα**.—**τῶν** = ἀττ. **ῶν**.—**ἡ γνώμη ἔφερε** (μετ' ἀπρμφ.) = ἡ γνώμη ἀπέβλεπεν (ἐκκλινεν) εἰς τὸ νά.—**συμβάλλω** = ; (κεφ. 108).—**πρυτανίη** = ἀττ. **πρυτανεία**, ὅπερ ἐνταῦθα = ἡγεμονία, ἀρχιστρατηγία.—**ἐκάστου**, γενκ. κτητκ. τοῦ **ἐγίνετο** ὡς **ἐκάστου** κτλ., κατ' ἐννοίαν = ὅτε εἰς ἕκαστον ἐξ αὐτῶν ἤρχετο ἢ σειρὰ νὰ ἔχη τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἡμέρας.—**δεόμενος**, δηλ. **αὐτήν, τὴν πρυτανίην**.—**οὔτι κω** = **οὔπω τι** = οὐδὲ λως ἀκόμη.—**συμβολῆν ποιούμαι** = **συμβάλλω**.—**πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρ.** **ἐγένετο** = ἕως ὅτου τέλος ἔφθασεν ἡ ἰδική του πρυτανεία.

Πρυτανίη, ἕκαστος τῶν δέκα στρατηγῶν ἐναλλάξ ἐπὶ μίαν ἡμέραν εἶχε τὴν ἡγεμονίαν.—**παρεδίδοσαν**, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Ἀριστείδου.

Κεφ. 111.

Περιῆλθε, δηλ. ἡ **πρυτανίη** = περιφερομένη ἀπὸ στρατηγῶν εἰς στρατηγὸν ἦλθεν.—**ἐνθαῦτα δὴ** = τότε πλέον.—**κέρως** = ἀττ. **κέρως**.—**οὔτω**, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **τὸν πολέμαρχον ἔχειν**.—**τούτου**, δηλ. τοῦ Καλλιμάχου.—**ἐξεδέκοντο** = ἠκολούθουν.—**ὧς ἠριθμέοντο** = καθὼς ἠριθμοῦντο, δηλ. κατὰ τὴν σειρὰν των, ἣτις διὰ κλήρου ὠρίζετο.—**ἐχόμεναι ἄλλ.** = πλησίον ἀλλήλων.—**ἀπὸ ταύτης**, ἢ **ἀπὸ ληπτέα** ἢ **χρονικῶς** ἢ **αιτιολογικῶς**.—**σφι** = δι' αὐτούς (τοὺς Πλαταιεῖς) συναπτεόν τῇ **κατεύχεται**.—**ἀνάγω** = φέρω ἐπάνω (εἰς τὴν Ἀκρόπολιν).—**πανηγύριος** = ἀττ. **πανηγύριος** = ἐορτάς.—**ἐν τῆσι πενιτετηρίσι** = κατὰ πᾶν πέμπτον ἔτος.—

ἅμα τε Ἀθην . . ., ἡ σύνταξις: **λέγων τὰ ἀγαθὰ γίνεσθαι ἅμα τε Ἀθηναίοισι καὶ Πλαταιεῦσι**.—**τὸ στρατόπεδον** = τὸ στρατεύμα.—**ἐξισούμενον**, δηλ. κατὰ μέτωπον.—**αὐτοῦ**, δηλ. **τοῦ στρατοπέδου**.—**ἐπὶ τάξις ὀλίγας** = κατὰ βάθος εἰς ὀλίγας τάξεις.—**ταύτη** = ἐκεῖ, ἐν τῇ μέσῳ.—**ἔρρωτο** (ὑπερσυντκ. τοῦ β. **ῥών-νυμι**) **πλήθει** = εἶχεν ἐνισχυθῆ διὰ πλήθους.

Τότε, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν χρόνον τοῦ Ἡροδότου.—**ἐς τὰς πανηγύριος**, ἐννοοῦνται τὰ μεγάλα Παναθηναῖα, ἅτινα ἤγοντο πρὸς τιμὴν τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς.—**τὸ στρατ. ἐξισούμενον**, ὁ Μιλτ., ἵνα ἀποφύγη τὸν κίνδυνον τῆς ὑπὸ τῶν Περσῶν κυκλώσεως, ἔδωκεν εἰς τὸ μέτωπον τοιαύτην ἀνάπτυξιν, ὥστε τὸ εὖρος αὐτοῦ ἦτο ἴσον πρὸς τὸ τῆς ἐχθρικῆς παρατάξεως.—**ἐγίνετο ἐπὶ τάξις ὀλ.** δηλ. εἶχε βάθος παρατάξεως ὀλίγων ἀνδρῶν (πιθανῶς τριῶν).—**ἔρρωτο πλήθει**, διότι ἀπὸ τῶν δύο κεράτων κυρίως ἐξήρτα ὁ Μιλτ. τὴν κρίσιν τοῦ ἀγῶνος.

Κεφ. 112.

Σφι, δοτκ. τοῦ ποιητκ. αἰτίου.—**διετέτακτο**, ἀπροσώπως = **ἡ διάταξις** (= ἡ παράταξις) **ἐγεγένητο**.—**σφάγια** = 1) τὰ εἰς τὴν θυσίαν προσφερόμενα ζῶα, 2) θυσίαι, ὡς ἐνταῦθα.—**καλὰ** = αἴσια, εὐνοϊκά.—**ἐνθαῦτα**, τοπικὸν ἢ χρονικόν;—**ἀπειθήσαν** = ἀπὸ **ἀφείθησαν** τοῦ β. **ἀφήμι**.—**δρόμω** = δρομαίως.—**ἴμαι** = ὄρμῳ.—**ἐς** = ἐναντίον.—**τὸ μεταλχμιον** = τὸ μεταξὺ (τῶν δύο στρατῶν) διάστημα.—**αὐτῶν**, δηλ. Ἀθηναίων καὶ Περσῶν.—**ἐπιόντας**, δηλ. τοὺς Ἀθηναίους.—**ἐπιφέρω** = ἀποδίδω.—**πάγχυ** = ἀττ. **πάνυ**.—**ὀλίγους**, κατηγρμ. τοῦ **ἐπιειγομένους** (= **ἰεμέ-νους**) = ὅτι ἐν μικρῷ ἀριθμῷ ὄρμων τοῦτο δ' ἔτι ἐπιτείνεται διὰ τοῦ **καὶ τούτους** (= καὶ μάλιστα) **δρόμω**.—**ἡ ἵππος** = τὸ ἵππικόν.—**τοξεύματα** = **τοξόται**.—**ταῦτα**, ὅτι δηλ. οἱ Ἀθ. ἦσαν ἀνόητοι.—**κατεικάζω** = **εικάζω** = συμπεραίνω.—**τῶν**, ἕλξης ἀντὶ **τούς** = **οὓς**.—**ἴδμεν** = ἀττ. **ἴσμεν** (τίνος β. ;).—**δρόμω χρῶμαι** ἔς **τινα** = τρέχω δρομαίως κατὰ τινος.—**ἀνέσχοντο**, πῶς παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς;—**τούς ἐσθημένους**, πρμ. ἀχρήστου τινὸς β., τοῦ ἐσθέω (ἐσθῆς) = ἐνδύω.—**τέως** = ἕως τότε.—**καὶ τὸ οὔνομα . . .** = οὐ μόνον τὸ ὄραν **Μήδους**, ἀλλὰ καὶ τὸ . . .—**φόδος** = φοβερόν.

Ἀπειθήσαν, δηλ. ἐκ τοῦ τόπου, ἔνθα ἴσταντο. — **δρ. ἴεντο**, κατὰ συμβουλήν τοῦ Μιλτ., ἵνα ἀποφεύγωσι τὰ βέλη τῶν Περσῶν τοξοτῶν. — **στάδιοι δκτώ**, περίπου $\frac{1}{4}$ τῆς ὥρας. — **ἀνέσχοντο**, ὁ Ἡρόδ. ἐννοεῖ ἐνταῦθα τοὺς ἐν Ἑλλάδι Ἑλληνας· οἱ ἐν τῇ Μ. Ἀσίᾳ Ἑλλ. πολλάκις εἶχον συμπλακῆ ἐν μάχῃ μετὰ τῶν Περσῶν. — **ἐσθῆτα Μηδικήν**, οἱ Πέρσαι ἔφερον περὶ τὰς κεφαλὰς τιάρας, περὶ τὸ σῶμα χιτῶνας ποικιλοχρώμους, θώρακας, περὶ τὰ σκέλη ἀναξυρίδας (= βράκας), γέρρα (= ἀσπίδας ἐπιμήκεις), βραχέα ἀκόντια, τόξα μεγάλα, βέλη καλάμινα καὶ φαρέτρας, πρὸς δὲ ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρόν. — **Μήδων**, παρ' Ἡροδ. πολλάκις γίνεται χρῆσις τῶν Μήδων καὶ Περσῶν ἀδιαφόρως.

Κεφ. 113-114.

Μαχομένων, δηλ. αὐτῶν (= τῶν Ἀθηναίων καὶ Περσῶν). — **τὸ μέσον** = τὸ κέντρον. — **στρατόπεδον** = ; (κεφ. 111). — **τῆ** = ἄττ. ἧ̄ = ἐκεῖ ὅπου. — **ἐτετάχατο** = **τεταγμένοι ἦσαν**. — **κατὰ τοῦτο** = ἐνταῦθα, δηλ. εἰς τὸ κέντρον. — **ῥήξαντες**, δηλ. **τὸ μέσον ῥήγγνυμι** = διαρρήγγνυμι, διασπῶ. — **μεσόγαια** = ξηρά. — **τὸ μὲν τετραμμένον** = τοὺς μὲν τετραμμένους, δηλ. εἰς φυγὴν. — **ἔων** = ἄττ. εἴων. — **τοῖσι δὲ . . . ῥήξασι**, συναπτέον τῷ ἐμάχοντο. — **συνάγω** = συνενῶ, συνάπτω. — **κόπτοντες**, δηλ. αὐτούς. — **ἐς δ** = ἄττ. ἔως. — **ἐπελαμβάνοντο**, παρατκ. ἀποπειρατικός· **ἐπιλαμβάνομαι** = πιάνω. — **τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δὲ** = ; (κεφ. 44). — **πόνος** = μάχη. — **ἀγαθός** = γενναῖος. — **ἀπὸ δ' ἔθανε**, τμήσις = **ἀπέθανε δὲ** — **ἐνθαῦτα** = ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ. — **τὰ ἀφλαστα** = τὰ κατὰ τὴν πρύμναν κοσμήματα τοῦ πλοίου. — **τὴν χεῖρα**, αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι. — **τοῦτο δὲ** = πρὸς τούτοις δέ.

Τὸ μὲν μέσον . . . ἐνίκων, διότι ἐν αὐτῇ εἶχον ταχθῆ περισσότεροι καὶ οἱ ἀνδρείοτεροι, ἐν ᾧ τὸναντίον ἐν τῇ ἑλλ. στρατῷ τὸ κέντρον ἦτο ἀραιόν. — **πῦρ τε αἴτεον**, ἵνα δηλ. καύσωσι τὰ πλοῖα. — **ἀφλαστα**, ταῦτα ἦσαν συνήθως εἰκόνες θεῶν ἢ ἡρώων.

Κεφ. 115-117.

Ἐπικρατῶ = γίνομαι κύριος. — **ἐξανακρούομαι** = ὑποχωρῶ, ἀποπλέω. — **βουλόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθ. ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ** = ἐπειδὴ ἤθελον νὰ φθάσωσι πρὸ τῶν Ἀθηναίων εἰς τὸ

ἄστυ. — **αἰτίη ἔσχε** (= **κατέσχε**) **ἐν Ἀθ.** = μετὰ τῶν Ἀθ. ἐπεκράτησεν (διεδόθη) ἡ κατηγορία. — **ἐξ Ἀλκμ. μηχανῆς** = ἕνεκα βραδουργίας τῶν Ἀλκμ. — **αὐτοὺς ἐπινοηθῆναι** = ὅτι αὐτοὶ (οἱ Πέρσαι) διενοήθησαν. — **τούτους**, δηλ. τοὺς Ἀλκμ. — **συντίθεμαί τι** = συμφωνῶ μετὰ τινος. — **ἀναδέξαι** (= ἄττ. **ἀναδεῖξαι**), ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου **ἐλέγετο**· **ἀναδείκνυμι** = ἀνυψῶ καὶ δεικνύω. — **ὡς ποδῶν εἶχον** = με ὄλην τὴν δύναμιν τῶν ποδῶν. — **βοηθῶ ἐς τι** = τρέχω πρὸς βοήθειάν (ὑπεράσπισίν) τινος· **ἔφθησαν ἀπικόμενοι** = ἔφθασαν πρότερον. — **πρὶν ἢ** = ἄττ. **πρὶν**. — **ὑπεραιωροῦμαι Φαλήρου** = ἐμφανίζομαι εἰς τὸ πέλαγος (« ἔς τ' ἀνοικτὰ») ἀντικρῶ τοῦ Φαλήρου. — **ὑπὲρ τούτου** = πρὸ τούτου (δηλ. τοῦ Φαλήρου). — **ἀνακωχεύω τὰς νέας** = κρατῶ ἐπ' ὀλίγον τὰ πλοῖα εἰς τὰ πανιά. — **κατὰ μετ' αἰτ.** = ἄττ. **εἰς ἢ περὶ** (μετ' αἰτ.).

Ἐκ τῆς νήσου, δηλ. τῆς Αἰγίλειας (μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Ἀττικῆς). — **Ἀλκμεωνιδέων**, οὗτοι ἦσαν ὀνομαστὴ οἰκογένεια ἐν Ἀθήναις, συντελέσασα πολὺ εἰς τὴν ἔξωσιν τῶν Πεισιστρατιδῶν· ὡς ἐκ τούτου οἱ Ἀλκμεωνίδαι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συνεννοηθῶσι πρὸς τοὺς Πέρσας ὡς ὑποστηρίζοντας τὸν Ἰππίαν· ὅθεν ἡ κατηγορία αὕτη ἦτο συκοφαντία. Τὴν ἀσπίδα πιθανῶς ὕψωσαν οἱ ἐν Ἀθήναις μηδίζοντες. — **ταῦτα (ἐπινοηθ.)**, δηλ. νὰ προσβάλωσιν ἀπροσδοκῆτως τὰς Ἀθήνας, ἐν ᾧ ὁ στρατὸς τῶν Ἀθην. ἦτο ἐν Μαραθῶνι. — **ἀσπίδα**, ὡς σημεῖον τοῦ ὅτι αἱ Ἀθηναῖοι ἦτο δυνατόν νὰ προσδληθῶσι. — **ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Μαραθῶνι**, πρβλ. κεφ. 107. — **Φαλήρου**, τοῦ ἀρχαιοτάτου λιμένος τῶν Ἀθηνῶν (βλ. εἰκ. ἐν πίν. III). — **τότε**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν ὕστερον χρόνον, καθ' ὃν ὁ Πειραιεὺς ἦτο λιμὴν τῶν Ἀθηνῶν. — **ἀπέπλεον . . . ἐς τὴν Ἀσίην**, διότι εἶδον τοὺς ἐν Κυνοσάργει Ἀθηναίους ὁρατοὺς ὄντας ἐκ Φαλήρου.

Κεφ. 119.

Προσέχω ἐς = προσορμίζομαι εἰς. — **χόλος** = ὀργή· **ἐνέχω χόλον τινι** = ὀργίζομαι κατὰ τινος. — **οἶα ἀρξάντων . . .** = **ἄτε ἀρξάντων . . .** — **ἐποίησε**, δηλ. αὐτούς, τοὺς Ἐρετριεῖς. — **τῆς Κισσῆς χ.**, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐν σταθμῷ ἑνωτοῦ. — **κατοίκισε**, πῶς ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς Ἀττικαῖς; — **σταθμός** = ἔπαυλις. — **μέχρι ἐμέο**

= μέχρι τῶν χρόνων μου. — ἔσχε, ἀμετβ. = συνέβησαν

Τοὺς δὲ τῶν Ἑρ. ἠνδραποδισμένους, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 101. — ἀδικίης, ποίαν ἀδικίαν ἐπραξαν οἱ Ἑρετριεῖς; — καὶ μέχρι ἐμέο... , ὁ Ἡρόδ. κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἶχεν ἐπισκεφθῆ καὶ αὐτὴν τὴν χώραν. — τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν, δηλ. ἐκείνην, ἣν πρότερον ἐν Ἑρετρίᾳ ἐλάλουν.

Κεφ. 120.

Ἔχω σπουδὴν πολλὴν = σπεύδω πολύ. — καταλαμβάνω = φθάνω. — ὕστεροι τῆς συμβολῆς (= τῆς μάχης), κατ' ἔννοιαν = μετὰ τὴν μάχην. — ἰμείρομαι = ἀττ. ἐπιθυμῶ. — τοὺς Μήδους, δηλ. τοὺς πεσόντας ἐν Μαραθῶνι Πέρσας. — μετὰ δέ =; (κεφ. 110). — αἰνῶ = ἀττ. ἐπαινῶ. — ἀπαλλάσσομαι =; (κεφ. 45).

Μετὰ τὴν πανσέληνον, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 106. — τριταῖοι ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττ., ἡ πανσέληνος τοῦ Καρνείου μηνὸς τοῦ 490 π. Χ. συνέβη κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς τῇ 9^ῃ Σεπτ. Οἱ Σπαρτ. λοιπὸν ἐκκινουοῦσιν ἐκ Σπάρτης τῇ 10^ῃ καὶ φθάνουσιν εἰς Ἀθήνας τῇ 12^ῃ, τῇ ὕστεραίᾳ τῆς μάχης. Κατὰ ταῦτα ἡ μάχη συνεκροτήθη τῇ 11^ῃ Σεπτ.

[VII]

Α'. Στρατοπέδευσις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν εἰς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν.

(Κεφ. 201-207)

Κεφ. 201.

Τῆς Μηλίδος = ἀττ. τῆς Μαλίδος· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐν τῇ Τρη-
χινίῃ (= Τραχινίᾳ), δηλ. γῆ. — ἡ διόδος = τὸ στενόν. — χῶρος =
τόπος. — πλεόνων = ἀττ. πλειόνων. — ἐπιχώριοι = ἐντόπιοι. — νυν
= τοίνυν. — ὁ μὲν, δηλ. ὁ Ξέρξης. — ἐπικρατῶ τινος = εἶμαι
κύριός τινος, κατέχω τι. — τὰ πρὸς βορρῆν ἄνεμον ἔχοντα = τὰ
πρὸς βορρᾶν ἀποβλέποντα (μέρη). — οἱ δέ, δηλ. οἱ Ἕλληνες. —
μεσαμβρία = ἀττ. μεσημβρία. — τῶν... φερόντων, ἀμετβ. =
τῶν... ἐχόντων· ἡ γενκ. ἐκ τοῦ νοουμένου β. ἐπεκράτεον. — τὸ
ἐπὶ ταύτης τῆς ἠπείρου, κυρίως = ὡς πρὸς τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς
ἠπείρου μέρος· εἶτα = ταύτης τῆς ἠπείρου.

Ξέρξης, οὗτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του Δαρείου ἀπε-
φάσισε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν τρίτην ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος.
Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἐπὶ 4 ἔτη προητοιμάσθη, ἀνεχώρησε τῷ 480 ἐκ
Σάρδεων διευθυνόμενος πρὸς τὸν Ἑλλησπόντον· τοῦτον δὲ διαβάς
μετὰ τοῦ πολυαρίθμου στρατοῦ του καὶ διαπεραιωθείς εἰς Εὐρώπην
ἐβάδισε διὰ τῆς Θράκης πρὸς τὴν Μακεδονίαν. Οἱ Ἕλληνες κατα-
νοήσαντες τὸν ἐπικρεμᾶμενον κατὰ τῆς Ἑλλάδος κίνδυνον συνήλ-
θον εἰς σύνοδον ἐν τῷ Ἴσθμῷ τῆς Κορίνθου, ἔνθα ἀποφασίζεταί
1) νὰ καταληφθῇ τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν διὰ στρατοῦ, ὅπως
ἐμποδισθῇ ἡ πρὸς τὰ πρόσω πορεία τοῦ Ξέρξου, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ
εἶχεν εἰσβάλει διὰ Θεσσαλίας εἰς τὴν Μαλίδαν χώραν, καὶ 2) νὰ
πλεύσῃ ἅπας ὁ ἑλλ. στόλος εἰς τὸ Ἄρτεμισιον, ἀκρωτήριον πρὸς
Β. τῆς Εὐβοίας, ἵνα ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ περσικοῦ στόλου. — ἐν τῇ
διόδῳ, ἐννοεῖται ἡ στενὴ πάροδος, ἣτις ἐσχηματίζετο μεταξὺ τοῦ

ὄρους Καλλιδρόμου καὶ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου· ἡ πάροδος αὕτη κατὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἔξοδον ἦτο τόσον στενὴ, ὥστε μία μόνον ἄμαξα ἠδύνατο νὰ διέλθῃ δι' αὐτῆς.—**Θερμοπύλαι**, διὰ τὰς θερμὰς θειούχους πηγὰς, αἵτινες ἀναβλύζουσι παρὰ τὸ στενόν.—**Πύλαι**, διότι κατὰ τὰ δύο ἄκρα ὁ δρόμος συνεκλείετο οὕτως ὑπὸ τῶν προεκβαλλομένων προεξοχῶν τοῦ ὄρους Καλλιδρόμου, ὥστε ἐσχηματίζοντο οἶονεὶ δύο πύλαι τῆς στενῆς παρόδου.

Κεφ. 202-203.

Ἑλλήνων, γενκ. διαιρετκ. τοῦ **οἱ ὑπομένοντες**.—**ὑπομένω τὸν Πέρσην**=ἀναμένω τὴν προσβολὴν τῶν Περσῶν.—**ὀγδώκοντα**=ἄττ. **ὀγδοήκοντα**.—**πάρειμι**=παρευρίσκομαι, προσέρχομαι.—**ἐπικλητος γίνομαι**=προσκαλοῦμαι.—**αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες**=οἱ εἰς αὐτὸ τὸ μέρος εὐρισκόμενοι Ἕλληνες, δηλ. ἐν Θερμοπύλαις.—**πρόδρομοι**, κατγρμ. **πρόδρομος**=ὁ τρέχων ἐμπρός τινος, ὁ προπορευόμενος.—**προσδόκιμός εἰμι**=περιμένομαι.—**πᾶσαν ἡμέρην**, αιτιατκ. τοῦ χρόνου=ἡμέραν μὲ τὴν ἡμέραν.—**σφι**(=ἄττ. **σφίσι**)=αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Ἕλλησι· ποιητικ. αἴτιον τοῦ **ἐν φυλακῇ εἶη**, διότι τοῦτο=**φυλάσσοιτο**.—**φρουρομένη**=ἄττ. **φρουρουμένη**· ἡ μετχ. αιτλγκ.—**(καὶ) σφι**, δηλ. τοῖς Λοκροῖς καὶ Φωκεῦσι.—**δεινὸν**=ἄξιον φόβου.—**θεὸν εἶναι**, τὸ ἀπρμφ. τοῦτο, ὡς καὶ τὰ κατωτέρω **εἶναι, ἔσσεθαι, ὀφείλειν**, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου **ἔλεγον**.—**τῷ**=ἄττ. **ῶ**.—**ἐξ ἀρχῆς**. τοῦτο προσδιορίζεται ἀκριβέστερον διὰ τῆς μετχ. **γινομένη**=ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του=ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς γεννήσεώς του.—**κακὸν . . . οὐ συνεμίχθη**, δηλ. **τοῖσι ἀγαθοῖσι**=μὲ τὴν εὐτυχίαν δὲν ἀνεμίχθη δυστυχία τις.—**αὐτῶν**, δηλ. τῶν θνητῶν.—**μέγιστα**, δηλ. **κακὰ συνεμίχθη**.—**ῶν**=ἄττ. **οἶν**.—**τὸν ἐπελαύνοντα**=τὸν ἐπιόντα.—**έόντα**=ἄττ. **όντα**.—**πίπτω ἀπὸ τῆς δόξης**=ἀποτυγχάνω εἰς τὴν ἰδέαν μου (εἰς τὴν προσδοκίαν μου).—**οἱ δέ**, δηλ. οἱ Λοκροὶ καὶ οἱ Φωκεῖς.

Ἡμίσεες ἑκατ., δηλ. πεντακόσιοι ἐξ ἐκάστης πόλεως.—**πανστρατιῇ**, διότι εἰς τούτους ὡς κατοικοῦντας ἐγγύτατα τῶν στενῶν ἄμεσος ἦτο ὁ κίνδυνος, ἐὰν οἱ Πέρσαι ἐγίνοντο κύριοι τῶν στενῶν. Οἱ ἀκολουθοῦντες Λοκροὶ ἠριθμοῦντο περὶ τοὺς χιλίους.—**Φωκέων χίλιοι**, ἐκ πόσων ἀνδρῶν ἀποτελέσθη ἅπας ὁ εἰς τὸ

στενὸν τῶν Θερμοπ. συναθροισθεὶς στρατὸς τῶν Ἑλλ.;—**τὸν ἐπιόντα**, δηλ. τὸν Ἐρέξην.—**ἐς τὴν Τρηχίνα**, ἐνθα τότε οἱ σύμμαχοι ἀκόμη εὐρίσκοντο.

Κεφ. 204.

Κατὰ πόλις=ἄττ. **κατὰ πόλεις**.—**ἐκάστων**, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **στρατηγῶν**.—**θωμαζόμενος**=ἄττ. **θαυμαζόμενος**.—**Ἀναξανδρίδω**=ἄττ. **Ἀναξανδρίδου**.—**τοῦ Δ.**=τοῦ υἱοῦ τοῦ Δ.—**Ἀρχέλειω**=ἄττ. **Ἀρχελαίου**.—**Ἥγησιλεω**=ἄττ. **Ἀγησιλαίου**.—**Ἥγιος**=ἄττ. **Ἀγιδος**.—**ἐξ ἀπροσδοκῆτου**=ἀπροσδοκῆτως=παρ'ἐλπίδα.

Δακεδαίμωνιος ἦν Λεωνίδης κτλ., ἡ γενεαλογία αὕτη δεικνύει τὴν ἐπιφανῆ καταγωγὴν τοῦ Λεωνίδου.—**ἐξ ἀπροσδοκῆτου**, ὁ Λεωνίδας ὡς ἔχων δύο ἀδελφοὺς πρεσβυτέρους, τὸν Κλεομένην καὶ τὸν Δωριέα, οὐδέποτε ἤλπιζε νὰ τύχῃ τῆς βασιλείας. Ἐπειδὴ ἕμως ὁ Κλεομένης ἀπέθανεν ἄτεκνος ἀρσενικοῦ παιδός, ὁ δὲ Δωριεὺς δὲν ὑπῆρχε πλέον, ἀλλ' εἶχεν ἀποθάνει καὶ αὐτός, ἡ βασιλεία περιήλθεν εἰς τὸν Λεωνίδα.

Κεφ. 205.

Ἦιε=ἄττ. **ἦει**.—**ἐπιλέγομαι**=ἐκλέγω.—**οἱ κατεστεῶτες**=ἄττ. **οἱ καθεστηκότες ἢ καθεστῶτες**=οἱ (διὰ νόμου) ὠρισμένοι.—**παραλαβῶν**, συναπτέον τῷ **καὶ Θηθ.** **τοὺς** κτλ.=**καὶ Θηθαίων τούτους**, οὗς κτλ.—**ἐς τὸν ἀριθμὸν λογίζομαι**=ἀπαριθμῶ.—**τοῦδε εἶνεκεν**=ἐνεκα τῆς ἐπομένης αἰτίας· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **ὅτι** (=διότι) **σφέων** κτλ.—**σπουδὴν ποιῶμαι**=**σπουδάζω**=προσπαθῶ, φροντίζω.—**μῶνος**=ἄττ. **μόνος**.—**σφέων μεγάλως κατηγορητο μηδίζειν**=εἶχε γεῖναι μεγάλη κατηγορία κατ' αὐτῶν ὅτι ἐμήδιζον.—**παρεκάλεε**, δηλ. αὐτοὺς (τίνας;) **παρακαλῶ**=προσκαλῶ.—**εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ . . .**=ἂν θὰ ἀποστείλωσι βοήθειαν ἢ καὶ . . .—**ἀπερέουσι**=ἄττ. **ἀπεροῦσι** (μέλλ. τοῦ ῥ. **ἀπαγορεύω**=ἀρνοῦμαι).—**ἐκ τοῦ ἐμφανέος**=**ἐμφανῶς**=φανερὰ.—**ἄλλα φρονέοντες**=ἂν καὶ ἄλλα ἐφρόνουν, δηλ. ἂν καὶ ἐμήδιζον.—**ἐπεμπον**, δηλ. **συμμάχους**.

Τοὺς κατεστεῶτας, ἐννοοῦνται οἱ κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσλαμβανόμενοι τριακόσιοι ἐν ἐπικινδύνους ἐπιχειρήσει. — **καὶ τοῖσι ἐτύγχ. π. ἐόντες**, ὁ Λεωνίδας ἐκλέγει τριακοσίους ἀνδρας, αἵτινες πάντες εἶχον οἴκοι παιδᾶς ἄρρενας, ἵνα μὴ ἐν περιπτώσει

θανάτου των ἐξαφανισθῆ τὸ γένος των. Ἐκ τοῦ γεγονότος δὲ τούτου συνάγεται ὅτι ὁ Λεων. εἶχεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ποίαν ἀποφασιν; — **τοὺς ἐς... εἶπον**, ἀνωτέρω ἐν κεφ. 202. Ἦσαν δὲ οὗτοι πόσοι;

Κεφ. 206.

Πρώτους, κατγρμ.—ὡς πρωτοπορίαν.—**ἦν αὐτούς**, δηλ. τοὺς Σπαρτ.—**ὑπερβαλλομένους**, δηλ. **στρατεύεσθαι ὑπερβάλλομαι**=ἀναβάλλω.—**μετὰ δὲ**=ἄττ.; (VI, κεφ. 110).—**δρτάσαντες**=ἄττ. **εορτάσαντες**.—**κατὰ τάχος=ταχέως**.—**πανδημει=πανστρατιῆ (ᾧ)**.—**ὥς**=ἄττ. **οὕτως**.—**ἐνένωντο**=ἄττ. **ἐνενόηγτο**· τοῦ β. **νοοῦμαι=διανοοῦμαι**=ἔχω κατὰ νοῦν.—**ἕτερα τοιαῦτα**=ἄλλα παρόμοια=τὰ αὐτά.—**ἦν... συμπεσοῦσα**=**συνέπεσε**.—**κατὰ τωῦτό (=ταῦτό)**=κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον.—(ἢ) **Ὀλυμπίας**=ἄττ. τὰ **Ὀλύμπια**=οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες.—**τούτοισι τ. πρ.**=μὲ ταῦτα τὰ συμβάντα (δηλ. μὲ τὴν ἐκστρατείαν εἰς Θερμοπύλας) ἢ δοτκ. ἀποδοτέα εἰς τὸ **κατὰ τωῦτό** καὶ εἰς τὸ **συμπεσοῦσα**.—**δοκέοντες**, μετοχ. αἰτλγκ.—**οὕτω (=τόσον)**, συναπτέον τῷ **κατὰ τάχος**.—**διακρίνεται ὁ πόλεμος**=τελειώνει ὁ πόλεμος.

Μετὰ δέ, δηλ. μετὰ τὴν εορτὴν τῶν Καρνείων.—**Καρνεια**, πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 106 (ἐν σελ. 92).—**ἕτερα τοιαῦτα**, ποῖα; — **τοὺς προδρομούς**, τοὺς μνημονευθέντας ἐν κεφ. 203.

Κεφ. 207.

Διενένωντο=ἄττ. **διενονόηγτο**· τοῦ β. **διανοοῦμαι**=; — **πέλας**=πλησίον· **πέλας γίγνομαι τινος**=ἔρχομαι πλησίον τινός.—**εσβολή**=δίεδος, στενόν.—**καταρρωδέοντες**=ἄττ. **κατορρωδοῦντες**· **κατορρωδῶ**=πολύ φοβοῦμαι.—**ἀπαλλαγῆ**=ἀναχώρησις.—**ἔχω ἐν φυλακῇ**=φυλάττω.—**περισπέρχομαι τινι**=πολύ δυσαρεστοῦμαι διὰ τι.—**ἀλέξασθαι** (μ. ἀόρ. τοῦ β. **ἀλέξω**)=**ἀμύνασθαι**· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **δλίγων**=εἰς τὸ νὰ ἀποκρούσωσιν.

Φωκ. καὶ Δ. περισπερχθ., οἱ Φωκ. καὶ οἱ Λοκροὶ δυσηρεστήθησαν πολὺ, καθ' ὅσον αὐτοὶ μάλιστα πάντων ὡς κατοικοῦντες ἐγγύτατα τῶν στενῶν θὰ ἐκινδύνευον, ἂν κατελείποντο ὑπὸ τῶν Πελοπ.—**τῇ γνώμῃ ταύτῃ**, τῶν Πελοπ., δηλ. νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸν Ἴσθμόν καὶ νὰ φυλάττωσι τοῦτον.—**αὐτοῦ**, ποῦ;

B'. Αἱ περὶ Θερμοπύλας μάχαι (480).

(Κεφ. 208-213, 215-233)

Κεφ. 208.

Σφέων=αὐτῶν, δηλ. τῶν ἐν Θερμοπύλαις Ἑλλήνων.—**κατάσκοπον**, κατγρμ. εἰς τὸ **ἰσπέα**.—**ιδέσθαι**=ἄττ. **ιδεῖν**· τὸ ἀπρμφ. εἶναι καθαρῶς τελικόν.—**δόκοσι εἰσὶ καὶ ὅτι ποιέοισεν**=πόσοι εἶναι καὶ τί πράττουσι· παρατηρητέα ἢ ἀλλαγὴ τῶν ἐγκλίσεων.—**ἀκηκόεε**=ἄττ. **ἠκηκόει**.—**δέ**, ἐνταῦθα=**γάρ**.—**ἔων**=ἄττ. **ῶν**.—**ἀλισμένη εἶη**=ἄττ. **ἠλισμένη εἶη**· τοῦ β. **ἀλίξομαι**=συναθροίζομαι.—**ταύτῃ**=ἐνταῦθα.—**καὶ τοὺς ἠγεμόνας, ὡς εἶησαν**=**καὶ ὡς ἠγεμόνες εἶησαν**.—**προσελαύνω**=(ἔφιππος) πλησιάζω.—**ἐθηεῖτο**, παρατκ. τοῦ **θηεῖσθαι**=ἄττ. **θεᾶσθαι**.—**κατώρα**=ἄττ. **καθεώρα**· **καθορῶ**=βλέπω καλῶς.—**τοῦ τείχεος**, ἐκ τοῦ ἔσω.—**τὸ**=ἄττ. **ὄ**.—**ἀνορθῶ**=ἀνεγείρω.—**οἷά τε ἦν**=**οἷόν τε ἦν**=ἦτο δυνατόν.—**ὁ δέ**, ἐὰν δύο πράξεις ἀποδίδωνται ἐν ἀντιθέσει εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκμ., πολλάκις ἐπαναλαμβάνεται τὸ ἐνεργοῦν ὑποκμ. ἐν τῇ ἀντιθέσει καὶ γίνεται χρῆσις τοῦ **ὁ δὲ (οἱ δέ)**, ἐν ᾧ τὸ αὐτὸ ὑποκμ. μένει. Ἀντὶ τοῦ **ὁ δὲ** ἀνεμνομεν μόνον τὸν **δέ**=**ἀλλά**.—**μανθάνω**, ἐνταῦθα=παρατηρῶ.—**τοῖσι** (=ἄττ. **οἷς**) **τὰ ὄπλα ἔκειτο**=οἷτινες εἶχον στρατοπεδεύσει.—**ῶρα**=ἄττ. **ἑώρα**—**τοὺς μὲν... τοὺς δέ**=ἄλλους μὲν... ἄλλους δέ.—**θηεύμενος**=ἄττ.; — **ἐθώμαζε**=ἄττ. **εθαύμαζε**.—**ἀτρεκέως**=ἀκριθῶς.—**καὶ ἡσυχίην**=ἡσυχως, ἀνενοχλήτως.—**οὔτε... τε**=ὄχι μόνον δὲν... ἀλλὰ καί.—**ἀλογίη (-α)**=ἀδιαφορία, καταφρόνησις.—**ἐκύρησε**, ὑποκμ.: ὁ ἵππεύς.—**κυρῶ ἀλογίης**=τυγχάνω ἀδιαφορίας.—**τά περ**=ἄπερ.—**δῶππεε**=ἄττ. **εοράκει**.

Γένος Ἡρακλ., περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ Λεωνίδου βλ. κεφ. 204.—**ἔσω... τοῦ τείχεος**, τοῦτο τὸ τεῖχος εἶχον κτίσει πρὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ Φωκεῖς, ἵνα προφυλάττωνται ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν ἀσπόνδων αὐτῶν ἐχθρῶν, τῶν Θεσσαλῶν.—**ἀνορθῶ**

σαντες, διότι τὸ πλείστον μέρος αὐτοῦ ὡς ἐκ τῆς πολυκαιρίας εἶχε καταπέσει.—**τὰς κ. κτενιζομένους**, οἱ Σπαρτ. συνήθιζον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης νὰ κτενίζωσι τὰς κόμας αὐτῶν καὶ νὰ κοσμῶσι τὰς κεφαλὰς διὰ στεφάνων, ὡσεὶ παρεσκευάζοντο πρὸς ἑορτὴν τινα.—**ἀλογίης ἐκύρησε πολλῆς**, οἱ Ἑλλ. δηλ. ἔδειξαν διὰ τὸν ἱππέα μεγάλην ἀδιαφορίαν.

Κεφ. 209.

Ἔχω (μετ' ἀπρμφ.) = δύναμαι. — **συνβάλλομαι** = ἐννοῶ. — **τὸ ἐὸν** = τὸ ἀληθές· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **ὅτι παρεσκευάζοντο** κτλ. — **ἀπολεόμενοι καὶ ἀπολέοντες** = ἀττ. ἀπολούμενοι καὶ ἀπολούντες. — **ἀλλ' αὐτῶ... γὰρ** (= ἐπει) κτλ. = ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς αὐτόν... — **ἐφαίνονιο**, ποῖον τὸ ὑποκμ.; — **Δημάρητον** = ἀττ. Δημάρατον. — **μιν εἰρώτα** (= ἀττ. ἠρώτα) **ἕκαστα τούτων** = ἠρώτα αὐτόν περὶ ἑνὸς ἑκάστου τούτων· παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατικ. σύνταξιν τοῦ **ἔρωτῶν**. — **πρὸς τῶν Δ.** = ὑπὸ τῶν Δ. — **μευ** = ἀττ. μου. — **εὔτε** = ἀττ. ὅτε. — **ὀρμῶμεν** = ἀττ. ὠρμῶμεν. — **ἔθεν** = ἀττ. ἔθου· **γέλωτα τίθεμαι τινα** = κάμνω τινα ἀντικείμενον γέλωτος, περιγελῶ τινα. — **λέγοντα**, ἢ μετχ. αἰτλγχ. — **τῆ** (= ἀττ. ἧ) **περ** = πῶς. — **ὠρων** = ἀττ.; — **ἐμοὶ ἀγὼν μέγιστός ἐστι** = τὸ μεγαλύτερον ἔργον (καθῆκον) δι' ἐμὲ εἶναι. — **τὴν ἀληθειαν ἀσκῶ** = λέγω τὴν ἀλήθειαν. — **ἀντία σεῦ** = ἀττ. ἐναντίον σου = ἐνώπιόν σου. — **ἀπίκαται** = ἀττ. ἀφιγμένοι εἰσί. — **μαχησόμενοι** = ἀττ.; — **ἡ ἔσοδος** = ἡ δίοδος, τὸ στεγνόν. **ταῦτα** = εἰς ταῦτα, δηλ. πρὸς μάχην. — **νόμος... ἐστί**, ἢ σύνταξις: **νόμος γὰρ (=δέ) σφί ἐστι ἔχων οὕτω** = νόμος δέ σφι οὕτω (= ὧδε) **ἔχει** = ἡ ἔξις δὲ συνήθεια εἰς αὐτοὺς ὑπάρχει· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ **ἐπεὰν** κτλ. — **ἐπεὰν** = ἀττ. ἐπάν. — **κινδυνεύειν τῆ ψυχῆ** = νὰ κινδυνεύωσι διὰ τὴν ζωὴν των (κυρ. μὲ τὴν ζωὴν των). — **ἐπίστασο** = ἀττ. ἐπίστω· τίνας β.; — **τὸ ὑπομένον**, περιληπτικὸν = **τοὺς ὑπομένοντα**· **ὑπομένω** = μένω ὀπίσω. — **καυσιτρέφει** (= ἀττ. καταστρέφει), μέλλ. τοῦ **καταστρέφομαι** = ὑποτάττω. — **ἔστι**, ἀνεμένετο πρὸ τούτου τὸ **ὅτι** ἢ ὡς. — **ὑπομενέει** = **ὑπομενεῖ**· ἐνταῦθα τὸ **ὑπομένω** (μετὰ μετχ.) = **τολμῶ** (νά...). — **ἀνταιερόμενον** = ἀττ. ἀνταιρόμενον· **χεῖρας ἀνταίρομαι τινα ἢ τινα** = ; (VI, κεφ. 44, ἐν σελ. 84). — **πρὸς β.**, ἢ **πρὸς** = ἐναντίον. — **βασιλῆος** = ἀττ. βασιλείος = βασιλικός. — **κάλλιστος** = ἐνδοξότατος.

— **προσφέρει** = ἀττ. **προσφέρει· προσφέρομαι** = ἐπέρχομαι. — **καὶ ἄνδρας ἀρ.**, ἔξαρτ. ἐκ τῆς **πρὸς· ἄριστος** = ἀνδρείοτατος. — **κάρτα** = ἀττ. **λίαν**. — **ἄπιστος** = ἀπίστευτος. — **δεύτερα** = ἐκ δευτέρου. — **ἐπειρώτα** = ἀττ. **ἐπηρώτα**. — **τοσοῦτοι** = τόσον ὀλίγοι. — **χρᾶσθαι** (= ἀττ. **χρησθαι**), τὸ ἀπρμφ. ἀντὶ προστακτ. = **χρῶ**. — **τοι** = ἀττ. **σοι**. — **ταύτη . . . τῆ** (= ἀττ. **ῆ**) = οὕτω . . . ὅπως. **Καὶ πρότερον εὔτε** κτλ., ὅτε ὁ Ξέρξης ἐν Δορίσκῳ — πόλει παραθαλασσίᾳ τῆς Θράκης — ἔκαμνεν ἐπιθεώρησιν καὶ ἀρίθμησιν παντὸς τοῦ στρατοῦ, ὃν ἤγεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐκάλεσε καὶ τότε τὸν Δημάρατον καὶ ἠρώτησεν αὐτόν, ἂν οἱ Ἑλλ. θὰ τολμήσωσι ν' ἀντισταθῶσι κατὰ τοσοῦτου πολυαριθμοῦ στρατοῦ· ὁ Δημάρ. ἀποκρινόμενος εἰς τὸν Ξέρξην ὑπέδειξε — καὶ τότε — τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑλλ., ἰδίᾳ τῶν Σπαρτ., καὶ διεβεβαίωσεν αὐτόν ὅτι πάντως οἱ Σπαρτ. καὶ μόνοι θ' ἀντισταθῶσι κατ' αὐτοῦ καὶ δὲν θὰ ὑποχωρήσωσιν. Ὁ Ξέρξης ἀκούσας ταῦτα δὲν ἐπίστευσεν, ἀλλὰ τὰ ἐθεώρησε γελοῖα.

Κεφ. 210.

Οὐκ ἐπειθε = δὲν ἠδύνατο νὰ καταπέισῃ. — **τέσσαρας** = ἀττ. **τέσσαρες**. — **παρεξήκε**, τοῦ β. **παρεξίμημι (τινα)** = ἀφίνω (τινα) νὰ παρέλθῃ. — **αἰεὶ** = ἀττ.; — **ἀποδρῆσεται** = ἀττ. **ἀποδράσεται**· τοῦ β. **ἀποδιδράσκω**. — **ὡς** = ἐπειδή. — **ἀπαλλάσσοντο** = ἀττ. **ἀπηλλάσσοντο· ἀπαλλάσσομαι**; (κεφ. 45). — **οἱ** = αὐτῶ, δηλ. τῷ Ξέρξῃ. — **διαχρῶμενοι** = ἀττ. **διαχρώμενοι· μένω διαχρώμενος ἀναιδεία τε καὶ ἀβουλία** = μένω ἀπὸ ἀναίδειαν καὶ ἀπερισκεψίαν. — **σφέας** = αὐτούς, δηλ. τοὺς Ἑλλ. ἢ αἰτιατ. χρησιμεύει ὡς ἀντικμ. τοῦ **ζωγρήσαντας καὶ ἄγειν**. — **ζωγρῶ** = συλλαμβάνω ζῶντα. — **ἐς ὄψιν τὴν ἐωυτοῦ** = ἐνώπιόν του. — **φερόμενοι** = ὀρμητικῶς. — **ἐπεσήσαν** = ἀττ. **ἐπεισησαν** = εἰσῆρχοντο εἰς τὰς θέσεις τῶν πιπτόντων. — **προσπταίω** = βλάπτομαι. — **δῆλον ἐποίησαν παντὶ τεω** (= **τεφ=τινι**) **καὶ οὐκ ἤμισα αὐτῶ β.**, κατ' ἔννοιαν = (τότε) ἔδλεπεν ἕκαστος καὶ μάλιστα αὐτὸς ὁ βασιλεύς. — **ἄνδρες**, ἐνταῦθα = ἀληθεῖς ἄνδρες, γενναῖοι. — **συμβολή** = μάχη. — **δι' ἡμέρης** = δι' ὅλης τῆς ἡμέρας.

Κεφ. 211.

Ἐπειτε = ἀττ. **ἐπεί**. — **τραχέως** (= ἀττ. **τραχέως**) **περιέπω** = βλάπτω. — **ἐνθαῦτα** = τότε. — **ὑπεξήσαν** = ἀττ. **ὑπεξῆσαν**.

ὑπεξέρχομαι = ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποσύρομαι. — **ἐκδέχομαι** = διαδέχομαι. — **τούς** = (ἐκείνοι) οὓς. — **ὡς δὴ οὗτοί γε . . . κατεργασόμενοι** (δηλ. τοὺς Ἑλλ.) = ἐλπίζοντες φυσικῶς, ὅτι οὗτοι τοῦλάχιστον θὰ νικήσωσι τοὺς Ἑλλ. — **εὐπετέως** = **εὐπειτῶς** = εὐκόλως. — **συμμίγω** = ἄττ. **συμμίγνυμι** = συμπλέκομαι. — **πλέον φέρομαι** = περισσότερον κατορθῶ. — **τὰ αὐτά**, δηλ. **ἐφέροντο**. — **στεινόπορος** = ἄττ. **στενόπορος** = ὁ ἔχων στενὸν πέραμα. — **ἥπερ** = ἄττ. **ἦ** (συγκριτικ.). — **ἔχω**, μετ' ἀπαρμφ. =; — **πλήθος** = μέγας ἀριθμός. — **ἄλλα**, αἰτιατικ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ ἀποδεικνύμενοι, ἐξ οὗ ἔξαρτ. ἢ μετχ. **ἐξεπιστάμενοι** = καὶ εἰς ἄλλα ἀποδεικνύμενοι ὅτι ἐγνώριζον καλῶς. — **ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι** = μεταξὺ μὴ γνωρίζόντων. — **καὶ . . . φεύγεσκον**, μετὰ τὴν μετχ. **ἀποδεικνύμενοι** ἔπεται πρότασις ἀντὶ μετχ. **καὶ . . . φεύγοντες**. — **ὄκως** (= ἄττ. **ὀπόττε**) **ἐντρέψειαν τὰ νῶτα** = ὁσάκις ἔστρεφον τὰ νῶτα = στρέφοντες τὰ νῶτα. — **ἀλῆς** = ἄττ. **ἀθρόος** = εἰς ἐν ὄλον ἠθροισμένος, συνηνωμένος. — **φεύγεσκον** (= ἄττ. **ἔφευγον**) **δῆθεν** = κατὰ τὸ φαινόμενον ἔφευγον = προσεποιοῦντο ὅτι ἔφευγον. — **πάταγος** = κρότος (τῶν ὀπλων) — **οἱ δέ**, δηλ. **οἱ Λακεδ.** — **καταλαμβανόμενοι** = ὁσάκις προεφθάνοντο. — **ἂν . . . ὑπέστρεφον**, ἐνταῦθα ὁ **ἂν** μετὰ τοῦ παρατικ. ἐκφράζει τὸ κατ' ἐπανάληψιν γινόμενον ἐν τῷ παρελθόντι· ὥστε = **ὑπέστρεφον** = ἔστρεφον ὀπίσω. — **ἀντίοι εἶναι** = **ἐναντιοῦσθαι** = μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ ἐναντιώνωνται. — **μεταστρέφομαι** = στρέφομαι ὀπίσω. — **καταβάλλω** = **ἀποκτείνω**· παθ. τούτου τὸ **πίπτω**. — **ἐνθαῦτα** = τότε (πόττε); — **ἐδυνάτο** = ἄττ. **ἠδύναντο**. — **παραλαμβάνω** = κατορθώνω. — **πειρῶμαι τῆς ἐσόδου** = προσπαθῶ νὰ καταλάβω τὴν . . . — **καὶ . . . προσβάλλοντες** = ἂν καὶ προσέβαλλον. — **τέλος** = σῶμα στρατοῦ, τάγμα. — **παντοίως** = κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους.

Ἀθανάτους, παρὰ τοῖς Πέρσαις ὑπῆρχε τάγμα ἐκ δεκακισχιλίων ἐπιλέκτων στρατιωτῶν, οἵτινες ἐκαλοῦντο **ἀθάνατοι**· ἐκαλοῦντο δὲ οὕτω, διότι ἀντικαθίσταντο πάντοτε οἱ ὑπὸ νόσου θνήσκοντες ἢ οἱ φονευόμενοι, ὥστε νὰ μένη πάντοτε ἀμείωτος ὁ ἀριθμὸς τῶν 10.000.

Κεφ. 212.

Πρόσδοδος τῆς μάχης = ἐπιθέσις, ἔφοδος, προσβολή. — **θηεύμενον** = ἄττ. **θεῶμενον** ἢ μετχ. ἀναφορικ. — **ἀναδραμεῖν** = ὅτι ἀνεπή-

δησε. — **ἀεθλέω** = ἄττ. **ἀθλῶ (-έω)** = μάχομαι. — **ἄτε ὀλίγων ἐόντων**, δηλ. **τῶν Ἑλλήνων**· γενικ. ἀπόλυτος, ἂν καὶ ἀκολουθεῖ τὸ **σφέας**, πρὸς ὃ ἔπρεπε νὰ συμφωνήσῃ ἢ μετχ. — **ἐλπίσαντες . . . συνέβαλλον** = συνεπλέκοντο ἐπὶ τῇ ἐλπίδι. — **κατατρωματίσθαι** = ἄττ. **κατατετραυματίσθαι**. — **οὐκ**, συναπτέον τῷ **ἔτι** = **οὐκέτι**. — **οἶός τέ εἰμι** = εἶμαι ἱκανός. — **κεκοσμημένοι** = τεταγμένοι. — **ἐν μέρεϊ** = μετὰ τὴν σειράν, διαδοχικῶς. — **δὲ** = γάρ. — **οὔρος** = ἄττ. **ὄρος**. — **ἡ ἀτραπὸς** = τὸ μονοπάτι. — **εὕρισκον**, δηλ. **ἐν τοῖς Ἑλλησιν**. — **ἄλλοιός** = διαφορευτικός. — **ἦ τῆ προενώρων** (= ἄττ. **ἐνεώρων**), δηλ. **ἐν τοῖς Ἑλλησι** = ἀπὸ ὅ,τι εἶχον ἴδει τὴν προηγουμένην ἡμέραν.

Θηεύμενον, ὡς φαίνεται ὁ Ξέρξης παρετήρει τὴν μάχην ἐξ ὑψηλῆς θέσεως. — **κατατετραυματίσθαι**, ἐν ταῖς συμπλοκαῖς τῆς προηγουμένης ἡμέρας. — **ἐς τὸ οὔρος**, δηλ. τὸν Καλλιδρόμον. — **οὐδὲν εὕρισκον ἄλλ. οἱ Π.**, ἢ ἔννοια: ἡ μάχη καὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν ἀπέβαιναν ὁμοίως ἐπιβλαθῆς εἰς τοὺς Πέρσας.

Κεφ. 213.

Ὅ,τι χρήσεται τῷ π. προ. = πῶς νὰ μεταχειρισθῇ τὴν παρούσαν περίστασιν = τί νὰ κάμῃ εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν. — **Ἐπιάλτης** = ἄττ. **Ἐφιάλης**. — **Μηλιεύς** = ἄττ. **Μαλιεύς**. — **(ἦλθέ) οἱ** (= αὐτῷ), δηλ. τῷ Ξέρξει. — **ἔρχομαι τινι ἐς λόγους** = ἔρχομαι εἰς συνομιλίαν μετὰ τινος. — **μέγα τι φέρομαι** = λαμβάνω μέγα τι (ὡς ἀνταμοιβήν). — **ταύτη** = ἐνταῦθα, δηλ. ἐν Θερμοπύλαις. — **ὑπομείναντας = μείναντας**. — **καὶ οἱ φυγόντι**, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **ἐπεκηρύχθη**· **ἐπικηρύσσω ἀργυρίον τινι** = ὀρίζω χρηματικὴν ἀμοιβήν διὰ τὴν κεφαλὴν τινος. — **χρόνω ὕστερον** = βραδύτερον. — **κατέρχομαι** = ἐπανερχομαι. — **ἀπέθανε**, παθτικ. τοῦ **ἀποκτείνειν**· δι' αὐτὸ καὶ τὸ ποιητικ. αἴτιον **ὑπὸ Ἀθηνάδεω** (= ἄττ. **Ἀθηνάδου**).

Διὰ τοῦ οὔρεος (δηλ. τοῦ Καλλιδρόμου) **φέρουσαν**, βλ. σχῆδ. μάχης ἐν πίν. III. — **ὕστερον δέ . . .**, ὅτε δηλ. οἱ Πέρσαις κατέλιπον τὴν Ἑλλάδα.

Κεφ. 215.

Κατεργάζομαι = κατορθώνω. — **καὶ τῶν ἐστρατήγεε = καὶ τούτους, ὧν ἐστρατήγεε**. — **ὀρμέατο** = ἄττ. **ὠρμηντο**· **ὀρμῶμαι** =

ἐκκινῶ.—**περὶ λύχνων ἀφὰς**—περὶ τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἀνάπτονται οἱ λύχνοι, δηλ. κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς νυκτός.—**κατηγήσαντο** (= ἄττ. **καθηγήσαντο**), δηλ. τὴν ἀτραπόν.—**καθηγοῦμαι τὴν ἀτραπόν τινι** = δεικνύω εἰς τινα τὴν ἀτραπόν.—**ἐσβολή** = ; (κεφ. 207).—**ἐν σκέπη εἰμί τινος**—προφυλάσσομαι ἀπὸ τι.—**ἐκ τόσου**, δηλ. **χρόνου**.—**κατεδέδεκτο** = ἄττ. **κατεδέδεικτο**· εἰς τοῦτο ἀνήκει ἢ δοτικ. **Μηλιεῦσι** = εἶχε καταδειχθῆ εἰς τοὺς Μαλιεῖς· κατ' ἔννοιαν = εἶχον ἀναγνωρίσει οἱ Μαλιεῖς.—**ἐοῦσα**, δηλ. **ἡ ἐσβολή**.—**οὐδὲν χρηστή** = οὐδόλως χρήσιμος (δηλ. πρὸς ἀπόκρουσιν τῶν ἐχθρῶν).

Καὶ τῶν ἐστρατήγεε, ἐννοοῦνται **οἱ ἀθάνατοι**.—**ὄτε οἱ Φωκ.** **ἐφράξαντο τειχεῖ**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 208, ἐν σελ. 103.—**ἐκ τόσου (χρόνου)**, ἀφ' οὗτου δηλ. οἱ Μαλιεῖς εἶχον δεῖξει εἰς τοὺς Θεσσαλοὺς τὴν ἀτραπόν.

Κεφ. 216.

Διασφάξ, γος = χαράδρα.—**τῷ οὐρεῖ τούτῳ** = ἐς τοῦτο τὸ μέρος τοῦ ὄρους.—**κεῖται** = ἐστίν.—**τείνω** = ἐκτείνωμαι.—**κατὰ ῥάχιν** = κατὰ μῆκος ῥάχεώς τινος.—**τῶν Δοκροίδων**, δηλ. πόλεων.—**πρὸς τῶν Μηλιέων** = (ὡς πρὸς τὸν ἐρχόμενον) ἀπὸ τῆς χώρας τῶν Μαλιέων.—**κατὰ Μελάμπυγον λίθον** = εἰς τὴν Μελάμπυγον πέτραν.—**τῆ** = ἡ̄ = ὄπου.—**τὸ στ.**, δηλ. μέρος (τῆς διόδου).—**καί**, συνδέει τὸ οὕτω ἔχουσαν μετὰ τοῦ **ταύτην**. Ἡ φυσικὴ σειρά τῶν λέξεων: **κατὰ ταύτην καὶ οὕτω ἔχουσαν ἀτραπόν**.—**ἡὼς** = ἄττ. **ἕως** = αὐγῆ.—**δῆ** = ἦδη.—**διαφαίνω** = φαίνομαι, διαλάμπω.—**καὶ οἷ** = καὶ οὔτοι.—**γίγνομαι ἐπὶ τινι** = φθάνω εἰς τι.—**ἡὼς τε διέφαινε καὶ οἷ ἐγένοντο**, κατὰ παράταξιν ἀντι καθ' ὑπόταξιν = ἤρχιζε νὰ φαίνεται ἡ αὐγῆ (= νὰ γλυκοχαράζῃ), ὅτε οὔτοι...—**ἀκρωτήριον** = κορυφή.—**κατὰ τοῦτο** = εἰς τοῦτο τὸ μέρος.—**μοι**, ποιητικ. αἴτιον διατι ἐτέθη κατὰ δοτικ.;—**ῥόομαι** = ὑπερασπίζω.—**κάτω ἐσβολή** = τὸ κάτω κείμενον στενόν.—**ὑπ' ὧν εἴρηται** = ὑπὸ τούτων, **ὑφ' ὧν εἴρηται**, δηλ. αὐτὴν φυλάσσεσθαι.—**ὑποδέχομαι** = ὑπόσχομαι.

Ἄσωπος. . . **Ἀνόπαια**, βλ. σχέδ. μάχ. ἐν πίν. III.—**τῷ οὐρεῖ τούτῳ**, ἐννοεῖται ὁ Καλλίδρομος, δι' οὗ ἡ ἀτραπὸς ἦγεν.—**ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχοντες** κτλ., βλ. σχέδ. ἐν πίν. III.—**καὶ πρότερον**,

ἐν κεφ. 212.—**ἡ**. . . **κάτω ἐσβ. ἐφ. ὑπ' ὧν εἴρ.** . . ., οἱ φυλάσσοντες **τὴν κάτω ἐσβολὴν** ἦσαν οἱ Σπαρτ. καὶ οἱ σύμμαχοι τούτων.—**ὑποδεξάμενοι**, τοῦτο (δηλ. ;).

Κεφ. 217.

᾿Ωδε, συναπτέον τῷ **ἔμαθον** = ὡς ἐξῆς ἐνόησαν.—**σφεας** = ἄττ. **σφᾶς** = αὐτοὺς (τοὺς Πέρσας).—**τὸ οὖρος**, συναπτέον τῷ **ἀναβαίνοντες**.—**ἐδὼν** = ἄττ. **ὄν**· μετχ. αἰτλγκ.—**ἐπίπλεος** = ἄττ. **ἐπίπλεως** = ἐντελῶς πλήρης.—**νηνεμίη** = ἄττ. **νηνεμία** = κόπασις τοῦ ἀνέμου, ἡσυχία.—**ψόφος** = θόρυβος.—**ψόφου δὲ γινομένου** . . . = ἐπειδὴ δέ . . .—**οἰκός** = ἄττ. **εἰκός** = φυσικόν.—**φύλλων ὑποκεχυμένων** (τοῦ ῥ. **ὑποχεῖν**) **ὑπὸ τ. π.** = διότι φύλλα εἶχον πέσει (ἐκ τῶν δένδρων) καὶ εἶχον σκορπισθῆ ὑπὸ τοὺς πόδας των.—**ἀνά** . . . **ἔδραμον**, τμησις = **ἀνέδραμον** = ἀνεπιδήσαν.—**ἐνδύνω τὰ ὄπλα** = ἐνδύομαι τὰ ὄπλα = ἐξοπλίζομαι.—**καὶ αὐτίκα οἱ β. παρήσαν**, πρὸ τῆς προτάσεως ταύτης θὲς ἄνω στιγμὴν καὶ ἐρμήνευσον οὕτω: ἀμέσως δὲ ἐνεφανίσθησαν καὶ οἱ βάρβαροι.—**ἐν θώματι** (= ἄττ. **θαύματι**) **γίγνομαι** = **θανμάζω** = ἐκπλήττομαι.—**ἐλπόμενοι** = ἄττ. **ἐλπίζοντες**.—**ἀντίξοος** = ἐναντίος, ἐχθρικός.—**οὐδὲν σφι φαν. ἀντίξοον**, κατ' ἔννοιαν = ὅτι οὐδεὶς θὰ ἀνταχθῆ κατ' αὐτῶν.—**ἐνεκύρησαν** = ἄττ. **ἐνέτυχον**.—**ἐνθαῦτα** = τότε.—**ἔωσι** = ἄττ. **ῶσι**.—**ὀποδαπὸς εἴη** = ἐκ τίνος χώρας ἦτο.—**ἀτρεκέως**, συναπτέον τῷ **πυθόμενος**.—**διατάσσω** = θέτω ἐν τάξει, παρατάσσω.—**ὡς ἐβάλλ.**, τὸ **ὡς** αἰτιολγκ.· **βάλλω** = κτυπῶ.—**τόξευμα** = βέλος.—**κόρυμβος** = κορυφή.—**ἐπιστάμενοι**, ἐνταῦθα = νομίζοντες.—**ὡς ἐπὶ σφ. ὀρμήθησαν** = ὅτι κατ' αὐτῶν ἐφώρμησαν (οἱ Πέρσαι)· κατ' ἔννοιαν = ὅτι οἱ Πέρσαι σκοπὸν εἶχον νὰ ἐπιτεθῶσι κατ' αὐτῶν (καὶ οὐχὶ νὰ περικυκλώσωσι τοὺς περὶ τὸν Λεων. μαχομένους).—**ἀρχήν**, ἐπίρρ. = ἐξ ἀρχῆς, κυρίως.—**πυρεσκευάδατο** = ἄττ. **πυρεσκευασμένοι ἦσαν**.—**ἀπολεόμενοι** = ἄττ.;—**οὐδένα λόγον ποιοῦμαι τινος** = οὐδόλως φροντίζω περὶ τινος, οὐδόλως ἐνδιαφέρομαι διὰ τινα.—**οἱ δὲ** = ἀλλὰ (πρβλ. κεφ. 208, ἐν σελ. 103 «ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε»).

Πυθόμενος δέ, ὅτι δηλ. οὔτοι ἦσαν Φωκεῖς.—**ταῦτα (ἐφρ.)**, ποῖα;—**Φωκέων οὐδ. λόγον ἐποιοῦντο**, διατί;—**κατέβαινον τὸ οὖρος**, ἵνα ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν Σπαρτ. ἐκ τῶν ὀπισθεν.

Κεφ. 218.

Ἐσορῶ ἐς τὰ ἱρά (= ἄττ. *ἰερά*) = παρατηρῶ (ἐξετάζω) τὰ σφάγια (= τὰ σπλάγχνα τῶν σφαγίων, δηλ. τῶν διὰ τὴν θυσίαν σφαγέντων ζώων). — *σφι* = *σφίσι*· συναπτόν τῷ ἔσεσθαι. — *ἄμα ἡοῖ* = ἄττ. *ἄμ' ἔφ* = μὲ τὴν ἐμφάνισιν τῆς αὐγῆς· ἐνταῦθα = τὴν ἐπομένην ἡμέραν. — *ἐπὶ δέ*, ἐπίρρ. = ὕστερον δέ. — *περίοδος* = περικύκλωσις. — *ἔτι νυκτός*, δηλ. *οὔσης*. — *σημαίνω* = φέρω τὴν εἶδῃσιν, εἰδοποιῶ. — *οἱ ἡμεροσκόποι*, δηλ. *ἐσήμηναν*· ἡμεροσκόπος = φρουρὸς ἐν καιρῷ ἡμέρας. — *τὸ ἄκρον* = ἡ κορυφή. — *διαφαίνει ἡμέρα* = ἀρχίζει νὰ ἐξημερώνῃ. — *σχίζονται αἱ γνώμαι* = διχάζονται, διαιροῦνται αἱ γνώμαι. — *ἔων* = ἄττ. *εἴων*. — *διακρίνομαι* = διαλύομαι, χωρίζομαι. — *οἱ μὲν . οἱ δέ*, παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἰς τὸ *διακριθέντες*, ὅπερ ἔπρεπε νὰ τεθῆ κατὰ γενν. — *ἀπαλλάσσομαι*; (VI, κεφ. 45). — *κατὰ πόλεις*, συναπτόν τῷ *ἐτράποντο* = διηυθύνθησαν εἰς τὰς πόλεις τῶν. — *παρεσκευάδατο* = ἄττ.;

Οὔτοι μὲν, δηλ. ὁ Μεγιστίας καὶ οἱ αὐτόμολοι. — *ἐσήμηναν*, περὶ τίνος; — *ἡμεροσκόποι*, οὔτοι ἔργον εἶχον νὰ παρατηρῶσι τὴν ἡμέραν ἀφ' ὑψηλῶν μερῶν τὰς κινήσεις τῶν ἐχθρῶν καὶ ν' ἀναγγέλλωσι ταύτας. — *ἀντέτεινον*, δηλ. ἦσαν ὑπὲρ τῆς ἀναχωρήσεως. — *αὐτοῦ*, ποῦ;

Κεφ. 219-220.

Σφείας = αὐτούς, δηλ. τοὺς συμμάχους. — *μὴ ἀπόλωνται*, ἐκ τοῦ κηδόμενος· *κηδομαι* = μεριμνῶ, ἐνδιαφέρομαι. — *οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως* = οὐ πρόπειν· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου *ἔφη*· πρόπει = ἀρμόζει. — *ἐς τὴν* = ἄττ. *ἐς ἣν*. — *φυλάξοντες*, δηλ. *τὴν τάξιν*. — *ἀρχὴν*, ἐπίρρ. =; (κεφ. 217). — *ταύτη τῇ γνώμῃ πλεῖστος εἰμι* = εἰς ταύτην τὴν γνώμην ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποκλίνω = μὲ αὐτὴν τὴν γνώμην καθ' ὁλοκληρίαν συμφωνῶ· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ *Λεωνίδην... κελεῦσαι... οὐ καλῶς ἔχειν* = ὅτι δηλ. ὁ Λεωνίδας κτλ. — *καὶ μᾶλλον*, ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἢ *ἐκείνη (τῇ γνώμῃ)*, καθ' ἣν δηλ. οἱ πλεῖστοι κατέλιπον τὰς Θερμοπύλας ἕνεκα διαφωνίας. — *ἐπέιτε* = ἄττ. ; — *συνδιακινδυνεύω* = συμπολεμῶ μέχρι τέλους. — *αὐτῷ δέ... οὐ καλῶς ἔχειν*, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ *φάναι*, ὅπερ

νοητέον ἐκ τοῦ *κελεῦσαι· καλῶς ἔχει* = *καλῶς ἐστι* = εἶναι ἐντιμον. — *ἐπέλιπετο* = ἄττ. *ἐφείλιπετο*. — *ἐξαιλείφω* = ἐξαφανίζω, καταστρέφω. — *ἐκέχρηστο*, παθτικ. ὑπερσυντλκ. τοῦ β. *χρῶ* = δίδω χρησιμόν. — *χρεωμένοισι* (= ἄττ. *χρωμένοις*), τοῦ β. *χρῶμαι* (δηλ. *χρηστηρίῳ* ἢ *Πυθίᾳ*) = ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον. — *αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου* = εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτε (οὗτος) ἐξηγείρετο. — *ἢ... ἀνάστατον γενέσθαι . . . ἢ . . . ἀπολέσθαι*, τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ *ἐκέχρηστο* = ἢ νὰ (= ἢ ὅτι θὰ) καταστραφῆ . . . ἢ νὰ (= ἢ ὅτι θὰ) φονευθῆ. — *ἐπιλεγόμενον*, ἢ μετχ. αἰτλγκ., ὡς καὶ ἡ κατωτέρω *βουλούμενον· ἐπιλέγομαι* = ἀναλογίζομαι, σκέπτομαι. — *Λεωνίδην*, ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ. *ἀποπέμναι*. — *κατατίθεμαι* = ἀποκτῶ. — *μόνων Σπαρτι.*, ἐκ τοῦ *κλέος* = διὰ μόνους τοὺς Σπαρτ. — *ἢ . . . οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους* = ἢ ὅτι . . . οἱ ἀπελθόντες ἀπῆλθον. — *διεινεχθέντας*, ἢ μετχ. ἀναφέρεται εἰς ὅλους τοὺς περὶ τὸν Λεωνίδαν Ἑλληνας· ὅθεν ἀνέμενέ τις τὴν γενν. ἀπόλυτον· ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς ἐτέθη τὸ ὄλον καὶ τὸ μέρος (*τοὺς οἰχομένους*) κατὰ τὴν αὐτὴν πτώσιν. — *διαφέρομαι γνώμῃ* = ἔχω διάφορον γνώμην, διαφωνῶ. — *οὕτω*, περιέχει τὴν ἔννοιαν τοῦ *διεινεχθέντας*. — *ἀκόσμως* = ἄνευ τάξεως, ἐναντίον τῆς πειθαρχίας.

Κεφ. 221.

Μαρτύριον = ἀπόδειξις· συναπτόν τῷ *οὐκ ἐλάχιστον* = *μέγιστον*. — *τούτου πέρι*, ἀναστροφή = *περὶ τούτου*. — *ὅτι . . . φανερός ἐστι Λεων. ἀποπέμπων* = ὅτι δηλ. εἶναι γνωστὸν ὅτι ὁ Λεων. προσεπάθει ν' ἀποπέμπη. — *τὰ ἀνέκαθεν* = ἐκ καταγωγῆς. — *τούτον εἶπαντα* (= ἄττ. *εἰπόντα*) = τούτον (δηλ. τὸν Μεγιστίαν), ὅστις προεῖπε. — *ἀποπεμπόμενος*, μετχ. ἔνδοκτ. — *ἀπολείπω*, ἀμετότ. = ἀπέρχομαι. — *ἐόντα οἱ* = *όντα αὐτῷ*· ἢ μετχ. αἰτλγκ.

Τούτου πέρι, δηλ. περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Λεων. ἀποπομπῆς τῶν συμμάχων. — *ἐκ τῶν ἱρώων*, πρβλ. κεφ. 218. — *σφι*, τίσι;

Κεφ. 222.

Οἴχοντο = ἄττ. *ῶχοντο*. — *καταμένω* = *μένω*. — *ἀέκοντες . . . καὶ οὐ βουλούμενοι*, πρὸς ἰσχυροτέραν ἔμφρασιν ἐκφράζεται ἡ αὐτὴ ἔννοια καὶ θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς = ἀκούσιως καὶ παρὰ τὴν

θέλησίν των. — κατέχω = κρατῶ. — ἐν ὁμήρου λόγῳ ποιούμαί τινα = θεωρῶ τινα ὡς ὁμηρον. — Θεσπίες δὲ ἐκόντες μάλιστα, ποῖον τὸ β. τῆς προτάσεως; — οἱ = διότι οὗτοι. — οὐκ ἔφασαν . . . ἀπαλλάξεσθαι = ἔφασαν οὐκ ἀπαλλάξεσθαι. — καταμείναντες = κατέμειναν καί. — Διαδρόμω = ἄττ;

Ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιούμενος, οἱ 400 Θηβαῖοι οἱ συνταχθέντες μετὰ τῆς στρατιᾶς τοῦ Λεωνίδου ἐν Θερμοπύλαις (πρβλ. κεφ. 202) εἶχον ληφθῆ παρὰ τῶν Θηβῶν πρὸς ἀσφάλειαν, ὅτι ἡ πόλις αὕτη, ἣς δὲν ἀπεκρύπτετο ἡ τάσις πρὸς ἀποστασίαν (πρβλ. κεφ. 205), δὲν ἔμελλε νὰ ἐπιχειρήσῃ τι ἐχθρικὸν κατὰ τὰ νῶτα τῆς στρατιᾶς.

Κεφ. 223.

Ἡλίου ἀνατειλάντος = μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. — ἐπέχω χρόνον = περιμένω χρόνον τινά. — ἐς ἀγορῆς . . . πληθῶρην = ἄττ. ἐς ἀγορὰν πλήθουσαν = μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν ἡ ἀγορὰ εἶναι πλήρης = μέχρι τῆς μεσημβρίας. — κού μάλιστα = περίπου τὸ πολὺ. — πρόσοδον ποιούμαι = ἐπιτίθεμαι. — ἐπέσταλτο οὕτω = τοιαύτη ἐπιστολὴ ἐγγένητο = εἶχε δοθῆ τοιαύτη παραγγελία. — χῶρος = ἀπόστασις. — πολλὸν = ἄττ. πολλῶ' συναπτόεν τῷ συντομωτέρῳ καὶ τῷ βραχυτέροισι. — ἤπερ = ἄττ. ἦ. — ἡ περίοδος, ἐνταῦθα = ἡ (περὶ τὸ ὄρος) κυκλωτερῆς ὁδός. — ὡς τὴν ἐπὶ θ. ἔξοδον π. = ὡς ἐπὶ θάνατον ἐξιόντες = ἐπειδὴ ἐγνώριζον ὅτι ἐξήρχοντο πρὸς θάνατον (= διὰ ν' ἀποθάνωσι). — κατ' ἀρχὰς = πρότερον. — ἐπεξέρχομαι, ἐνταῦθα = προχωρῶ. — ἐς τὸ εὐρύτερον, δηλ. μέρος. — αὐχὴν = στενόν. — ἔρυμα = ὀχύρωμα. — ἐφυλάσσετο, δηλ. ὑπ' αὐτῶν νοητέος καὶ ἐνταῦθα ὁ προσδιορισμός: ἀνὰ τὰς πρ. ἡμέρας = κατὰ τὰς . . . — οἱ δέ, δηλ. οἱ Ἕλλ. — ὑπεξέρχομαι = προφυλακτικῶς ἐξέρχομαι. — τότε δέ, ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὸ: ἀνὰ τὰς πρ. ἡμέρας. — συμμίσγοντες, δηλ. οἱ Ἕλλ. ὥστε ἀνεμένετο γενν. ἀπόλυτος συμμίσγοντων αὐτῶν συμμίσγω; (κεφ. 211). — τέλος; (κεφ. 211). — ῥαπίζω = μαστίζω. — ἐποτρύνοντες, δηλ. ἰέναι. — πλεῦνες = ἄττ. πλείους. — ζῶδς = ζωντανός. — οὐδεὶς λόγος ἐστὶ τινος = οὐδεὶς φροντίζει περὶ τινος. — τὸ ἀπολλύμενον = οἱ ἀπολλύμενοι. — ἄτε γὰρ ἐπιστάμενοι, δηλ. οἱ Ἕλλ. ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ οὐχὶ τῷ ἦν λόγος. . . — διότι τοῦτο

εἶναι παρενθετικὴ πρότασις —, ἀλλὰ τὴν μεγάλην ἀπώλειαν τῶν Περσῶν. — ἐκ τῶν περιόντων, ποιητικὸν αἷτιον τοῦ: τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσθ. θάνατον. — ἀποδείκνυμαι = ἐπιδεικνύω. — ῥώμης, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ὅσον εἶχον μέγιστον = τὴν μεγίστην δύναμιν, τὴν ὁποῖαν εἶχον. — παραχρεώμενοι = μαχόμενοι ἄνευ σκέψεως περὶ τῆς ζωῆς των, ἀψηφόντες τὴν ζωὴν των' τοῦ β. παραχρῶμαι. — ἀτέοντες, κυρίως = ἐν ἄτῃ ἐόντες, λυσοῶντες' εἶτα = ριψοκινδυνεύοντες. — δούρατα = τὰ δούρατα. — τοῖσι πλείουσι = ἄττ. τοῖς πλείοσι. — αὐτῶν, τῶν Ἑλλήνων. — τηνικαῦτα = τότε. — κατάγνυμι = θραύω εἰς τεμάχια' ὁ πρkm. κατέαγα = εἶμαι τεθραυσμένος εἰς τεμάχια. — οἱ δέ = ἄλλ' οὗτοι. — διεργάζομαι = ἀποκτείνω. Τὸ ἔρυμα, πρβλ. κεφ. 208.

Κεφ. 224.

Πόνος = μάχη. — ἄριστος = ἀνδρείοτατος. — τῶν = ἄττ. ὧν' ἡ γενν. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ τὰ οὐνόματα. — ἀξίων, δηλ. πυθέσθαι τὰ οὐνόματα αὐτῶν. — ἀπάντων τῶν τε., δηλ. τὰ οὐνόματα. — καὶ δὴ καὶ = καὶ μάλιστα καὶ = ἀλλὰ καί. — ἐν δὲ δὴ = ἄττ. ἐν τούτοις δέ = πρὸς τούτοις δέ.

Τῶν . . . τὰ οὐνόματα, ταῦτα ὁ Ἡρόδοτος εἶχεν ἀναγνώσει ἐν τῇ στήλῃ τῇ στηθείσῃ τῷ 440 ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Λεωνίδου ἐν Σπάρτῃ. — ἐνθαῦτα, τοῦ;

Κεφ. 225.

Ἐρέξεω = ἄττ.; — ὠθισμὸς πολλὸς = μάχη πεισματώδης. — ἐς δ' = μέχρι οὗ = ἕως οὗτου. — ἀρετῆ = διὰ τῆς ἀνδρείας. — ὑπεξέρω = ἀποσύρω, ἀποσπῶ. — τοῦτο συνεστήκει = αὕτη ἡ μάχη διήρκεσε. — ἐνθεῦτεν = ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης. — ἐτεροιοῦνται τὸ νεῖκος = μεταβάλλεται ἡ μάχη, λαμβάνει ἄλλην τροπὴν ἢ μάχη. — γάρ, διασφαητικός. — ἀναχωρῶ ὀπίσω = ὑποχωρῶ. — παραμείβομαι = ὑπερβαίνω. — ἐπὶ τὸν κολωνόν, ἀποδοτέον τῷ ἐλθόντες καὶ τῷ ἴζοντο = ἦλθον καὶ ἐστάθησαν ἐπάνω εἰς λόφον τινά. — ἀλῆς; (κεφ. 211). — ἐπὶ Λεωνίδῃ = πρὸς τιμὴν τοῦ Λεων. — ἀλεξομένους = ἀμυνομένους. — τοῖσι αὐτῶν ἐτόγγ. ἔτι περιεοῦσαι = εἰς ὅσους ἐξ αὐτῶν ὑπελείποντο ἀκόμη (τοιαῦται). — καταχώννυμι = χῶν βαθέως, κατακαλύπτω, θάπτω. — οἱ μὲν . . . οἱ

δὲ=;—ἐξ ἐναντίας=ἐκ τῶν ἔμπροσθεν.—ἐφέπομαι=ἐπιτίθεμαι.—συγχώννυμι=μεταβάλλω εἰς σωρὸν ἑρειπίων, καταστρέφω.—περιέρχομαι=περικυκλώνω.—πάντοθεν=ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη.—περισταδὸν=κυκλικῶς.

Δύο ἀδελφ., δηλ. ὁ Ἀβροκόμας καὶ ὁ Ὑπεράνθης (πρβλ. κεφ. 224).—πλήν Θηβαίων, οἵτινες παρεδόθησαν εἰς τοὺς Πέρσας.—ἐν τῇ ἐσόδῳ, δηλ. τοῦ ἀπὸ τῆς Λοκρίδος στενοῦ.—λέων, μεθ' ὑπαινιγμοῦ πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως.—τὸ ἔρυμα τοῦ τεύχεος, πρβλ. κεφ. 223.

Κεφ. 226-227.

Δ. καὶ Θ. τοιούτων γενομένων=ἂν καὶ οἱ Λακ. καὶ οἱ Θ. ἐδείχθησαν τοιοῦτοι (δηλ. ἄνδρῆσι).—τόν=ἄττ. ὄν.—εἶπαι=ἄττ. εἶπεῖν.—τὸ ἔπος=ὁ λόγος.—πρὶν ἢ=ἄττ. πρὶν.—σφεας, δηλ. τοὺς Λακεδ.—πυθόμενον=ἄφ' οὗ ἔμαθε.—πρὸς τευ (=ἄττ. τινος)=παρὰ τινος.—ἐπεάν... ἀπιέωσι=ἄττ. ἐπὰν ἀφίωσι ἀφήμι=ρίπτω.—ὑπὸ=ἔνεκα.—οἰστός=ἄττ. οἰστός=βέλος.—τοσοῦτο πλ. αὐτῶν εἶναι=ὅτι τοσοῦτο ἦτο τὸ πλῆθος αὐτῶν, δηλ. τῶν Περσῶν· παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως· ἐτέθη ἀπρμφ. μετὰ τὸ ὡς κτλ.—τόν δέ... εἶπαι, ἐκ τοῦ φασί.—οὐκ ἐκπλαγέντα τούτοις (=ἄττ. τούτοις [γέν. οὐδ.])=χωρὶς νὰ ἐκπλαγῆ διὰ ταῦτα.—ἐν ἀλογίῃ ποιούμενον, ἢ μετχ. αἰτλγκ. ἐν ἀλογίῃ ποιῶμαι τι=καταφρονῶ τι.—πάντα ἀγαθὰ, ἄνευ ἄρθρου· κυρίως=πᾶν ὅ,τι ἀγγέλλει ὁ ξένος εἶναι καλόν· ἐπομένως=μόνον καλά.—εἰ κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ ἀγαθὰ=ἔαν δηλ. θὰ εἶναι ἢ μάχη κτλ.—ἀποκρυπτόντων τῶν Μ., ἢ μετχ. αἰτλγκ.—ὑπὸ σκιῇ... καὶ οὐκ ἐν ἡλίῳ, ἢ αὐτῇ ἔννοια καὶ θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς (πρβλ. κεφ. 222 «ἀέκοντες καὶ οὐ βουλόμενοι»).—πρὸς αὐτούς=ἐναντίον αὐτῶν, δηλ. τῶν Μήδων.—τοιουτότροπα=παρόμοια.—μνημόσυνα, κατγρμ. μνημόσυνον=; (VI, κεφ. 109).—εὐδοκιμῶ=διακρίνομαι.—τῷ οὐνομα κτλ.=οὗτος, ᾧ κτλ.

Κεφ. 228.

Θαφθεῖσι (=ἄττ. ταφεῖσι) σφι=ἐπ' αὐτῶν ταφέντων.—αὐτοῦ ταύτη, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ αὐτοῦ=ἐκεῖ.—τῇ περ=ὅπου

ἀκριβῶς.—ἦ, μετὰ τὸ πρότερον=πρὶν.—γράμματα=ἐπίγραμμα.—μυριάσιν... τριακοσίαις=πρὸς τρία ἑκατομμύρια.—τῆδε=ἔδῳ.—Πελοποννάσου, δωρικὸς τύπος ἀντὶ Πελοποννήσου.—τέτορες, δωρικὸς τύπος ἀντὶ τέσσαρες.—ταῦτα μὲν, δηλ. τὰ γράμματα.—ἰδίᾳ=ἰδιαιτέρως.—ἀγγέλλειν, ἀντὶ προστακτικ.=ἀγγελλε.—κείνων=ἄττ. ἐκείνων.—δήμασι=νόμοις.—Δακεδ. μὲν δὴ τ., δηλ. ἐπιγέγραπται.—μάντι=ἄττ. μάντει.—μνήμα τόδε, δηλ. ἐστίν.—κλεινοῖο=ἄττ. κλεινοῦ· κλεινός=ἔνδοξος.—Μεγιστία, δωρ. γενκ. τοῦ Μεγιστίας.—κτεῖναν=ἔκτειναν.—ἀμείβομαι=διαβαίνω.—μάντιος, παράθεσις εἰς τὸ κλεινοῖο Μ.—κῆρ, κηρός, συνήθως ἐν τῷ πληθ. κῆρες=θάνατος.—σάφα εἰδὼς=ἂν καὶ σαφῶς...—οὐκ ἔτιλη (ἀόρ. β' τοῦ ἀχρ. ἐνεστῶτος ἰλάω)=δὲν ὑπέμεινε, δὲν ἠθέλησε.—προλείπω=καταλείπω.—ἔξω ἢ=ἄττ. πλήν· ἔξω ἢ τό...=ἐκτὸς τοῦ...—ἐπιγρ... Ἀμφ. εἰσὶ σφεας (=αὐτούς, δηλ. τοὺς Ἑλληνας) οἱ ἐπ. ἢ σύνταξις: οἱ ἐπικουμήσαντες σφεας ἐπιγράμμασι καὶ στήλῃσι (=ἄττ. στήλαις) εἰσι Ἀμφικτύονες.—ἐπικουμῶ=τιμῶ.—κατὰ ξεινίην=διὰ τὴν (πρὸς ἐκεῖνον) φιλίαν.

Τῇ περ ἔπεσον, δηλ. ἐπὶ τοῦ κολωνοῦ (πρβλ. κεφ. 225).—μυριάσιν... τριακοσίαις, ἀκριβέστερον 2.641.610 (κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἡροδ. ἀλλαχοῦ).—χιλιάδες τέτορες, ἀκριβέστερον 3.100 (πρβλ. κεφ. 202).—ὁ ἐπιγράψας, καὶ τὰ τρία ἐπιγράμματα ἐποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Σιμωνίδου, ἀλλὰ διὰ μὲν τὰς στήλας τῶν δύο πρώτων ἔδαπάνησαν οἱ Ἀμφικτύονες, διὰ δὲ τὴν στήλην τοῦ τρίτου αὐτὸς ὁ Σιμωνίδης.

Κεφ. 229.

Παρεδόν (=ἄττ. παρόν), αἰτ. ἀπόλυτος=ἐν ᾧ ἦτο δυνατόν· ἐκ τούτου ἔξαρτ. τὰ ἀπαρμφ. ἢ ἀποσωθῆναι... ἢ... ἀποθανεῖν.—κοινῷ λόγῳ χρωῶμαι=ἔχω τὴν αὐτὴν γνώμην, συμφωνῶ.—ὡς, αἰτλγκ.—μεμετιμένοι ἦσαν=ἦσαν ἀφειμένοι· πρkm. τοῦ β. μεθίημι.—κατεκέατο=ἄττ. κατέκειντο.—ὀφθαλμῶ (-άω)=πάσχω τοὺς ὀφθαλμούς.—ἐς τὸ ἔσχατον=εἰς μέγιστον, παρὰ πολὺ.—εἴ γε, ὁ γε=βεβαίως.—νοσιῶ(-έω)=ἐπιστρέφω εἰς τὴν πατρίδα.—παρεδόν σφι, ἐπανάλγηψις τοῦ παρεδόν αὐτοῖσι.—τὰ ἕτερα=τὸ ἕτερον=τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο.—ὁμοφρονῶ=συμ-

φωνῶ· τὸ ἀντίθετ. γνώμη διαφέρομαι = ; — περίοδος = ; (κεφ. 218).— ἄγειν ἑαυτὸν κτλ., ἢ σύνταξις : κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἄγειν ἑαυτὸν ἐς τοὺς μαχομένους· τὸ κελεῦσαι ἐκ τοῦ λέγεται, ἐξ οὗ καὶ τὰ ἀπρμφ. οἷχεσθαι, διαφθαρήναι, λειφθῆναι. — τὸν εἴλωτα = τὸν ἑαυτοῦ εἴλωτα. — ὄκως = ἄττ. ὡς ἢ ὅτε. — ἦγαγε, δηλ. ὁ εἴλωτος ἐς τοὺς μαχομένους. — ὄμιλος = πλήθος. — διαφθαρήναι = ἀποθανεῖν. — λιποψυχῶ = ἀποδόλλω τὸ θάρρος. — λείπομαι = μένω μακρὰν, εἶμαι ἀπὼν, λείπω. — εἰ μὲν ἦν = ἐὰν μὲν συνέβαινε. — ἀλγῶ = νοσῶ. — ἀπονοσιῶ = νοσιῶ. — νομιδῆ = ἐπιστροφή. — δοκέειν ἐμοί, τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως = μοι φαίνεται· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ οὐκ ἄν. . . προσθέσθαι. — μῆνιν προστίθεμαι τινι = ὀργίζομαι ἐναντίον τινός. — ἀπολομένου . . . ἐχομένου . . . ἐθελήσαντος, μετοχ. αἰτλγκ. — ἔχομαι τῆς αὐτῆς προφάσεως = ἔχω τὴν αὐτὴν δικαιολογίαν. — ἀναγκαίως σφι ἔχειν = ἀνάγκην αὐτοῖς εἶναι ἐξαρτ. ἐκ τοῦ δοκέειν ἐμοί. — μηνίω = ὀργίζομαι.

Τὸν εἴλωτα, πᾶς Λακεδαιμόνιος ὀπλίτης εἶχεν ἕνα εἴλωτα ὡς ὑπασπιστὴν του· οὗτος ἐκόμιζε τὴν ἀσπίδα τοῦ κυρίου του, ἐν μάχῃ εὐρίσκατο πλησίον του, ἵνα τοῦτον φονευθέντα ἢ τραυματισθέντα μεταφέρῃ ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. — τοῦ δὲ τῆς αὐτῆς ἐχ. προφάσιος. . . , ἢ ἔννοια : ὁ Ἀριστόδημος εἶχε τὴν αὐτὴν δικαιολογίαν, ἦν καὶ ὁ Εὐρυτος, δηλ. τὴν ἀσθένειαν, ἀλλ' ὁ Εὐρυτος δὲν ἠθέλησε νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς.

Κεφ. 230 - 232.

Καί, συνδέει τὸ οὕτω μετὰ τοῦ διὰ πρ. τοιήνδε τὸ δε τοιήνδε ἐνταῦθα = τοιαύτην. — οἱ δὲ, δηλ. λέγουσιν αὐτόν. — ἄγγελον πεμφθέντα = ὅτε ὡς ἄγγελος ἀπεστάλη. — καταλαμβάνω τὴν μάχην = προφθάνω τὴν μάχην. — γινομένην, χρονκ. μετχ. — ὑπομένω ἐν τῇ ὁδῷ = ἀργοπορῶ ἐν τῇ ὁδῷ. — περιγίγνομαι = σώζομαι. — συνάγγελον = ἄττ. συμπρεσβευτήν. — τοιάδε (δηλ. οὔτε οἱ πῦρ κτλ.), συναπτέον τῷ πάσχω. — ἀτιμοῦμαι (-όομαι) = ὑποφέρω ὄνειδος, προσβολήν, ἀτιμάζομαι. — πῦρ ἐναύω τινι = δίδω εἰς τινὰ πῦρ ν' ἀνάψῃ. — τε = ἀλλά. — δ τρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος = καλούμενος ὁ τρέσας Ἀριστόδημος. — τρέω = τρέπομαι εἰς φυγὴν ἐκ φόβου· τρέσας = δ

εἰς φυγὴν τραπεῖς, δειλός. — ἀναλαμβάνω = ἐπανορθῶ, ἀποπλύνω. — ἐπιφέρω τινι αἰτίαν = ἀποδίδω εἰς τινὰ κατηγορίαν. — ἄγγελον, κατγρμ. — τῶν τριημοσίων τούτων, ἐκ τοῦ ἄλλον. — τῷ . . . εἰ ναι, παρατηρητέον ὅτι ἐτέθη ἀπρμφ. μετὰ τὴν ἀναφρκ. ἀντωνομίαν. — ὡς, αἰτλγκ. — ἀπάγχομαι = ἀπαγχονίζομαι.

Κεφ. 233.

Τέως = ἐπὶ τινὰ χρόνον. — ὑπ' ἀναγκείης (= ἄττ. ἀνάγκης) ἔχομαι = ἀναγκάζομαι. — καθυπέρευτος = ὑπερτερῶν, ὑπερέχων. — τὰ πρήγματα τῶν Περσῶν = οἱ Πέρσαι. — οὕτω δὴ = τότε πλέον. — ἀποσχίζομαι = ἀποχωρίζομαι. — ἦσαν = ἄττ. ἦσαν. — ἄσσον, συγκριτκ. τοῦ ἄγγι = πλησίον. — ἐν πρώτοισι = μετὰ τῶν πρώτων. — ἀπικοῖατο = ἄττ. ἀφίκοιντο· παρατηρητέα ἢ ἀλλαγὴ τῶν ἐγκλίσεων μετὰ τὴν ὀριστικ. (ἔδοσαν) ἔπεται εὐκτκ. (ἀπικοῖατο) — τρώμα = ἄττ. τραῦμα = ἦττα, ἀπώλεια. — τὰ πάντα, αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι = καθ' ὅλα. — πλειῦνας = ἄττ. πλείους. — στίγματα στίζω τινὰ = στιγματίζω τινὰ μὲ σημεῖα. — βασιλῆια (= ἄττ. βασιλεία) = βασιλικά (φέροντα δηλ. τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως).

Τῶν σὺν Λεων. Ἑλλήνων ἐπειγ. . . , πρβλ. κεφ. 225 «ἔζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἄλέες οἱ ἄλλοι πλην Θηβαίων». — χεῖρας προέτεινον, ὡς σημεῖον τῆς παραδόσεως των. — γῆν τε καὶ ὕδωρ, πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 94, ἐν σελ. 86.

[VIII]

Α'. Αἱ παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυμαχίαι (480)

(Κεφ. 1-17)

Κεφ. 1.

Οἱ δὲ Ἑλλήνων κτλ. = οἱ δὲ ταχθέντες τῶν Ἑλλήνων ἐς τόν. — Ἀθηναῖοι μὲν, δηλ. ἦσαν. — νέας = ἀττ. ναῦς. — ὑπὸ ἀρετῆς = ἀπὸ γενναϊότητα (παρακινούμενοι). — ἐόντες = ἀττ. ὄντες μετχ. ἐνδοτχ. — συννεπλήρουν, δηλ. ἀνδρῶν παρατηρητέα ἢ μετάβασις ἀπὸ τῆς μετχ. παρεχόμενοι εἰς ῥήμα παρεμφατικῆς ἐγκλ. — συμπληρῶ τιμι τὰς ναῦς = παρέχω ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τινος τὰ πληρώματα τῶν πλοίων. — τεσσαράκοντα = ἀττ. τεσσαράκοντα. — σφι = ἀττ. σφίσι = αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Χαλκιδεῦσι. — Στυρές = ἀττ. Στυρεῖς. — Κήιοι = ἀττ. Κεῖοι. — πεντηκοντέρους = ἀττ. πεντηκοντόρους = πεντηκοντάκωπος. — (Δοκροὶ δέ) σφι, δηλ. τοῖς Ἑλλησι. — ἐπεδῶθεον = ἀττ. ἐπεδοθήθουν. — ὦν = ἀττ. οὔν. — οὔτοι, κτγρμ. — μοι, ποιητ. αἷτιον διατι κατὰ δοτχ.; — ὄσον. . . τῶν νεῶν = ὄσας ναῦς = πόσας ναῦς. — τὸ πλήθος, αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — πάρεξ = ἀττ. χωρὶς = ἐκτός, πλήν.

Οἱ δὲ Ἑλλήνων κτλ., συνέχεια τοῦ ἐν τῇ προηγουμένῃ βιβλ. δηλωθέντος, ὅτι κοινῇ ἀποφάσει ὁ ἑλλ. στόλος ἐπλευσεν εἰς τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐν ᾧ ὁ κατὰ ξηρὰν στρατὸς ἀνέλαβε τὴν φυλακὴν τοῦ στενοῦ τῶν Θερμοπυλῶν (πρβλ. κεφ. 201, ἐν σελ. 99). — Χαλκιδέες, οὗτοι ἦσαν κληροῦχοι τῶν Ἀθην., καὶ ὡς τοιοῦτοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ ἐκτελέσωσι στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν (πρβλ. VI, κεφ. 100). — πεντηκοντέρους (βλ. εἰκ. ἐν πίν. V), ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς νέας = τριήρεις (= πλοῖα πολεμικὰ ἔχοντα τρεῖς σειρὰς κωπῶν ἐκατέρωθεν, τὴν μίαν ἀνωθεν τῆς ἄλλης· βλ. εἰκ. ἐν πίν. V καὶ VI). Τῶν πεντηκοντέρων ὡς πολεμικῶν πλοίων ἐγένετο χρῆσις πρῶ-

τῶν τριήρων. — πάρεξ τῶν πεντηκοντ., αἱ πεντηκόντοροι πόσαι ἦσαν;

Κεφ. 2-3.

Κράτος = ἐξουσία. — Εὐρυκλείδω = ἀττ. Εὐρυκλείδου. — οὐκ ἔφασαν . . . ἔψασθαι = ἔφασαν οὐχ ἔψασθαι. — ὁ Λάκων, δηλ. στρατηγὸς = ὁ ἡγεμὼν τῶν Λακωνικῶν πλοίων. — ἡγεμόνοισι = ἀττ. ἡγουμένοις = ἡγεμόσι (κατγρμ.). — λύσειν, ἐκ τοῦ ἔφασαν. — στράτευμα (ναυτικόν) = στόλος. — γάρ, διασαφητικός. — κατ' ἀρχάς, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ πρὶν ἢ κτλ. — πρὶν ἢ (= ἀττ. πρὶν) καὶ = προτοῦ ἀκόμη. — πέμπειν, ὡς ὑποκμ. τοὺς Ἑλληνας· ὡς ἀντικμ. πρέσβεις. — ἐπὶ συμμαχίην = διὰ συμμαχίαν, ἵνα κάμωσι συμμαχίαν. — ὡς . . . χρεὸν (= ἀττ. χρεῶν) εἶη = ὡς . . . χρεῖη = ὅτι ἔπρεπε. — ἐπιτρέπω = ἀττ. ἐπιτρέπω. — ἀντιβαίνω = ἀνθίσταμαι. — εἶκω = ὑποχωρῶ. — μέγα ποιῶμαι (μετ' ἀπρμφ.) = θεωρῶ λίαν σπουδαῖον (νά . . .). — περιέμι = παραμένω (ἐν τῇ ζωῇ), ὑφίσταμαι, ὑπάρχω. — ἀπολέεται = ἀττ. ἀπολεῖται. — ὀρθὰ νοῶ = ὀρθῶς σκέπτομαι. — ἔμφυλος = ἀττ. ἐμφύλιος. — π. ὁμοφρονέοντος, ἐκ τοῦ κἀκίον ἔστι· πόλεμος ὁμοφρονῶν = πόλεμος ἐκ συμφώνου γινόμενος. — ὄσω πόλεμος, δηλ. κἀκίον ἔστι. — μέχρι ὄσου, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου μέχρι οὔ. — κάρτα = ἀττ. μάλα, σφόδρα. — ἐδέοντο, ὑποκμ.: οἱ Ἀθηναῖοι· τὸ δέομαι = ἔχω ἀνάγκην. — ὡς διέδεξαν = ἀττ. ὡς διέδειξαν = καθῶς (ὑστερον) φανερώς ἐδείξαν. — δῆ = ὡς γνωστόν. — τὸν Πέρσην = τὸν Περσῶν βασιλέα ἢ τοὺς Πέρσας. — περὶ τῆς ἐκείνου, δηλ. γῆς. — πρόφασιν προῖσχομαί τι = ὡς πρόφασιν προβάλλω τι. — ὕδρις = ἀλαζονεία. — ἀπέλιοντο = ἀττ. ἀφείλοντο· παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατχ. σύνταξις τοῦ ῥ. (τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακ.).

Οἱ σύμμαχοι, σχεδὸν μόνον οἱ Πελοπον. καὶ οἱ Δωριεῖς, οἵτινες εἰθισμένοι νὰ στρατεύωσι πάντοτε ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης ἐπεθύμουν καὶ νῦν νὰ ταχθῶσιν ὑπὸ Σπαρτιάτην ἡγεμόνα. — Ἀθ . . . ἡγεμόνοισι, ἀναφέρονται μόνον οἱ Ἀθην., διότι οὗτοι ὡς ἔχοντες τὰ περισσότερα πλοῖα ἠδύναντο νὰ ἐγείρῳσιν ἀξιώσεις περὶ τῆς ἡγεμονίας τοῦ στόλου. — ἐπὶ συμμαχίην, μετὰ τοῦ Συρακοσίου Γέλωνος κατὰ τῶν Περσῶν. — ὀρθὰ νοεῦντες, τοῦτο προστίθεται ὡς γνώμη τοῦ Ἡροδότου. — αὐτὸ τοῦτο, δηλ. εἰ στασιά-

σουσι, ὡς ἀπολέεται κτλ. — αὐτῶν, δηλ. τῶν συμμάχων. — *περὶ τῆς ἐκείνου (γῆς)*, νοηταί αἱ ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῶν Περσῶν νῆσοι καὶ παράλια πόλεις τοῦ Αἰγαίου πελάγους μέχρι τοῦ Πόντου. — *ὔδριν*, ποία ἢ ἀλαζονεία τοῦ Πausανίου; — *ὔστερον*, δηλ. μετὰ τὴν ἄλωσην τοῦ Βυζαντίου (477 π. Χ.).

Κεφ. 4.

Οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτ... καταρρ. δρημον ἐβουλεύοντο, ὁ καὶ ὡσαύτως, ὡς δηλ. οἱ ἐν Θερμοπύλαις ἀναφορικῶς πρὸς τό: *οἱ δὲ ἐν Θερμοπ...* Ἕλληνες καταρρωδέοντες ἐβουλεύοντο περὶ ἀπαλλαγῆς (βιβλ. VII, κεφ. 207). — *Ἑλλήνων*, γενν. διαιρητικ. τοῦ *οἱ ἀπικόμενοι*. — *κατάγομαι* = προσορμίζομαι. — *στρ. ἅπαντα πλέα*, δηλ. ὄντα πλέος = ἄττ. πλέως = πλήρης. — *ἐπει*, αἰτλγκ. — *παρὰ δόξαν* = παρὰ προσδοκίαν ἀκριβέστερον τοῦτο ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ *ἢ ὡς αὐτοὶ κατεδόκειον* = παρ' ὅ, τι οὗτοι ἀνέμενον. — *τὰ πρήγματα* = ἡ δύναμις. — *καταρρωδήσαντες* = ἄττ. *κατορρωδήσαντες* *κατορρωδῶ* = ; (VII, κεφ. 207). — *δρημον* = ἄττ. *δρασμός (διδράσκω)* = φυγή. — *ἔστε* = ἔως. — *οἰκέται* = πάντες οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ (ἐνταῦθα γυναῖκες καὶ δοῦλοι). — *ὑπεκθέωνται* = ἄττ. *ὑπεκθώνται* τοῦ β. *ὑπεκτίθεμαι* = φέρω εἰς ἀσφαλῆ τόπον. — *οὐκ ἔπειθον* = δὲν ἠδύναντο νὰ πείθωσιν (αὐτόν). — *μεταβαίνω* = στρέφομαι ἄλλου, στρέφομαι πρὸς ἄλλον. — *ἐπ' ᾧ τε* (= ἄττ. *ἐφ' ᾧ τε*) *ποιήσονται τὴν ναυμ.* = ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ ναυμαχήσωσι παρατηρητέα ἢ σύνταξις τοῦ *ἐφ' ᾧ τε* μετὰ μέλλ. ὀριστικῆς παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς συνηθεστέρα ἢ μετ' ἀπρμφ. σύνταξις τοῦ *ἐφ' ᾧ τε*.

Παρὰ δόξαν ... ἀπέβαινε, οἱ Ἕλληνες δὲν ἀνέμενον τοσαύτην δύναμιν τῶν Περσῶν. Ὁ στόλος τοῦ Ξέρξου ἀπετελεῖτο κατ' ἀρχὰς (κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ Ἡροδ.) ἐκ 1.207 τριήρων, ὧν ἐκάστη εἶχε πλήρωμα 200 καὶ στρατιωτικὴν φρουρὰν 30 ἀνδρῶν ἐκ τῶν τριήρων αὐτῶν διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς τρικυμίας κατὰ τῶν βράχων τοῦ Πηγίου (πρβλ. κεφ. 8) περὶ τὰς 400 ὥστε αἱ ἐλλιμενιζόμενοι νῦν ἐν Ἀφεταις πόσαι ἦσαν; — *ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα*, δηλ. εἰς ἕνα τῶν λιμένων τῆς Πελοπ. — *τέκνα*, ἰδίᾳ καὶ κατὰ πρῶτον ἀναφέρονται ταῦτα, καθ' ὅσον ἐπ' αὐτῶν κατ' ἐξοχὴν στηρίζεται ἡ ὑπαρξίς τοῦ οἴκου.

Κεφ. 5.

Ἐπέχω, ἀμετβ. = μένω. — *ποιῶ* (μετ' ἀπρμφ.) = κάμνω (ἐνεργῶ) ὥστε νά... — *μεταδιδῶ* = ἄττ. *μεταδίδωσι*. — *ὡς...* *δῆθεν διδοῦς* = ὡς ἐὰν δῆθεν ἔδιδε. — *παρ' ἑωντοῦ* = ἐκ τῶν ἰδίων (χρημάτων). — *οἱ* (= *αὐτῶ*), ποιητκ. αἴτιον. — *γάρ*, ἐνταῦθα = *ἐπει* = ἐπειδὴ. — *μῦνος* = ἄττ. *μόνος*. — *ἀσπαίρω*, κυρίως = τινάσσομαι σπασμωδικῶς, σπαρταρῶ ἐνταῦθα = ἀνθίσταμαι. — *φάμενος* = *φάσκων*. — *ἀποπλώσεσθαι* = ἄττ. *ἀποπλεύσεσθαι* ἢ αὐτὴ ἔννοια πρὸς ἰσχυροτέραν ἔμφασιν ἐκφράζεται καὶ θετικῶς (*ἀποπλώσεσθαι*) καὶ ἀρνητικῶς (*οὐ παραμένειν*). — *δῆ* = λοιπόν. — *εἶπε ὁ*, περὶ τῆς χασμωδίας ἰδ. Ἡροδ. διάλ. σελ. 77. — *οὐ*, συναπτέον τῷ *ἀπολείψεις*. — *τοι* = ἄττ. *σοι*. — *μέζω* = ἄττ. *μείζω*. — *ἢ... ἂν... πέμψεις* = παρ' ὅσα ἤθελε πέμψει. — *Μήδων* = Περσῶν. — *τὴν νέα* = ἄττ. *τὴν ναῦν*. — *δώροισι πληγέντες* = δελεασθέντες, πεισθέντες διὰ τῶν δώρων. — *καὶ* = καὶ οὕτω. — *τοῖσι Εὐδ. ἐνεχάριστο* (ἀπρσ.) = *ἐγεγένητο χάρις (κεχαρισμένον, ἡδὺ) τοῖς Εὐδ.* κατ' ἔννοιαν = ἐγένεν ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὅποιον παρεκάλεσαν οἱ Εὐδ. — *ἐκέρδηνε* = ἄττ. *ἐκέρδανε*. — *τὰ λοιπά*, δηλ. χρήματα. — *ἀλλά*, ἀναφορικῶς πρὸς τὸ *ἐλάνθανε*, ἐν ᾧ ὑποκρύπτεται ἀρνητικὴ ἔννοια: *οὐκ ἐγένειο φανερός*. — *ἠπιστέατο* = ἄττ. *ἠπίσταντο* ἐπίσταμαι ἐνταῦθα = νομίζω. — *ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ* = πρὸς τοῦτον τὸν σκοπόν.

Πρὸς τοῦτον, τὸν Ἀδείμ. — *τὰ λοιπὰ (χρήματα)*, πόσα ἦσαν ταῦτα; — *ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ*, δηλ. ἵνα διανεῖμη τὰ χρήματα εἰς τοὺς στρατηγούς.

Κεφ. 6.

Ἐπίετε = ἄττ. *ἐπει*. — *δῆ* = ἡδῆ. — *δείλη πρωτῆ* = αἱ πρῶται μ. μ. ὤραι (12-3 μ. μ.). — *ἀπικατο* = ἄττ. *ἀφιγμένοι ἦσαν*. — *ἔτι καὶ πρότερον*, ἀποδοτέον τῷ *πυθόμενοι*. — *ναυλοχῶ* = *δρομῶ* (-έω) = εἶμαι ἠγκυροβολημένος. — *τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες*, δηλ. *περὶ τὸ Ἀρτ. ναυλοχεούσας νέας Ἑλλ. ὀλίγας*. — *ἐπιχειρεῖν*, δηλ. *αὐτῆσι ἐπιχειρῶ τινι* = ἐπιτίθεμαι ἐναντίον τίνος, προσβάλλω τινά. — *εἴ πως* (= ἄττ. *πως*) *ἔλοιεν*, πλαγία ἐρωτημ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς προτάσεως *πρ. ἦσαν ἐπιχ.*, ἣτις περιέχει ἔννοιαν ἀποπειρας = (ἵνα δοκιμάσωσιν) ἐὰν κάπως δυνηθῶσι νὰ κυριεύσωσιν αὐτάς. — *ἐκ τῆς ἀντίης* = ἐκ τῶν ἐμπροσθεν. — *οὐ κω* = ἄττ.

οὐπω.—**εἶνεκεν** = ἄττ. **ἐνεκα**.—**εὐφρόνη** = νύξ. — **φεύγοντας**, δηλ. τοὺς Ἕλληνας. — **δήθεν** = πράγματι. — **ἐκφεύγω** = **φεύγω**. — **τῷ λόγῳ** = κατὰ τὴν γνώμην. — **περιγίγνομαι** = **σώζομαι**.

Καὶ ἔμελλον δήθεν ἐκφ., τοῦτο προστίθεται ὡς γνώμη τοῦ Ἡροδ. — **πυρφόρος** ἐκαλεῖτο ὁ ἐν τῷ στρατῷ τῶν Λακ. ἱερεὺς, ὁ διατηρῶν ἀκοίμητον τὸ πρὸς θυσίας ἱερὸν πῦρ καὶ ὡς ἐκ τούτου θεωρούμενος ἄθικτος, ἀπρόσβλητος. Ἡ φράσις **οὐδὲ πυρφόρος ἐσώθη** εἶναι παροιμία λεγομένη περὶ ὀλοσχεροῦς ἤττης. — **ἐκείνων**, τῶν Περσῶν.

Κεφ. 7.

Πρὸς ταῦτα = ἀναφορικῶς πρὸς ταῦτα. — **ἀποκρίνω** = (ἀπο)χωρίζω. — **ὡς ἂν . . .**, τελικὴ πρότασις μετὰ τοῦ **ἂν**, ὅστις παρὰ τοῖς Ἀττ. σπανιώτατα τίθεται εἰς τὰς τελικὰς προτάσεις τὰς ἐκφερομένας διὰ τοῦ **ὡς** καὶ **ὅπως**. — **ὡς ἂν μὴ ὀφθείησαν** = ἵνα μὴ παρατηρηθῶσι· ἢ τελικὴ αὕτη πρότασις ἀνήκει μόνον τῷ **ἔξωθεν Σκιάθου**· ἢ δὲ κατόπιν διὰ τοῦ **ἵνα** εἰσαγομένη (**ἵνα . . . περιλάβοιεν**) τῷ **περιέπεμπον**. — **δῆ** = φυσικῶς. — **περιλαμβάνω** = περικυκλώνω. — **σφεῖς** = αὐτοί. — **ταύτη** = ἐκεῖ (δηλ. εἰς τὸν Εὐριπον). — **αὐτῶν**, ἐκ τοῦ **ὀδόν**. — **ἐφέπομαι** = ; (VII, κεφ. 225). — **ἐξ ἐναντίας** = **ἐκ τῆς ἀντίας** = ; — **τὰς ταχθείσας**, δηλ. **περιπλέειν Εὐβοίαν**. — **ἐν νόῳ ἔχω** = διανοοῦμαι. — **οὐ πρότερον**. ἢ, παρὰ τοῖς Ἀττ. συνηθέστερον **οὐ πρότερον, πρὶν**. — **σύνθημα** = συμπεφωνημένον σημεῖον. — **ὡς ἡμόντων** = **ὅτι ἡκουσιν**. — **ἀριθμὸς** = ἀπαρίθμησις, ἐπιθεώρησις.

Περιλάβοιεν, δηλ. τοὺς ἐν Ἀρτεμισίῳ Ἕλλ. — **οἱ μὲν . . . σφεῖς δέ**, διὰ τοῦ **οἱ μὲν** ἐννοοῦνται οἱ περιπλέοντες τὴν Εὐβοίαν, διὰ δὲ τοῦ **σφεῖς δέ** οἱ ἐν Ἀφεταιῖς μείναντες Πέρσαι. — **αὐτοί**, δηλ. οἱ ἐν Ἀφεταιῖς μείναντες Πέρσαι. — **ἀριθμόν**, ἢ ἐπιθεώρησις ἦτο ἀναγκαία μετὰ τὰς καταστροφάς, ἃς εἶχεν ὑποστῆ τὸ ναυτικὸν ἐκ τῆς τρικυμίας τῆς γενομένης παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Πηλίου (πρβλ. κεφ. 8).

Κεφ. 8.

Ἐν τῷ = ἄττ. **ἐν ᾧ**. — **ἦν γάρ, ὁ γάρ** = **ἐπεὶ**. — **ναυαγία** = ναυάγιον. — **χρήματα** = πράγματα. — **περιβάλλομαι** = σφετερίζομαι. — **ἄρα** = λοιπόν. — **ἀλλ' οὐ γάρ οἱ** κτλ., ἐλλειπτικῶς: **ἀλλ' οὐκ**

ἠὺτομόλησε· οὐ γάρ οἱ κτλ.· ἐν τῇ τοιαύτῃ περιπτώσει ἐρμηνευτέον τὸ **ἀλλὰ γὰρ** = ἀλλὰ βεβαίως. — **οἱ** = αὐτῷ. — **οὐ παρέσχε**, δηλ. **αὐτομολέειν**. — **παρέχει τινὶ** (μετ' ἀπρμφ.) = εἶναι εὐκολον (δίδεται εὐκαιρία) εἰς τινὰ νά. . . — **ὄτεφ** = **ὄτω**. — **τὸ ἐνθεῦτεν** (= **ἐν-τεῦθεν**) **ἔτι** = μετὰ ταῦτα τέλος (δηλ. μετὰ τὰς ματαίαις ἀποπείρας του). — **ἔχω**, μετ' ἀπρμφ. = ; — **ἀτρεκέως** = ἀκριβῶς. — **θωμάζω** = ἄττ. ; — **λέγεται γάρ**, ὁ γὰρ διασαφητικός. — **ἀνέχω** = **ἀναδύομαι** = ἀνέρχομαι εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. — **πρὶν ἢ** = ἄττ. **πρὶν** = εἰμὴ ἀφ' οὗ. — **μάλιστα κη** (= **πη**) = κάπου περίπου· ἢ ἔννοια δὲ αὕτη καθίσταται ἐμφαντικωτέρα καὶ διὰ τοῦ **ἐς**. — **τούτους**, κατ' ἔννοιαν = δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου, οὕτως. — **διεξέρχομαι** = διατρέχω, διανύω. — **εἰκελος** = ἄττ. **εοικώς, ὁμοιος**. — **τὰ δὲ μετεξέτερα** = ἄττ. **τὰ δὲ τινα** = ἄλλα δὲ τινα. — **περὶ τοῦτον** (οὐδ.) = ὡς πρὸς τοῦτο (δηλ. τὸ **λέγεται γὰρ ἐξ Ἀφει** κτλ.). — **ἀποδεδέχθω** = ἄττ. **ἀποδεδείχθω· ἀποδείκνυται γνώμη** = ἐκφράζεται γνώμη. — **μιν** = αὐτόν· ὑποκμ. τοῦ **ἀπικέσθαι**. — **σημαίνω** = λέγω, ἀναφέρω. — **ὡς γένοιτο** = πῶς ἐγένετο. — **τὰς περιπεμφθείσας τῶν ν.** = **τὰς περιπεμφθείσας ναῦς**.

Τῇ κατὰ Π. γενομένη, ὅτε ὁ Περσικὸς στόλος εὕρισκετο παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Πηλίου καὶ παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Σηπιάδα, σφοδρὸς ἄνεμος ἀπηνλιώτης ἐξεγείρας φοδερὰν τρικυμίαν ἐπέφερε δεινὰς ζημίας εἰς αὐτόν. Αἱ διαφθαρεῖσαι κατὰ τὴν τρικυμίαν αὐτὴν τριήρεις ἦσαν περὶ τὰς 400, σὺν αὐταῖς δὲ κατεστράφησαν πλείστοι ἄνδρες καὶ ἀπωλέσθησαν πολλὰ σκευὴ καὶ πλοῦτη τῶν Περσῶν. Μετὰ τὴν τρικυμίαν τὰ ὑπόλοιπα πλοῖα τοῦ στόλου κατέφυγον εἰς Ἀφειτάς. — **σταδίους ὀγδώκοντα**, σχεδὸν = 14 χιλιόμετρα, δηλ. ὥρας πόσας; — **τὴν τε ναυηγίην**, δηλ. τὴν κατὰ Πήλιον. Τὸ ναυάγιον τοῦτο τοῦ Περσικοῦ στόλου εἶχον μάθει οἱ Ἕλλ. παρὰ τῶν ἐν ταῖς Εὐβοϊκαῖς ἄκραις ἡμεροσκόπων· ὥστε ὁ δῦτης Σκυλλίας ἀναφέρει ἐνταῦθα οὐχὶ τὸ συμβάν αὐτό, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τῶν ἀπωλειῶν τῶν Περσῶν. — **τὰς περ. τῶν νεῶν**, περὶ τοῦ πράγμ. ἰδ. κεφ. 7.

Κεφ. 9.

Δόγον σφ. αὐτοῖσι ἐδίδοσαν = διεσκέπτοντο. — **ἐνίκα** = ὑπερίσχυε· ὡς ὑποκμ. τὰ ἀπρμφ. **πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν**. — **αὐλί-**

ζομαι = στρατοπεδεύω, καταλύω. — **μετέπειτα** = ἄττ. **ἔπειτα**. — **μέση νύξ** = ἄττ. **μέσαι νύκτες**; — **παρέντας**, τοῦ ῥ. **παρήμι** = ἀφίνω νὰ παρέλθῃ. — **τῆσι περιπλ. τῶν νεῶν** = **ταῖς περιπλεύσαις ναυσί**. — **ὤς**, αἰτλγκ. — **δειλη ὄψη** = τὸ δειλινὸν (3-4 μ.μ.). — **τῆς ἡμέρης, ἐκ τοῦ δειλην ὄψην**. — **φυλάττω** = περιμένω. — **ἐπαναπλέω** = ἐξέρχομαι εἰς τὸ πέλαγος κατὰ τινος. — **ἀπόπειραν αὐτῶν κτλ.** = **βουλόμενοι** (μετχ. αἰτλγκ.) **ἀπόπειραν ποιήσασθαι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλοῦ αὐτῶν (τῶν Περσῶν)**. — **ἀπόπειραν ποιοῦμαι τῆς μάχης** = δοκιμάζω τὸν τρόπον τῆς μάχης.

Αὐτοῦ, δηλ. παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον. — **μετὰ δὲ τοῦτο**, δηλ. μετὰ τὴν σύσκεψιν καὶ ἀπόφασιν. — **οὐδεῖς**, δηλ. τῶν ἐν Ἀφεταιῖς Περσῶν. — **διέκπλους**, οὗτος ἦτο ναυτικὸν στρατήγημα, καθ' ὃ ταχύπλοα πλοῖα πλέοντα διὰ μέσου τῶν ἐχθρικῶν πλοίων βλάπτουσιν αὐτὰ καὶ εἶτα ἐπιστρέφουσιν εἰς τὴν ἰδίαν των τάξιν.

Κεφ. 10.

Σφεας = ἄττ. **σφᾶς** = αὐτοὺς (τοὺς Ἑλλ.). — **πάγχυ** = ἄττ. **πάνυ**. — **ἐπενείκαντες** = ἄττ. **ἐπενεγκόντες** ἢ μετχ. αὕτη διατί δὲν συνδέεται τῇ μετχ. **ὄρέοντες**; — **μανίην ἐπιφέρω τινί** = ἀποδίδω εἰς τινα μανίαν, ἐκλαμβάνω τινὰ ὡς τρελλόν. — **οἰκότα κάρτα** = ἄττ. **εἰκότα μάλα** = πολὺ πιθανά. — **γε** = βεβαίως. — **ὄρέοντες**, μετχ. αἰτιολογούσα τῇ **ἐλπίσαντες**. — **ὀλίγας**, δηλ. **εὐσας**. — **καταφρονῶ τι** = στηρίζω τὰς σκέψεις μου εἰς τι. — **ἐκκυκλοῦντο**, πρτκ. ἀποπρτκ. **κυκλοῦμαι** = περικυκλώνω. — **ἐς μέσον**, βραχυλογικῶς = οὕτως ὥστε νὰ φέρωσιν αὐτοὺς εἰς τὸ μέσον. — **ποιοῦμαι συμφορὰν μεγάλην** = θεωρῶ ὡς μεγάλην συμφορὰν = λυποῦμαι ὑπερβολικά. — **ὄρέοντες ... ἐπιστάμενοι**, μετχ. αἰτλγκ. — **περιέχομαι** = κυκλοῦμαι, περικλείομαι. — **ἀπονοσιῶ** = ἐπανέρχομαι. — **τὰ πρήγματα**; (κεφ. 4). — **ἡδομένῳ ἐστί μοι τι** = με εὐχαριτεῖ τι. — **ἀμιλλαν ποιοῦμαι ὅπως** (μετὰ μέλλ. ὀριστικ.) = ἀγωνίζομαι προθύμως, φιλοτιμοῦμαι πῶς (νὰ ..). — **ἐλὼν** = συλλαβῶν. — **λάμπεται** = ἄττ. **λήπεται**. — **λόγος τινί ἐστί τινος πλεῖστος** = ὁμιλεῖ τις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περὶ τινος. — **στρατόπεδα** = στόλος.

Οἰκότα κάρτα ἐλπ., τοῦτο προστίθεται ὡς γνώμη τοῦ Ἡροδ.

τῶν Ἰώνων, τῶν Ἑλλήνων δηλ. τῶν οἰκούντων τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας καὶ τὰς νήσους, οἵτινες ὑπηρέτουν εἰς τὸν περσικὸν στρατόν. — **τὸ γινόμενον**, δηλ.; — **Ἀθηναίων γὰρ κτλ.**, ἐπιφέρει τὴν αἰτίαν, δι' ἣν εἶπον οὔτοι **νέα Ἀττικὴν καὶ οὐχὶ ἄλλην**. — **αὐτοῖσι**, δηλ. τοῖς Πέρσαις.

Κεφ. 11.

Σημαίνει (δηλ. ὁ σαλπικτῆς) = δίδει τὸ σημεῖον (πρὸς προσβολήν). — **πρῶτα** = **πρῶτον**. — **ἀντίπρωρος γίγνομαι τινι** = στρέφω τὴν πρῶραν πρὸς τινα. — **δεύτερα** = ἄττ. **ἔπειτα**. — **ἔχομαι τινος** = ἐπιλαμβάνομαι τινος, ἐπιχειρῶ τι. — **ἐν ὀλίγῳ** (δηλ. **χῶρῳ**) = ἐντὸς μικρᾶς περιοχῆς. — **περ ἀπολαμφθέντες** = ἄττ. **καίπερ ἀποληφθέντες ἀπολαμβάνω** = ἀποκλείω, περιορίζω. — **καὶ κατὰ στόμα** (= καὶ μάλιστα πρόσωπον πρὸς πρόσωπον), δηλ. **ἔργου εἶχοντο**. — **ἐνθαῦτα**, τοπκ. — **τὸν Γόργου κτλ.**, ἢ σύνταξις: **καὶ Φιλάονα τὸν Χέρ. τὸν ἀδελφεὸν Γόργου τοῦ Σαλαμ. βασιλέος**. — **λόγιμος** = ἀξιόλογος, περίφημος. — **ἀριστήιον** = ἄττ. **ἀριστεῖον**. — **τοὺς δὲ = τούτους δέ**. — **ἑτεραλκῆς (μάχη)** = μάχη κλίνουσα ὅτε μὲν πρὸς τὸ ἐν μέρος, ὅτε δὲ πρὸς τὸ ἄλλο, ἀμπίρροπος: **ἑτεραλκῶς ἀγωνίζομαι** = ἀγωνίζομαι ἄνευ ὀριστικοῦ ἀποτελέσματος. — **πολλὸν** = ἄττ. **πολύ**. — **παρὰ δόξαν**; (κεφ. 4). — **σὺν βασιλείῃ**, συναπτέον τῇ **ἐόντων**.

Ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγ., οὕτως ὥστε ἐσχηματίσθη κύκλος, ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ ὁποίου προεξείχον τὰ πλοῖα ὡς ἀκτῖνες. — **παρὰ δόξαν**, οἱ Πέρσαι δὲν προσεδόκων ταιαύτην ἐκ μέρους τῶν Ἑλλ. πεισματώδη ἀντίστασιν. — **διὰ τοῦτο τὸ ἔργον**, ποῖον;

Κεφ. 12-13.

Εὐφρόνη; (κεφ. 6). — **ἦν μὲν ... ἐγίνετο δέ**, κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν: **εἰ καὶ ἦν ... ἐγίνετο** — **ὥρα** = ἔτος. — **μέσον θέρος** = τὸ μέσον τοῦ θέρους. — **ὑδωρ ἄπλετον** = βροχῆ ἄφθονος. — **σκληρὸς** = βαρὺς. — **ἐκφοροῦμαι** = ῥίπτομαι ἔξω, εἰς τὴν ξηράν. — **εἰλοῦμαι** = συνωθοῦμαι. — **οἱ ταρσοὶ τῶν κωπέων** = τὸ πλατὺ μέρος τῶν κωπῶν. — **οἱ ταύτη** = οἱ εὐρισκόμενοι ἐκεῖ (δηλ. ἐν Ἀφεταιῖς). — **κατιστάτο** = ἄττ. **καθίσταντο**. — **ἐλπίζοντες**, ἐνθαῦθα = φοβούμενοι μετὰ τούτου συναπτέον τὸ **πάγχυ** (= ἄττ. ;).

— *ἐς οἷα κακὰ ἦκον* = *ὅτι ἐς τοιαῦτα κακὰ ἦκον* = διότι εἰς τοιαύτας συμφορὰς περιέπεσον. — *πρὶν ἢ καὶ* =; (κεφ. 2). — *ἀναπνέω* = ἀναλαμβάνω. — *χειμῶν* = τρικυμία. — *ὑπολαμβάνω* = ἐπακολουθῶ. — *καρτερός* = πεισματώδης. — *ἐκ τῆς* ... = μετὰ τὴν... — *ὄμβρος λάβρος* = βραχδαία βροχή. — *ὠρμημένα* (μὲ σημ. ἐνεστ.) = κινούμενα, καταφερόμενα (ἐκ τοῦ Πηλίου). — *ἡ αὐτὴ περ* = ἡ αὐτὴ ἀκριβῶς. — *εὐοῦσα*. ἢ μετχ. κατὰ τὴν ἑρμηνείαν περιττή. — *πολλὸν* = *πολλῶ*· μετὰ τούτου συναπτέον τῷ *ἔτι*. — *ἄχαρι* = δυσάρεστον· κατ' εὐφημισμὸν ἀντὶ τοῦ *ὀλέθριον ἢ κάκιστον*. — *δῆ* = ὡς γνωστόν. — *πνεῦμα* = ἄνεμος. — *τῆ* = ἄττ. *ἦ* = τοῦ. — *ἐκπίπτω* = ἐκθάλλομαι, ῥίπτομαι ἔξω (εἰς τὴν ξηράν). — *πέτρα* =; (VI, κεφ. 44). — *ὅπως ἂν ἐξιωθεῖη*, πρὸλ. κεφ. 7 «ὡς ἂν...» ἐν σελ. 122. — *τὸ Ἑλληνικόν* = ἡ Ἑλληνικὴ δύναμις. — *τὸ Περσικόν* = ἡ Περσικὴ δύναμις. — *μηδὲ* = *καὶ μή*.

Ἄκ. ταῦτα, ποῖα; — *τοῦ γενομένου κατὰ Πήλιον*, περὶ τοῦ πράγμ. πρὸλ. κεφ. 8, ἐν σελ. 123. — *ἐποιέειτό τε πᾶν* κτλ., ὁ Ἡρόδ. ἀποδίδει ταύτην τὴν περὶ τὰ μέσα τοῦ θέρους γενομένην βραχδαίαν βροχὴν εἰς τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν τοῦ θεοῦ, ὅπερ ἤθελε νὰ τιμωρήσῃ τὴν ὕβριν τῶν Περσῶν.

Κεφ. 14.

Σφι ἀσμένιοι = πρὸς χαρὰν των. — *ἡμέρη ἐπέλαμψε* = ἤρχισε νὰ φέγγῃ (νὰ ἐξημερώνῃ). — *ἀτρέμας* = ἡσύχως, ἀκινήτως· *ἀτρέμας ἔχω τὰς νέας* = ἔχω τὰ πλοῖα ἀκίνητα. — *ἀποχρῶ* = ἀρκῶ· ἀπροσ. *ἀποχρῶ* = εἶναι ἀρκετόν· ἐνταῦθα τὸ μέσον *ἀπεχρᾶτο* ἀντὶ τοῦ ἐνεργητ. *ἀπέχρα*. — *κακῶς πρήσσοις*, ἢ μετχ. αἰτλγκ.· *κακῶς πράττω* = εὐρίσκομαι ἐν κακῇ καταστάσει. — *δῆ* = ἦδη. — *ἐπιρρῶν-νυμι* = ἐνισχύω, δίδω θάρρος. — *καὶ ἅμα ἀγγελίη*, δηλ. ἐπέρρωσε. — *φυλάξαντες... πλείοντες*, διατὶ δὲν συνδέονται αἰ μετχ.;

Τὴν αὐτὴν ὥρην, δηλ. *τὴν δειλὴν ὀψίην*, καθ' ἣν καὶ τὴν προτεραίαν ἐναυμάχησαν (κεφ. 9). — *Κιλίσσηοι*, οἱ Κίλικες εἶχον παράσχει 100 πλοῖα εἰς τὸν στόλον τῶν Περσῶν.

Κεφ. 15.

Δεινόν τι ποιῶμαι (μετ' ἀπρμφ.) = θεωρῶ ὡς φοβερόν τι πράγμα νὰ... — *νέας οὕτω... οὕτω ὀλίγας νέας λυμάλνεσθαι*

σφι. — *λυμάλνεμαί τινι* = βλάπτω τινά. — *τὸ ἀπὸ Ξέρξεω* = τὴν ἐκ μέρους τοῦ Ξ. τιμωρίαν. — *δειμαίνω* = φοβοῦμαι. — *οὐκ*, συναπτέον τῷ *ἔτι*. — *παρακελευσάμενοι*, ἀπολύτως· παρὰ τοῖς ἄττ. *π. ἀλλήλοισι* = ἐνθαρρύναντες ἀλλήλους. — *μέσον ἡμέρης* = μεσημβρία. — *συμπίπτει* = συμβαίνει κατὰ τύχην. — *ἦν δὲ πᾶς ὁ ἄγων*, τοῦτο συντάσσεται πρῶτον μὲν μετὰ τῆς *περὶ καὶ γενκ.* (*περὶ τοῦ Εὐρίπου* = περὶ τῆς διόδου τοῦ Εὐρ.) ἔπειτα δὲ μετ' ἀπρμφ. δηλοῦντος σκοπὸν (*τὴν ἐσθ. φυλάσσειν*). — *οἱ μὲν*, οἱ Ἑλληνες· τὸνναντίον *οἱ δὲ* = *οἱ Πέρσαι*. — *ὅπως* (μετὰ μέλλ. ὀριστ.) = πῶς νὰ...· πλαγία ἐρώτησις. — *παρήμι τινα* = ἀφίνω τινὰ νὰ εἰσέλθῃ. — *στράτευμα*, ἐνταῦθα = στόλος. — *πόρος* = δίοδος. — *κρατῶ τινος* = γίνομαι κύριός τινος.

Τοῦ πόρου, δηλ. τοῦ Εὐρίπου.

Κεφ. 16.

Οἱ Ξέρξεω = οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ξ., ὁ στόλος τοῦ Ξ. — *ἀτρέμας ἔχω*, ἐνταῦθα ἀμετβ. = μένω ἡσυχος, ἀκινήτος. — *μνηοειδῆς* = ὁ ἔχων σχῆμα ἡμισελήνου· *μνηοειδῆς (σχῆμα) ποιῶ τῶν νεῶν* = παρατάσσω τὰς ναῦς εἰς σχῆμα ἡμισελήνου. — *περιλαμβάνω* =; (κεφ. 7). — *ἐνθεῦτεν*, χρονκ. — *συμμίσγω* =; (βιβλ. VII, κεφ. 211). — *παραπλήσιος* = σχεδὸν ἴσος. — *στρατός*, ἐνταῦθα = στόλος. — *ὑπὸ* (μετὰ γενκ.), δηλοῖ τὴν αἰτίαν = ἔνεκα. — *μεγάθεός τε καὶ πλ.*, δηλ. *τῶν νεῶν*. — *πίπτω* = καταστρέφομαι. — *ταρασομένωνν... περιπιπτι*, μετχ. αἰτλγκ. — *ταράσσομαι* (παθ.) = εἶμαι ἐν ταραχῇ. — *αἱ νῆες περιπίπτουσι περὶ ἀλλήλας* = τὰ πλοῖα συγκρούονται πρὸς ἀλλήλα. — *ὅμως μέντοι* = ἀλλ' ὅμως. — *ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶκε*, ἢ αὐτὴ ἔννοια θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς (πρὸλ. κεφ. 5 «ἀποπλώσσεσθαι καὶ οὐ παραμενέειν»). — *δεινὸν χρῆμα ποιῶμαι* = *δεινόν τι ποιῶμαι* (κεφ. 15). — *τράπεσθαι* = ἄττ. *τρέπεσθαι*.

Κεφ. 17.

Πλεῦνες, πῶς παρὰ τοῖς Ἄττ.; — *ἀγωνιζόμενοι*, ἀνεμένετο ἀόριστος ἀγωνισάμενοι. — *δίσταμαι* = χωρίζομαι· *διέστησαν χωρῖς*, πλεονασμός. — *οὐ ἄλλα τε* κτλ. = διότι οὗτοι κτλ. — *ἀπεδέξαντο* = ἄττ. *ἀπεδείξαντο ἀποδείκνυμαι* = ἐπιδεικνύω. — *ὄρμος*

= τόπος, ἔνθα προσορμίζονται, ἀράζουσι τὰ πλοῖα ἐς ὄρμον ἐπείγομαι = σπεύδω νὰ προσορμισθῶ.

Διηκοσίοισι, τὸ σύνθηρὸς πλήρωμα τῆς τριήρους ἀπετελεῖτο ἐκ 200 ἀνδρῶν. — ἄσμενοι, διότι ἡ μάχη οὐδένα ἀπέδειξεν ἡττημένον.

Β'. Κατάπλους τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Σαλαμίνα. Ἐκκένωσις τῶν Ἀθηνῶν. — Ἀλωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ πυρπόλησις τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν.

(Κεφ. 40-42, 49-55)

Κεφ. 40.

Κατίσχω τὰς ναῦς = διευθύνω τὰ πλοῖα. — προσδέομαι = δέομαι. — σχεῖν πρὸς = πλεῦσαι πρὸς. — ὑπεξάγομαι — ὑπεκτίθεμαι = ; (κεφ. 4). — πρὸς δὲ = πρὸς τούτοις δέ. — τὸ (= ἄττ. δ) ποιητέον αὐτ. ἔσται = ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον θὰ πρέπη (θὰ εἶναι ἀνάγκη) αὐτοὶ νὰ πράξωσιν. — ἐπὶ τοῖσι κατήκουσι (= ἄττ. καθήκουσι) πρ. = ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῶν πραγμάτων. — βουλὴν ποιοῦμαι = βουλευόμεαι. — ὡς ἐψευσμένοι, μετχ. αἰτλγκ. ψεύδομαι γνώμης = ἀπατῶμαι ἐν τῇ κρίσει μου, σχηματίζω ἐσφαλμένην γνώμην. — ὑποκατημένους = ἄττ. ὑποκαθημένους ὑποκάθημαί τινα = ἐνεδρεύω τινά. — τὸν βάρβαρον = τὸν Περσῶν βασιλέα ἢ τοὺς βαρβάρους. — τῶν μὲν = ἄττ. τούτων μὲν ἢ γενκ. ἐκ τοῦ οὐδέν. — οἱ δὲ ἐπυνθ. = ἐπυνθάνοντο δὲ (πρβλ. VII, κεφ. 208, ἐν σελ. 103 «ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε»). — τειχέοντας = ἄττ. τειχίζοντας. — τὴν Πελοπ., ὑποκμ. τοῦ περιεῖναι, ὅπερ ἐκ τοῦ περι πλ. ποιουμένων (μετχ. αἰτλγκ.) — περιεῖμι = σώζομαι. — περι πολλοῦ ποιοῦμαι = πολὺ φροντίζω. — ἔχοντας ἐν φυλακῇ, ἢ μετχ. αἰτλγκ. ἐν φυλακῇ ἔχω = ; (VII, κεφ. 207). — τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι (= ἄττ. ἀφιέναι), ἐκ τοῦ ἐπυνθάνοντο παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῆς συντάξεως (μετάβασις ἐκ τῆς μετχ. «τειχέοντας» εἰς ἀπρμφ. «ἀπιέναι»). — οὕτω δὴ, ἐπαναλαμβάνει τὸ ταῦτα πυνθανόμενοι = τότε λοιπόν.

Ὁ δὲ Ἑλλ. ναυτικὸς στρατός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πεζὸν στρατὸν τῶν Περσῶν, ὅστις μετὰ τὰς μάχας περὶ τὰς Θερμοπύλας πορευθεὶς διὰ Φωκίδος, Δωρίδος καὶ Βοιωτίας κατηρθύνητο εἰς Ἀττικὴν. — αὐτῶν, δηλ. τῶν Ἑλλ. συμμάχων. — τῶν μὲν, τίνων ;

Κεφ. 41.

Κατέχω ἐς = προσορμίζομαι εἰς. — ἐς τὴν ἐωυτῶν, δηλ. χώραν. — κήρυγμα ποιοῦμαι = κηρύττω. — Ἀθηναίων κτλ. = τῇ (= ἄττ. ἡ) τις Ἀθ. δύναται ἢ τις = ὅπου ἕκαστος. — σώζειν, τὸ ὑποκμ. «Ἀθηναίων τις». — οἰκέται = ; (κεφ. 4). — ἐνθαῦτα, χρονκ. — ἀπέστειλαν, δηλ. τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. — ὑπεκτίθεμαι = ; — χρηστήριον = χρησμός. — ὑπηρετῶ τινι = προσφέρω ὑπηρεσίαν εἰς τινα, βοηθῶ τινι. — καὶ δὴ καί, τοῦτο ἐξαιρεται καὶ διὰ τοῦ οὐκ ἦκιστα = μάλιστα. — φύλακα, κτγρμ. — ἐνδιαιτῶμαι = κατοικῶ, διαμένω. — καὶ δὴ = καὶ μάλιστα. — ὡς ἐόντι = ὡς ἐὰν ἀληθῶς ὑπῆρχεν (ὁ ὄφις). — ἐπιμήνια (ἱερὰ) = μηνιαῖαι προσφοραὶ ἢ θυσίαι. — προτιθέντες, καὶ εἰς τοῦτο ἀποδοτέον τὸ ἐπιμήνια προτίθημι = παραθέτω. — μελιτόεσσα (= ἄττ. μελιτούττα), δηλ. μᾶζα = πλακοῦς ἐκ μέλιτος, μελόπητα. — ἀναισιμῶ (-ὠ) = καταναλίσκω, κατατρώγω. — ἄψαντος = ἄθικτος. — ἱερείης = ἄττ. ἱερείας. — μᾶλλον τι = πολὺ περισσότερον. — ὡς καὶ τῆς θ. ἀπολελοιπυῖης, τὸ ὡς δηλοῖ τὴν ὑποκμνκ. αἰτίαν = διότι κατὰ τὴν γνώμην των καὶ ἡ θεὰ εἶχε καταλίπει. — σφι = ὑπ' αὐτῶν. — ὑπέκκειμαι (πθτ.) = ἔχω μετενεχθῆ εἰς μέρος ἀσφαλές. — τὸ στρατόπεδον = ὁ στόλος.

Τῷ χρηστηρίῳ, κατὰ τὸν χρησμὸν ἐπρεπεῖν οἱ Ἀθην. νὰ μὴ ἀναμένωσι τοὺς Πέρσας ἐν Ἀθήναις, ἀλλὰ νὰ φύγωσιν ἐξ αὐτῶν πρότερον. — ὄφιν μέγαν, συνήθως ὁ ὄφις ἐκαλεῖτο ὄφιν οἰκουρὸς ἢ Ἐριχθόνιος. — ἐν τῷ ἱερῷ, δηλ. τῆς Πολιάδος Ἀθηναῶν ὁ ναὸς οὗτος τῆς Ἀθηναῶν ἦτο ὁ ἀρχαιότατος τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ τὰ θεμέλια τούτου ἀνεκαλύφθησαν εἰς τὸ Β. μέρος τῆς ἀκροπόλεως μεταξὺ τοῦ Παρθενῶνος καὶ τοῦ Ἐρεχθείου (βλ. σχεδγμ. ἀκροπόλεως ἐν πίν. IX). — ὡς ἐόντι, διὰ τούτου ὁ Ἡρόδ. ἐκφράζει τὴν ἀμφιβολίαν του περὶ τῆς ἀληθοῦς ὑπάρξεως τοῦ ὄφως. — τῆς θεοῦ, δηλ. τῆς Ἀθηναῶν, εἰς ἣν ἱερός ἦτο ὁ ὄφις. Τὴν

ἀναχώρησιν τῆς θεᾶς συνεπέρινον οἱ Ἄθ. ἐκ τῆς ἐξαφανίσεως τοῦ ὄφραως.

Κεφ. 42.

Οἱ ἀπ' Ἄρτ., βραχυλογία ἀντί: οἱ ἐν Ἀρτεμισίῳ (ὄντες) ἀπ' Ἀρτεμισίου.—ὁ λοιπός, συναπτέον τῷ ὁ τῶν Ἑλλ. ναυτικός στρατός.—πλεῦνες = ἀττ.;—ἢ ἐπ' Ἄρτ. ἐναυμάχεον = ἢ ὅσαι εἶχον ναυμαχίῃσι πλησίον τοῦ Ἄρτ.—πολίων = ἀττ. πόλεων.—ἐπὶ ἡν, δηλ. ταῖς ναυσί· ἐπειμί τινι = προῖσταμαί τινος.—ὠυτός=ὁ αὐτός.—οὐ γένεος τοῦ β. ἐών=ὁ ὁποῖος δὲν κατήγετο ἐκ βασιλικῆς οἰκογενείας.—πάρεξ=; (κεφ. 1).—πεντηκοντέρων=; (κεφ. 1).

Πυνθανόμενος, τοῦτο, δηλ. τοὺς ἀπ' Ἄρτ. κατασχεῖν τὰς νέας ἐς Σαλ.—ἢ ἐπ' Ἄρτ. ἐναυμάχεον, πόσαι ἦσαν αἱ ναυμαχίαι παρὰ τὸ Ἀρτεμισίον;—οὐ γένεος τοῦ β. ἐών, παρὰ τοῖς Λακεδ. συνήθως βασιλεῖς εἶχον τὴν ἡγεμονίαν τοῦ στρατοῦ.

Κεφ. 49.

Προτίθημι = προτείνω.—γνώμην ἀποφαίνομαι = ἐκφράζω τὴν γνώμην μου.—ὄκον... τῶν (= ἀττ. ὄν) κτλ. = ὄκον τοῦτων τῶν χωρέων (= ὄπου ἐκ τούτων...), ὧν αὐτοὶ ἐγκρατέες εἶσι.—ἐγκρατής=κύριος.—δοκέοι ἐπ. εἶναι κτλ. = νομίζει ὅτι εἶναι καταλληλότερον νὰ ναυμαχῶσιν.—ἀπειτο = ἀττ. ἀφείτο· πηκτ. ὑπερσυντλκ. τοῦ ἀφίημι.—πέρι, ἀναστροφῆ = περὶ δὲ τῶν λοιπέων, δηλ. χωρῶν.—προετίθεε, δηλ. γνώμην ἀποφαίνεσθαι· ὡς ὑποκμ. τοῦ προετίθεε εἶναι ὁ Εὐρυδιάδης.—συνεκρίπτω, τοῦτο κυρίως λέγεται περὶ τῶν ψήφων, αἵτινες ἐκρίπτουσιν ἐκ τῆς κάλπης, ἐν ἣ εἶναι συνηγμέναι· ἔπειτα μεταφορικῶς περὶ τῶν γνώμων· αἱ γνώμαι συνεξέπιπτον = αἱ γνώμαι ἦσαν σύμφωνοι.—πλώσαντας = ἀττ. πλεῦσαντας.—ἐπιλέγοντες, ἐνταῦθα ἀνέμενε τις μετὰ τὸ λεγόντων γενκ. ἀπόλυτον ἐπιλεγόντων· ἐτέθη ὁμοῦς ὀνομαστκ., διότι αἱ γνώμαι τῶν λ. αἱ πλ. συνεξέπιπτον = οἱ πλεῖστοι ἔγνωσαν.—ἐπιλέγω = λέγω προσέτι.—λόγος = αἰτία.—πολιορκήσονται, μέσος μέλλ. μετὰ παθηκ. σημασίας.—ἵνα, τοπικόν = ὄπου.—τιμωρή = βοήθεια.—πρὸς δὲ τῷ Ἰοθ., δηλ. ἐόντες· ἢ πρὸς=πλησίον.

—ἐς τοὺς ἐωυτῶν, βραχυλογία ἀντί: ἐς τὰς χώρας τῶν ἐωυτῶν.—ἐκφέρομαι (παθηκ., μετὰ μέσου μέλλ. ἐξοίσομαι)=ἐξέρχομαι, ἀποδιβάζομαι.

Κεφ. 50.

Ἐπιλέγομαι=σκέπτομαι, ἀναλογίζομαι.—τὸν βάρβαρον=; (κεφ. 40).—ὁ τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ = ὁ στρατός, ὅστις μετὰ τοῦ Ξέρξου διηυθύνθη.—ἐκλελοιπότην (μετχ. χρονκ.) ἐς Πελοπ., βραχυλογία ἀντί: ἐκλελοιπότην (τὴν πόλιν) καὶ πεφευγόντων ἐς Πελοπ.—τὴν Πλαταιέων, δηλ. πόλιν· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐμπρήσας.—ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐνταῦθα = ἐς τὴν Ἀττικὴν.—ἐκεῖνα=τὰ ἐκεῖ (δηλ. τὰ ἐν Ἀττικῇ).—Πλάταιαν, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου Πλαταιάς· οὕτω ἀπαντᾷ καὶ Θεσπια ἀντὶ τοῦ Θεσπιαί.—πυνθάνομαι τινος, ὅτι=πληροφοροῦμαι παρὰ τινος, ὅτι.—οὐκ ἐμῆδιζον, ὑποκμ.: οἱ Θεσπ. καὶ οἱ Πλατ.—ἀπὸ τῆς διαβ. τοῦ Ἑλλ.=ἀπὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν διέβησαν τὸν Ἑλλ.—ἐν τῷ = ἀττ. ἐν ᾧ (δηλ. μηνί) = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὁποῖου.—ἐν τρισὶ ἐτέροισι μηνσὶ = ἐντὸς τριῶν ἄλλων μηνῶν.—γίγνομαι ἐν = φθάνω εἰς.—ἄρχω τινί = εἶμαι ἄρχων τινός.

Αὐτῶν, δηλ. τῶν Θεσπιδέων.—οὐκ ἐμῆδιζον, οἱ Θεσπιεῖς καὶ οἱ Πλατ. εἶχον στείλει στρατὸν κατὰ τῶν Περσῶν (πρβλ. VII, κεφ. 202—VIII, κεφ. 1).—αὐτοῦ, δηλ. ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ.—Καλλ. ἄρχοντος Ἀθην., δηλ. τῷ 480 π. X.

Κεφ. 51.

Θύρα=σανίς.—ἀμύνομαι=ἀποκρούω.—ἅμα μὲν... πρὸς δὲ = ἀφ' ἑνὸς μὲν... πρὸς τούτοις δὲ.—ὑπὸ = ἕνεκα.—ἀσθένεια βίου=πενία.—οὐκ ἐκχωρήσαντες... δοκόντες, μετχ. αἰτλγκ.—ἐκχωρῶ=ἀπέρχομαι, ἀναχωρῶ.—αὐτοὶ=μόνοι.—τὸ μαντήιον, βραχυλογία ἀντί: τὸν νοῦν τοῦ μαντείου=τὴν σημασίαν τοῦ χρησμοῦ.—χρῶ (-άω)=χρησιμοδοτῶ.—τὸ ξύλινον τεῖχος κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ μαντήιον=ὅτι δηλ. κτλ.—εἶναι, ἐκ τοῦ δοκέντος.—κρησφύγετον = καταφύγιον.

Τὸ ἄστυ, τὴν πόλιν ἄνευ τῆς ἀκροπόλεως.—ἐν τῷ ἱερῷ, δηλ. τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς (πρβλ. κεφ. 41, ἐν σελ. 129).—ταμίας τοῦ ἱεροῦ, οἱ ταμίαι οὗτοι, δέκα τὸν ἀριθμὸν, ἐφύλαττον τὰ κειμήλια

καὶ τὰ χρήματα τῆς θεᾶς Ἀθηνᾶς, καὶ καθόλου φαίνεται ὅτι εἶχον τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐποπτείαν πάντων τῶν ἐν τῇ ἀκροπόλει. — **φραζάμενοι**, κατὰ τὴν ἀνοδὸν τὴν εἰς τὸ Δ. μέρος (πρβλ. κεφ. 53). Αἱ ἄλλαι πλευραὶ τῆς ἀκροπόλεως προεφυλάσσοντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων πελασγικῶν τειχῶν καὶ τῆς ἀποκρήμνου ἀνωφερείας (βλ. σχεδ. ἀκροπόλεως ἐν πίν. IX). — **αὐτοί**, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄλλους, οἵτινες ἐνόμισαν, ὅτι ὁ χρησμός, λέγων **ξύλινον τεῖχος**, ἐνόει τὰ πλοῖα. — **αὐτὸ δὴ τοῦτο**, δηλ. τὸ ὑπ' αὐτῶν ἀνεγερθὲν ξύλινον τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως.

Κεφ. 52.

Ἴξομαι = στρατοπεδεύω. — **ῥχθος** = λόφος. — **καταντίον** (= ἄττ. **ἐναντίον**) **τῆς ἀκροπόλιος** = ἀπέναντι τῆς ἀκρ. — **ὄκως... ἄψειαν** = ὁπότε... ἄψειαν = ὁσάκις ἦναπτον. — **διστός** = ἄττ. **οἰστός** = βέλος. — **ἐνθαῦτα**, χρονκ. — **τὸ ἔσχατον κακοῦ** = ἡ ἐσχάτη στενοχωρία. — **προδεδωκότος**, δηλ. αὐτούς. — **λόγοι** = προτάσεις. — **δμολογία** = συνθήκη. — **ἐνεδέκοντο** = ἄττ. **ἐνεδέχοντο**. — **καὶ δὴ καὶ** = καὶ μάλιστα. — **ὀλοίτροχος** = λίθος στρογγύλος. — **ἀπίεσαν** = ἄττ. **ἀφίεσαν**. **ἀφίημι** = κυλίω. — **ἀπορίησι ἐνέχομαι** = εὐρίσκομαι ἐν ἀμηχανίᾳ. — **συχνός** = πολὺς. — **οὐ δυνάμενον**, μετχ. αἰτλγκ.

Ὄκως στυππ. κτλ., ἡ ἔννοια: οἱ Πέρσαι ἐτύλισσον τὰ βέλη των διὰ στυππίου, ἦναπτον αὐτὸ καὶ εἶτα ἐτόξευον αὐτὸ εἰς τὸ φράγμα. — **τοῦ φρ. προδεδωκότος**, διότι τοῦτο — τὸ φράγμα — δὲν ἀντεῖχε πλέον. — **τῶν Πειοιστρατιδῶν**, δηλ. τοῦ Ἰππίου καὶ τῶν ὀπαδῶν του, οἵτινες εὐρίσκοντο ἐν τῇ στρατῷ τοῦ Ξέρξου.

Κεφ. 53.

Χρόνω = μετὰ πάροδον χρόνον, ἐπὶ τέλους. — **τὰ ἄπορα** = αἱ ἀμηχανίαι. αἱ δυσχέρειαι. — **δὴ τις**, τὸ δὴ ἐξαιρεῖ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀοριστίας τῆς ἀντωνυμίας = κάποια. — **ἔξοδος** = διέξοδος. — **ἔδρε** = ἦτο προωρισμένον. — **θεοπρόπιον** = χρησμός. — **γίγνομαι ὑπὸ τινι** = περιέρχομαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός. — **τῆ** = ἄττ.; (κεφ. 41). — **δὴ** = βεβαίως. — **ἂν ἤλπισε, μὴ** = ἡδύνατο νὰ φοβηθῇ μήπως... — **κατὰ ταῦτα** = εἰς τοῦτο τὸ μέρος, ἐνταῦθα. — **ταύτη** = διὰ τούτου τοῦ μέρους. — **κατὰ τὸ ἰρόν**, ἢ **κατὰ** = πλησίον. — **καίτοι περ**, τὸ

τοι ἐνισχύει τὴν ἐνδοτικὴν σημασίαν τοῦ **καίπερ** = ἂν καὶ βεβαίως. — **κατὰ τοῦ τείχ.** **κάτω**, πλεονασμός = ἀπὸ τοῦ τείχους κάτω. — **τὸ μέγαρον** = τὸ ἱερώτατον μέρος τοῦ ναοῦ, τὸ ἄδυτον. — **σφι** = ὑπ' αὐτῶν. — **κατέστρωοντο**, πθηκ. ὑπερσυντλκ. τοῦ **καταστρώννυμι** = φρονεύω.

Ἐμπροσθε πρὸ τῆς ἀκροπ., δηλ. εἰς τὸ Β. μέρος αὐτῆς. Ἡ δὲ ἀνοδος εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἦτο εἰς τὸ Δ. μέρος. — **Ἀγλαύρου**, τὸ ἱερόν τῆς Ἀγλαύρου, μιᾶς τῶν θυγατέρων τοῦ Κέκροπος, ἔκειτο εἰς τὸ Β. μέρος τῆς ἀκροπόλεως (βλ. σχεδ. ἀκροπ. ἐν πίν. IX). — **ἐς τὸ μέγαρον**, δηλ. τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς: ἐν αὐτῷ εὐρίσκετο τὸ ἐκ κορμεῦ ἐλαίας κατεσκευασμένον παλαιότατον ἄγαλμα τῆς θεᾶς. — **κατέφευγον**, ὡς ἰκέται. — **τὰς πύλας**, δηλ. τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς.

Κεφ. 54.

Σχῶν = καταλαβῶν, κυριεύσας. — **παντελέως** = καθ' ὅλοκληρίαν. — **ἄγγελον**, κτηρμ. τοῦ **ἰππέα**: ἐπεξηγεῖται ἀκριβέστερον διὰ τοῦ **Ἀρταβάνω ἀγγελέοντι** (= ἄττ. **ἀγγελοῦντα**). — **σφι**, δηλ. **τοῖς Πέρσαις**. — **εὐπρηξίη** = εὐτυχία. — **ἀπὸ δὲ τῆς πέμψις**, ἐκ τοῦ **δευτέρῃ ἡμέρῃ** — **τοῦ κήρυκος** = **τοῦ ἀγγέλου**. — **τρόπῳ τῷ σφετέρῳ** = κατὰ τὸν ἰδικόν των (δηλ. τῶν Ἀθην.) τρόπον. — **τὰ ἰρὰ** = τὰς συνήθεις θυσίας. — **εἴτε ἰδῶν... εἴτε ἐγένετο**, παρατηρητέον ὅτι ἐν τῇ β' μέρει τῶν διαζευγνομένων ἐτέθη ῥ. παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως ἀντὶ μετοχ. — **δὴ ὦν**, ἐξαιρεῖ τὸ α' μέρος τῶν διαζευγνομένων = βεβαίως. — **ὄψις ἐνυπνίου** = ὄραμα καθ' ὕπνον. — **ἰδῶν**, μετχ. αἰτλγκ. — **ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρησαντι**, κατ' ἔννοιαν = ἤσθάνετο βάρος εἰς τὴν ψυχὴν του (τὸν ἔτυπεν ἢ συνείδησίς του), διότι ἔκαυσε.

Παντελέως, δηλ. μετὰ τῆς ἀκροπόλεως. — **Ἀρταβάνω**, τοῦτον ὁ Ξέρξης εἶχε καταλίπει ἐν Σούσις ὡς διοικητὴν τοῦ κράτους του. — **τοὺς φυγάδας**, δηλ. τὸν Ἰππίαν καὶ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ, οὓς ἀνωτέρω ὠνόμασεν ὁ Ἡρόδοτος **Πειοιστρατιδᾶς** (κεφ. 52).

Κεφ. 55.

Τοῦ εἵνεκεν = ἐνεκα τίνος, διατί. — **ἐπιμιμνήσκομαι τινος** = μνημονεύω τι. — **ἔστι ἐν τῇ ἀκρ.** κτλ., ἡ σύνταξις: **ἔστι ἐν τῇ**

ἀκροπόλι ταύτη νηὸς Ἐρεχθ. τοῦ λεγομένου εἶναι γηγενέος.—**γηγενής** = ὁ ἐκ τῆς γῆς γεννηθείς.—**ἐν τῷ** = ἄττ. ἐν **ῶ**.—**θάλασσα** = πηγὴ ἄλμυροῦ ὕδατος.—**ἐνι** = ἐνεσι.—**τὰ** (= ἄττ. **ἄ**), ἀναφέρεται εἰς τὸ **ἐλαίη** καὶ **θάλασσα** ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ γένος τοῦ κατγρμ. **μαρτύρια**.—**λόγος παρ' Ἀθηναίους**, δηλ. **ἐστίν** = λέγεται παρ' Ἀθηναίων.—**ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρας** = κατὰ τὴν φιλονικίαν περὶ τῆς ἐπὶ τῆς χώρας κυριαρχίας.—**μαρτύρια θέσθαι** = ὅτι ἔθεσαν, παρήγαγον ὡς ἀποδείξεις (δηλ. τῆς προτέρας ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς κυριαρχίας των).—**κατέλαβε** = συνέβη.—**Ἀθηναίων**, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **οἱ κελενόμενοι**.—**ᾧρων** = ἄττ. **ἑώρων**.—**τὸ στέλεχος** = ὁ κορμός.—**ᾄσον τε** = περιπού.—**ἀναδεδραμηκότα** = ὅτι εἶχεν ἀναδλαστήσει.

Νηὸς Ἐρεχθέος, ὁ ναὸς τοῦ Ἐρεχθέως ἔκειτο πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Πολιάδος Ἀθηνᾶς εἰς τὴν θέσιν, ὅπου κατόπιν ἐκτίσθη τὸ σήμερον σωζόμενον Ἐρέχθειον (ιδ. σχεδ. ἀκροπ. ἐν πίν. IX καὶ εἰκ. ἐν πίν. XI).—**ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρας**, κατὰ τὸν μῦθον ἐν τῇ ἔριδι ταύτῃ ὁ Ποσειδῶν πλήξας διὰ τῆς τριαίνης του τὸν βράχον παρήγαγε πηγὴν ἄλμυροῦ ὕδατος, ἢ δ' Ἀθηνᾶ πλήξασα τὸ ἔδαφος διὰ τοῦ δόρατος παρήγαγεν ἐλαίαν. Ἡ ἔρις αὕτη τοῦ Ποσειδῶνος πρὸς τὴν Ἀθηνᾶν περὶ τῆς Ἀττικῆς γῆς καὶ μάλιστα ἡ στιγμή τῆς νίκης τῆς θεᾶς παρίσταται ἐν τῷ Δ. ἀετώματι τοῦ Παρθενῶνος (βλ. εἰκ. ἐν πίν. X).

Γ' Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων.

(Κεφ. 56 - 64)

Κεφ. 56.

Ὡς ἔσχε τὰ περὶ τὴν ... = πῶς συνέβησαν τὰ ἀφορῶντα τὴν ...—**θόρυβος** = ταραχή.—**ἔμενον**, μετ' αἰτιατικ. καὶ ἀπαρμφ. «**τὸ προκ. πρ. κυρωθῆναι**» **μένω** = περιμένω.—**κυρῶ (-ῶ)** = ἀποφασίζω.—**τὸ προκειμένον πρῆγμα** = τὸ πρᾶγμα, τὸ ὅποτον εἶχε προταθῆ (ὑπὸ τοῦ Εὐρυβιάδου), δηλ. ἡ ἐκλογὴ τοῦ μέρους

πρὸς ναυμαχίαν.—**ἐσπίπτω** = πίπτω ἐντὸς με ὀρμὴν (με βίαν), εἰσορμῶ.—**ἀείρω** = ἄττ. **αἶρω**.—**ἀποθουσόμενοι**, τοῦ **ῥ. ἀποθέω** = ταχέως ἀπέρχομαι.—**τοῖσί τε ὑπολ.** = καὶ ὑπὸ τῶν ὑπολειπομένων.—**αὐτῶν** (δηλ. τῶν στρατηγῶν), γενκ. διαιρητκ.—**καὶ οἱ** = καὶ οὗτοι.

Ὡς ἀποθουσόμενοι, δηλ. εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας.—**πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμ.**, κατὰ τὴν ἐν τῷ συνεδρίῳ ἐκφρασθεῖσαν γνώμην τῶν πολλῶν (πρβλ. κεφ. 49).

Κεφ. 57.

Ἐνθαῦτα, χρονκ.—**ἐπὶ τὴν νέα** = ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ νέα.—**εἶρετο** = ἄττ. **ἤρετο**.—**ὅτι σοι εἶη βεβουλευμένον** = τί ὑπ' αὐτῶν εἶχεν ἀποφασισθῆ.—**πρὸς αὐτοῦ** = παρ' αὐτοῦ.—**ὡς εἶη δεδομένον** = ὡς εἶη βεβουλευμένον.—**ἄρα** = λοιπὸν (κατὰ τὸν λόγον σου).—**οὔτοι** ... **ἔτι ναυμαχῆσεις** = βεβαίως δὲν θὰ ναυμαχῆσης πλέον.—**ἀπαείρωσι** = ἄττ. **ἀπάρωσι**.—**ἀπαίρω τὰς ναῦς** = ἀποπλέω.—**μὴ οὐ**, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ **μὴ**.—**ἡ στρατιά** = ὁ στόλος.—**ἀπολέσται τε, ὁ τε** μετὰ τὸ **οὔτε** ... **οὔτε** = ἀλλά.—**ἀβουλίησι** = ἄττ. **ἀβουλίαις**. ὁ πληθ. ἀντὶ τοῦ ἐνικοῦ **ἀβουλία** = ἀπερισκεψία.—**μηχανή** = τρόπος.—**διαχείαι**, ἀπρμφ. ἀορ. τοῦ **ῥ. διαχέω** = διαλύω, ματαιώνω.—**ἦν κως** = ἂν δηλ. κἄπως.—**ἀναγνώσαι**, ἀορ. α' παρ' Ἡροδ. ἀπαντῶν τοῦ **ῥ. ἀναγινώσκω**.—**ἀνέγνωσα** = ἔπεισα.—**μεταβουλεύομαι** = μεταβάλλω γνώμην.

Κεφ. 58.

Κάρτα = ἄττ. ;—**ὑποθήκη** = συμβουλή.—**ἀμείβομαι** = ἀποκρίνομαι.—**ἦις** = ἄττ. **ἦει**.—**οἱ** (= αὐτῶ), συναπτέον τῷ **συμμίξαι**.—**συμμίγνυμι τινι** = ἀνακοινῶ εἰς τινά.—**παρίζομαι τινι** = κάθημαι πλησίον τινός.—**καταλέγω** = διηγούμαι, ἐκθέτω.—**ἑαυτοῦ ποιούμενος** (δηλ. τὰ ὑπὸ Μνησιφίλου ῥηθέντα) = οἰκειοποιούμενος.—**ἄλλα πολλά**, ἀντικμ. τοῦ **καταλέγει** καὶ **προστιθεῖς**.—**ἐς δ** = ἄττ. **ἕως**.—**χρηρίζων** = **δεόμενος** (δηλ. Εὐρυβιάδου).—**ἐκβῆναι συλλέξαι τε**, ὑποκμ. αὐτὸν (δηλ. τὸν Εὐρυβ.) ἀμφοτέρα τὰ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ **ἀνέγνωσε**.

Κεφ. 59.

Πρὶν ἢ=ἀπ. πρὶν. — προτίθημι τὸν λόγον=προτείνω τὴν συζήτησιν. — τῶν εἵνεκεν=περὶ τούτων, ὧν ἔνεκα. — πολλὸς ἦν ἐν τοῖσι λόγοισι, κατ' ἔννοιαν=πολλοὺς λόγους ἐποιεῖτο. — οἷα κάρτα δεόμενος=ἐπειδὴ εἶχε μεγάλην ἀνάγκην. — προεξανίσταμαι=ἐξέρχομαι ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν συναγωνιστῶν πρὶν ἢ δοθῇ τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος· ἐπομένως=προτρέχω, προορμῶ. — ῥαπίζω=μαστιγῶ. — ἀπολύομαι=ἀπολογοῦμαι. — ἐγκαταλείπομαι=μένω ὀπίσω ἐν ἀγῶνι δρόμου.

Ῥαπίζονται, δηλ. ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων, ἀρχόντων, εἰς οὓς ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ τήρησις τῆς τάξεως τοῦ ἀγῶνος. — ἐγκαταλείπομενοι εἶναι ἐκείνοι, οἵτινες δὲν εἰσέρχονται εἰς τὸν ἀγῶνα εὐθὺς ὡς δοθῇ τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τούτου.

Κεφ. 60.

Ἐλεγε ἐκείνων κτλ., ἡ σύνταξις: ἔλεγε οὐδὲν ἔτι ἐκείνων τῶν πρ. λεχθέντων· τοῦτο ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ὡς, ἐπεὰν ἀπαίρωσι κτλ. — διαδιδράσκω=ἀποδιδράσκω. — οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα=δὲν ἦτο εἰς αὐτὸν κόσμιον. — κατηγορέειν, δηλ. αὐτῶν (τῶν συμμάχων). — ὁ δέ, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ δέ (πρβλ. κεφ. 40 «οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο»). — ἄλλου λόγου ἔχομαι=κάμνω χρῆσιν ἄλλου λόγου, ἀναφέρω ἄλλον λόγον.

α) ἐν σοί . . . ἐστὶ=; (VI, κεφ. 109). — ἐμοὶ=ὑπ' ἐμοῦ· διότι τὸ πείθη ἐνταῦθα παθητ. — μηδὲ=καὶ μὴ. — τούτων τοῖσι λόγοισι=τοῖς τούτων λόγοις. — ἀναξεύγνυμι τὰς ναῦς=ἀποπλέω. — ἀντιτίθημι=συγκρίνω. — ἐκάτερον, δηλ. τὰ ὑπὸ τούτων καὶ τὰ ὑπ' ἐμοῦ λεγόμενα. — συμβάλλων, δηλ. τοῖς Πέρσαις· συμβάλλω=συγκρούομαι. — ἀναπεπταμένος=ἀνοικτός. — τὸ = ἀπ. δ. — ἔχουσι, μετχ. αἰτλγκ. — ἀριθμὸν=ἀπ. τὸν ἀριθμὸν· αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι. — τοῦτο δέ=ἀφ' ἑτέρου δέ. — τὰ ἄλλα, αἰτιατκ. τοῦ κατὰ τι εἰς τὸ εὐτυχήσωμεν. — ἅμα γὰρ τῷ κτλ., αἰτιολογεῖ τὸ ἀπολέεις Μέγαρα. Ὁ μὲν πεζὸς στρατὸς θὰ καταλάβῃ τὰ Μέγαρα, ὁ δὲ στόλος τὴν Σαλαμίνα καὶ Αἴγινα. — κινδυνεύω ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι = κινδυνεύω μὲ ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἐκθέτω ὅλην τὴν Ἑλλάδα εἰς κίνδυνον.

β) ἐν αὐτοῖσι, δηλ. ἐν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ λεγομένοις· τὴν αὐτὴν

σημασίαν ἔχει καὶ κατωτέρω «ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι». — χρηστὰ = ὠφέλεια. — τὰ οἰκότα (= ἀπ. εἰκότα) ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνει=ὁ πόλεμος λαμβάνει φυσικὴν ἐκβασιν. — πολλὸν=ἀπ. πολὺ (ἐπιρρ). — πρὸς τινος=πρὸς τὸ συμφέρον τινός. — αὐτὶς δὲ = πρὸς τούτοις δέ. — περιγίνομαι=σώζομαι. — ἐς τὴν ἡμῖν ὑπέκκεται τέκνα=εἰς τὴν ὁποίαν ἔχουσι μετενεχθῆ χάριν ἀσφαλείας ὑφ' ἡμῶν τὰ τέκνα. — μὲν = ἀπ. μὴν = βεβαίως. — περιέχομαι τινος = ἐπιδιώκω τι. — ὁμοίως αὐτοῦ τε κτλ., ἐπεξηγήσεως τοῦ τόδε. — αὐτοῦ, ἐν Σαλαμίनि. — προναυμαχῶ τινος=ναυμαχῶ ὑπὲρ τινος. — καί, μετὰ τὸ ὁμοίως=καθὼς καί. — πρὸς τῷ . . . = πλησίον τοῦ . . . — οὐδὲ=καὶ οὐ. — σφεας, δηλ. τοὺς Πέρσας. — εὖ φρονῶ=καλῶς σκέπτομαι.

γ) ἐς τὸν Ἴσθμὸν παρέσονται, βραχυλογικῶς = ἤξουσιν ἐς τὸν Ἴσθμὸν καὶ παρέσονται ἐν αὐτῷ. — ἐκαστέρω=ἀπ. πορρωτέρω. — τε, μετὰ τὸ οὔτε . . . οὔτε = ; (κεφ. 57). — κόσμος=τάξις. — Μεγάροισι κερδανέομεν περιεοῦσι = ἀπὸ τῶν Μεγάρων, ἂν σώζονται, θὰ ἔχωμεν κέρδος. — ἐν τῇ = ἀπ. ἐν ἡ. — λόγιον = χρησιμὸς. — καθύπερθε γίγνομαι τινος = κρείσσω γίγνομαι τινος=νικῶ τινα. — βουλευομένοισι, μετχ. ὑπθηκ. — εἰκότα βουλεύομαι = σκέπτομαι σωφρόνως. — ὡς τὸ ἐπίπαν = ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. — ἐθέλει, ὡς ὑποκμ. τὰ βουλευόμενα· ἐθέλω = συνηθίζω. — προσχωρῶ πρὸς τι = συμφωνῶ πρὸς τι, παραδέχομαι τι.

Κεφ. 61.

Ἐπεφέρετο, δηλ. αὐτῷ (τῷ Θεμ.)· ἐπιφέρομαι τινι=λοιδορῶ, ὑβρίζω τινά. — σιγᾶν, ὡς ὑποκμ. χρησιμεύει ἡ ἐπομένη πρότασις «τῷ μὴ κτλ.» = τοῦτον, ᾧ μὴ κτλ. — οὐκ ἐὼν = κωλύων. — ἐπιψηφίζω τινί=δίδωμ δικαίωμα ψήφου εἰς τινα. — ἀπόλι=ἀπ. ἀπόλιδι· ἀπολις = ὁ μὴ ἔχων πατρίδα. — παρέχομαι πόλιν=ἀντιπροσωπεύω πόλιν. — οὕτω, ἐπαναλαμβάνει μετ' ἐμφάσεως τὴν μετχ. παρεχόμενον — γνώμας συμβάλλομαι = ἐκφράζω τὴν γνώμην μου. — ταῦτα, δηλ. ὅτι Θεμιστοκλῆς ἀπολις ἀνὴρ εἶη. — προφέρω τί τινι = ἐπιρρίπτω τι (ᾄειδος) κατὰ τινος. — ὅτι, αἰτλγκ. — κείνον . . . πολλὰ ἔλεγε, παρατηρητέα ἢ μετὰ διπλῆς αἰτιατκ. σύνταξις τοῦ ἔλεγε. — ἐωυτοῖσι, δηλ. ἑαυτῷ καὶ

τοῖς ἄλλοις Ἄθ.: ἀνήκει εἰς τὸ ὡς εἶη κτλ.—*ἤπερ*—ἄττ. *ἤ*.—*ἔστε*—ἐφ' ὅσον, ἐν ὅσῳ.—*οὐδαμῶς* (= ἄττ. *οὐδένας*), ὑποκμ. τοῦ ἀποκρούεσθαι, τὸ δὲ αὐτοῦς (τοὺς Ἄθ.) εἶναι ἀντικμ. τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ ἐδήλου.

Κεφ. 62.

Σημαίνω = ἐκθέτω, δηλῶ. — *διαβαίνω τῷ λόγῳ ἕς τινα* = στρέφομαι διὰ τοῦ λόγου πρὸς τινα.—*λέγω ἐπεστραμμένα*—λέγω ἔντονα λόγια.—*εἰ μενέεις... καὶ... ἔσσαι*, ὡς ἀπόδοσις νοητέα τὸ «καλῶς ἔχει». — *ἀνατρέπω* = καταστρέφω. — *τὸ πᾶν τοῦ πολέμου φέρουσι ἡμῖν αἱ νέες*—τὰ πλοῖα παρέχουσιν ἡμῖν τὴν κυριωτέραν δύναμιν ἡμῶν ἐν τῷ πολέμῳ. — *ὡς ἔχομεν* = ὅπως εὐρισκόμεθα: ἐπομένως—*αὐτίκα, εὐθύς*.—*ἀναλαμβάνω τινὰ* = παραλαμβάνω τινὰ μαζί μου.—*οἰκείται*; (κεφ. 4).—*κομιεύμεθα* = ἄττ. *κομιούμεθα* *κομίζομαι*—πλέω.—*ἐκ παλαιοῦ ἔτι*—ἤδη ἐκ παλαιοῦ χρόνου. — *μονοῦμαι (-όμοι) τινος* = ἐγκαταλείπομαι ὑπὸ τινος.

Τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἀναγκαῖος ὁ προσδιορισμὸς πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἐν Μακεδονίᾳ ὁμώνυμου πόλεως.

Κεφ. 63-64.

Ἀναδιδάσκομαι = μεταβάλλω γνώμην. — *δοκέειν δέ μοι*, τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως = μοι φαίνεται δέ.—*ἄρρωδήσας τοὺς Ἄθ...* *μῆ*, πρόληψις: *ἄρρωδήσας μὴ οἱ Ἀθηναῖοι* κτλ.—*ἄρρωδήσας* = ἄττ. *ὄρρωδήσας*: *ὄρρωδῶ*—φοβοῦμαι.—*ἀπολιπόντων*, δηλ. *αὐτοῦς*: ἢ μετχ. ὑποθκ.—*ταύτην... τὴν γνώμην*, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ *αὐτοῦ μ. διαναυμαχέειν*. — *αἰροῦμαι τὴν γνώμην* = ἀποδέχομαι τὴν γνώμην.—*μένοντας*, δηλ. τοὺς Ἑλλ.—*διαναυμαχῶ* = συγκροτῶ ναυμαχίαν. — *ἀκροβολίζομαι ἔπεσι* = φιλονηκῶ διὰ λόγων. — *ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι* = συγχρόνως μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. — *συμμάχους*, κτγρμ.—*αὐτόθεν*, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ *ἐκ Σαλαμίνας*. — *ἐπεκαλέοντο*, δηλ. *συμμάχους* (κτγρμ.). — *ἐπὶ δὲ Αἰακὸν* κτλ. = διὰ τὸν Αἰακὸν δὲ καί... = διὰ τὴν ἐπικαλεσθῶσι δὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Αἰακοῦ καὶ τῶν ἄλλων Αἰακ.

Καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακ., δηλ. τὸν Πηλέα, Φῶκον καὶ τοὺς ἀπογόνους τούτων (Ἀχιλλέα, Τεῦκρον).

Δ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Περσῶν.

(Κεφ. 66 - 67, 70)

Κεφ. 66-67.

Ἐπειδὴ, χρονκ.—*ἐκ Τρηχίνος*, συναπτόεν τῷ *διέδθησαν*.—*τρῶμα*—ἄττ. *τραῦμα*—ἦττα, ἀπώλεια.—*ἐπέχω* = ἀναμένω.—*γίγνομαι ἐν*; (κεφ. 50).—*ἐνθαῦτα*—τότε.—*συμμίγνυμι τινι*—ὀμιλῶ μετὰ τινος.—*προΐζομαι*—καθέζομαι ἐπὶ τῆς πρώτης ἔδρας, λαμβάνω τὴν πρωτοκαθεδρίαν, προεδρεύω.—*μετάπεμπτος*—προσκληθεὶς (δι' ἀπεσταλμένου).—*ταξίαρχος* = διοικητὴς (πλοίου).—*σφι... ἐκάστω*—*ἐκάστω αὐτῶν*.—*τιμῆ*—τιμητικὴ θέσις, σειρά.—*ὁ Σιδώνιος βασιλεὺς*—ὁ βασιλεὺς τῶν Σιδωνίων.—*μετὰ δὲ*—ἄττ. *μετὰ δὲ τοῦτον*.—*ἐπὶ δὲ*—ἄττ. *ἐπὶ δὲ τούτοις*—μετὰ τούτους δέ.—*ἄλλοι—οἱ ἄλλοι*.—*κόσμῳ*—ἐν τάξει.—*ἐπεξῆς*—ἄττ. *ἐφεξῆς*—κατὰ σειρὰν.—*εἰρώτα*—διέταττε νὰ ἐρωτᾷ.—*ἀποπειρῶμαι τινος*—προσπαθῶ νὰ μάθω παρά τινος.—*εἰ ναυμαχίην ποιέοιτο*, πλαγία ἐρωτητκ. πρότασις προερχομένη ἐκ τῆς ἀπορηματικῆς ὑποτακτ. τοῦ εὐθέως λόγου—ἐὰν πρέπει νὰ κάμῃ ναυμαχίαν.

Θεησάμενοι τὸ τρῶμα τὸ Δ., μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ὁ Ξέρξης διὰ κήρυκος εἶχε δώσει τὴν ἄδειαν εἰς τὸν ἐν Ἰστιάᾳ εὐρισκόμενον ναυτικὸν στρατὸν τοῦ νὰ καταλίπῃ τὴν τάξιν τοῦ καὶ νὰ μεταβῇ πρὸς θεᾶν τῶν ἐν Θερμοπύλαις νεκρῶν.—*ἐν Φαλήρῳ*, ἐπινείφ τότε τῶν Ἀθηναίων. Βραδύτερον ὁ Θεμιστοκλῆς κατέστησε τὸν Πειραιᾶ κύριον λιμένα τῶν Ἀθηναίων.—(ἐθέλων) *σφι*, δηλ. *τοῖς ἐπιπλεύουσι*.—*πρῶτος ὁ Σιδώνιος*, διότι τὰ πλοῖα τῶν Σιδωνίων ἦσαν τὰ ἄριστα.

Κεφ. 70.

Οἱ πλεῦνες—ἄττ.;—*κατὰ τὸ αὐτὸ γνώμην ἐκφέρονται* = ἐκφράζουσι τὴν αὐτὴν γνώμην εἶναι τῆς αὐτῆς γνώμης.—*τοιγαρῶν*—ἄττ. *τοιγαροῦν* = διὰ τοῦτο λοιπόν.—*ἐκέλευε*, τοὺς περὶ αὐτόν.—*παρήγγελλον*, ὑποκμ.: *οἱ ταξίαρχοι*.—*ἀναπλέειν*

= *ἀνάγεσθαι*. — *παρεκρίθησαν* = παρετάχθησαν (πρὸς ναυμαχίαν).
 τούτου ἀκριβεστέρα διασάφησις τὸ *διαταχθέντες* = κατὰ σειρὰν
 καὶ τάξιν. — *κατ' ἡσυχίην* = ἡσυχῶς. — *ἐξέχρησε*, τοῦ ῥ. *ἐκχρῶ*
 (-άω) = ἐξαρκῶ. — *οἱ δὲ παρεσκ.* = *παρεσκευάζοντο δὲ* (πρβλ.
 κεφ. 40 «οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο»). — *ἄρρωδιη* = ἄττ. *ὄρρωδία* = φό-
 βος, τρόμος. — *ἄρρωδεον* = ἄττ. *ὠρρωδουν* ὄρρωδῶ =; — *ὅτι . .*
μέλλοιεν . . . πολιορκήσονται (= *πολιορκηθήσονται*), παρατηρητέα ἢ ἀλλαγὴ τῶν ἐγκλίσεων. — *κατήμενοι* = ἄττ.
καθήμενοι. — *ἀπολαμφθέντες* = ἄττ. *ἀποληφθέντες* ἀπολαμ-
βάνω =; (κεφ. 11). — *ἀπέντες* = ἄττ. *ἀφέντες*.

Ε'. Προσπάθειαι τοῦ Θεμιστοκλέους

ὅπως οἱ Ἕλληνες ναυμαχήσωσιν ἐν Σαλαμῖνι.

(Κεφ. 71-72, 74-76, 78-82)

Κεφ. 71-72.

Ἐπὶ *νύκτα* = διαρκούσης τῆς νυκτός. — *καίτοι* = καὶ ὅμως. —
ἔμεμηχάνητο, ὑπερσυντλ. ἐν παθτικ. σημασίᾳ τοῦ ῥ. *μηχανῶμαι*
 = ἐπινοῶ. — *ὅπως μὴ ἐσβάλοιεν* = πῶς νὰ μὴ εισβάλωσιν. — *κατ'*
ἡπειρον = διὰ ξηρᾶς. — *ὡς τάχιστα* = εὐθύς ὡς. — *οἱ ἀμφὶ Λεω-*
νίδην = ὁ Λεωνίδας καὶ οἱ περὶ αὐτόν. — *πολλῶν* = ἄττ. *πόλεων*.
 — *ἐς τὸν Ἰ. ἴζοντο*, βραχυλογία = *ἐλθόντες ἐς τὸν Ἰ. ἴζοντο ἐν*
αὐτῷ ἴζομαι, ἐπὶ στρατοῦ =; (κεφ. 52). — *ἔπειμί τινι* =; (κεφ.
 42). — *συγχῶ* (-όω) = καλύπτω διὰ χωμάτων, καταστρέφω. — *ἄνω*
 = ἀνώω = περατῶ. — *φορμὸς* (ἐκ τοῦ ῥ. *φέρω*) = κοφίνι. — *ψάμ-*
μος = ἄμμος. — *εἰσφορῶ* = *εἰσφέρω* = εἰσκομίζω. — *ἐλινύω* (μετὰ
 μετχ.) = παύω νὰ . . . — *οἱ βωθήσαντες* = οἱ ἐλθόντες εἰς βοήθειαν.
 — *Ἑλλήνων*, ἐκ τοῦ *οἱ βωθήσαντες*. — *ὑπεραρρωδῶ* (= ἄττ.
ὑπερρρωδῶ) *τινι* = μέγਾਲως φοβοῦμαι διὰ τινος. — *οὐδὲν μέλει*
τινι = οὐδὲν φροντίζει τις. — *παροιχώκεε*, ὑπερσυντλ. τοῦ *πα-*
ροίχομαι = ἔχω παρέλθει.

Παροιχώκεε, ἐπειδὴ ἡ ἑορτὴ τῶν Ὀλυμπίων καὶ Καρνείων

εἶχε παρέλθει, οὐδένα σπουδαῖον λόγον ἠδύνατο νὰ προβάλωσιν οἱ
 λοιποὶ Πελοπονν. διὰ τὴν καθυστέρησίν των ταύτην.

Κεφ. 74.

Τοιοῦτω πόνῳ συνέστασαν = εἰργάζοντο ἀπὸ κοινοῦ εἰς
 τοιοῦτον ἐπίπονον ἔργον (δηλ. εἰς τὴν ὀχύρωσιν τοῦ Ἴσθμου). —
περὶ τοῦ παντὸς δρόμον θέω = διαγωνίζομαι (διακινδυνεύω) περὶ
 τῶν ὄλων. — *ἐκλάμπομαι τινι* = διακρίνομαι εἰς τι. — *ὅμως*, συνα-
 πτέον τῷ *ἄρρωδεον*, ὅπερ =; (κεφ. 70). — *πυνθανόμενοι*, μετχ.
 ἐνδοτκ. — *οὐκ οὕτω . . . ὡς ὄχι τόσον . . . ὅσον*. — *δειμαίνω περὶ*
τινι = φοβοῦμαι περὶ τινος. — *τέως* = ἐπὶ τινος χρόνον. — *σιγῇ* = μὲ
 χαμηλὴν φωνήν, κρυφίως. — *θαῦμα ποιεῦμενοι*, ἐτέθη ὁ πληθ.,
 διότι ἐν τῷ *ἀνὴρ ἀνδρὶ* ἐνυπάρχει ἡ ἔννοια τῆς πλειονότητος. —
θαῦμα ποιοῦμαι = *θαυμάζω*. — *ἐξεργάγη*, ἀπροσώπως = ἐγένε-
 νετο ἔκρηξις (τῆς ἀγανακτήσεως τῶν στρατηγῶν καὶ στρατιω-
 τῶν). — *ἐς τὸ μέσον* = ἐν τῷ φανερωῦ. — *οἱ μὲν*, ἐτέθη ὡς εἰ
 προηγεῖτο *πολλὰ ἔλεγον* ἀντὶ τοῦ *ἐλέγετο*. — *χρεὸν* (= ἄττ.
χρεῶν) *εἶη* = *χρεῖη* τοῦ ἀπροσ. *χρή*. — *μηδὲ* = *καὶ μὴ*. —
δοριάλωτος = κυριευθεὶς διὰ πολέμου. — Ἄθ. δὲ κτλ., βραχυ-
 λογία ἀντί: *Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγ. καὶ Μεγ.*, ὡς *χρεὸν εἶη*
αὐτοῦ μένοντις ἀμύνεσθαι.

Ταῦτα πυνθανόμενοι, διὰ τοῦ *ταῦτα* ἐννοεῖται ἡ ὀχύρωσις
 τοῦ Ἴσθμου. — *περὶ τῶν αὐτῶν*, περὶ ὧν καὶ εἰς τὰ προηγούμενα
 συνέδρια, δηλ. ἂν πρέπει νὰ φύγωσιν ἢ νὰ μείνωσιν. — *αὐτοῦ*,
 δηλ. ἐν Σαλαμῖνι.

Κεφ. 75.

Ἐνθαῦτα, χρονκ. — *ὡς*, αἰτλγκ. — *ἐσσοῦτο* = ἄττ. *ἡττάτο*. —
πλοῖφ = διὰ πλοίου συναπτέον τῷ *πέμπει*. — *χρεὸν*, δηλ. *ἔστι* =
χρή. — *τὸν δὴ* κτλ. = ἀκριβῶς τοῦτον, τὸν ὅποιον ὁ Θεμιστ. κτλ. —
ὑστερον τούτων τῶν πρηγμάτων = μετὰ ταῦτα τὰ συμβάντα·
 ἐπεξηγεῖται σαφέστερον διὰ του: *ὡς ἐπεδέκοντο* κτλ. — *ἐπιδέ-*
χομαι = *δέχομαι*. — *πολιήτας* = ἄττ. *πολίτας*. — *χρημάσι ὄλβιον*,
 δηλ. *ἐποίησε ὄλβιος* = εὐτυχής, εὐδαίμων. — *τὰ ὑμέτερα* (δηλ.
πρηγήματα), περίφρασις ἀντί: *ὑμᾶς ὡς καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων*
πρηγήματα = τοὺς Ἕλληνας. — *καθύπερθε γίγνομαι* =; (κεφ. 60).

— **δρασμὸς** = ἄττ. **δρασμὸς** = ; (κεφ. 4). — **παρέχει** (ἄπροσ.) = ἐπιτρέπεται, εἶναι εὐκολόν. — **ἐξεργάζομαι τι** = κατορθώνω, ἐκτελῶ τι. — **περιορῶ** (μετὰ μετχ.) = ἐπιτρέπω, ἀφίνω νά... — **διαδιδράσκω** = ; (κεφ. 60). — **τε, μετὰ τὸ οὔτε . . . οὔτε** = ; (κεφ. 57). — **πρὸς ἑαυτούς** = πρὸς ἀλλήλους. — **τούς τὰ ὑμέτερα** κ. λ., ἐπεξήγησις τοῦ **σφέας**. — **τούς μῆ, δηλ. τὰ ὑμέτερα φρονέονιας**.

“**Υστερον τούτων τῶν πρ.**, δηλ. μετὰ τὸ τέλος τῶν Περσικῶν πολέμων. — **ὡς ἐπεδέκοντο** κτλ., ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτῶν Θεσπιέων κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους ἡλαττώθη (πρβλ. βιβλ. VII, κεφ. 222 καὶ βιβλ. IX, κεφ. 30), οἱ Θεσπιεῖς πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ κενοῦ ἐδέχοντο ξένους ὡς πολίτας· μεταξύ δὲ τούτων ἦτο καὶ ὁ θερμῶς συσταθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλ. Σίκιννος.

Κεφ. 76.

Ἐκποδῶν ἀπαλλάσσομαι = ἀπέρχομαι. — **ὡς** = ἐπειδὴ. — **πιστὸς** = πιστευτός, ἀξιόπιστος. — **τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δέ** = ; (VI, κεφ. 44). — **ἐπειδὴ, χρονκ.** — **ἀνήγον, ἀπολύτως** ἄνευ τοῦ **τὰς ναῦς**· ὅθεν = **ἀνήγοντο**. — **τὸ ἀπ' ἐσπέρης κέρας** = τὸ δυτικὸν κέρας· προσδιορίζει ἀκριβέστερον τὸ ὑποκμ. τοῦ **ἀνήγον**. — **κυκλούμενοι, δηλ. τοὺς Ἑλλ.** — **ἵνα δὴ** = ἵνα φυσικῶς. — **ἀπολαμφθέντες** = ; (κεφ. 70). — **δοῖεν, μετὰ τὸ ἐξῆ παρατηρητέα ἢ μεταβολὴ τῶν ἐγκλίσεων.** — **τίσις** = τιμωρία, ἐκδίκησις· **τίσιν δίδωμι τινος** = τιμωροῦμαι διὰ τι. — **ἀγώνισμα** = τὸ ἐν ἀγῶνι γεγενημένον ἔργον, πολεμικὸν κατόρθωμα. — **τῶν Περσέων = πολλοὺς τῶν Περσέων.** — **ὡς, τελικὸς σύνδεσμος**· ἐπικυρωθῆναι κατωτέρω διὰ τοῦ **ἵνα** — **ἐξοισομένων** (μέλλ. μετὰ παθητ. σημασίας τοῦ β. **ἐκφέρομαι**) **τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων** = ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄνδρες καὶ τὰ ναυάγια θὰ φέρωνται ἔξω (ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ἐγῆραν). — **πόρος** = πέραμα· **ἐν πόρῳ τῆς ναυμαχίης τῆς μελλ.** ἔσ. = ἐν τόπῳ, ἐνθα ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡ ναυμαχία. — **τούς μὲν, δηλ. τοὺς Πέρσας· τούς δέ, δηλ. τοὺς Ἑλλ.** — **περιποιῶ** = διασώζω. — **οιγῆ** = ἡσύχως, ἄνευ θορύβου. — **πυρθάνοιαιτο** = ἄττ. — **πυρθάνοιντο.** — **παραιτέομαι τι** = παρασκευάζω τι.

Κεφ. 78-79.

Ἔθισμός λόγων = λογομαχία. — **τῆς ἡμέρης, γενκ. χρονκ.** — **ῶρων** = ἄττ. **ἑώρων** = ἐωράνεσαν. — **ἑδόκεον** = ᾤοντο. — **εἶναι, ὑποκμ. αὐτούς.** — **κατὰ χώραν εἰμι** = εἶμαι εἰς τὴν θέσιν μου. — **συνεστηκότων τῶν στρατηγῶν** = ὅτε διεφώνουν οἱ στρατηγοί. — **νερόμικα** = εἶμαι πεπεισμένος. — **πυρθανόμενος, μετχ. αἰτλγκ.** — **τρόπος** = χαρακτήρ. — **ῶνήρ, κράσις, ἐκ τοῦ ὁ ἀνήρ.** — **συνέδριον** = τόπος τοῦ συνεδρίου· **ἐπὶ τὸ συνέδριον** = εἰς τὴν θύραν τοῦ . . . — **ἐκκαλοῦμαι** = καλῶ ἔξω. — **ὑπὸ** = ἔνεκα. — **λήθην τινὸς ποιῶμαι** = **ἐπιλανθάνομαι τινος** = λησμονῶ τι. — **συμμίγνυμι τινι** = ; (κεφ. 58). — **ἐξέρχομαι τινι** = ἔρχομαι ἔξω πρὸς τινα. — **στασιάζω** = φιλονικῶ. — **ἐν τῷδε, δηλ. τῷ καιρῷ.** — **τοι** = ἄττ. **σοι.** — **ἴσον ἐστὶ Πελοποννησίοισι** = εἶναι τὸ αὐτὸ διὰ τοὺς Πελοπ. — **ἐκπλῶσαι** = ἄττ. **ἐκπλεῦσαι.** — **περιέχομαι** = ; (κεφ. 10).

Ἐξ Αἰγίνης διέβη, ὁ Ἄριστ. ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς ἐξορίας ποιούμενος χρῆσιν τοῦ δικαίωματος, ὅπερ εἶχε χορηγήσει εἰς τοὺς ἐξωστρακισμένους ψήφισμα τῶν Ἀθην. γενόμενον πρὶν ἢ ἐγκαταλειφθῆ ἡ πόλις. — **ἐξωστρακισμένος ὑπὸ τοῦ δ.**, πιθανῶς κατὰ τὸ ἔτος 483 τῆ ἐνεργεία τοῦ Θεμιστοκλ. — **ἐκείνων, δηλ. τῆς προτέρας ἔχθρας των.** — **ἐνθεῦτεν, δηλ. ἀπὸ Σαλαμίως.**

Κεφ. 80 - 81.

Ἀμείβομαι = ; (κεφ. 60). — **τοισίδε** = ἄττ. **τοῖςδε** (δηλ. **τοῖς λόγοις**). — **κάρτα** = ἄττ. ; — **χρηστά** = ὠφέλιμα. — **διακελεύομαι** = προτρέπω. — **εὔ ἀγγέλλω** = καλῶν εἶδησιν κομίζω. — **τὰ γὰρ ἐδεόμην κτλ., ἢ σύνταξις:** **ἤκεις αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος (τούτων), ἃ γενέσθαι ἐγὼ ἐδεόμην.** — **ἐξ ἐμέο, δηλ. ἐόντια** = ὅτι ἐκ μέρους μου προέρχονται, ὅτι εἰς τὰς ἐνεργείας μου ὀφείλονται. — **ὅτε, ἐνταῦθα ἐν αἰτλγκ. σημασία** = ἐπειδὴ. — **παραστήσασθαι** = ἀναγκάσαι, δηλ. **ἐς μάχην καθίστασθαι.** — **πλάσσω** = ἐπινοῶ· **δόξω πλάσας λέγειν (αὐτὰ)** = θὰ φανῶ ὅτι ἐξ ἰδίας ἐπινοίας λέγω αὐτά. — **οὐ πείσω, δηλ. αὐτούς.** — **ὡς οὐ ποιεύντων τῶν β. ταῦτα** = διότι οὗτοι (οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ) νομίζουσιν, ὅτι οἱ βάρβαροι δὲν πράττουσι ταῦτα. — **παρελθῶν** = παρουσιασθεῖς (εἰς τὸ συνέδριον τῶν στρατηγῶν). — **ὡς ἔχει** = πῶς ἔχει,

δηλ. τὸ πρᾶγμα.—*ταῦτα δὴ τὰ κάλλ.*, δηλ. ἐστὶ. — *ὁμοιον*—τὸ αὐτό.—*οὐ*, συναπτεόν τῷ *ἔτι*—*οὐκέτι*.—*μόγεις*—*μόλις*, μετὰ δυσκολίας.—*ἐπορμέοντας*—*ἄττ. ἐφορμοῦντας ἐφορμῶ (-έω)*—μένω ἡγκυροβολημένος παρά τινι τόπῳ, ἐκτελῶ ἀποκλεισμόν.—*παραρτέομαι*—γίνομαι ἔτοιμος, παρασκευάζομαι.—*συνεβούλευε*, δηλ. *αὐτοῖς*.—*ἀλέξομαι* (καὶ μ. μέλλων *ἀλεξήσομαι*)—*ἀμύνομαι*.—*εἶπας*—*ἄττ.*; — *μεθίσταμαι*—ἀποχωρῶ. — *τῶν δὲ*—τούτων δὲ (δηλ. τῶν στρατηγῶν). — *ἀμφισβασίη*—ἀμφισδήτησις, φιλονικία ὥστε *λόγων ἀμφισβασίη*—λογομαχία.— *πείθομαι τι* = πιστεύω τι.

Κάρτα τε χρ. διακελεύεαι. ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀμιλλαν τίς νὰ εὐεργετήσῃ περισσότερο τὴν πατρίδα.—*εὖ ἡγγεϊλας*, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῆς περικυκλώσεως τῶν Ἑλλήνων.

Κεφ. 82.

Ἦπερ δὴ—ἀκριβῶς αὐτῇ, ἤτις βεβαίως.—*ἐν τοῖσι . . .*—μεταξὺ τῶν . . . — *κατελοῦσι*—*ἄττ. καθελούσι· καθαιρῶ*—νικῶ. — *τῇ πρότερον ἐπ' Ἄρτ.*, δηλ. *αὐτομολησάση*. — *ἐξεπληροῦτο . . . ἐς τὰς*, ἐνταῦθα = ἀνήρχετο εἰς τὸν ἀκριβῆ ἀριθμὸν τῶν . . . — *δύο νεῶν κατέδεδε* (ὡς ὑποκμ.: *τὸ ναυτικόν*) *ἐς τὸν ἀριθμὸν*—εἶχεν ἀνάγκην δύο (μόνον) πλοίων διὰ τὸν στρογγύλον ἀριθμὸν.

Ἐς τὸν τρίποδα, τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλλ. μετὰ τὴν ἐν Πλαταιαῖς μάχην ἀφίερωσαν εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα. Ὁ τρίπους οὗτος ἦτο χρυσοῦς καὶ ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τριῶν χαλκῶν ὄφρων, ὧν τὰ σώματα περιπλεκόμενα ἀπετέλουν σπειροειδῆ στήλην ἐπὶ τῶν σπειρῶν τῶν ὄφρων οἱ Ἕλλ. ἐπέγραψαν τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων τῶν μετασχουσῶν τῶν κατὰ τῶν Περσῶν ἀγώνων (βλ. εἰκ. ἐν πίν. XII). Καὶ ὁ μὲν χρυσοῦς τρίπους ἐσυλήθη ὑπὸ τῶν Φωκέων ἐν τῷ γ' ἱερῷ πολέμῳ, οἱ δὲ χαλκοὶ ὄφεις μετεκομίσθησαν ἐπὶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου σώζονται μέχρι σήμερον ἐν τῷ Ἰπποδρόμῳ (Ἀτμεϊντάν) ἡκρωτηριασμένοι. — *τῇ πρότερον ἐπ' Ἄρτ. τῇ Δημνίη*, περὶ τοῦ πράγμ. ἰδ. κεφ. 11 «*Ἀντίδωρος Δήμνιος...αὐτομολέει κτλ.*».—*εἰς τὰς*, τὸ ἄρθρον ἐτέθη ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἐν κεφ. 42 μνημονευθὲν ὀλικὸν ἄθροισμα τῶν 378 πλοίων, ὅπερ νῦν ἀνήλθεν εἰς 380 πλοῖα ὡσάυτως εἰς τὸ ἐν κεφ. 42 μνημονευθὲν ὀλικὸν ἄθροισμα τῶν πλοίων ἀναφέρεται καὶ τὸ κατωτέρω *τότε*.

ΣΤ'. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (480).

(Κεφ. 83-96)

Κεφ. 83.

Ἦς δὴ—ἐπειδὴ λοιπόν.—*τὰ λεγόμενα ῥήματα*—οἱ λόγοι.—*ἦως δὴ διέφαινε*; (βιβλ. VII, κεφ. 216).—*καὶ οὐ*—καὶ οὐτοί (οἱ Ἕλλ.) ἀντὶ τῆς ὀνομαστ. «*οὔ... ποιησάμενοι*» ἀνεμένετο γενκ. ἀπόλυτος «*τούτων ποιησαμένων*» διατί; — *τῶν ἐπιδατέων*—*ἄττ. τῶν ἐπιδατῶν· ἐπιδάται*—ναυτικοὶ στρατιῶται.—*προαγορεύω*—λέγω ἐνώπιον πάντων.—*εὖ ἔχοντα*—ὠραία, εὖστοχα· συναπτεόν τῷ *ἐκ πάντων*· κατ' ἐννοιαν = ὠραιότερα ἀπὸ ὅλους. — *τὰ ἔπεα ἦν ἀντιτιθέμενα (=ἀντετίθετο)*—οἱ λόγοι τοῦ ἀπέβλεπον εἰς τοῦτο, εἰς τὸ ν' ἀντιπαραθέτη. — *πάντα τὰ κρέσσω* (= *ἄττ. κρείσσω*) *τοῖσι ἔσσοσι* (= *ἄττ. τοῖς ἦττοσι*)—ὅλα τὰ εὐγενέστερα πρὸς τὰ χειρότερα. — *κατάστασις*—συνήθεια, ὅροι τοῦ βίου. — *ἐγγίνεται*—*κεῖται*. — *παραίνεσας*, δηλ. *τοῖς Ἕλλησι*.—*τούτων*, ἐκ τοῦ *τὰ κρέσσω*.—*καταπλέκω τὴν ῥῆσιν*—*παύομαι τοῦ λόγου*.—*κατὰ τοὺς Αἰακίδας*—πρὸς ἐπίκλησιν τῶν Αἰακιδῶν.—*ἀπεδήμησε*—εἶχεν ἀποπλεύσει.

Προηγόρευε εὖ ἔχοντα . . ., καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἔλαβον τὸν λόγον ἐν τῷ συνεδρίῳ, ἀλλ' ὁ Ἡρόδ. ἀναφέρει μόνον τὸν Θεμιστ., διότι τούτου ὁ λόγος ἦτο ὁ σημαντικώτατος. Τὸ περιεχόμενον τοῦ λόγου δὲν ἀνακοινοῖ ἡμῖν ὁ Ἡρόδ., ἀλλὰ δηλοῖ ὅλως γενικῶς ἐπὶ τίνων σημείων ὁ λόγος ἐστηρίχθη.—*πάντα τὰ κρέσσω τοῖσι ἔσσοσι*, δηλ. τὴν ἀνδρείαν πρὸς τὴν δειλίαν, τὴν ἐλευθερίαν πρὸς τὴν δουλείαν, τὴν δόξαν πρὸς τὴν κατασχύνην. — *κατὰ τοὺς Αἰακίδας*, περὶ τοῦ πράγμ. ἰδ. κεφ. 64.

Κεφ. 84.

Ἐνθαῦτα, χρονκ.—*ἐπεκέατο*—*ἄττ. ἐπέκειντο· ἐπίκειμαι*—ἐπιτίθεμαι. — *πρύμναν ἀνακρούομαι* = πλέω ὀπισθοδρομικῶς

(οὕτως ὥστε τὸ ἔμβολον νὰ μένη ἐστραμμένον πρὸς τοὺς ἐχθρούς). — **ὠκελλον**, πρτκ. ἀποπειρτκ. **ὠκέλλω τὰς ναῦς** = φέρω τὰ πλοῖα εἰς τὴν ξηράν. — **ἐξανάγομαι** = ἐξέρχομαι (δηλ. ἐκ τῆς τάξεως). — **νηί**, δηλ. **τῶν πολεμίων**. — **ἐμβάλλω νηί** = προσβάλλω πλοῖον διὰ τοῦ ἐμβόλου, κάμνω ἔφοδον κατ' αὐτοῦ. — **συμπλακείσης τῆς νεός**, δηλ. **τῆ νηί τῶν πολεμίων**. — **οὐ δυναμένων**, δηλ. **τῶν ναυτῶν**. — **οὕτω** = τότε. — **συνέμισγον**, δηλ. **τοῖς πολεμίοις**· **συμίλογω** = ; (κεφ. 16). — **Αἰγινῆται**, δηλ. **λέγονσι**. — **διακελεύσασθαι**, δηλ. **τοῖς Ἑλλησι** τὸ ἀπρμφ. ἐκ τοῦ **λέγεται**. — **διακελεύομαι** = ; (κεφ. 80). — **στρατόπεδον** = στρατεύμα. — **δαιμόνιοι** = ἀνόητοι. — **μέχρι κόσου**, δηλ. **χρόνου**.

Κεφ. 85.

Κατὰ = ἀπέναντι. — **ἐτετάχατο = τεταγμένοι ἦσαν**. — **τὸ πρὸς Ἐλευσίνος** . . . = τὸ πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἐλ. . . — **τὸ πρὸς ἐσπέρης** . . . = τὸ πρὸς δυσμάς. . . — **Ἴωνες**, δηλ. **ἐτετάχατο**. — **τὸ πρὸς τὴν ἠῶ** κτλ., δηλ. **κέρας**. — **ἠῶς** = ἀνατολή. — **ἐθελοκακῶ** = ἐκουσίως δεικνύω δειλίαν (ἐν πολέμῳ). — **αὐτῶν**, ἐκ τοῦ **ὀλλγοι**. — **ἔχω**, μετ' ἀπαρμφ. = ; — **καταλέγω** = ἀπαριθμῶ. — **χρήσομαι αὐτοῖσι οὐδὲν** = **οὐ χρήσομαι αὐτοῖς** = **οὐ καταλέξω αὐτὰ (τὰ ὀνόματα)**. — **μέμνημαι**, ἐνταῦθα = ἀναφέρω. — **καταστησάντων τῶν Περσῶν**, δηλ. **αὐτὸν τύραννον καθίστημι** = διορίζω. — **οἱ** = αὐτῶ.

Τὸ πρὸς Ἐλ. κτλ., ὥστε οἱ Φοίνικες κατεῖχον τὸ δεξιὸν κέρασ τοῦ Περσικοῦ στόλου. — **τὸ πρὸς τὴν ἠῶ** κτλ., ἐπομένως οἱ Ἴωνες ποῖον κέρασ τοῦ Περσικοῦ στόλου κατεῖχον; — **κατὰ τὰς Θεμ. ἐντολάς**, ὁ Θεμιστ. κατὰ τὸν ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἀπόπλουον εἶχε χαράξει ἐπὶ βράχων συμβουλὰς πρὸς τοὺς μετὰ τοῦ Ξέρξου στρατευομένους Ἴωνας, ὅπως ἀποστατήσωσιν ἀπὸ τῶν Περσῶν ἢ παραμένοντες παρὰ τοῖς Πέρσαις δειχθῶσιν ἐκουσίως δειλοὶ κατὰ τὴν συμπλοκὴν. — **διὰ τοῦτο τὸ ἔργον**, ποῖον; — **ἀνεγράφη**, δηλ. ἐν τῷ καταλόγῳ, τῷ ὠρισμένῳ πρὸς σημείωσιν τῶν εὐεργετῶν τοῦ βασιλέως.

Κεφ. 86.

Περὶ τούτους = τὰ ἀφορώντα εἰς τούτους (δηλ. τοὺς Ἴωνας). — **τὸ πλῆθος τῶν νεῶν**, δηλ. τῶν Περσῶν = **αἱ πλεῖσται νῆες**,

εἰς ὃ παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν τὸ ἐπὶ. **αἱ μὲν . . . αἱ δέ**. — **κεραῖζω** = καταδυθίζω, καταστρέφω. — **σὺν κόσμῳ** = κανονικῶς· ἀντιτίθεται πρὸς τὸ **οὔτε σὺν νόῳ**· τὸ δὲ **κατὰ τάξιν** ἀντιτίθεται πρὸς τὸ **οὔτε τεταγμένων**. — **σὺν νόῳ** = μετὰ περισκέψεως. — **συνόισεσθαι**, μέλλ. τοῦ β. **συμφέρομαι** = γίνομαι, ἀποβαίνω. — **ἐγένοντο** = ἀνεδείχθησαν. — **μακροῶ** = πολὺ (ἐπιρρ.). — **ἀγαθός** = ἀνδρείος. — **προθυμῶμενος** . . . **δειμαίνων**, μετχ. αἰτλγκ.· **δειμαίνω** = φοβοῦμαι. — **ἐδόκεε** = ἤλπισε· μετὰθασις ἀπὸ τῆς μετχ. εἰς β. παρεμφτκ. ἐγκλ. — **βασιλέα**, ὑποκμ. τοῦ **θεήσεσθαι**.

Αἰγινητέων, οἵτινες, ὡς φαίνεται, ἦσαν τεταγμένοι ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος. — **πρὸς Εὐβοίῃ**, δηλ. παρὰ τὸ Ἀρτεμισιον. — **θεήσεσθαι βασιλέα**, ὁ Ξέρξης καθήμενος ἐπὶ ἀργυρόποδος θρόνου εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ θρόου Αἰγάλεω ἐπεσκόπει τὴν ναυμαχίαν μετὰ γραμματέων, οἵτινες ἐσημείουν τὴν δρᾶσιν ἐνὸς ἐκάστου.

Κεφ. 87.

Κατὰ τοὺς ἄλλους = ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους. — **ἀτρεκέως** = ; (κεφ. 8). — **ὡς** = πῶς. — **εὐδοκίμῳ παρὰ τινι** = τιμῶμαι, ἀπολαύω καλῆς ὑπολήψεως παρὰ τινι. — **ἐπειδή**, χρονκ. — **θόρυβος** = ἀταξία. — **τὰ βασιλέως πρήγματα** = ὁ στόλος τοῦ βασιλέως. — **ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ** = κατὰ ταύτην τὴν στιγμήν, τότε. — **καὶ ἦ** = καὶ αὐτῇ. — **ἦ δὲ αὐτῆς**, δηλ. **ναῦς αὐτῆς** = Ἀρτεμισίας. — **πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα** = πολὺ πλησίον τῶν πολεμίων. — **ἔδοξέ οἱ**, ἂν καὶ προηγείται **καὶ ἦ** ἀντὶ τούτου ἀνεμένετο τὸ **ἐβουλεύσατο**. — **συνήνευκε** (δηλ. αὐτῇ), ἀόρ. τοῦ β. **συμφέρω (τινι)** = φέρω καλὸν ἀποτέλεσμα εἰς τινα, ὠφελῶ τινα. — **καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ** . . . = ἐφ' ἧς (νεῶς) ἐπέδαιναν (ὡς διοικητῆς) αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῶν . . . — **εἰ μὲν (= μὴν) καὶ** = ἐὰν ὅμως καὶ πράγματι. — **νεῖκος** = φιλονικία. — **πρὸς αὐτόν**, τὸν Δαμ. — **ἐγεγόνεε**, τῇ Ἀρτεμισίᾳ. — **ἐόντων**, δηλ. αὐτῶν, τῆς Ἀρτεμισίας καὶ τοῦ Δαμασ. — **μέντοι** = βεβαίως. — **ἐκ προνοίης** = ἐπίτηδες, μεμελετημένως. — **συνεκύρησε**, ἀόρ. τοῦ **συνκυρέω**, ὅπερ μετὰ μετχ. = συμπίπτω νὰ . . . — **παραπίπτω** = συναντῶ. — **εὐτυχίᾳ χρώμαι** = ἐπιτυχᾶνω. — **ἀγαθὰ** = ὠφέλεια. — **ὄ τε γὰρ . . .**, εἰς ἀπόδοσιν τοῦ **τε** δὲν ἔπεται **καὶ**· διότι ὁ Ἡρόδ. μετὰ τὴν μνησίαν τῆς πρώτης ὠφελείας ἐπαναλαμβάνει αὐτὴν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ 88

κεφ. διὰ τοῦ **τοῦτο μὲν** καὶ ἐπιφέρει τὴν δευτέραν ὠφέλειαν διὰ τοῦ **τοῦτο δέ**. — **μιν**=**αὐτήν**, δηλ. τὴν Ἄρτεμ. — **αὐτοῖσι**, δηλ. **τοῖς Ἑλλήσι**. — **ἀμύνω τινὶ**=βοηθῶ τινα. — **ἀποστρέφω** (ἀμτστ.) = στρέφομαι ὀπίσω.

Ἔτι περὶ Ἑλλ. ἐόντων, δηλ. κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς στρατείας. — **αὐτά**, δηλ. **τὸ ἐμβάλλειν νηὶ Δαμασιθύμου**. — **τριήραρχος**, ὁ Παλληνεὺς Ἀμεινίας.

Κεφ. 88.

Τοῦτο μὲν . . . τοῦτο δέ=; (κεφ. 76). — **συνήνεικε**, ἐνταῦθα, ὡς καὶ κατωτέρω = συνέδη. — **διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπ.**, ἐπεξηγήσεις τοῦ **τοιούτου γενέσθαι** ἢ αὐτὴ ἔννοια ἐκφράζεται καταφατικῶς καὶ ἀποφατικῶς (πρβλ. κεφ. 5 «ἀποπλώσεσθαι καὶ οὐ παραμενέειν»). — **ἀπὸ τούτων** = ἐκ τούτου, δηλ. τοῦ **κακὸν ἐργάσασθαι**. — **μανθάνω** (μετὰ μετχ.) = ἀντιλαμβάνομαι, παρατηρῶ (ἴτι . . .). — **καὶ δὴ** = καὶ μάλιστα. — **ὡς εὔ . . .** = πόσον καλῶς. . . — **καὶ τὸν**=**καὶ τοῦτον** (δηλ. τὸν Ξέρξην). — **ἐπειρέσθαι** = ἀττ. **ἐπερέσθαι** ἐκ τοῦ **λέγεται**. — **καὶ τοὺς (= καὶ τούτους) φάναι** = καὶ ὅτι οὗτοι (οἱ παρόντες) εἶπον μάλιστα, ναί. — **σαφῶς** = καλῶς συναπτόν τῷ **ἐπισταμένους**. — **τὸ ἐπίσημον** = τὸ διακριτικὸν ἐπὶ τινος σῆμα, σημεῖον. — **ἠπίστατο** = ἀττ. **ἠπίσταντο**, ὅπερ ἐνταῦθα = ἐπίστευον, ἐνόμιζον. — **τὰ ἄλλα . . . αὐτῇ συνήνεικε** κτλ. = **τὰ ἄλλα, ἃ συνήνεικε, ἐγένετο αὐτῇ** (τῇ Ἄρτ.) **ἐς εὐτυχίην**. — **γίγνεται τί τινι ἐς εὐτυχίαν** = ἀποβαίνει (καταλήγει) τι εἰς εὐτυχίαν τινός. — **ὡς εἴρηται**, δηλ. **ἐμοί**. — **καὶ τὸ τῶν** κτλ., κεῖται παραλλήλως πρὸς τὸ **τὰ ἄλλα** ὡς β' ὑποκμ. τοῦ **συνήνεικε** = καὶ τὸ ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐν τῷ Καλυδικῷ πλοίῳ σωθεὶς ἐξ αὐτοῦ ἐγένετο κατήγορος (αὐτῆς).

Τὸ ἐπίσημον, τοῦτο παρίστανεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θεὸν τινα ἢ ἥρωα ἐξωγραφημένον ἢ ἐγγεγλυμμένον ἐπὶ τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου, ὅπερ καὶ ὠνομάζετο ἐκ τοῦ σημείου τούτου.

Κεφ. 89.

Πόνος=μάχη. — **ἀπὸ μὲν ἔθανε**, τμησίς=**ἀπέθανε μὲν** οὕτω καὶ κατωτέρω: **ἀπὸ δὲ (ἔθανον) = ἀπέθανον δέ**. — **νέω** = κολυμβῶ. — **τοῖσι αἱ νέες δ.** = οὗτοι, οἷς αἱ νέες δ., ὑποκμ. τοῦ

διένειον, ὅπερ διὰ τοῦ **οἱ μὴ . . . ἀπολλύμενοι** περιορίζεται. — **ἀπόλλυμαι ἐν χειρῶν νόμῳ** = ἀποθνήσκω ἐν τῇ συμπλοκῇ, ἐν τῇ μάχῃ. — **διανέω ἐς** = κολυμβῶν διαπεραιούμαι εἰς. — **αἱ πρώται** = αἱ ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τεταγμένοι νῆες. — **ἐνθαῦτα** = τότε. — **ἐς τὸ πρόσθε ταῖς ναυσὶ παρέρχομαι** = διέρχομαι πρὸς τὰ ἐμπρὸς μὲ τὰ πλοῖα. — **ἀποδεξόμενοι** = ἀττ. **ἀποδειξόμενοι**: **ἀποδεικνύμαι** = ; (κεφ. 17). — **περιπίπτω τινὶ** = πίπτω ἐπάνω εἰς τινα.

Καὶ αὐτοί, ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ τεταγμένοι. — **τῆσι σφετ. νηυσὶ φ.**, δηλ. **ταῖς πρώταις ναυσὶ**.

Κεφ. 90.

Τῶν τινες Φ. = **τινὲς τῶν Φοινίκων**. — **διεφθάρατο** = ἦσαν **διεφθαρμένοι**. — **ἀπολοῖατο** = ἀττ. **ἀπόλοιτο**. — **ὡς προδόντων, αὐτῶν** (δηλ. τῶν Ἰώνων) γενκ. ἀπόλυτος, εἰ καὶ προηγείται **δι' ἐκεῖνους** κατὰ ποῖαν πτώσιν ἔπρεπε νὰ τεθῆ ἢ μετχ.; — **οὕτω**, ἐνταῦθα = **ᾧδε** ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: **ἔτι τούτων ταῦτα λ.** κτλ. — **ὥστε**, συναπτόν (οὐχὶ τῷ **οὕτω**, ἀλλὰ) τῷ **συνήνεικε**. — **μισθός**, μέση λέξις, ὅτε μὲν = ἀμοιβή, ὅτε δὲ = τιμωρία, ὡς ἐνταῦθα. — **ἐπιφερομένη** = μεθ' ὀρμῆς ἐπερχομένη. — **ἀπαράσσω** = ἐξολοθρεύω, ξεπαστρέυω. — **θύομαι** = σώζω. — **ὑπερλυποῦμαι** = ὑπερμέτρως λυποῦμαι, ἀγανακτῶ. — **πάντας**, δηλ. τοὺς Φοίνικας. — **κακός** = δειλός: τὸ ἀντίθ. **ἀγαθός** = ; — **ὄκως . . . ἴδοι** = **δρότε ἴδοι** = ὁσάκις ἔδλεπε. — **τῶν ἐωυτοῦ**, ἐκ τοῦ **τινα**. — **ὑπὸ τῷ οὕρεϊ** = εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους. — **ἀντίον** = ἀπέναντι. — **ἀναπνυθάνομαι τινα** = ζητῶ πληροφορίας περὶ τινος. — **γραμματιστής** = γραμματεὺς. — **πατρόθεν** = μετὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ πατρός. — **πρὸς δέ τι καὶ . . .**, ἢ σύνταξις: **πρὸς δὲ καὶ προσεβάλετό τι τούτου τοῦ Φ. πάθεος Ἀρ. φίλος Ἰώνων ἐών . . .** = πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ συνετέλεσέ τι εἰς τοῦτο τὸ πάθημα τῶν Φοινίκων ὁ Ἄρ. . .

Τοὺς Ἴωνας ἐρεῖ, ἐπειδὴ Ἴωνες Σάμιοι εἶχον ἀποικίσει τὴν Σαμοθράκην, διὰ τοῦτο καὶ οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης ὑπολογίζονται ἐν τοῖς Ἴωσι. — **κατήμενος ὑπὸ τῷ οὕρεϊ**, ὁ θρόνος, ἐφ' οὗ ἐκάθητο ὁ Ξέρξης, περιστοιχιζόμενος ὑπὸ τῶν συμβούλων καὶ γραμματέων αὐτοῦ, ἵστατο ἐγγὺς τῆς θαλάσσης, ἐπὶ τῶν τελευ-

ταίων προπόδων τοῦ Αἰγάλεω, ἐπὶ λασπίσκου. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπὶ τῆς θέσεως **Κερατόπυργος**, οὐ μακρὰν τοῦ κατὰ τὸν Πειραιᾶ Κεραταινίου, ἐφ' ἧς σήμερον κεῖται ἐγκαταλειμμένη πυριτιδαποθήκη (βλ. εἰκ. ἐν πίν. XI).

Κεφ. 91.

Ὑποστάντες, δηλ. τοῖς βαρβάροις: **ὑφίσταμαι τινι** = ἀνθίσταμαι κατὰ τινος. — **κερατίζω**; (κεφ. 86). — **ὄκως διαφύγοιεν** =; (πρβλ. κεφ. 90 «ὄκως ἴδοι»). — **φερόμενοι**; (VII, κεφ. 210).

Οἱ μὲν, δηλ. οἱ ταχθέντες διὰ τὴν θανάτωσιν τῶν Φοινίκων, οἱ δῆμοι. — **ἐκπλέοντων**, δηλ. ἐκ τοῦ πορθμοῦ, τοῦ μεταξὺ Σαλαμῖνος καὶ Αἰγάλεω. — **ἐν τῷ πορθμῷ**, τῷ μεταξὺ τῆς νήσου Ψυτταλείας καὶ Ἀττικῆς.

Κεφ. 92.

Συνεκύρουν = συνηγνῶντο τοῦ ῥ. **συγκυρέω**. — **νέα**, δηλ. πολεμίαν. — **εἶλε** = συνέλαβε. — **τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκ.**, δηλ. **ναῦν** τούτου δὲ ὡς ἐμφαντικώτερος προσδιορισμὸς εἶναι τὸ **Αἰγινάτην**. — **ἡ προφυλάσσουσα ναῦς** = **ἡ προφυλακίς**. — **τὸν** = ἄττ. **ὄν**. — **κατακόπτω** = κόπτω εἰς τεμάχια, κομματιάζω. — **ἀρετή** = ἀνδρεία. — **ἐκπαγλέομαι** = καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἐκπλήξεως, θαυμάζω καθ' ὑπερβολήν. — **τὸν** = **τοῦτον** (δηλ. τὸν Πυθέαν). — **ἦλω**, ἄδρ. τοῦ ῥ. **ἀλίσκομαι** = συλλαμβάνομαι. — **σημήιον** = **ἐπίσημον** (κεφ. 88). — **βώσας** = ἄττ. **βοήσας**. — **τὸν Θεμιστ.**, ἀντικμ. τοῦ **ἐπεκερτόμησε** **ἐπικερτομῶ** = κακολογῶ, ἐπιπλήττω. — **ἐς . . . τὸν μηδισμόν** = ὡς πρὸς τὸν μηδισμόν . . . — **ὄνειδίζων**, ἢ μετχ. δηλοῖ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐγένετο τὸ **ἐπικερτομεῖν**. — **ταῦτα**, δηλ. τὰ **ὄνειδη**. — **νηί**, δηλ. **τῇ Σιδωνίῃ**. — **ἀπορρίπτω τι εἰς τινα** = ἐξακοντίζω τι κατὰ τινος. — **περιγίγνομαι** = σώζομαι. — **ὑπὸ τόν . . .** = ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ . . .

Ἐπερ εἶλε τὴν . . ., τὴν σύλληψιν τοῦ Αἰγινήτη. τούτου πλοίου ὑπὸ τοῦ Σιδωνίου, καθὼς καὶ τὴν ἡρωικὴν γενναϊότητα τοῦ Πυθέα, διηγεῖται ὁ Ἡρόδ. ἀλλαχοῦ (ἐν βιβλ. VII, κεφ. 179, 181). — **τὸν οἱ Πέρσαι . . . ἐκπαγλ.**, ὅτε συνελαμβάνετο τὸ Αἰγιν. πλοῖον, ἐφ' οὗ ἦτο ὁ Πυθέας, τόσον ἀντειχεν οὗτος πολεμῶν κατὰ τῶν Περσῶν, ὥστε κατεκρεουργήθη ὅλος. Ἐπειδὴ δὲ πεσὼν δὲν ἀπέ-

θανεν, ἀλλ' ἔπνεεν ἀκόμη, οἱ Πέρσαι θαυμάσαντες τὴν γενναϊότητα αὐτοῦ ἐφιλοτιμήθησαν νὰ περιποιηθῶσιν αὐτὸν θεραπεύοντες τὰς πληγὰς του (πρβλ. τὴν γενναϊότητα τοῦ Πυθέα πρὸς τὴν τοῦ Κυνεγείρου [VI, κεφ. 114]). — **ἐς τῶν Αἰγ. τὸν μηδ.**, οἱ Ἀθην. πρὸ ὀλίγων ἐτῶν εἶχον ἐπιρρίψει τοῖς Αἰγινήταις τὴν περὶ μηδισμού κατηγορίαν καὶ τὸν πατέρα τοῦ Πολυκρίτου, τὸν Κρίον, εἶχον φυλακίσει. Ταύτην τὴν ἄδικον κατηγορίαν ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα ὁ Πολύκριτος. — **ὑπὸ τὸν πεζ. στρατόν**, τὸν παρατεταγμένον κατὰ μῆκος τῆς παραλίας.

Κεφ. 93.

Ἄριστα ἀκούω = παρὰ πολὺ ἐπαινοῦμαι. — **ἐπὶ δὲ** = μετὰ τούτους. — **ἐπιδιώκω** = καταδιώκω. — **ἐν ταύτῃ**, δηλ. **τῇ νηί**. — **οὐκ ἂν ἐπαύσατο**, δηλ. **διώκων**. — **ἢ (=πρὶν) εἶλέ μιν ἢ καὶ . . . ἦλω** = παρὰ ἄφ' οὗ ἤθελε συλλάβει αὐτὴν (τὴν Ἀρτ.) ἢ καὶ αὐτὸς ἤθελε συλληφθῆ. — **παρεκεκέλευστο** (πθτκ.) = εἶχε δοθῆ διαταγή (νὰ συλλάβωσι δηλ. τὴν Ἀρτ.). — **πρὸς δὲ** =; (κεφ. 40). — **ἄεθλον** = ἄττ. **ἄθλον** κτγρμ. — **ὄς ἂν κτλ.** = **τούτω, ὄς ἂν κτλ.** — **ζωὸς** = ζωντανός. — **ποιεῖμαι δεινόν τι** (μετ' ἀπρμφ.) = θεωρῶ ὡς φοβερόν τι νὰ . . .

Ὅς . . . ἐπεδίωξε, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 87, ἐν ᾧ ὅμως δὲν ὀνομάζεται ὁ Ἀμεινίας. — **ὡς πρότερον εἴρηται**, δηλ. ἐν κεφ. 88. — **διέφυγε**, δηλ. εἰς Φάληρον (πρβλ. κεφ. 92 ἐν τέλει).

Κεφ. 94.

α) **Αὐτίνα κατ' ἀρχὰς** = εὐθὺς ἐν ἀρχῇ. — **συμμίγω** =; (κεφ. 16). — **ἀεῖρω** = ἄττ.; (κεφ. 56). — **ὡς δὲ ἄρα φ. γίνεσθαι**, ἐν πλαγίῳ λόγῳ μετὰ χρονικ. σύνδεσμον παρ' Ἡροδ. ἀπαντᾶ ἐνίοτε ἀπρμφ. ἀντὶ ὀριστικ. = καθὼς δὲ λοιπὸν φεύγοντες ἐφθانون. — **τῆς Σαλαμινίης**, δηλ. **γῆς** ἢ γενκ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **κατὰ τὸ ἱερὸν Ἀ. Σμικρ.** = πλησίον τοῦ ἱεροῦ τῆς Σμικράδος Ἀθηνᾶς ἐν Σαλαμῖνι. — **περιπίπτειν**, ἐκ τοῦ **λέγουσι περιπίπτω τινι** = κατὰ τύχην συναντῶ τινα. — **κέλης** = μικρὸν καὶ ταχὺ πλοῖον. — **θεῖη πομπῆ** = διὰ θείας ἐπεμβάσεως (συνεργίας). — **τὸν (=δν) οὔτε π. φαν. οὐδένα**, καὶ μετ' ἀναφρκ. ἀντωνυμίαν δύναται ἐν πλαγίῳ λόγῳ νὰ

τεθῆ ἀπρμφ. = τὸν ὅποιον (κέλητα) οὔτε ἐφάνη τις ὅτι ἔστειλε. — οὔτε τι κτλ., ἢ σύνταξις: **καὶ ὃν** (δηλ. **κέλητα**) **προσφέρεσθαι τοῖσι Κορ. εἰδοῖσι οὐδὲν τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς.** — **προσφέρομαι τινι** = ἔρχομαι πρὸς τινα, πλησιάζω τινά. — **τὰ ἀπὸ τῆς στρατιῆς** = τὰ συμβαίνοντα ἐν τῇ στρατῷ. — **τῆδε** = ἐκ τῆς ἐπομένης αἰτίας· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ὡς γὰρ κτλ. — **συμβάλλονται**, ὑποκμ. : οἱ Ἀθηναῖοι· **συμβάλλομαι** = συμπεραίνω. — **ὡς...** **γενέσθαι**, ὑποκμ. : **τὸν κέλητα**· περὶ τοῦ ὡς μετ' ἀπρμφ. ἐν πλαγίῳ λόγῳ πρβλ. ἀνωτέρω : «ὡς... γίνεσθαι». — **γίγνομαι ἀγχοῦ τινος** = πλησιάζω τι. — **τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος**, θραχυλογικῶς ἐλέχθη ἀντὶ τοὺς ἐν τῷ κέλητι ἀπὸ τοῦ κέλητος. — **λέγειν**, ἐκ τοῦ **λέγουσι**. — **ἐς φυγὴν**, συναπτέον τῷ **ὄρησαι** (= **ὠρησαι**). — **καταπροδίδωμι** = ἐντελῶς προδίδω, ἐγκαταλείπω, «ἀφίνω τινά στήν τύχην του». — **καὶ δὴ** = τώρα δά. — **ὅσον** = **τοσοῦτον**, **ὅσον**. — **ἀρῶμαι** = εὔχομαι.

Ἀδείμαντον, περὶ αὐτοῦ πρβλ κεφ. 5, 59, 61. — **ἀειράμενον**, τὰ ἰστία τοῦ πρὸς ναυμαχίαν ἐτοίμου πλοίου συνεστέλλοντο· ἤροντο δὲ ταῦτα κατὰ τὸν ἀπόπλου τοῦ πλοίου ἐκ τοῦ τόπου τῆς ναυμαχίας. — **θεῖον**, τοῦτο εὕρισκε τις ὅχι τόσον ἐν τῇ ἐμφανίσει τοῦ πλοίου, ὅσον ἐν τούτῳ, ὅτι δηλ. τὸ πλήρωμα τοῦ πλοίου γυωρίζει γεγονότα πολὺ μακρὰν συμβάντα.

β) **Λεγόντων**, δηλ. **αὐτῶν**. — **ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδείμαντον** = **ἐπεὶ ἀπιστέειν τὸν Ἀδ.**· καὶ μετ' αἰτλγκ. σύνδεσμον ἐν πλαγίῳ λόγῳ ἀπρμφ. ἀντὶ ὀριστικῆς. — **ἀπιστῶ** = εἶμαι δύσπιστος, ἀμφιβάλλω. — **λέγειν**, ὡς ὑποκμ. νοητέον **τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος**· τὸ ἀπρμφ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **λέγουσι**. — **οἷός τέ εἰμι** (μετ' ἀπρμφ.) = εἶμαι ἰκανὸς νά...· ἐνταῦθα = εἶμαι ἔτοιμος, πρόθυμος νά... — **ὄμηροι**, κτγρμ. — **φαίνομαι** (μετὰ μετχ.) = εἶμαι φανερός ὅτι... — **ἐπ' ἐξεργασμένοισι** = κατόπιν τετελεσμένου γεγονότος (δηλ. μετὰ τὴν ναυμαχίαν). — **φάτις** = φήμη, λόγος· **τούτους τοιαύτη φάτις ἔχει** = περὶ τούτων τοιαῦτα λέγονται. — **ὁμολογῶ** = παραδέχομαι. — **σφέας αὐτούς**, κατ' αἰτιατκ. τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀπρμφ., ἀν καὶ εἶναι ταυτοπροσωπία. — **τῆς ναυμαχίας**, κατ' ἔννοιαν = **τῶν ναυμαχεόντων**· ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **ἐν πρώτοισι**. — **μαρτυρῶ τινι** = μαρτυρῶ ὑπὲρ τινος.

Κεφ. 95-96.

Τοῦ... **ἐπεμνήσθην** = οὔ **ἐπεμνήσθην**· **ἐπιμνησκόμαί τινος** = ἀναφέρω τι. — **παρετετάχατο** = **παρατεταγμένοι ἦσαν**. — **ἀπέδθησε**, ἐνταῦθα μετβτκ. = ἀπεβίβασε. — **κατειρῶ** = ἀττ. **κατειρῶ** = καθέλκω, σύρω. — **τῶν ναυηγίων**, **ὄσα** = **τοσαῦτα τῶν ναυαγίων**, **ὄσα**. — **ταύτη** = εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — **τῆσι περιεούσησι** = ἀττ. **ταῖς περιούσαις**· **περὶεμι (περὶ-εἰμι)** = ὑπάρχω, ὑπολείπομαι.

Πρότερον τούτων, δηλ. ἐν τοῖς κεφ. 79, 80. — **τῆσι... νηυσὶ χερήσεσθαι**, πρὸς νέαν δηλ. ναυμαχίαν.

[IX]

Α'. Ἐπέλασις τοῦ Περσικοῦ ἵππικοῦ κατὰ τῶν Ἑλλήνων — Θάνατος τοῦ ἱπάρχου Μασιστίου.

(Κεφ. 20-24)

Κεφ. 20.

Ὡς, αἰτλγκ. — ἡ ἵππος = τὸ ἵππικόν. — ἱππαρχῶ = εἶμαι ἵππαρχος. — εὐδοκιμῶ παρά τινι = ; (VIII, κεφ. 87). — καὶ ἄλλως = καὶ ἐκτὸς τούτου. — προσελαύνω = ἵππεύων προχωρῶ. — ἱππότης = ἵππεύς. — τέλος = σῶμα στρατοῦ, ἴλη. — κακὰ μεγάλα ἐργάζονται, δηλ. τοὺς Ἑλληνας.

Μαρδόνιος δέ, οὗτος εἶχε καταλειφθῆ μετὰ στρατοῦ ὑπὸ τοῦ Ξέρξου ἐν Ἑλλάδι πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου κατὰ τῶν Ἑλλήνων μένων δ' ἐν Θεσσαλία ἐζήτησε προηγουμένως, πρὶν ἐπαναλάβῃ τὸν ἀγῶνα πρὸς ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος, νὰ προσελκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς Ἀθηναίους μὴ κατορθώσας ὅμως τοῦτο εἰσέβαλεν εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἣν κατέστρεψεν ἐντελῶς. Μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψας εἰς Βοιωτίαν στρατοπεδεύει ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ παρά τὰ σύνορα τῶν Πλαταιῶν, ὅπως ἐκεῖ συγκροτήσῃ τὴν κρίσιμον μάχην πρὸς τοὺς Ἑλληνας, οἵτινες ἦσαν παρατεταγμένοι ὑπὸ τὸν Πausανίαν ἀπέναντι αὐτοῦ κατέχοντες τὰς κλιτύας τῆς σειρᾶς τῶν ὀρέων τῆς ἐνούσης τὸν Κιθαιρῶνα καὶ τὸν Πάρνηθα, ἀπὸ τῶν Ἰσίων μέχρι τῶν Ἐρυθρῶν (βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. XV). — οὐ κατέβαινον, ἐκ τῶν κλιτύων τῶν ὀρέων. — ἐς τὸ πεδίον, τῶν Πλαταιῶν. — Ἑλληνες, δηλ. ἄλλοι Ἑλληνες συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ (ὡς ὁ ἐκ Σάμου Χοιρίλος, ὁ Σιμωνίδης). — καὶ γυναῖκας... ἀπεκάλειον, ὡς τὴν μεγίστην λοῖδορον ἐπωνυμίαν παρά Πέρσας.

Κεφ. 21.

Συντυχία = τύχη. — τῆ = ἀττ. ἦ = ὄπου. — ἐπίμαχος = εὐπρόσδλητος. — καὶ... ταύτη = καὶ εἰς τοῦτο τὸ μέρος παρατηρητέα ἢ

μετάβασις ἐκ τῆς ἀναφρκ. προτάσεως (τῆ... ἦν) εἰς ἀνεξάρτητον ἀνεμένετο ἀντὶ τοῦ καὶ... ταύτη τὸ καὶ... ἦ. — πρόσσδος = προσβολή, ἔφοδος. — λέγουσι = διατάττουσι νὰ λέγω (εἰς ὑμᾶς τὰ ἐξῆς). — εἶμεν = ἀττ. ἐσμέν. — δέχομαι τὴν ἵππον = ὑπομένω τὴν προσβολὴν τοῦ ἵππικοῦ. — στάσιν ταύτην = ταύτην τὴν στάσιν· στάσις = τόπος, ἐν ᾧ ἴσταται τις, θέσις. — ἀρχὴν = ἐξ ἀρχῆς. — ἐς τόδε = μέχρι τοῦδε, ἕως τώρα. — λιπαρία = ἐπιμονή. — ἀρετῆ = ; (VIII, κεφ. 92). — διαδόχους τῆς τάξις, δηλ. ἡμῖν = διαδόχους ἡμῶν ἐν τῇ θέσει. — ἀποπειρῶμαι τινος = ; (VIII, 67). — ἐθελονταί, κτγρμ. — ὑποδέχομαι = ἀναλαμβάνω, ὑπόσχομαι. — καὶ Ἄθ., ὁ καὶ = καὶ μάλιστα. — λογάδες = ἐκλεκτοί.

Μεγαρές, τρισχίλιοι τὸν ἀριθμόν. — Πανο. δέ, οὗτος μετὰ φάλαγγος ὀπλιτικῆς καὶ βαρείας, τῆς τῶν Σπαρτ., δὲν ἠδύνατο ν' ἀγωνισθῆ πρὸς ἵππεῖς· διὰ τοῦτο καὶ ἀπεπειράθη τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐρωτῶν τίνες ἤθελον νὰ διαδεχθῶσι τοὺς Μεγαρεῖς. — ὑπεδέξαντο, τί;

Κεφ. 22.

Τῶν παρεόντων... ἐς Ἐρυθράς, βραχυλογία: τῶν ἐλθόντων ἐς Ἐρυθράς καὶ παρόντων ἐν αὐταῖς. — τ ο ὺς τοξότας = τοὺς ἑαυτῶν τοξότας. — προσαιροῦμαι = προσλαμβάνω. — ἐπὶ χρόνον = ἐπὶ τινα χρόνον. — προέχω τινός = προηγοῦμαι τινός, τρέχω πρό τινός. — ἀποσείεται = ἐκτινάσσει. — ἐπεκέατο = ἀττ. ἐπέκειντο. — ἐνεσκεύαστο = ἦτο ὀπλισμένος. — οὕτω, ἐνταῦθα = ὧδε. — λεπιδωτός = κεκαλυμμένος διὰ λεπίδων, φολιδωτός. — καθύπερθε τινός = ἀνωθεν, ὑπεράνω τινός. — κινῶν = ἀττ. κινῶν. — πρὶν γε δὴ = ἕως ὅτου τέλος. — τὸ ποιεῦμενον = ὅ, τι ἐγένετο, δηλ. τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐδὲν κατάρθουν. — κως = ἀττ. πως = ὡς νομίζω συναπτεόν τῷ ἐλελήθεε· λανθάνω τινά = ; — ἀναχωρήσιός τε, ὁ τε μετὰ τὸ οὔτε... οὔτε = ; (VIII, κεφ. 57). — ἀναχώρησις = ὑποχώρησις. — ὑποστροφῆ = ἐπιστροφῆ. — γινομένης, μετχ. αἰτλγκ. — οὐκ ἔμαθον = ἔλαθεν αὐτοῦς.

Ἀναχωρήσιος γιν. καὶ ὑπ., ὁ συνήθης τρόπος τῆς προσβολῆς τοῦ ἵππικοῦ τῶν Περσῶν ἦτο ὁ ἐξῆς: οἱ Πέρσαι ἐφώρμων κατὰ τῶν ἐχθρῶν, εἴτα ὑπεχώρουν ὡς πρὸς φυγὴν (ἀναχωρήσιος), ἀλλ' αἴφνης ἐπέστρεφον (ὑποστροφῆς) πρὸς νέαν προσβολὴν.

Κεφ. 23.

Ἐπείτε = ἄττ. ; — **ἔστησαν**, δηλ. *τοὺς ἵππους ἴστημι τοὺς ἵππους* = σταματῶ τοὺς ἵππους. — **ἐπόθεσαν** (= ἄττ. *ἐπόθησαν*), δηλ. τὸν Μασιστιον. — **ὡς**, αἰτλγκ. — **ὁ τάσων σφέας** = ὁ διατάσων αὐτοὺς (πρὸς νέαν προσβολήν). — **διακελευσάμενοι**, δηλ. *ἀλλήλοις διακελεύονται ἀλλήλοις* = παραθαρρύνουσιν ὁ εἰς τὸν ἄλλον. — **πάντες**, οὐχὶ πλέον *κατὰ τέλεα*. — **ὡς ἂν . . . ἀνελοίαιτο** (= ἄττ. *ἀνέλοιντο*), ἢ τελκ. πρότασις κατ' εὐκτ. μετὰ τοῦ *ἂν* συνήθης παρ' Ἡροδότῃ. — **ἐπεδώσαντο** = ἄττ. *ἐπεδοήσαντο*. — **ἐπιβοῶμαι** = προσκαλῶ εἰς βοήθειαν. — **ἐπεδώθεε** = ἄττ. *ἐπεδοήθει*. — **ὄξεα** = ἄττ. *ὄξεια*. — **ἔσσοῦντο πολλὸν** = ἄττ. *πολὺ* (= παντελῶς) *ἤτιῶντο*. — **οὕτω δὴ** = τότε πλέον. — **ἐκγίγνεται** = ἔξεσι. — **πρὸς ἐκείνω** = *πρὸς τῷ νεκρῷ (Μασιστίῳ)*. — **ἀποστήσαντες**, κυρ. ἔνν. *τοὺς ἵππους* = ἀπομακρύναντες τοὺς ἵππους· εἶτα ἀμετῶ. = ἀποσυρθέντες. — **ὅσον τε** = ; (VIII, 55). — **ἀναρχίης ἐούσης** = ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχεν ἀρχηγὸς (ὡς φονευθέντος τοῦ Μασιστίου).

Κεφ. 24.

Πένθος ποιοῦμαι τινος = πενθῶ τινα. — **μέγιστον**, συναπτέον τῷ *πένθος*. — **οἰμωγῇ χρωμαι ἀπλέτω** = θρηγῶ μεγαλοφώνως. — **τὴν Βοιωτίαν κατεῖχε ἡχώ ὡς . . .** = ἡ Βοιωτία ἀντήχει ἐκ τῆς φήμης οὗτι... — **λόγιμος** = ἀξιόλογος, ἐπίσημος. — **τρόπος** = συνήθεια, ἔθιμα. — **δέχομαι τὴν ἵππον προσβάλλουσαν** = *δέχομαι τὴν ἵππον* (κεφ. 21). — **ῶσαντο** = ἄττ. *ἔῶσαντο*. — **πρῶτα** = ἄττ. *πρῶτον*. — **θέης** = ἄττ. *θέας*. — **μεγάθεος** = ἄττ. *μεγέθους*. — **τῶν** (= ἄττ. *τοῦτων*), δηλ. *μεγάθεος εἵνεκεν καὶ κάλλεος*. — **ταῦτα**, ἐνταῦθα = *τάδε*. — **ἐποίηεν**, οἱ στρατιῶται ἐν ταῖς τάξεσιν.

Β'. Παράταξις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς.

(Κεφ. 25-26, 28-32)

Κεφ. 25.

Μετὰ δὲ = μετὰ δὲ ταῦτα· ἀπόδοσις τοῦ ἐν τῷ προηγούμενῳ κεφ. «*πρῶτα μὲν*». — **ἐπικαταβαίνω** = καταβαίνω ἐκ τῶν ὑψωμάτων κάτω ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν. — **τοῦ Ἐρυθραίου**, δηλ. *χώρου*. — **τά τε ἄλλα** = καὶ δι' ἄλλας αἰτίας. — **εὐνδρος** = ὁ ἔχων ἄφθονα νερά. — **ἐπι** = πλησίον. — **χρεὸν εἶναι** = *χρηῆναι*. — **διατάσσω** = παρατάσσω. — **ἦσαν** = ἄττ. *ἦσαν*. — **ὑπωρέη** = ἄττ. *ὑπώρεια*. — **ἄχθος** = ὑψωμα γῆς, λόφος. — **ἄπεδος (α ἄθροιστ. καὶ πέδον)** = ἐπίπεδος, πεδινός.

Ἐπικαταβῆναι, περὶ τῆς προτέρας θέσεως τῶν Ἑλλ. βλ. κεφ. 20 ἐν σελ. 154. — **τὴν Γαργαφίην**, βλ. σχ. μάχης ἐν πίν. XV. — **ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν . . . ἐτάσσοντο . . . πλησίον** κτλ., ἐνταῦθα στρατοπεδεύσαντες οἱ Ἑλλ. εἶχον τὰ νῶτα ἐξησφαλισμένα ὑπὸ τῶν ὀχυρῶν Πλαταιῶν καὶ πρὸ αὐτῶν εὐρὺ πεδίον, ἐν ᾧ ἔταξαν τὸ μέτωπον πρὸς ἀνατολὰς ἀπὸ τῆς Γαργαφίας, ἔνθα ἴστατο ὁ Παισωνίας μετὰ τοῦ δεξιῦ κέρατος, μέχρι τῶν κοίλων τῆς πεδιάδος τοῦ Ἀσωποῦ, ἐν ᾧ ἔστρατοπέδευον οἱ Ἀθην. ὑπὸ τὸν Ἀριστείδην.

Κεφ. 26.

Ἐνθαῦτα, χρονκ. — **διάταξις** = ; (πρβλ. *διατάσσω*). — **ὠθισμὸς λόγων** = ; (VIII, κεφ. 78). — **ἐδικαιευν** = ἄττ. *ἐδικαίουν*. — **δικαιῶ** = θεωρῶ ὡς δίκαιον. — **παραφέρω τι** = φέρω τι εἰς τὸ μέσον, ἀναφέρω τι. — **ἀνέδωσε** = ἄττ. *ἀνεδόησε*. — **στρατιόπεδον** = στρατεύμα. — **ἀξιόνικος** = ἀξιος νίκης, ἀξιος προτιμήσεως. — **ἦπερ** = ἄττ. *ἦ*. — **ἔσχον**, δηλ. τὸ (ἀριστερόν) κέρασ. — **ὑπερβάλλομαι** = ὑπερισχύω.

Τὸ ἕτερον κέρασ, δηλ. τὸ ἀριστερόν· τὸ δεξιὸν ἀνήκεν ὡς ἀναμφισβήτητον προνόμιον εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους. — **καὶ καινὰ καὶ παλαιὰ . . . ἔργα**, οἱ μὲν Τεγεᾶται ἀνέφερον 1) τὴν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν ἡρωϊκὴν πράξιν τοῦ

βασιλέως των Ἐχέμου, ὅστις μονομαχήσας μετὰ τοῦ Ἰλλου, τοῦ ἡγεμόνος τῶν Ἡρακλειδῶν, ἐφόνευσεν αὐτόν, καὶ 2) τὴν γενναίαν διαγωγὴν, ἣν ἔδειξαν οὗτοι κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους πολεμήσαντες πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀνέφερον 1) τὰς ἡρωϊκάς των πράξεις ἐν παλαιοῖς χρόνοις (ἦτοι τοὺς ἐπιτυχεῖς μετὰ τῶν Ἡρακλειδῶν ἀγῶνας αὐτῶν πρὸς τὸν Εὐρυσθέα, τὴν κατὰ τῶν Καδμείων στρατείαν, τὸ κατὰ τῶν Ἀμαζονίδων κατόρθωμα αὐτῶν καὶ τὴν διάκρισιν των κατὰ τοὺς Τρωϊκοὺς ἀγῶνας) καὶ 2) τὸ ἐν Μαραθῶνι κατόρθωμα αὐτῶν.

Κεφ. 28.

Ἐπιφοιτῶ = ἔρχομαι κατόπιν· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ **ἀρχὴν ἔρχομαι** = ἔρχομαι ἐξ ἀρχῆς. — **ἐφύλασσον**, ἐνταῦθα = ἠκολούθουν ὡς θεράποντες. — **προσεχῆς τινι** = πλησίον τινός. — **εἶλοντο** = ἐπεθύμησαν. — **εἵνεκεν**, εἰς τὸ **τιμῆς** δηλοῖ τὸν σκοπὸν, εἰς τὸ **ἀρετῆς** τὴν αἰτίαν. — **εὔροντο**, ὑποκμ.: οἱ Κορίνθιοι. — **εὕρισκομαι παρὰ τινος** (μετ' ἀπρμφ.) = ἐπιτυχγάνω (κατορθώνω) παρὰ τινος γὰρ. . . — **Ποτιδαιητέων** = ἀττ. **Ποτιδαιατῶν**. — **ἐχόμενός τινος** = **προσεχῆς τινι**. — **Δεπρηητέων** = ἀττ. **Δεπρηατῶν**. — **Παλέες** = ἀττ. **Παλεῖς**.

Ἐόντιας Σπαρτ., οἱ λοιποὶ 5,000 ἦσαν περίοικοι. — **ἐφύλασσον**, ἐκ τῶν ἀνηκόντων ἐκάστῳ Σπαρτιάτῃ εἰλώτων ἐκαλοῦντο ἐν στρατείαις ὡς ψιλοὶ κατὰ μέσον ὄρον ἀνὰ ἑπτὰ, ἐξ ὧν εἰς ἦτο κατ' ἐξοχὴν ὁ θεράπων (δηλ. ὁ ὑπασπιστής) τοῦ κυρίου του (πρβλ. VII, κεφ. 229), ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ ἦσαν ἠνωμένοι εἰς στρατιωτικὰ σώματα, ἅτινα ἐχρησιμοποιεῖ κατὰ βούλησιν ὁ βασιλεὺς. — **παρὰ Πανσαν.**, ὅστις ἦτο ἡγεμὼν ὄλου τοῦ στρατοῦ. — **Ἀρκαδες**, ἀναγκαῖος ὁ προσδιορισμὸς πρὸς διάκρισιν τῶν ἐν Βοιωτίᾳ Ὀρχομενίων. — **πρῶτοι**, ὡς πρὸς τὸ ἀριστερὸν κέρας, ἐν ᾧ ὡς πρὸς τὸ δεξιὸν ἦσαν **τελευταῖοι**.

Κεφ. 29 - 30.

Σπαρτιήγησι, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **περὶ ἑκαστον τεταγμένων**· ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ συναπτεόν τῷ **ἑκαστον** = **περὶ ἑκαστον Σπαρτιάτην**. — **συνάπαντες** = **οἱ πάντες** = ἐν ὅλῳ. — **ἀριθμὸν** = ἀττ. **τὸν ἀριθμόν**· αἰτ. τοῦ κατὰ τι. — **τάξις** = τάγμα, φάλαγξ. — ὡς **ἐόντων**

ἐπτά, δηλ. **ἀνδρῶν**. — **παραρτέομαι** (πθτκ.) = παρασκευάζομαι. — **τὸ Ἑλληνικόν** = ὁ Ἑλληνικὸς στρατός. — **μῆς χ.**, ἐξαρτ., ὡς καὶ τὸ **ὄντακ. ἀνδρῶν**, ἐκ τοῦ **καταδέουσαι** = ὀλιγώτερον. — **πρὸς δὲ** = ; (VIII, κεφ. 93). — **ἐκπληρῶ** = **συμπληρῶ**. — **αἱ ἔνδεκα μ.** = αἱ λεχθεῖσαι. . . — **περίειμι** (**περὶ·εἰμι**) = ἐπιζῶ, διαμένω ἐν τῇ ζωῇ.

Πεντακόσιοι καὶ τ. καὶ τρισμύριοι, λογιστικὸν σφάλμα τοῦ Ἡροδότου. Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν 5.000 Σπαρτιατῶν ἐκ τοῦ ὄλου ἀριθμοῦ τῶν ὀπλιτῶν (38.700) ὑπολείπονται ὀπλιταὶ 33.700· ὥστε οἱ ψιλοὶ τῶν λοιπῶν Λακ. καὶ Ἑλλήνων ἔπρεπε ν' ἀνέλθωσιν εἰς 33.700 καὶ οὐχὶ εἰς 34.500, ἀφ' οὗ εἰς ψιλὸς ἦτο περὶ ἕκαστον ὀπλίτην. — **τῶν μαχίμων**, ἀναγκαῖα ἢ δῆλωσις (ὡς καὶ ἡ κατωτέρω : **τοῖς μαχίμοισι**) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν **ὄχλον**, τὸν μὴ χρησιμοποιούμενον ἐν τῇ μάχῃ, ὅστις δὲν ὑπολογίζεται μὲν ἐνταῦθα, ἀλλὰ πρέπει νὰ νοηθῇ ὅτι παρηκολούθει τὸν στρατόν. — **Θεσπίεων** . . . **οἱ περιεόντες**, διότι οἱ 700 εἶχον πέσει εἰς τὰς Θερμοπύλας (πρβλ. VII, κεφ. 202, 222). — **ὄπλα**, δηλ. τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ, ἅτινα ἀπετέλουν τὸν ὀπλισμὸν τοῦ ὀπλίτου. — **οὐδ' οὔτοι**, ὡς καὶ οἱ ψιλοὶ.

Κεφ. 31.

Ἀποκηδεύω = παύω γὰρ θρηγῶ. — **ταύτη** = ; (κεφ. 21). — **κατὰ** (μετ' αἰτιατκ.) = ἀπέναντι (μετὰ γενκ.). — **καὶ δὴ** = καὶ πράγματι ἀνήκει εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν **ἐπὶ τε τάξεις** κτλ. — **γάρ**, ἐνταῦθα = **ἐπεὶ** = ἐπειδὴ. — **περίειμι (εἰμι)**, ἐνταῦθα = εἶμαι ὑπέρτερος, ὑπερέχω. — **ἐπὶ τάξεις πλεῦνας** = ἀττ. **ἐπὶ τάξεις πλείους** = κατὰ θάθος εἰς περισσοτέρας τάξεις. — **ἐκεκοσμέατο** = ἀττ. **ἐκεκόσμητο**· **κοσμῶ** = παρατάσσω. — **ἐπέχω τινὰ** = ἴσταμαι, τοποθετοῦμαι ἀπέναντί τινος. — **οὕτω** = ὡδε. — **ὅ,τι ἦν αὐτῶν δυνατώτατον**, ἢ γενκ. **αὐτῶν** (δηλ. **τῶν Περσῶν**) ἐξαρτ. ἐκ τοῦ **ὅ,τι**, ὅπερ ἐνταῦθα ἐν περιληπτικῇ ἐννοίᾳ ἀντὶ τοῦ **οὔτινες** = **οὔτινες αὐτῶν ἦσαν δυνατώτατοι**. — **ἀπολέγω** = ἐκλέγω. — **ἀντίον** = κατὰ (μετ' αἰτιατ.). — **τὸ ἀσθενέστερον** = **τοὺς ἀσθενεστέρους**. — **φραζόντων καὶ διδασκόντων** = τῇ προτροπῇ. — **μετὰ δέ**, ἐπιρρηματικῶς. — **ἀντία** = **ἀντίον**. — **οὐ γὰρ ὦν**, αἰτιολογεῖ διατὶ μέρος μόνον τῶν Φωκῶν ἐμνημονεύθη· τὸ **ὦν** (= ἀττ. ;) ἐνταῦθα =

βέβαια.—*αὔξω τὰ Ἑλλήνων* (δηλ. *πρήγματα*)=ἐνισχύω τὰς δυνάμεις τῶν Ἑλλ.=ὑποστηρίζω τοὺς Ἑλλ.—*κατειλέω*=συναθροίζω, συγκεντρῶ· πθηκ. πρκμ. *κατείλημαι*.—*οἰκημένους*=ἄττ. *ῶκημένους*=*οἰκοῦντας*.

Κεφ. 32.

Οὐνόμασται=ἄττ. *ὠνόμασται*.—*τάπερ*=ἄττ. *ἄπερ*.—*πλειστον λόγου εἰμι*=εἶμαι ἀξιολογώτατος, ἐνδοξότατος.—*ἐνῆσαν*, δηλ. *ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς ὑπὸ Μαρδονίου ταχθεῖσι*.—*ἐν δέ*, ἐπιρρ.=μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων.—*ἀποιδιάζομαι*=*ἀποιδιάζω*.—*ἐπιδάται*=; (VIII, κεφ. 83).—*ὦν*=; (κεφ. 31).—*ὡς ἀπεικάσαι*, τὸ ἀπρμφ. ἀπολύτως = καθ' ὅσον δύναται τις νὰ εἰκάσῃ (νὰ συμπεράνῃ).—*ἐς πέντε μυριάδας*, ὑποκμ. τοῦ *συλλεγῆναι*.—*χωρίς*=χωριστά.

Τούτους, δηλ. τοὺς Ἑρμοτύδιαις καὶ Καλασίραις. — *ἀπὸ τῶν νεῶν*, οἱ Αἰγύπτιοι εἶχον παράσχει 200 ναῦς.

Γ'. Ἀγγελία τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀλεξάνδρου. — Ἀλλαγὴ θέσεως τῶν στρατῶν.

(Κεφ. 44-49)

Κεφ. 44.

Πρόσω=ἄττ. *πόρρω*· *πρόσω τῆς νυκτὸς προελήλατο*=ἡ νύξ ἀρκετὰ εἶχε προχωρήσει.—*καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι* κτλ., δηλ. *ἐδόκουν*.—*τηνικαῦτα*=τότε.—*προσελαύνω ἵππων*=πλησιάζω ἔφιππος.—*Ἀμύντεω*=ἄττ. *Ἀμύντου*.—*δίξημαι*=ζητῶ, ἐπιθυμῶ.—*ἔρχομαι ἐς λόγους*=*διαλέγομαι*.—*οἱ δὲ*=τινὲς δέ.—*παραγυμῶ (-ῶ)*=ἀποκαλύπτω, ἐκθέτω.—*ὀνομάζω*=ὀνομαστί ἀναφέρω.—*ἐς λόγους ἐλθεῖν*, δηλ. *αὐτοῖς, τοῖς στρατηγοῖς*.

Μακεδόνων, οἱ Μακεδόνες ἦσαν παρατεταγμένοι ἀπέναντι τῶν Ἀθηναίων (κεφ. 31).

Κεφ. 45.

α) *Παραθήκην*=ὡς παρακαταθήκην (δηλ. ὡς ἀπόδειξιν τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῆς φροντίδος, ἣν ἔχω περὶ ὑμῶν).—*τίθεμαι*=*κατατίθεμαι*.—*ἀπόρρητα*=μυστικά· *ἀπόρρητα ποιοῦμαι*=ἀπαγορεύω.—*Παυσανίην*, πρὸ τούτου νοητέα ἢ πρόθ. *πρός*.—*μῆ*=ἴνα μῆ.—*καὶ*=παντελῶς.—*τῶρχαῖον* (ἐκ τοῦ: *τὸ ἀρχαῖον*)=ἐξ ἀρχῆς.

β) *Δὲ ὦν*=λοιπόν.—*καταθύμιος*=σύμφωνος πρὸς τὰς διαθέσεις τινός, αἴσιος.—*πάλαι γὰρ* κτλ., δηλ. *εἰ τὰ σφάγια καταθύμια ἐγένετο*.—*οἱ*=*αὐτῷ* (δηλ. τῷ Μαρδονίῳ).—*ἐῶ χαίρειν*=ἀφίνω κατὰ μέρος.—*διαφώσκω*=δεικνύω φῶς διὰ μέσου, ἀνατέλλω· *ἅμα ἡμέρη διωφωσκούση*=εὐθὺς ὡς ἡ ἡμέρα ἀρχίσῃ νὰ χαράξῃ.—*συμβολή*=; (VI, κεφ. 109).—*καταρρώδηκε*=ἄττ. *κατωρρώδηκε*· *κατωρρώδω*=; (VII, κεφ. 207).—*ὑπερβάλλομαι*=ἀναβάλλω.—*καὶ μῆ ποιέταιι*, δηλ. *τὴν συμβολήν*.—*λιπαρῶ*=ἐπιμένω.—*μένω*=διατηρῶ τὴν θέσιν μου.—*σφι*=*αὐτοῖς* (δηλ. τοῖς Πέρσαις).—*κατὰ νόον*=κατ' εὐχὴν.—*τινα*=*ὕμας*.—*ἐμεῦ*, ἐκ τοῦ *μνησθῆναι*.—*ἐλευθ. πέρι*, ἀναστροφή=*περὶ ἐλευθερώσιος*=ὡς πρὸς τὴν ἀπελευθέρωσίν μου (δηλ. ἀπὸ τῶν Περσῶν).—*οὕτω*, συναπτέον τῷ *παράβολον*· *παράβολος*=ἐπικίνδυνος.—*μῆ προσδ. κω*=ἄττ. *μῆπω προσδεχομένοις*=χωρὶς ἀκόμη νὰ περιμένῃτε (αὐτοὺς).

Οὐ δύναται, διότι οἱ θεοὶ δὲν εὐνοοῦσι τὴν ἐπιχείρησίν του.—*ἐλευθερώσιος πέρι*, οἱ Μακεδόνες διετέλουν ὑπὸ τὴν Περσικὴν κυριαρχίαν.

Κεφ. 46.

Τούτῳ τῷ λόγῳ, δοτικὴ τῆς αἰτίας εἰς τὸ *καταρρώδησας*.—*ἡὼς*=ἄττ. *ἕως*=αὐγῆ.—*κατὰ τινα*=ἀπέναντί τινος.—*μάχη*=τρόπος τοῦ μάχεσθαι.—*μαχεσάμενοι*, δηλ. *αὐτοῖς*.—*ἀδαῆς*=ὁ μὴ γινώσκων, ἄπειρος.—*πεπειρηται*=ἄττ. *πεπειραται*· *πειρῶμαί τινος*=λαμβάνω πειρᾶν τινος, δοκιμάζω τινά.—*ἡμεῖς δέ*, ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ *δὲ*=*ἀλλὰ* (πρβλ. βιβλ. VII, κεφ. 208, ἐν σελ. 103 «ὁ δέ»).—*ἀλλ'*=ἔθεν, διὰ τοῦτο.—*ἀναλαβόντας*, ὑποκμ.: *ἀμφοτέρους*, δηλ. τοὺς Λακ. καὶ Ἀθην., εἰς ὃ παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν τὸ *ὕμας μὲν*. . . *ἡμεῖς δέ*.—*ἐν νόῳ γίγνεται*=ἐπέρχε-

ται εἰς τὸν νοῦν. — φθάντες προφέρετε, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου προφέροντες ἔφθητε (δηλ. ἡμᾶς) = πρότερον (ἡμῶν) προετείνατε. — ἀρρωδέομεν, πρακτ. ἀναύξητος. — καὶ ἠδομένοι οἱ ἡμῖν οἱ λόγοι γεγόνασι = καὶ ἡμεῖς ἠδόμεθα τοῖς λόγοις.

Μήδους, πρβλ. βιβλ. VI, κεφ. 112. — Σπαρτ. οὐδείς, ὁ Ἀριστόδημος, ὁ μόνος ἐπιζήσας ἐκ τῶν 300, εὐρίσκειται μὲν νῦν ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Παυσανίου, δὲν εἶχεν ὅμως μετάσχει τῆς περὶ τὰς Θερμοπύλας μάχης (πρβλ. βιβλ. VII, κεφ. 229). — (ποιεῖν) ταῦτα, δηλ. τὴν ἀλλαγὴν τῆς θέσεως.

Κεφ. 47.

Ἦώς τε διέφαινε καὶ διαλλ., κατὰ παράταξιν ἀντὶ καθ' ὑπόταξιν (πρβλ. βιβλ. VII, κεφ. 216). — μεθίστημι = μεταβάλλω τὴν τάξιν (τοῦ στρατοῦ). — παράγω = ὀδηγῶ κατὰ μῆκος τῆς παρατάξεως. — τοιοῦτο, κτηρμ. = οὕτω. — ὅτι οὐ λανθάνει, δηλ. διαλλασόμενος τὴν τάξιν = ὅτι δὲν ἀλλάσσει τὴν τάξιν χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτός· κατ' ἐννοίαν = ὅτι παρετηρήθη ὑπὸ τῶν Περσῶν ὡς ἀλλάσων τὴν τάξιν τοῦ στρατοῦ του. — ὡς δ' αὐτως, τμησις = ὡσαύτως δέ. — καὶ ὁ Μαρδ., δηλ. ἦγε τοὺς Πέρσας.

Κεφ. 48.

α) Δῆ = βεβαίως (εἰρωνικῶς). — τῆδε = ταύτη = ἐνταῦθα· οἱ τῆδε ἄνθρωποι = οἱ ἄνθρωποι τούτων τῶν μερῶν, ταύτης τῆς χώρας. — ἐκπαγλέομαι = καταλαμβάνομαι ὑπὸ ἐκπλήξεως, θαυμάζω. — ὡς = διότι. — τε, μετὰ τὸ οὔτε... οὔτε = ; — τῶν = ἀττ. τούτων. — πρὶν ἢ = ἀττ. πρὶν. — συμμίξαι ἡμέας, δηλ. ὑμῖν. — ἀφικνοῦμαι ἐς χειρῶν νόμον = ἔρχομαι εἰς χεῖρας. — δῆ = ἦδη. — ἐν Ἀθηναίοις = διὰ τῶν Ἀθ. — πρόπειρα = πρώτη δοκιμή, ἀπόπειρα. — ἀντία καὶ ἀντίον = ἀντικρῶ. — δοῦλοι, ἐνταῦθα = ὑπήκοοι. — ταῦτα, δηλ. ἐστὶ. — δῆ, ἐπιτείνει τὸ πλεῖστον = τὰ μέγιστα. — ψεύδομαι ἐν τινι = ἀπατώμαι ὡς πρὸς τινα. — κατὰ κλέος = ἔνεκα τῆς δόξης (ὑμῶν). — δῆ = προφανῶς. — ἄρτιος (μετ' ἀπρμφ.) = παρεσκευασμένος, ἔτοιμος. — πτώσσω = ἀττ. πτήσσω = συστέλλομαι (ζαρώνω) ἐκ φόβου, φοβοῦμαι. — μάλλον, δηλ. ἢ προκαλυμένους.

Τῆδε, δηλ. ἐν Ἑλλάδι. — τῶν δ', δηλ. οὔτε φεύγετε ἐκ π. οὔτε ἐκλείπετε. μένοντές τε ἢ ἀπόλλ κτλ. — ποιεῖν ταῦτα, δηλ. μάχεσθαι ὑμῖν μόνοις.

β) Ἄλλ' ἡμεῖς, ὁ ἀλλὰ πρὸς ἕξαρσιν τῆς ἀποδόσεως. — τί δῆ οὐ... ἐμαχεσάμεθα; = λοιπὸν διατὶ δὲν ἐπολεμήσαμεν...; = λοιπὸν εὐθὺς ἄς πολεμήσωμεν... — πρό τιος = ὑπέρ τιος. — δεδόξασθε, τοῦ β. δοξοῦμαι (-όομαι) = φημίζομαι· ὁ πρkm. ἐνταῦθα ἰσοδυναμεῖ ἐνεστώτι. — ἀριθμὸν = ἀττ.; (κεφ. 29). — δοκῆ, δηλ. ὑμῖν. — οἱ δ' ὦν, ὁ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει, καθὼς καὶ κατωτέρω (ἡμεῖς δέ). — μετέπειτεν = ἀττ. ἔπειτα. — εἰ... δοκῆοι, δηλ. καὶ τοὺς ἄλλους μάχεσθαι. — ἀλλ', δηλ. ὑμῖν δοκῆοι. — ἀποχρῶ (-άω) = ἀρκῶ, εἶμαι ἀρκετός. — διαμάχομαι = πολεμῶ μέχρι τέλους, ἀγωνίζομαι ἀνεκδότως καὶ ἐπιμόνως. — τῷ ἅπαντι στρατ. = εἰς ὅλον τὸ στρατόπεδον. — νικᾶν, ἕξαρτ. ἐκ τοῦ λέγομεν ἢ προτιθέμεν, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ ἄρχομεν τούτου τοῦ λόγου· τὸ δὲ νικῶ, ἐνταῦθα = εἶμαι νικητής.

Κεφ. 49.

Ἐπισχῶν χρόνον = περιμείνας ἐπὶ τινα χρόνον. — ὡς = ἐπειδῆ. — ὑποκρίνομαι = ἀποκρίνομαι. — ἀπελθῶν = ἐπανελθῶν. — τὰ καταλαβόντα = τὰ συμβάντα. — ἐπαερθεῖς = ἀττ. ἐπαρθεῖς. — ψυχρός, ἐνταῦθα = μάταιος. — ἐπήκει = ἀττ. ἐφήκει· ἐφήμι ἐπὶ τινα = πέμπω ἐναντίον τινός. — ἱππότης; = (κεφ. 20). — σίνομαι = βλάπτω. — ὥστε... ἔοντες = ἀττ. ἄτε... ὄντες. — ἱπποτοξότης = ἔφιππος τοξότης. — καὶ προσφ. ἄποροι, προσωπ. σύνταξις ἀντὶ ἀπροσώπου = καὶ ἄπορον ἦν προσφέρεσθαι αὐτοῖς = καὶ ὡς ἐκ τούτου ἦτο ἀδύνατον νὰ συνάψῃ τις μάχην πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ συστάδην. — συνταράσσω τὴν κρήνην = διαταράσσω τὸ ὕδωρ τῆς κρήνης. — συνέχωσαν, τοῦ β. συγχώννυμι = καλύπτω διὰ σωροῦ χώματος.

Ψυχεῖ νίκη, ὁ Μαρδόνιος θεωρεῖ ὡς νίκην τὸ ὅτι οἱ Σπαρτ. δὲν ἐδέχθησαν τὴν πρὸς μάχην πρόκλησίν του.

Δ'. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη (479).

(Κεφ. 58-70)

Κεφ. 58.

Ἀποίχομαι = ἔχω ἀποχωρήσει. — **ὑπὸ νύκτα** = κατὰ τὴν νύκτα. — **ἐρῆμον**, δηλ. **ὄντα** (ἀνδρῶν). — **Θρασυδήιον** = ἄττ. **Θρασυδαῖον**. — **παῖδες** = ἀπόγονοι. — **Ἀλεύω** = ἄττ. **Ἀλεύου** ὀνομαστ. **Ἀλεύας**. — **ἔτι** = τοῦ λοιποῦ, εἰς τὸ ἐξῆς. — **τάδε** = **τόνδε τὸν χῶρον**. — **πλησιόχωροι** = γείτονες συνορεύοντες. — **μεμισταμένους ἐκ τῆς τάξις** = προσπαθοῦντας ν' ἀλλάξωσι τὴν θέσιν των (μὲ τὸς Ἀθ.). — **παροιχόμενος** = παρελθών. — **καί**, συναπτέον τῷ **διαδράντας** **διαδιδράσκω** = διαφεύγω. — **διέδεξάν τε, ὁ τε** = **καί** οὕτω **διέδεξαν** = ἄττ. **διέδειξαν** **διαδεικνυμι** = ἀποδεικνύω. — **μάχη διακρίνομαι πρὸς τινα** = ἀγωνίζομαι διὰ μάχης πρὸς τινα. — **ἀψευδέως** = ἀληθῶς. — **ὅτι οὐδένες** κτλ., ἔξαρτ. ἐκ τοῦ **διέδεξαν**. — **οὐδένες** = οὐδενός (λόγου) ἄξιοι. — **ἄρα** = ὡς φαίνεται. — **ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἑλλ. ἐναπεδεικνύατο** = **ἐπεδεικνυντο τὴν ἀρετὴν** (= ἔκαμνον ἐπίδειξιν τῆς ἀνδρείας των) **ἐν Ἑλλησιν, οἳ οὐδένες εἰσὶ**.

Τοὺς Ἑλλ. ἀποιομένους, οἱ Ἑλλ. μετὰ τὰς ζημίας, ἃς παρέσχεον αὐτοῖς ἢ ἐπέλασις τοῦ ἵππικοῦ τῶν Περσῶν, ἀπεφάσισαν ἐν πολεμικῇ συμβουλίῳ νὰ καταλίπωσι τὴν παρά τὸν Ἀσπὸν θέσιν των καὶ νὰ μεταστρατοπεδεύσωσι μεταξὺ τῶν μικρῶν βυάκων, οἳτινες κάτωθεν τῶν Πλαταιῶν συνεοόμενοι συναποτελοῦσι τὸν μικρὸν ποταμὸν Ὠερόην. Ἡ ἀπόφασις ὁμῶς αὕτη δὲν ἐξετελέσθη· οἱ Ἑλλ. ἔνεκα τῆς ἀταξίας περὶ τὴν μετακίνησιν, τῆς ἐπιμονῆς τοῦ λοχαγοῦ Σπαρτιάτου Ἀμομφαράτου ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θέλοντος νὰ καταλίπη τὴν ἣν εἶχε θέσιν καὶ τοῦ ἀναποφασίστου χαρακτήρος τοῦ Πausανίου διεσπάρθησαν εἰς τρεῖς μοῖρας· ἢ μὲν μία μοῖρα (c) — ἣν ἀπετέλουν οἱ Ἑλλ. τοῦ κέντρου — κατέφυγον ἔξω τῶν τειχῶν τῶν Πλαταιῶν παρά τὸ Ἡραῖον ἢ δευτέρα (b) — ἢ τῶν Λακεδ., ἣν ἠκολούθησεν εἶτα καὶ ὁ Ἀμομφάρατος — κατέ-

λαβε τοὺς λόφους καὶ τοὺς πρόποδας τοῦ Κιθαιρῶνος παρά τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος κατὰ τὴν θέσιν τὴν λεγομένην Ἀργιόπιον, καὶ ἢ τρίτη (a) — ἢ τῶν Ἀθηναίων — διηυθύνθη εἰς τὴν πεδιάδα (βλ. σχέδ. μάχης ἐν πίν. XV). — **τὸν χῶρον**, τὸν περὶ τὸν Ἀσπὸν. — **Θώρηκα καὶ τοὺς ἀδελφ.**, οἳτινες εἶχον συμμαχήσει τοῖς Πέρσαις διὰ τὸν κατὰ τῶν Ἑλλ. πόλεμον. — **ἐλέγετε . . . οὐ φεύγειν**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 48. — **μετιστ. ἐκ τῆς τάξις**, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ. κεφ. 46 καὶ 47. — **πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρίστους**, ἐννοεῖ τοὺς Πέρσας.

β) **Ἐπαινεόντων** = ὅτε ἐπηνεῖτε· ἢ μετχ. ἐτέθη κατὰ γενκ., εἰ καὶ προηγείται ἢ δοτκ. **ὑμῖν**. — **τοῖσί τι καὶ συνηδέατε** (= ἄττ. **συνῆστε**) = τοὺς ὁποίους καὶ ἐγνωρίζετε κάπως. — **θῶμα ἐποιεῦμην** = **ἐθαύμαζον**· **θαυμάζω τινός** = παραξενεύομαι μὲ τινα. — **καὶ μᾶλλον** = **ἔτι μᾶλλον**· ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἢ **ὕμῶν**. — **τὸ καὶ καταρρωδῆσαι** = διὰ τὸ ὅτι ὑπερβολικὰ ἐφοβήθη. — **ἀποδέξασθαι** = ἄττ. **ἀποδείξασθαι**· **ἀποδεικνυμι γνώμην** = προτείνω, ἐκφράζω γνώμην. — **ἀναξεύγνυμι τὸ στρατόπεδον** = διαλύω τὸ στρατόπεδον. — **ἰέναι**, δηλ. **ἡμᾶς**. — **πολιορρησομένους**, μέσος μέλλων ἐν παθκ. σημασίᾳ. — **τὴν** = **ἦν**, δηλ. **γνώμην δειλοτάτην**. — **ἔτι . . . βασιλεὺς** = καὶ ὁ βασιλεὺς. — **τούτων**, ἐκ τοῦ **λόγος** = περὶ τούτων. — **ἐτέρωθι** = ἀλλοῦ. — **ταῦτα**, δηλ. τὸ **διαδράναι**. — **ποιεῦσι** = **πειρωμένοις ποιεῖν** — **ἐπιτρεπτέα ἐστί**, δηλ. **ταῦτα ποιεῖν**. — **ἐς δ** = ἕως ὅτου. — **καταλαμφθέντες** (= ἄττ. **καταληφθέντες**), δηλ. **ὑφ' ἡμῶν**. — **δώσουσι** κτλ., ἢ σύνταξις: **δώσουσι ἡμῖν δίκας τούτων πάντων, ἃ δὴ** (= ἡδη) **ἐποίησαν Πέρσας**. — **δίδωμι δίκας τινὶ τινος** = τιμωροῦμαι ὑπό τινος διὰ τι.

Ἑμῖν, δηλ. τῷ Θώρακι καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ. — **γνώμην δειλοτάτην**, ταύτην εἶχε προτείνει ὁ Ἄρτ. ἐν τινι πρὸ ὀλίγου συγκροτηθέντι πολεμικῇ συμβουλίῳ. — **ἐτέρωθι**, δηλ. παρά τῷ βασιλεῖ. — **ἐκείναισι**, δηλ. τοῖς Λακεδ.

Κεφ. 59.

Δρόμω = ὄδρομαίως· συναπτέον τῷ **ἦγε**. — **σίβος** = ἴχνος, πάτημα ποδός· **κατὰ σίβον** = ἐπὶ τὰ ἴχνη. — **ὡς δὴ ἀποδιδρησκόντων** = ἀκριβῶς ὡς ἐὰν ἐφευγον. — **ἐπέιχε**, δηλ. τοὺς Πέρσας· **ἐπέχω** =

δδηγῶ. — ὑπὸ = ἔνεκα. — ὄχθος = ; (πρβλ. κεφ. 25). — τέλος = σῶμα στρατοῦ, τάγμα. — ἤειραν τὰ σημήια = ἄττ. ἤειραν τὰ σημεῖα σημεῖον = σημαία. — ὡς ποδῶν εἶχον = ; (πρβλ. VI, κεφ. 115-7). — κόσμος = τάξις, κανονικότης. — κοσμῶ = ; (κεφ. 31). — δμιλος = θόρυβος. — ἀναρπάξω = καταβάλλω, νικῶ ἐξ ἐφόδου.

Διαβάντας τὸν Ἄσ., οἱ Πέρσαι ἴσταντο ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἄσωποῦ. — ἐπὶ Δαν., οἵτινες ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι παρὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος κατὰ τὴν θέσιν τὴν λεγομένην Ἀργιόπιον (πρβλ. κεφ. 58, ἐν σελ. 164/5).

Κεφ. 60.

Πρόσκειμαι = στενοχωρῶ, καταδιώκω ἐκ τοῦ πλησίον. — τὸ ἐνθεῦτεν = εἰς τὸ ἐξῆς· συναπτόεν τῷ τὸ ποιητέον ἡμῖν = τοῦτο, δ ποιητέον ἐστὶν ἡμῖν· τούτου ἢ ἐπεξήγησις κείται ἐν τῇ ἐπομένῃ προτάσει ἀμνημονέουσ γὰρ κτλ. — τῆ = ἄττ. ἧ = ὅσον. — περιστέλλω τινὰ = προφυλάττω, βοηθῶ τινά. — ὠρμησε, ἀμτῶτ. — ἀρχήν, ἐπίρρ. = κατ' ἀρχάς. — δῆ = φυσικά. — γὰρ = ἐπει = ἐπειδή. — ἅπανα, δηλ. ἢ ἵππος. — δίκαιοί ἐστε ὑμεῖς. . . ἀμνν. ἰέναι, προσωπ. σύνταξις ἀντὶ ἀπροσώπου: δίκαιόν ἐστι ὑμέας ἀμννεόντας (= βοηθήσοντας) ἰέναι. — πρὸς τὴν πιεζομένην κτλ. = πρὸς τὴν μάλιστα πιεζομένην μοῖραν. — ἄρα = ἴσως, τυχόν. — καταλελάδηκε = ἄττ. κατέλληφε = συμβέβηκε, γεγέννηται· τούτου ὑποκμ. εἶναι τό τι, εἰς ὃ προσδιορισμὸς τὸ ἀδύνατον (= ἔχει συμβῆ τι, ἕπερ καθιστᾷ ἀδύνατον)· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ αὐτοῦς ὁ. βωθέειν, δηλ. ἡμῖν. — ὑμεῖς δ', περὶ τοῦ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει πρβλ. κεφ. 48 «οἱ δ' ὦν». — ἡμῖν . . . ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε = κάμετέ μας τὴν χάριν ν' ἀποστείλητε. — συνοίδαμεν = ἄττ. σύνοιμεν. — ταῦτα ἔσακούειν, δηλ. ἡμῖν ἔσακούω τινί τι = ἀκούω τινὰ εἰς τι.

Κεφ. 61.

Ἄορμέατο = ἄττ. ὠρμηγτο. — τὰ μάλιστα = ἄττ. μάλιστα = πάσῃ δυνάμει. — ἐπαμύνω = ὑποστηρίζω. — στείχω = πορεύομαι. — τὸ προσκειμενον, περιληπτ. = οἱ προσκειμενοι. — λυπῶ = ἐνοχλῶ, βλάπτω. — ἀριθμὸν = ἄττ. ; (πρβλ. κεφ. 29). — οὐδαμὰ = ἄττ. οὐδαμῆ· ἐνταῦθα = οὐδέποτε. — ἀποσχίζομαι = ἀποχωρῶ

ζομαι. — σφαγιάζομαι = θυσιάζω. — ὡς συμβαλέοντες = ὡς μέλλοντες νὰ συμπλακῶσιν. — καὶ οὐ γὰρ, ὁ γὰρ = ἐπει = ἐπειδή. — χρηστός = αἴσιος. — φράξαντες τὰ γέρρα = συμπυκνῶσαντες τὰς πλεκτὰς ἀσπίδας, ἀποτελέσαντες δηλ. διὰ τῶν πλεκτῶν αὐτῶν ἀσπίδων περὶ ἑαυτοῦς φράκτιν (πρὸς προστασίαν τῶν σωμάτων των). — ἀπίεσαν = ἄττ. ἀφίεσαν. — ἀφειδέως = ἀφθόνως. — οὐ γινομένων, δηλ. χρηστῶν. — χρηζίω = παρακαλῶ. — ψεύδομαι τινος = ἀπατώμαι εἰς τι.

Πεντακισμύριοι, δηλ. 5.000 Σπαρτιάται, 35.000 εἴλωτες, 5.000 περίοικοι καὶ 5.000 ἐλαφρῶς ὅπλισμένοι (ψιλοὶ) πρβλ. κεφ. 28-30. — τρισχίλιοι, δηλ. 1.500 ὅπλιται καὶ 1.500 ψιλοὶ (πρβλ. κεφ. 28). — τὴν θεόν, δηλ. τὴν Ἥραν.

Κεφ. 62.

Προεξαναστάντες πρότεροι, πλεονασμὸς· προεξανίσταμαι = σηκώνομαι καὶ ἐξέρχομαι πρότερος. — πρότεροι, δηλ. ἢ οἱ Λακεδ. — ὡς δέ . . . ἐγένετο, δηλ. τὰ σφάγια χρηστά. — χρόνῳ κοτὲ = τέλος πάντων. — ἀντίοι (= ἐναντίοι), δηλ. ἐχώρουν. — μετέντες = ἄττ. μεθέντες· μεθήμι = ἀφήνω. — τὰ γέρρα = ὁ φράκτις τῶν ἀσπίδων. — ὠθισμὸς = συμπλοκὴ (ἐκ τοῦ συστάδην). — τὰ δούρατα, ἀντικμ. τοῦ κατέκλων· εἰς δὲ τὸ ἐπιλαμβανόμενοι νοητέα ὡς ἀντικμ. ἢ γενκ. τῶν δουράτων. — κατακλῶ (-άω) = θραύω. — ἐπιλαμβάνομαι τινος = πιάνω τι. — λῆμα = θάρρος, ἀποφασιστικότης. — ἔσσονες = ἄττ. ἡσσονες (δηλ. τῶν Ἑλλ.). — ἄνοπλοι δέ . . . σοφίην, δηλ. ἡσσονες ἦσαν. — ἄνοπλοι = ἄοπλοι. — πρὸς = πρὸς τούτοις. — ἀνεπιστήμονες, δηλ. τοῦ μάχεσθαι. — σοφίη = πολεμικὴ ἐμπειρία. — προεξαίσσω = πηδῶ πρῶτος ἐκ τῶν τάξεων τοῦ στρατοῦ. — κατ' ἓνα καὶ δέκα = ἀνὰ ἓνα ἢ ἀνὰ δέκα. — συστρέφομαι = συμπυκνῶμαι.

Τὰ τόξα μετέντες, ἵνα μεταχειρισθῶσιν ἤδη τὰ ξίφη καὶ τὰ δόρατα. — περὶ τὰ γέρρα, πρβλ. κεφ. 61 «φράξαντες τὰ γέρρα». — ἄνοπλοι, δηλ. ἀνευ ἀσπίδων· τὰς ἀσπίδας των οἱ Πέρσαι εἰς τί εἶχον χρησιμοποίησει ;

Κεφ. 63.

Τῆ = ἄττ. ἧ = ὅπου. — λογάδες = ἐκλεκτοί. — ταύτη δέ, περὶ τοῦ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει πρβλ. κεφ. 60 «ὑμεῖς δ'»· οὕτω καὶ κατωτέρω

ὁ δέ: «οἱ δὲ ἀντεῖχον». — ταύτη = εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — ἐπίεσαν, ἄορ. τοῦ πιέζω. — περιῆν = ἔζη. — καταβάλλω = φονεύω. — τὸ τεταγμένον, περιληπτ. = οἱ τεταγμένοι. — οὕτω δὴ = τότε πλέον. — εἶκω τινὶ = ὑποχωρῶ εἰς τινα. — δηλέομαι = βλάπτω. — ἐρῆμος ὄπλων = ἄνευ ὄπλων.

Ὅπλων, ὄπλα ἐννοοῦνται τὰ ἀμυντικά, ἐνταῦθα ὁ θώραξ, τὸ κράνος καὶ αἱ κνημίδες (ἀλλαχοῦ καὶ ἡ ἀσπίς).

Κεφ. 64.

Ἐνθαῦτα = τότε. — δίκη = ἐκδίκησις. — ἐκ = ὑπό. — ἀναιροῦμαι = κερδαίνω, νικῶ. — τῶν, καθ' ἕλξιν ἀντί: ἄς. — κατύπερθε = πρότερον. — οἱ (δτικ.) προγόνων = προγόνων αὐτοῦ. — ἐς Λεων. = μέχρι τοῦ Λεωνίδου. — οὗτοι = οἱ αὐτοὶ (δηλ. πρόγονοι). — χρόνω = χρόνω τινί. — τὰ Μηδικὰ = οἱ Περσικοὶ πόλεμοι. — Μεσο. πᾶσι, συναπτόν τῷ συνέδαλε· συμβάλλω = ;

Ἐῖρηται, ἐν βιβλ. VII, κεφ. 204. — σφι, δηλ. Πausανία καὶ Λεωνίδα. — πολέμου ἐόντος, τοῦ τρίτου δηλ. Μεσσηνιακοῦ πολέμου (465-455).

Κεφ. 65.

Ἐτράποντο, παρατκ. τοῦ τράπομαι = ἄττ. τρέπομαι. — οὐδένα κόσμον = οὐδενὶ κόσμῳ = ; (κεφ. 59). — μοῖρα = μέρος γῆς, χώρα. — θῶμα . . . μοι (δηλ. ἐστίν) = θαυμάζω. — ὅκως = πῶς. — μαχομένων, δηλ. αὐτῶν (τῶν τε Ἑλλ. καὶ Περσῶν). — τε, μετὰ τὸ οὔτε . . . οὔτε = ; — βέβηλος = τόπος παραδεδομένος εἰς τὴν ἀνθρωπίνην χρήσιν (οὐχὶ ἱερός). — δοκέω = ἔχω τὴν γνώμην. — εἶ τι . . . δοκέειν δεῖ = ἂν ἐπιτρέπεται νὰ ἔχη τις γνώμην τινά. — ἡ θεὸς κτλ., ἀνεξάρτητον, εἰ καὶ προηγείται τὸ δοκέω δέ.

Ἐς τὸ στρατόπεδον, βλ. σχέδιον τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης ἐν πίν. XV. — ἡ θεός, δηλ. ἡ Δημήτηρ. — τὸ ἱρόν, τὸ περίφημον δηλ. ἐν Ἐλευσίνι ἱερόν τῆς Δήμητρος καὶ Περσεφόνης.

Κεφ. 66.

Ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο = τοιαύτην ἔκβασιν ἔλαβε. — αὐτίκα κατ' ἀρχὰς = εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. — ἀρέσκομαι = εὐχαριστοῦμαι. — λείπομαι ἀπὸ τινος = ἀποχωρίζομαι ἀπὸ τινος. — ἀπαγορεύω =

ἀποτρέπω. — ἀνύω = κατορθώνω. — ἐποίησέ τε, ὁ τε = ὅθεν. — τοιάδε, ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ τῶν ἑστρατ. κτλ. — καὶ ἐς = καὶ μάλιστα περίπου. — ὅκως, ἐνταῦθα = ὅτε. — εἶ, ἐνισχύει τὴν ἐν τῇ προθέσει ἐξ (ἐξ ἐπιστάμενος) εὐρισκομένην ἔννοιαν. — ἐξἐπίσταμαι = καλῶς γνωρίζω. — κατηρημένος = καλῶς παρεσκευασμένος, ἐν καλῇ τάξει. — κατὰ τωυτό . . . ὅκως ἂν αὐτὸν ὀρῶσι σπουδῆς ἔχοντα = μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα (μὲ τὸ αὐτὸ βῆμα) . . . μὲ τὴν ὁποῖαν βλέπουσιν αὐτὸν προπορευόμενον (κυρ. σπεύδοντα). — τῇ ἂν αὐτὸς ἐξηγήται = ὅπου αὐτὸς τοὺς ὀδηγεῖ. — προτερῶ τῆς ὁδοῦ = προηγούμεναι, προπορευόμεναι ἐν τῇ ὁδῷ. — καὶ δὴ = ἤδη. — τὸν αὐτὸν κόσμον = τῷ αὐτῷ κόσμῳ. — καθηγοῦμαι = ὀδηγῶ. — τὴν ταχίστην (δηλ. ὁδὸν) = ὡς τάχιστα. — τροχάζω = τρέχω. — ἐς Φωκέας = εἰς τὴν χώραν τῶν Φωκέων.

Ἀρτάβαζος . . . πολλὰ ἀπαγ., περὶ τοῦ πράγμ. ἴδὲ κεφ. 58. — ξύλινον τεῖχος, βρβλ. κεφ. 65.

Κεφ. 67-68.

Δῆ = ἀληθῶς. — ταύτη = ; (κεφ. 63). — ἐθελοκακῶ = ; (VIII, κεφ. 85). — τῶν ἄλλων . . . ἐθελοκακεόντων = ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι . . . — ἔπεσον = ἀπέθανον. — οὗτοι, οἱ Θηβαῖοι. — τῆπερ (= ἄττ. ἤπερ) = ὅπου. — ὄμιλος = πλήθος. — ἀποδεξάμενος = ἄττ. ἀποδειξάμενος· ἀποδεικνυμαί τι (ἔργον) = ἐπιδεικνύω κατόρθωμά τι. — δηλοῖ, ἐνταῦθα ἀπροσώπως = δηλόν ἐστι. — τὰ πρήγματα = ἡ δύναμις. — ἀρτῶ (-άω) = ἐξαρτῶ. — εἰ, αἰτλγκ. = διότι. — οὗτοι, οἱ βάρβαροι, οἱ ὑπήκοοι τῶν Περσῶν. — πρὶν ἢ = ἄττ. ; — τοὺς Πέρσας, δηλ. φεύγοντας. — τοσαῦτα = τοσαύτε· ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν μετοχῶν ἐοῦσα ἀπέργουσα. — πρὸς τῶν πολεμίων = πρὸς τοὺς πολεμίους. — ἀγγιστα, ἐπίρρ. ὑπερβτκ. τοῦ ἀγγι = ἐγγύς. — ἀπέργουσα = ἄττ. ἀπειργουσα· ἀπειργῶ = ἀπομακρύνω, δὲν ἀφίνω τινὰ νὰ πλησιάσῃ. — φίλιος = φίλος. — ἀπὸ τῶν Ἑλλ., συναπτόν τῷ ἀπέργουσα.

Ταύτη, δηλ. ποῦ; — οὐ τῆπερ οἱ Πέρσαι, δηλ. ἐς τὸ στρατόπεδον καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον (κεφ. 65). — τῶν ἄλλων συμμάχων, ὑπὸ τούτους νοητέοι οὐχὶ οἱ Ἑλλ. σύμμαχοι, ἀλλ' οἱ βάρβαροι, οἱ ὑπήκοοι τῶν Περσῶν. — ἀπὸ τῶν Ἑλλ., δηλ. τῶν διωκόντων.

Κεφ. 69.

Οἱ μὲν = οὗτοι μὲν. — **φόβος**, ἐνταῦθα = φυγή. — **ἀπογίγνομαι τινος** = εἶμαι μακράν τινος, δὲν μετέχω τινός. — **οὐδένα κόσμον** = ; (κεφ. 65). — **οἱ ἀμφὶ Κορινθίους** = οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ περὶ αὐτούς· οὕτω καὶ **οἱ ἀμφὶ Μεγ. καὶ Φλ.** — **τρέπομαι τὴν φέρουσαν** (δηλ. **ὁδὸν**) = ἀκολουθῶ τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν. — **ὑπωρέη** = ἀττ.; (κεφ. 25). — **κολωνός** = λόφος. — **ἰθύ** (= ἀττ. **εὐθύ**) **τινος** = κατ' εὐθείαν εἰς τι. — **τὴν λειοτάτην**, δηλ. **ἐτράποντο· λεῖτος** = ὀμαλός. — **ἀγχοῦ** = **ἀγχι** = ; — **ἀφορῶ** = βλέπω μακρόθεν. — **οὐδένα κ.**, συναπτόον τῷ **ἐπείγομένους**. — **τοὺς ἵππους**, συναπτόον τῷ **ἤλαυνον**. — **κατεστόρεσαν**, ἀόρ. τοῦ **καταστορέννυμι** = καταρρίπτω τινὰ νεκρόν, τὸν στρώνω κατὰ γῆς, φονεύω. — **καταράσσω** = κατασυντρίβω.

Κεφ. 70.

α) **Ἐν οὐδενὶ λόγῳ** = χωρὶς οὐδεὶς λόγος νὰ γείνη (περὶ αὐτῶν), ἄνευ δηλ. δόξης καὶ τιμῆς (διότι οὗτοι δὲν ἔπεσον ἐν τῇ κυρίως μάχῃ). — **ἐδυνάετο** = ἀττ. **ἠδύναντο**. — **κατεστήκει** = ἀττ. **καθειστήκει**. — **σφι**, δηλ. τοῖς μαχομένοις. — **ἐρρωμένος** = ἰσχυρός. — **οἱ δέ**, δηλ. οἱ Πέρσαι· περὶ τοῦ δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει πρὸλ. κεφ. 63 «**οἱ δὲ ἀντεῖχον**». — **πλέον ἔχω** = ὑπερτερῶ. — **ὥστε**, μετὰ μετχ. — **ἄτε** (μετὰ μετχ.). — **οὕτω δὴ** = ; (κεφ. 63). — **λιπαρία** = ; (κεφ. 21). — **ἐρείπω** = καταρρίπτω, κατακρημνίζω. — **τῆ** (= ἀττ. **ῆ**) **δὴ** = ὅπου ἀκριβῶς. — **ἐσχέομαι** = εἰσορμῶ.

β) **Τά τε ἄλλα** κτλ., ἀκριβεστέρα διασάφησις τοῦ **τὴν σιηνὴν διαρπάσαντες**, ἐξ οὗ νοητέα ἢ μετχ. **ἀρπάσαντες**. — **ἐς τωούτο**, συναπτόον τῷ **τοῖσι Ἑλλησι** = εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, εἰς ὃ καὶ (οἱ ἄλλοι) Ἑλληνας. — **ἐσῆνεικαν** = ἀττ. **ἐσῆνεγκαν**. — **σιῖφος** = σῶμα ἀνδρῶν ἐν πυκνῇ παρατάξει, φάλαγξ. — **ἀλκῆ** = ἀνδρεία. — **ἀλυκτάζω** (κατὰ παρατκ. μόνον) = εἶμαι ἐκπεπληγμένος. — **τε**, μετὰ τὸ **οὔτε** = ἀλλά. — **οἶα** = **αἶτε**. — **φοβοῦμαι**, ἐνταῦθα = καταφεύγω. — **κατειλέω** = ἀποκλείω, στενοχωρῶ. — **παρῆν** = ἐξῆν· ὁ δ' ἀκολουθῶν **τε** = καὶ οὕτω. — **καταδεουσέων τεσσέρων** (δηλ. **μυριάδων**) = ἐκτὸς 40.000. — **περιγίγνομαι** = διασώζομαι. — **οἱ πάντες** = ἐν ὄλῳ.

Θέης ἀξίην, διὰ τὴν τεχνικὴν ἐπεξεργασίαν καὶ τὰ κοσμήματα. — **τὰς ἔχων Ἄρτ. ἔφευγε**, πρὸλ. κεφ. 66. — **τῶν λοιπέων**, δηλ. 260.000. — **τῶν ἐκ Σπάρτης**, ὥστε δὲν ὑπολογίζονται οἱ πεσόντες περίοικοι καὶ εἴλωτες.

Ε'. Ἡ ἐν Μυκάλῃ μάχῃ (479).

(Κεφ. 90-92, 96-106)

Κεφ. 90.

Τῆς περ, ἀντὶ **τῆς περ** = ἀττ. **ἡπερ** = καθ' ἣν ἀκριβῶς. — **τρῶμα** = ἀττ. **τραῦμα** = ἦττα. — **συγκυρέω** = συμβαίνω· ἐνταῦθα ὁ ἀόρ. **συνενύρησε** ἀπροσώπως. — **γενέσθαι**, ὡς ὑποκμ. νοητέον **τὸ τρῶμα**. — **ἐπειδὴ**, χρονκ. — **κατέατο** = ἀττ. **ἐκάθηντο**. — **Δεντυχίδῃ** = **Δεωτυχίδῃ**. — **ἐπέρχομαι ἐπὶ τοὺς στρατηγούς** = παρουσιάζομαι ἐνώπιον τῶν στρατηγῶν. — **ὡς** κτλ., ἐπεξήγησις τοῦ **πολλὰ καὶ π.** — **ἴδωνται** = ἀττ. **ἴδωσιν**. — **ἄγρη** = ἀττ. **ἄγρα** = θήραμα. — **εὐρεῖν ἄν**, ἐκ τοῦ **ἔλεγε**. — **ἀνακαλῶ** = ἐπανειλημμένως καλῶ, ἐπικαλοῦμαι. — **προέτραπε** = ἀττ. **προέτρεπε**. — **αὐτούς**, δηλ. τοὺς ἐν Δήλῳ καθημένους Ἑλλ. — **ῥύομαι** = διαφυλάττω, σώζω. — **δουλοσύνη** = ἀττ. **δουλεία**. — **ἀπαμύνω** = ἀποκρούω. — **εὐπειτές**, δηλ. **εἶναι**, ἐξ οὗ ἐξαρτ. **τὸ ταῦτα γίνεσθαι εὐπειτές** = εὐκόλος. — **αὐτῶν**, τῶν Περσῶν. — **καὶ οὐκ... εἶναι**, ὡς ὑποκμ. νοητέα ἐκ τῆς γενκ. **αὐτῶν ἢ αἰτ. αὐτούς**. — **κεινοῖσι** = ἀττ. **ἐκείνοις** (δηλ. τοῖς Ἑλλ.). — **αὐτοί**, δηλ. **οἱ ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου**. — **εἰ τι ὑποπι**, ὑποκμ.: οἱ Ἑλλ. — **προάγω** = παρακινῶ.

Τὸ τρῶμα, τίνων; — **ἐν τῇ Δήλῳ**, μετὰ τὴν ἐν Σχλαμῖνι ναυμαχίαν ὁ ἔλλ. στόλος ἐναυλόχει ἐν Δήλῳ. — **σφι**, τίσι; — **λάθρη τῶν Π.**, ὧν ὁ στόλος ὄρμει ἐν Σάμῳ. — **τὸν κατέστησαν τύραννον οἱ Π.**, πρὸλ. βιβλ. VIII, κεφ. 85. — **τοιαύτην**, δηλ. **οἶα αὐτῆ ἐστίν**. Ἡ ἔννοια: οἱ Ἑλλ. ἐνταῦθα θὰ εὕρωσι τὸ καλύτερον θήραμα, δηλ. τὴν σύλληψιν ὀλοκλήρου τοῦ περσικοῦ στόλου. — **ἄνδρας Ἑλληνας**, δηλ. τοὺς Ἴωνας.

Κεφ. 91.

Ἦς=ἐπειδή. — πολλός (=ἀττ. πολύς), ἐν ἐπιρρ. σημασία = παρὰ πολὺ. — ἦν λισσόμενος=ἐλίσσετο· λίσσομαι=παρακαλῶ. — εἶρομαι=ἔρωτῶ. — κληδῶν=σημείον προαγγελτικόν, οἰωνός· κληδόνος εἶνεκεν=ἵνα λάβῃ οἰωνόν τινα. — συντυχία=; (κεφ. 21). — τί τοι (=ἀττ. σοι) τὸ οὖνομα, δηλ. ἐστὶ. — ὑφαρπάζω τὸν λόγον=ἀρπάζω τὸν λόγον ἐκ τοῦ στόματός τινος, διακόπτω αὐτόν. — εἴ τινα, δηλ. λόγον. — ὄρητο=ἀττ. ὄρητο=εἶχε κατὰ νοῦν· τοῦ ῥ. ὄρημαι. — ὄκως... ἀποπλώσσαι, πλαγία ἔρωτητικ. πρότασις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ποίειε, ἐν ᾧ περιέχεται ἡ ἔννοια τῆς προσπαθείας, φροντίδος=φρόντιζε πῶς νὰ ἀποπλεύσης. — δὸς πίστιν = δόσας· ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ ἦ μὲν (=ἀττ. ἦ μὴν) . . . ἔσεσθαι=δτι τῷ ὄντι θὰ εἶναι.

Κληδόνος εἶνεκεν, ὁ Λεωτυχίδης ἐπεθύμει νὰ μάθῃ τὸ ὄνομα τοῦ πρεσβευτοῦ ἐλπίζων ὅτι ἐκ τοῦ ὀνόματος θὰ λάβῃ καλὸν ἢ κακὸν οἰωνόν διὰ τὴν ἐκστρατείαν. — τὸν οἰωνόν, ὁ (καλὸς) οἰωνός ἔκειτο ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἠγησιστράτου (= ἡγεμόνος τοῦ στρατοῦ).

Κεφ. 92.

Τὸ ἔργον = ἡ πράξις. — προσήγε, δηλ. τῷ (ἑαυτοῦ) λόγῳ· προσάγω=προσθέτω. — πίστιν τε καὶ ὄρκια ποιῶμαι=κάμνω συνθήκην ἀνταλλάσσειν ἀμοιβαίως διαβεβαιώσεις καὶ ὄρκους. — συμμαχίης πέρι, ἀναστροφή=; — οἱ μὲν, δηλ. οἱ δύο ἄλλοι Σάμιοι πρεσβευταί. — ἐς τὴν ἐωυτῶν, χώραν. — ἐκέλευε, ὑποκμ. : ὁ Λεωτυχίδης. — ποιῶμαι τι οἰωνόν = θεωρῶ τι ὡς καλὸν οἰωνόν. — ἐπέχω=περιμένω. — ἐκαλλιρέοντο, πρακτ. ἀποπειρατικός· καλλιρέομαι=ἀττ. καλλιεροῦμαι=λαμβάνω καλὰ σημεῖα ἐκ τῆς θυσίας.

Κεφ. 96.

Ἐκαλλίρησε, τοῦ ἀπροσώπου καλλιρέει = αἱ θυσίαι γίνονται εὐνοϊκάι. — ἀνάγω τὰς νέας=ἀποπλέω. — τῆς Σαμ, δηλ. χώρας· ἡ γενκ. ἐκ τοῦ πρὸς Καλάμοισι· ἡ πρὸς=πλησίον. — κατὰ=παρὰ — τὸ ταύτη (δηλ. ὄν)=τὸ ἐκεῖ κείμενον. — ἀπῆκαν=ἀττ. ἀφείσαν. — ὦν=βεβαίως. — ὁμοιοι=ἰσόπαλοι (δηλ. πρὸς τοὺς πολε-

μίους). — ὑπὸ τὸν πεζόν=ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πεζοῦ. — τοῦ ἄλλου στρατοῦ, γενκ. διαιρτκ. τοῦ ὅς. — ὑπερφέρω=ὑπερτερῶ, ὑπερέχω. — ἀνειρύω=ἀνασύρω. — περιβαλέσθαι, δηλ. ταῖς ναυσὶ· περιβάλλομαι ταῖς ναυσὶ ἔρκος = κάμνω περὶ τὰς ναῦς περίφραγμα. — ἔρυμα=δχύρωμα. — κρησφύγετον=; (VIII, κεφ. 51).

Κεφ. 97.

Τῆς Μυκ., ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐς Γαίω τε καὶ Σκολ. — ἐπισπόμενος, ἄορ. τοῦ ῥ. ἐφέπομαι. — κτιστὸς=κτίσις· ἐπὶ κτιστῶν=εἰς τὴν . . . — ἐνθαῦτα, ἐπαναλαμβάνει μετ' ἐμφάσεως τὸ τῆ· Δήμητρος κτλ. — σκόλωψ, ποσ = πάσσαλος (παλουκι). — καταπήγγυμι=ἐμπήγω. — παρεσκευάδατο=ἀττ. παρεσκευασμένοι ἦσαν. — πολιορκησόμενοι, μέσος μέλλων μετὰ σημασίας παθητκ. — ἐπιλέγομαι ἐπὶ τι = ἀναλογίζομαι τι.

Νεῖλ. τῷ Κόδρου . . . , ὁ Νηλεὺς ἐκδιωχθεὶς ἐκ τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του Μέδοντος κατέφυγεν εἰς τὴν Ἰωνίαν καὶ ἔδρυσε μεταξὺ ἄλλων ἀποικιῶν καὶ τὴν Μίλητον. — ἀμφοτέρα, δηλ. καὶ τὴν πολιορκίαν καὶ τὴν νίκην.

Κεφ. 98.

Οἴχωκα=ἔχω ἀπέλθει ἰων. πρkm. τοῦ οἴχομαι. — ὡς ἐκπεφυγόντων, δηλ. αὐτῶν· ἡ μετκ. αἰτλγκ. — εἶτε . . . εἶτε . . . , ἐπεξήγησις τοῦ ὅ,τι ποιέωσι. — ἔδοξε, δηλ. αὐτοῖς. — μηδέτερα = μηδέτερον. — ἀποδάθρα = σάνις τιθεμένη ἀπὸ τοῦ πλοίου μέχρι τῆς ξηρᾶς πρὸς ἔξοδον καὶ εἴσοδον (σκάλα). — σφι, συναπτεῖα ἡ δοτκ. τῷ ἐπαναγόμενος· ἐπανάγομαι τινι = ἐπιπλέω ἐναντίον τινός. — παρακρίνομαι=παρατάττομαι. — ἐνθαῦτα=τότε. — ἐν τῇ νηὶ=ἐν τῇ ἑαυτοῦ νηὶ. — ἐγχερίμψας, δηλ. τὴν ναῦν· ἐγχερίμπτω=πλησιάζω. — τὰ μάλιστα, ἐνθαῦθα=δτι μάλιστα=ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον. — ὑπὸ κήρυκος προαγορεύω=διὰ κήρυκος προκηρύττω. — ἐπακούοντες, δηλ. ἐμοῦ. — συνήσουσι, τοῦ ῥ. συνίημι=ἐννοῶ. — τινὰ=ἕκαστον. — πάντων, ἐκ τοῦ πρῶτον. — μετὰ δὲ = μετὰ δὲ ταῦτα. — τάδε, ἐνθαῦθα ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα· ὥστε = ταῦτα. — ἴστω, προσκτκ. τοῦ οἶδα.

Τοῦ στρατοπέδου, δηλ. τῶν Περσῶν. — τοῦ τείχεος, δηλ. τοῦ ἐκ ξύλων καὶ λίθων ἔρκους (πρβλ. κεφ. 97).

Κεφ. 99.

Ἐποθεμένον, δηλ. τοῖσι Ἰωσι· ὑποτίθεμαί τινι=συμβουλεύου τινά.—δεύτερα δὴ, ἀπόδοσις τοῦ ἐν κεφ. 98 «πρῶτον μὲν».—προσέχω τὰς ναῦς=φέρω τὰ πλοῖα εἰς τὸν λιμένα.—τοῦτο μὲν=ἀφ' ἑνὸς μὲν ἢ ἀπόδοσις κατωτέρω: «τοῦτο δὲ τὰς διόδους . . .». —ὑπονῶσαντες=ἀττ. ὑπονοήσαντες· ὑπονοῶ=ὑποπτεύω.—ἀπαιρέονται=ἀττ. ἀφαιροῦνται.—γὰρ ὧν=(πρβλ. κεφ. 96).—ἀπικομένων κτλ., ἀνεμένετο αἰτ. πτώσις ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ λυσάμενοι . . . ἀποπέμπουσι.—λύομαι=ἀπελευθερώνω, λυτρώνω.—ἐφοδιάζω=ἐφοδιάζω τινά μὲ τὰ ἀπαιτούμενα διὰ ταξείδιον.—ὑποψίην εἶχον. ὑποκμ.: οἱ Σάμιοι· ὑποψίαν ἔχω=ὑποπτεύομαι.—κεφαλὰς πολεμίων=πολεμίους.—καταδοκῶ τινι=ὑποπτεύω τινά.—νεοχμὸν=νέον, νεωτερισμός· ἐνταῦθα=ἀποστασία.—ἐπιλαμβάνομαι τινος=λαμβάνω τι.—συμφορῶ (-έω)=ἐπισωρεύω.

Κεφ. 100.

Παρασκευάστο, ἀπροσ.=παρασκευὴ ἐγεγένητο.—ἐσέπτατο, μέσος ἄορ. τοῦ ῥ. ἐσπέτομαι=πετῶ ἐντός, διαδίδομαι.—κρηυκῆιον=ἀττ. κρηυκεῖον=σκήπτρον κήρυκος.—κυματογῆ=μέρος, ἔνθα τὰ κύματα θραύονται, ἀκτῆ.—ἡ φήμη διηλθέ σφι ὧδε=ἡ διαδοθεῖσα μεταξὺ αὐτῶν φήμη ἦτο τοιαύτη.—ἐν Βοιωτοῖσι=ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βοιωτῶν.—δὴ=τῇ ἀληθείᾳ.—τὰ θεῖα τῶν πρηγματίων=ἡ θεῖα βούλησις.—εἰ, ἐνταῦθα αἰτλγκ.=ἐπειδὴ.—συμπίπτοντος, μετχ. ἐνδοτκ.—συμπίπτω=συμβαίνω.—τοῦ τε ἐν Πλατ., δηλ. τρώματος· τρώμα=; (κεφ. 90). —ταύτη=; (κεφ. 96).

Κρηυκῆιον, τὸ εὐρεθὲν ἐπὶ τῆς ἀκτῆς κρηυκεῖον ἐθεωρήθη, ὅτι ἐδείκνυε τὰς εὐμενεῖς διαθέσεις τῶν θεῶν.

Κεφ. 101.

Συμβολῆ=; (κεφ. 45).—ἐν τῇ Πλαταιίδι, δηλ. χώρᾳ.—γεγονέναι νίκην, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἡ φήμη συνέβαινε ἐλθοῦσα.—ὀρθῶς=ἀληθῶς.—τὸ μὲν ἐν Πλατ., δηλ. τρώμα.—ὅτι δὲ κτλ., ἐξαρτ. ἐκ τοῦ δηλα (=δηλον) ἐγίνετο.—ἀναμανθάνουσι, ἢ μετχ. συναπτέα τῷ σφι· ἀναμανθάνω=ἐξετάζω λεπτομερῶς.

—ἀρρωδίη=ἀττ. ὀρρωδία=φόβος.—οὔτι . . . οὔτω, ὡς=ὄχι τόσον, ὅσον.—τῶν Ἑλλήνων, δηλ. τῶν μετὰ Πανσανίεω· πρὸ τῆς γενκ. νοητέα ἢ πρόθεσις περι.—πταίω περι τινι=ἠττώμαι ὑπὸ τινος.—κληδῶν=φήμη.—τὴν πρόσδοτον ποιοῦμαι=ἐπιτίθεμαι.—ὡς, αἰτλγκ.—ἄεθλα=ἀττ. ἄθλα.

Καὶ πρότερον, δηλ. ἐν κεφ. 62 καὶ 65.—ὡσαύτως, δηλ. παρὰ τὸ Δημήτριον.—τῆς αὐτῆς ἡμέρης, ἀμφοτέραί αἱ μάχαι συνέβησαν κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῇ 26 Μεταγειτνιῶνος, δηλ. τῇ 10 Σεπτεμβρίου (479 π. X.).

Κεφ. 102.

α) Τοῖσι προσεχ...=τοῖσι τεταγμένοισι προσεχέσι τούτοισι· προσεχῆς τινι=; (κεφ. 28).—μέχρι κου τῶν ἡμισέων (δηλ. στρατιωτέων)=μέχρι σχεδὸν τοῦ ἡμίσεος στρατοῦ.—ὀδός=πορεία.—ἄπεδος=; (κεφ. 25).—ἐπεξῆς (=ἀττ. ἐφεξῆς) τινι=προσεχῆς τινι.—περιήισαν=ἀττ. περιῆσαν.—καὶ δὴ=; (κεφ. 66).—ἔλασσον ἔχω=εἶμαι κατώτερος.—προσεχέων, δηλ. αὐτοῖσι.—παρακελευσάμενοι, δηλ. ἀλλήλοισι.—ἔχομαι τινος=ἐπιλαμβάνομαι τινος, ἐπιχειρῶ τι.—ἐνθεῦτεν, χρονκ.=ἐκ τῆς στιγμῆς ταύτης.—ετεροιοῦμαι=μεταβάλλομαι.—διωσάμενοι, μέσος ἄορ. τοῦ διωθοῦμαι=ἀπωθῶ.—φερόμενοι=ὀρηγτικῶς.—ἀλῆς=ἀττ. ἀθρόος=εἰς ἓν ὄλον ἠθροισμένος, συνηνωμένος.

Τοῖσι προσεχ . . . τεταγμ., δηλ. τοῖς Κορινθίοις, Σικυωνίοις καὶ Τροιζηνίοις.—οὔτοι οἱ ἐπί . . ., δηλ. οἱ Ἀθην. καὶ οἱ πλησίον τούτων τεταγμένοι.—ἐπὶ τῷ ἐτέρῳ κέρει, δηλ. τῷ ἀριστερῷ.—τὰ γέρρα, ἅτινα εἶχον συμπυκνώσει, ἵνα ἀποτελέσωσι περὶ ἑαυτοῦς φράκτην (πρὸς προστασίαν τῶν σωμάτων των)· πρβλ. κεφ. 99.—ἐς τὸ τεῖχος, εἰς τὸ περίφραγμα δηλ., ὅπερ εἶχον κατασκευάσει περὶ τὰς ναῦς ἐκ ξύλων καὶ λίθων (πρβλ. κεφ. 97).

β) Συνεσέπιπτον=εἰσώρμων ὁμοῦ, δηλ. μετὰ τῶν ἐχθρῶν.—ἀραίρητο=ἀττ. ἤρητο=εἶχε καταληφθῆ, κυριευθῆ.—οὔτε . . . τε=; (κεφ. 70).—πρὸς ἀλκὴν τράπομαι (=τρέπομαι)=ἀνθίσταμαι.—ὀρμέατο=ἀττ. ὀρμηγντο.—κατ' ὀλίγους γινόμενοι=διαιρούμενοι εἰς μικρὰ τμήματα.—ὁ ἀεὶ=ὁ ἐκάστοτε.—συνδιαχειρίζω=ἐκτελῶ ὁμοῦ.

Κεφ. 103.

Ἀπαιρημένοι = ἄττ. ἀφηρημένοι· αἱ μετχ. ἐόντες... ἀπαρ-
εῖναι ἐνδοτκ.—**ἐτεραλκῆς** =; (VIII, κεφ. 11). — **ἔρδω** = πράττω.
— **προσωφελείν**, ἐνταῦθα μετὰ δτκ. (τοῖσι Ἑλλῆσι) ἀντί τῆς
συνηθεστέρας αἰτ. (πρβλ. κεφ. 68). — **ἄρξαντας**, δηλ. τοῦ ἀπο-
κτεῖναι. — **οὔτω δὴ** =; (κεφ. 70).

Κεφ. 104.

Ἐκ = ὑπό. — **τηρῶ** = φυλάττω. — **σφι**, δηλ. τοῖς Πέρσας. —
καταλαμβάνη, ὡς ὑποκμ. τὸ **τοιαῦτα**, ὅπερ νοητέον ἐκ τοῦ **οἶά**
περ' καταλαμβάνει τινά τι = εὐρίσκει τινά τι, συμβαίνει εἰς τινά
τι. — **ἡγεμῶν** = ὁδηγός. — **καθηγοῦμαι τινι ὁδόν** = δεικνύω εἰς
τινα ὁδόν.

Προσετέτακτο ... τὰς διόδους τηρέειν, περὶ τοῦ πράγμ. πρβλ.
κεφ. 99. — **ἔχοντες ἡγεμόνας**, δηλ. τοὺς Μιλησίους. — **ἐπὶ τοῦτο**
τὸ πρ., δηλ. ἐπὶ τὸ τηρεῖν τὰς διόδους. — **τούτου εἵνεκεν**, δηλ.
ἵνα χρησιμεύσωσιν εἰς αὐτοὺς ὡς ὁδηγοί. — **τὸ δεύτερον**, τὸ πρῶ-
τον ἀπεστάτησε πρὸ 20 ἐτῶν (499 π. X).

Κεφ. 105-106.

Ἐπασκῶ τι = ἀσκοῦμαι εἰς τι. — **παγκράτιον** = ἀγὼν πάλης
καὶ πυγμῆς. — **καταλαμβάνει τινά** (μετ' ἀπαρμφ.) = συμβαίνει
εἰς τινά νά... — **κεῖσθαι** = τεθάρθαι. — **κατεργάζομαι** = φονεύω.
— **τὰς νέας**, νοητέα ἢ αἰτ. ἀπάσας ἐκ τοῦ ἅπαν. — **λήϊον** = ἄττ.
λείαν. — **προεξάγω** = ἐξάγω πρότερον.

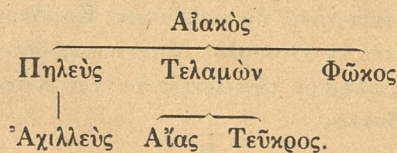
Πολέμου ἐόντος Ἀθ. καὶ Καρ., ἐν ἔτει 476 π. X.

ΠΙΝΑΞ ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

A.

Ἄθως, ἀκρωτήριο ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου, νῦν Ἅγιον
ὄρος.

Αἰακίδαι, οἱ ἀπόγονοι τοῦ Αἰακοῦ:



Αἰακός, βασιλεὺς τῆς Αἰγίνης, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς νύμφης
Αἰγίνης.

Αἴας, υἱὸς τοῦ Τελαμῶνος, βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος.

Αἰγάλεως, ὄρος ἐν Ἀττικῇ ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνος.

Αἰγίλια, τόπος παρὰ τὴν Ἐρέτριαν.

Ἄκανθος, πόλις ἐπὶ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου πρὸς Β. τῆς χερ-
σονήσου Ἀκτῆς.

Ἀλέη, ἐπωνυμία τῆς Ἀθηνᾶς, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ἐτιμᾶτο ἐν Τεγῆ,
ἔνθα ἦτο καὶ ὁ περίφημος ναὸς τῆς.

Ἀλεύης, γενάρχης τῶν Ἀλευαδῶν, τοῦ ἐπισημοτάτου γένους ἐν
Θεσσαλίᾳ.

Ἀλήιον πεδίον, εὐφορος πεδιάς ἐν Κιλικίᾳ μεταξὺ τῶν ποταμῶν
Πυράμου καὶ Σάρου.

Ἀλπηγνός ἢ **Ἀλπηνοί**, πόλις ἐν Λοκρίδι πλησίον τῶν Θερμο-
πυλῶν.

Ἀμπρακιῶται, οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμπρακίας, πόλεως ἐν Ἀκαρνανίᾳ.

Ἀμφικτύονες, οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν πόλεων, ὅσοι ἦσαν συνδεδε-
μένοι εἰς ἀμφικτυονικὴν ὁμοσπονδίαν· συνήρχοντο δις τοῦ
ἔτους, τὸ μὲν ἕαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν Ἀνθήλῃ
παρὰ τὰς Θερμοπύλας.

Ἀναγυράσιος, ὁ ἐκ τοῦ δήμου Ἀναγυροῦντος· ὁ δῆμος οὗτος
ἔκειτο μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Σουνίου νοτίως τοῦ Ὑμητοῦ.

Ἄνακτόριοι, οἱ κάτοικοι τοῦ Ἄνακτορίου, πόλεως ἐν τῷ Ἄμβρα-
κικῷ κόλπῳ.

Ἀντικύρη, πόλις παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἢ πατρὶς τοῦ
προδότου Ἐφιάλτου.

Ἀρήιος πάγος, λόφος ΒΔ. τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀρτάβαζος, ἐπιφανὴς στρατηγὸς τῶν Περσῶν.

Ἀρτεμισίη, βασίλισσα τῆς Ἀλικαρνασσοῦ.

Ἀρτεμισιον, ἀκρωτήριο ἐν Εὐβοίᾳ.

Ἀσωπός, ποταμὸς 1) ἐν Βοιωτίᾳ, 2) ἐν Φθιώτιδι παρὰ τὰς
Θερμοπύλας (νῦν ὄναξ ὀνομαζόμενος Καρβουναριά).

Ἀφεταιί, πόλις τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνησίας ἔχουσα καὶ λιμένα.

Ἀφιδναί, πόλις πλησίον τῆς Δεκελείας (νῦν Καπαντρίτη) ὁ κά-
τοικος **Ἀφιδναῖος**.

B.

Βάκτριοι, οἱ κάτοικοι τῶν Βάκτρων, πρωτεύουσος τῆς ἐν Ἀσίᾳ
Βακτριανῆς.

Βρύγοι, λαὸς Θρακικὸς κατοικῶν πλησίον τῆς Μακεδονίας.

Γ.

Γαίσων, ποταμὸς χυνόμενος μεσημβρινῶς τῆς Μυκάλης.

Γεραιστός, ἀκρωτήριο τῆς Εὐβοίας εἰς τὸ Ν. μέρος αὐτῆς.

Δ.

Δαρεῖος, υἱὸς τοῦ Ὑστάσπου, βασιλεὺς τῶν Περσῶν (γεννηθεὶς
τῷ 550 π. Χ. ἐγένετο βασιλεὺς τῷ 521, ἀπέθανε δὲ τῷ 485).

Δημάργητος, βασιλεὺς ἐν Σπάρτῃ στερηθεὶς οὗτος τῆς βασιλείας
τῷ 491 κατέφυγεν εἰς Περσίαν παρὰ τὸν Δαρεῖον τὸν
Ὑστάσπου καὶ ἠκολούθησε τὸν Ξέρξην ἐκστρατεύσαντα κατὰ
τῆς Ἑλλάδος τῷ 480.

Δημήτριον, ναὸς τῆς Δήμητρος πλησίον τοῦ χωρίου Ἀργιοπίου
(Δ. τῶν Πλαταιῶν).

E.

Ἐρέτρια, πόλις τῆς Εὐβοίας.

Ἐρεχθεύς, ἀρχαῖος ἦρωας τῆς Ἀττικῆς υἱὸς τῆς Γῆς καὶ τοῦ
Ἥφαίστου.

Ἐρυθραί, πόλις τῆς Βοιωτίας ἐπὶ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ Κιθαι-
ρῶνος ἐπίθετον : **Ἐρυθραῖος (χῶρος)**.

Εὐριπος, πορθμὸς μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Βοιωτίας.

H.

Ἡραιο, ναὸς τῆς Ἥρας 1) ἐν Πλαταιαῖς 2) ἐν Σάμῳ.

Ἡράκλειον, ναὸς τοῦ Ἡρακλέους 1) ἐν Μαραθῶνι 2) ἐν
Κυνοσάργει.

Θ.

Θάσος, νῆσος πλησίον τῆς Θράκης οἱ κάτοικοι : **Θάσιοι**.

Θέσπια, πόλις Βοιωτικὴ πρὸς Δ. τῶν Θηβῶν οἱ κάτοικοι : **Θεσπιεῖς**.

I.

Ἰκαρος, νῆσος πρὸς Δ. τῆς Σάμου ἐκ ταύτης ἔλαβε τὸ ὄνομα τὸ
Ἰκάριον πέλαγος.

Ἰνδοί, οἱ κάτοικοι τῆς Ἰνδίας, χώρας ἐν Ἀσίᾳ.

Ἰστιαίη, πόλις ἐν Εὐβοίᾳ.

K.

Κάλαμοι, ἡ ἀνατολικὴ παραλία τῆς Σάμου, παρὰ τὴν ὁποίαν
ἔκειτο τὸ Ἡραιο.

Καλυνδεῖς, οἱ κάτοικοι τῆς Καλύνδης, πόλεως ἐν Καρίᾳ ἐπί-
θετον : **Καλυνδική (νηῦς)**.

Καρνεῖα, ἑορτὴ τελουμένη ἐν Σπάρτῃ κατ' ἔτος πρὸς τιμὴν τοῦ
Καρνείου Ἀπόλλωνος καὶ διαρκοῦσα ἑννέα ἡμέρας.

Καφηρεύς, ἀκρωτήριο τῆς Εὐβοίας εἰς τὸ Ν. μέρος αὐτῆς.

Κέος, ἀκρωτήριο εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Σαλαμῖνος.

Κέρκωπες, μικρὰ σκωπτικὰ καὶ πανοῦργα ὄντα ταῦτα ἀπὸ τὸν
Ἡρακλέα κοιμώμενόν ποτε ἐπὶ τοῦ Μελαμπύγου λίθου ἀφή-
ρεσαν τὰ ὄπλα, δι' ὧν ὕστερον τὸν ἠπέλουν ὁ Ἡρακλῆς
ὁμῶς συλλαβῶν ἐδέσμευσεν αὐτά, ἀλλὰ ταχέως ἀφῆκε φαιδρυν-
θεὶς ἐκ τῶν ἀστεϊσμῶν των.

Κήιοι, οἱ κάτοικοι τῆς νήσου Κέω.

Κιλικίη, χώρα τῆς Μ. Ἀσίας ἐπίθετον : **Κιλισοὶ (νέες)**.

Κισσίη, χώρα τῆς Περσίας, ἐν ἣ ἔκειτο ἢ πρωτεύουσα τὰ Σοῦσα
οἱ κάτοικοι **Κισσιοὶ**.

Κλεινίης, υἱὸς Ἀλκιβιάδου τινὸς καὶ πατὴρ τοῦ περιφήμου
Ἀλκιβιάδου ἀνῆκεν οὗτος εἰς πλουσιωτάτην οἰκογένειαν τῶν
Ἀθηνῶν.

Κοῖλα, τὰ ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Γεραιστοῦ μέχρι τῆς Ἐρετρίας

κείμενα παράλια μέρη τῆς Εὐβοίας, ἅτινα ἦσαν πολὺ ἐπικίνδυνα τοῖς θαλασσοπόροις.

Κυνέγειρος, Ἀθηναῖος, ἀδελφὸς τοῦ ποιητοῦ Αἰσχύλου.

Κυνόσαργες, γυμνάσιον ἐν Ἀθήναις παρὰ τὴν εἰς Φάληρον ἄγουσαν ὁδὸν (ΝΑ. τοῦ σημερινοῦ Α' στρατιωτικοῦ νοσοκομείου παρὰ τὴν Γαργαρέταν).

Κυνόσουρα, ἀκρωτήριον εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τῆς Σαλαμίνας.

Λ.

Δεπρεῆται, οἱ κάτοικοι τοῦ Δεπρέου, πόλεως τῆς Ἡλίδος.

Δευτυχίδης, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης.

Δήμνιος, ὁ ἐκ τῆς Λήμνου, νήσου τοῦ Αἰγαίου πελάγους· οἱ κάτοικοι **Δήμνιοι**· ἐπίθετον: **Δημνίη** (νηῦς).

Δοκροί, ὄνομα τριῶν ἐλληνικῶν φυλῶν· 1) οἱ Ὀπούντιοι περὶ τὸν Εὐροπον ἀπέναντι τῆς Εὐβοίας, 2) οἱ Ἐπικνημίδιοι περὶ τὸν Μαλιακὸν κόλπον καὶ 3) οἱ Ὀξόλαιοι περὶ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον· ἐπίθετον: **Δοκρίδες** (πόλεις).

Μ.

Μαραθῶν, πεδιάς παρὰ τὴν ΒΑ. παραλίαν τῆς Ἀττικῆς ἐκτεινόμενη εἰς μῆκος 3 περίπου ὠρῶν.

Μελάμπους, περίφημος μάντις τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνους.

Μελάμπυγος, κατ' ἀρχὰς ἐπίθετον τοῦ Ἡρακλέους· εἶτα ἀπεδόθη καὶ εἰς τὸν ἐν Θερμοπύλαις λίθον, ἐφ' οὗ ποτε ἐκοιμήθη ὁ Ἡρακλῆς.

Μηλῖς, χώρα παρὰ τὸν Μαλιακὸν κόλπον συνορεύουσα πρὸς τὴν Οἰταίαν, τὴν Δωρίδα καὶ Λοκρίδα· οἱ κάτοικοι: **Μηλιέες**.

Μνησίφιλος, Ἀθηναῖος, πατρικὸς φίλος τοῦ Θεμιστοκλέους.

Μουνιχίη, χερσόνησος τῆς Ἀττικῆς μετ' ὁμώνυμον λιμένα κείμενον μεταξὺ Πειραιῶς καὶ Φαλήρου.

Μυκάλη, ἀκρωτήριον κατὰ τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας ἀπέναντι τῆς Σάμου.

Μυσοί, οἱ κάτοικοι τῆς Μυσίας, χώρας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ν.

Νισαῖος ἵππος, ὁ καταγόμενος ἐκ τῆς πεδιάδος τῆς Μακεδονίας Νισαίου, ἧτις παρήγεν ἀρίστους ἵππους.

Ο.

Οἰταῖοι, οἱ κάτοικοι τῆς περὶ τὴν Οἶτην χώρας.

Ὀπούντιοι, βλ. **Δοκροί**.

Π.

Παιόνες, οἱ κάτοικοι τῆς Παιονίας, χώρας τῆς Β. Μακεδονίας.

Παλεῖς, οἱ κάτοικοι τῆς Πάλης, πόλεως ἐν Κεφαλληνίᾳ.

Παλληνεύς, ὁ ἐκ τοῦ Ἀττικοῦ δήμου Παλλήνης (νῦν Χαρβάτι).

Παλλήνη, ἡ δυτικωτάτη τῶν τριῶν χερσονήσων τῆς Χαλκιδικῆς.

Ποτιδαῖηται, οἱ κάτοικοι τῆς Ποτιδαίας, πόλεως τῆς Παλλήνης τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου.

Πόντιοι, ἑπωνυμία τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Περσεφόνης.

Πυλαγόροι (ἦ-αι), οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν 12 λαῶν τῶν μετεχόντων τοῦ ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου· συνήρχοντο δις τοῦ ἔτους, τὸ μὲν ἔαρ ἐν Δελφοῖς, τὸ δὲ φθινόπωρον ἐν Ἀνθήλῃ παρὰ τὰς Θερμοπύλας.

Ρ.

Ῥηναῖη, νῆσος μικρὰ 4 στάδια μακρὰν τῆς Δήλου (νῦν Μεγάλη Δήλος).

Σ.

Σάκαι, λαὸς κατοικῶν εἰς τὰ ΒΑ. τῆς ἐν Ἀσίᾳ Βακτριανῆς· ἐθεωροῦντο ὡς ἀνδρειότεροι καὶ καλύτεροι στρατιῶται τοῦ περσικοῦ στρατοῦ.

Σαλαμῖνιοι, οἱ κάτοικοι τῆς ἐν Κύπρῳ Σαλαμίνας.

Σαμοθρήκες, οἱ κάτοικοι τῆς Σαμοθράκης, νήσου τοῦ Αἰγαίου πελάγους παρὰ τὰ παράλια τῆς Θράκης· ἐπίθετον: **Σαμοθρηκίη** (νηῦς).

Σιδῶνιος (βασιλεὺς), ὁ βασιλεὺς τῆς Σιδῶνος, πόλεως τῆς Φοινίκης.

Σικυῶνιοι, οἱ κάτοικοι τῆς Σικυῶνος, πόλεως ἐν Πελοποννήσῳ πλησίον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου.

Σιμωνίδης, ἐκ Κέω, υἱὸς τοῦ Λεωπρέπου, διάσημος ἐπιγραμματοποιὸς τῶν Ἑλλήνων (556-468 π. Χ.).

Σίρις, πόλις ἐλληνικὴ ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ.

Σκιρωνίς ὁδός, ἡ ἄγουσα ἀπὸ τῆς Κορίνθου εἰς Μέγαρα καὶ Ἄττικὴν παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ ἀποτόμων βράχων ὠνομάσθη οὕτως ἀπὸ τοῦ ληστοῦ **Σκιρωνος**, ὃν ἐφόνευσεν ὁ Θησεύς.

Σκίαθος, νῆσος τοῦ Αἰγαίου πελάγους πρὸς Β. τῆς Εὐβοίας.

Σκιράς, ἐπωνυμία τῆς Ἀθηνᾶς· τὸ ἱερὸν αὐτῆς ἔκειτο παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Σκιράδιον εἰς τὴν μεσημβρινὴν πλευρὰν τῆς Σαλαμῖνος.

Σκιωναῖος, ὁ ἐκ Σκιώνης, πόλεως τῆς χερσονήσου Παλλήνης.

Σκολοπέεις, τόπος τις παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Γαίσωνος ποταμοῦ εἰς τὰ παράλια τῆς Μ. Ἀσίας.

Σπερχειός, ποταμὸς ἐν Θεσσαλίᾳ.

Στενύκληρος, πόλις τῆς Μεσσηνίας.

Στυρεῖς, οἱ κάτοικοι τῶν Στύρων, πόλεως τῆς Εὐβοίας πλησίον τῆς Καρύστου.

Τ.

Τάμναι, τόπος παρὰ τὴν Ἐρέτριαν.

Τελαμών, πατὴρ τοῦ Αἴαντος· βασιλεὺς τῆς Σαλαμῖνος.

Τρηχίς, πόλις μεταξὺ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου καὶ τῆς Οἴτης· οἱ κάτοικοι: **Τρηχίνιοι**.

Τροιζήν, πόλις ἐν Ἀργολίδι οὐ μακρὰν τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου· οἱ κάτοικοι: **Τροιζήνιοι**.

Τύριος (βασιλεὺς), ὁ βασιλεὺς τῆς Τύρου, πόλεως τῆς Φοινίκης.

Υ.

Υσαιί, πόλις τῆς Βοιωτίας κειμένη εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Κιθαιρῶνος καὶ παρὰ τὸ πεδῖον τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν.

Φ.

Φλιοῦς, πόλις ἐν Ἀργολίδι· οἱ κάτοικοι **Φλιάσιοι**.

Φρύγες, οἱ κάτοικοι τῆς Φρυγίας ἐν Μ. Ἀσίᾳ.

Χ.

Χοιρέαι, τόπος παρὰ τὴν Ἐρέτριαν.

Ψ.

Ψυττάλεια, μικρὰ νῆσος πλησίον τῆς Α. ἄκρας τῆς Σαλαμῖνος ἀπέναντι ἀκριβῶς τοῦ Πειραιῶς (νῦν Λιψοκουτάλα).

Ω.

Ὀρωπός, πόλις ἐν τοῖς ὄρεισις Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας ἀπέναντι τῆς Ἐρετρίας.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Βιβλ. VI

Σελ.

A'. Ἀτυχῆς ἐκστρατεία τοῦ Μαρδονίου κατὰ τῆς Ἑλλάδος (κεφ. 43-45)	5
B'. Δευτέρα ἐκστρατεία τῶν Περσῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν Δᾶτιν καὶ Ἀρταφέρνην. Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη (κεφ. 94-97, 100-117, 119-120) .	7

Βιβλ. VII

A'. Στρατοπέδευσις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν εἰς τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν (κεφ. 201-207)	15
B'. Αἱ περὶ Θερμοπύλας μάχαι (κεφ. 208-213, 215-233).	17

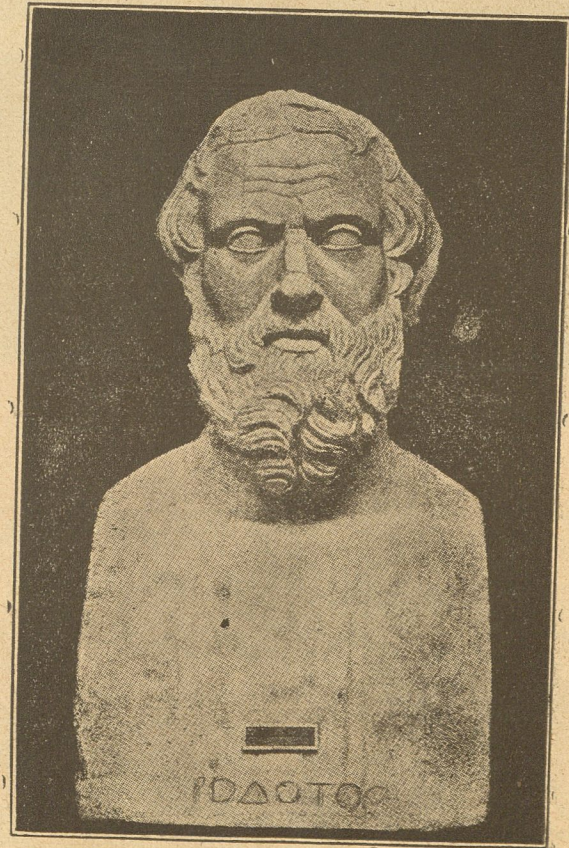
Βιβλ. VIII

A'. Αἱ παρὰ τὸ Ἀρτεμίσιον ναυμαχίαι (κεφ. 1-17) .	27
B'. Κατάπλους τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου εἰς Σαλαμίνα. Ἐκκένωσις τῶν Ἀθηνῶν. Ἄλωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ πυρπόλησις τῆς ἀκροπόλεως αὐτῶν (κεφ. 40-42, 49-55).	33
Γ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Ἑλλήνων (κεφ. 56-64)	37
Δ'. Πολεμικὸν συμβούλιον τῶν Περσῶν (κεφ. 66-67, 70)	41
Ε'. Προσπάθειαι τοῦ Θεμιστοκλέους ὅπως οἱ Ἕλληνες ναυμαχῆσωσιν ἐν Σαλαμῖνι (κεφ. 71-72, 74-76, 78-82).	42
Ϛ'. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (κεφ. 83-96)	46

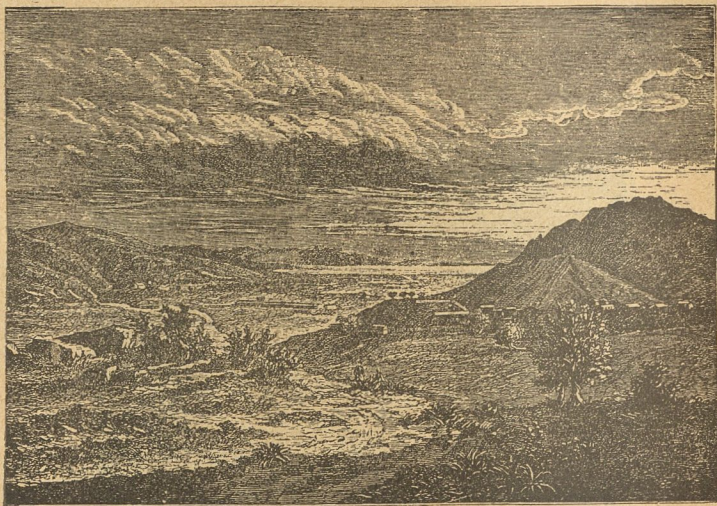
Βιβλ. IX

A'. Ἐπέλασις τοῦ Περσικοῦ ἱππικοῦ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Θάνατος τοῦ ἱππάρχου Μασιστίου (κεφ. 20-24)	52
---	----

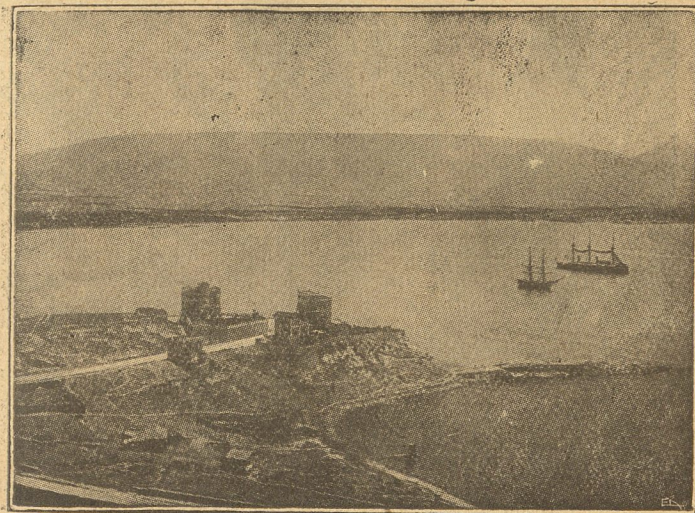
	Σελ.
Β'. Παράταξις Ἑλλήνων καὶ Περσῶν ἐν Πλαταιαῖς (κεφ. 25-26, 28-32)	54
Γ'. Ἀγγελία τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀλεξάν- δρου. Ἀλλαγὴ θέσεως τῶν στρατῶν (κεφ. 44-49).	58
Δ'. Ἡ ἐν Πλαταιαῖς μάχη (κεφ. 58-70)	61
Ε'. Ἡ ἐν Μυκάλῃ μάχη (κεφ. 90-92, 96-106)	67
Εἰσαγωγή	75-82
1. Βίος Ἡροδότου	75
2. Τὸ ἱστορικὸν ἔργον τοῦ Ἡροδότου	76
3. Σύνοψις τῶν κυριωτάτων διαφορῶν τῆς Ἡεροδο- τείου διαλέκτου ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς	77
Σημειώσεις	83
Πίναξ κυρίων ὀνομάτων	177



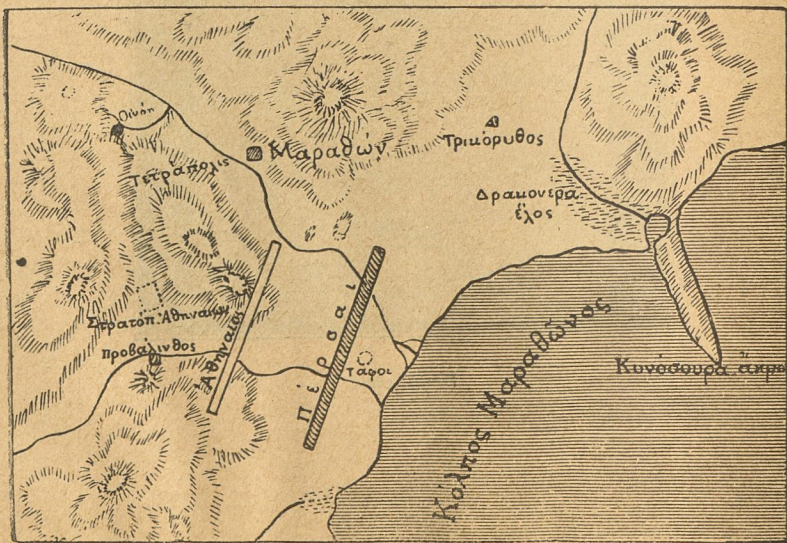
Ἡρόδοτος



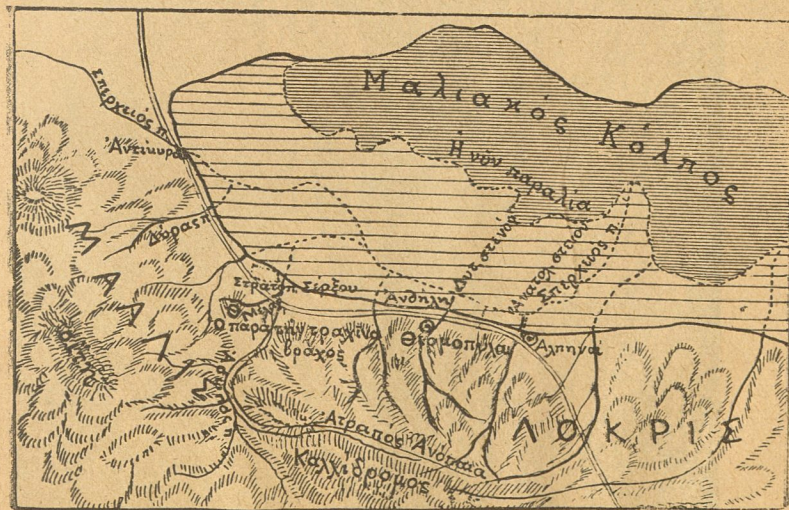
Ἡ πεδιάς τοῦ Μαραθῶνος (Ἡροδ. VI, 102 κ. ἐξ.)



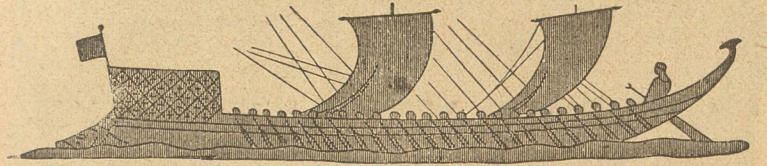
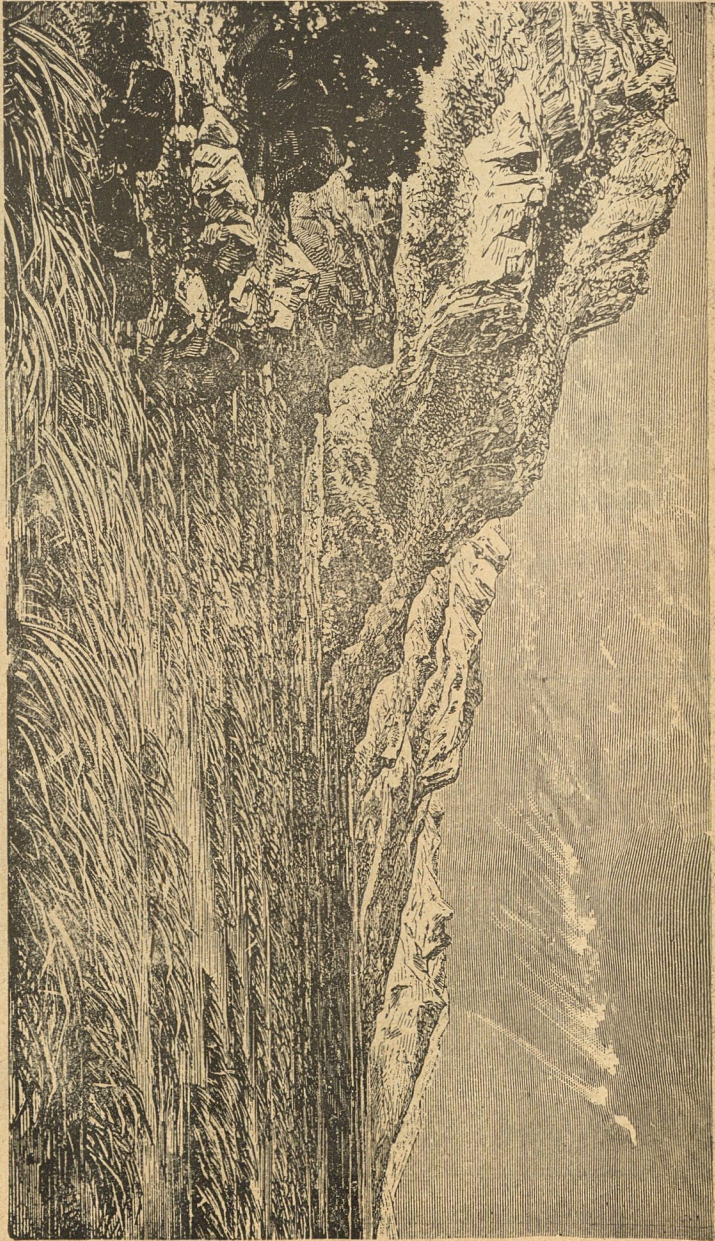
Ὁ Φαληρικὸς ὄρμος. Θέα ἀπὸ τοῦ λόφου τῆς Μουνιχίας



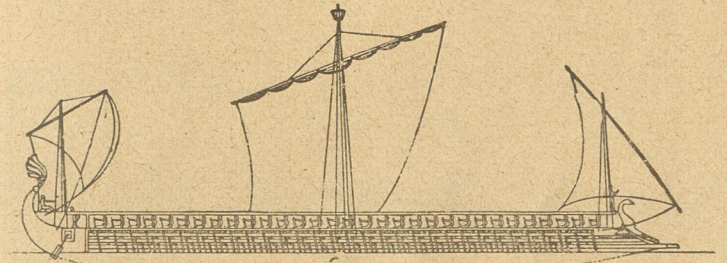
Σχέδιον τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης (Ἡροδ. VI, 102-117 κ. ἐξ.)



Σχέδιον τῆς ἐν Θερμοπύλαις μάχης (Ἡροδ. VII, 213-218)



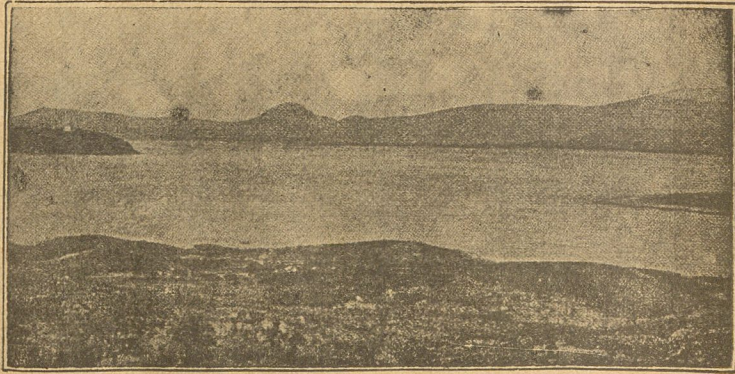
Πεντηκόντορος (Ἡρόδ. VIII, 1)



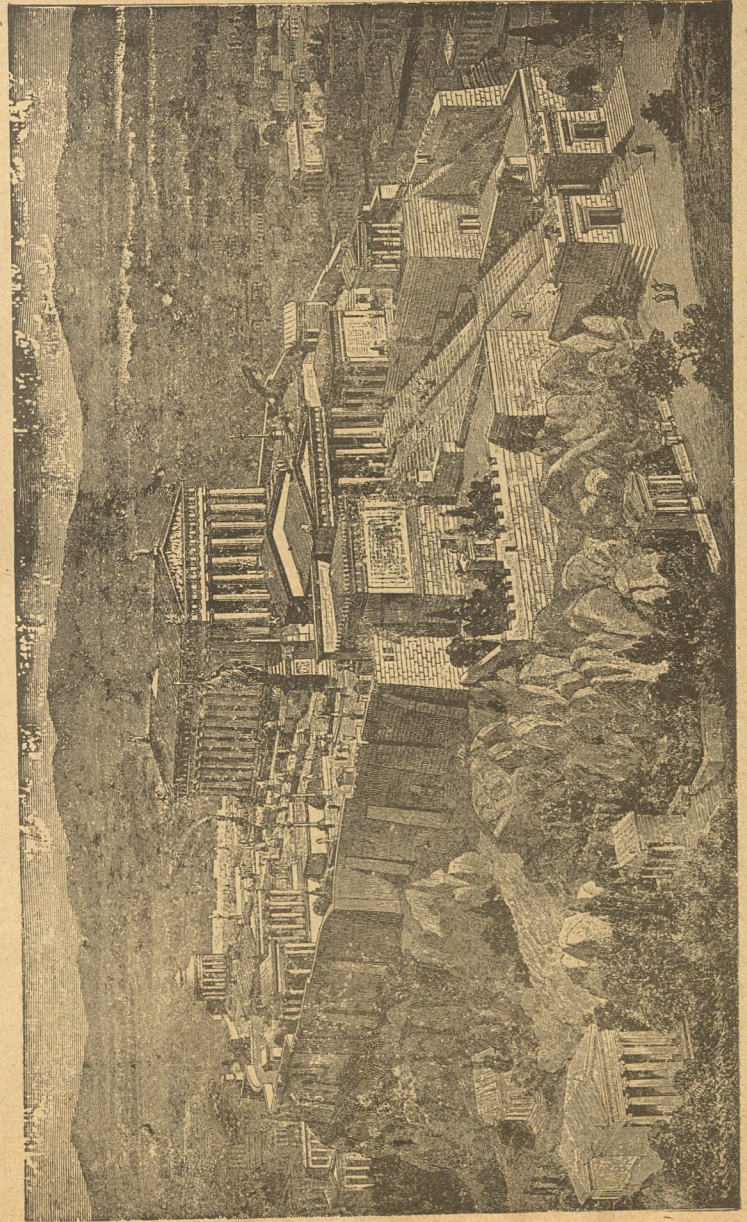
Τετήρης



Μέρος τριήρους ἐπὶ ἀρχαίου ἀναγλύφου

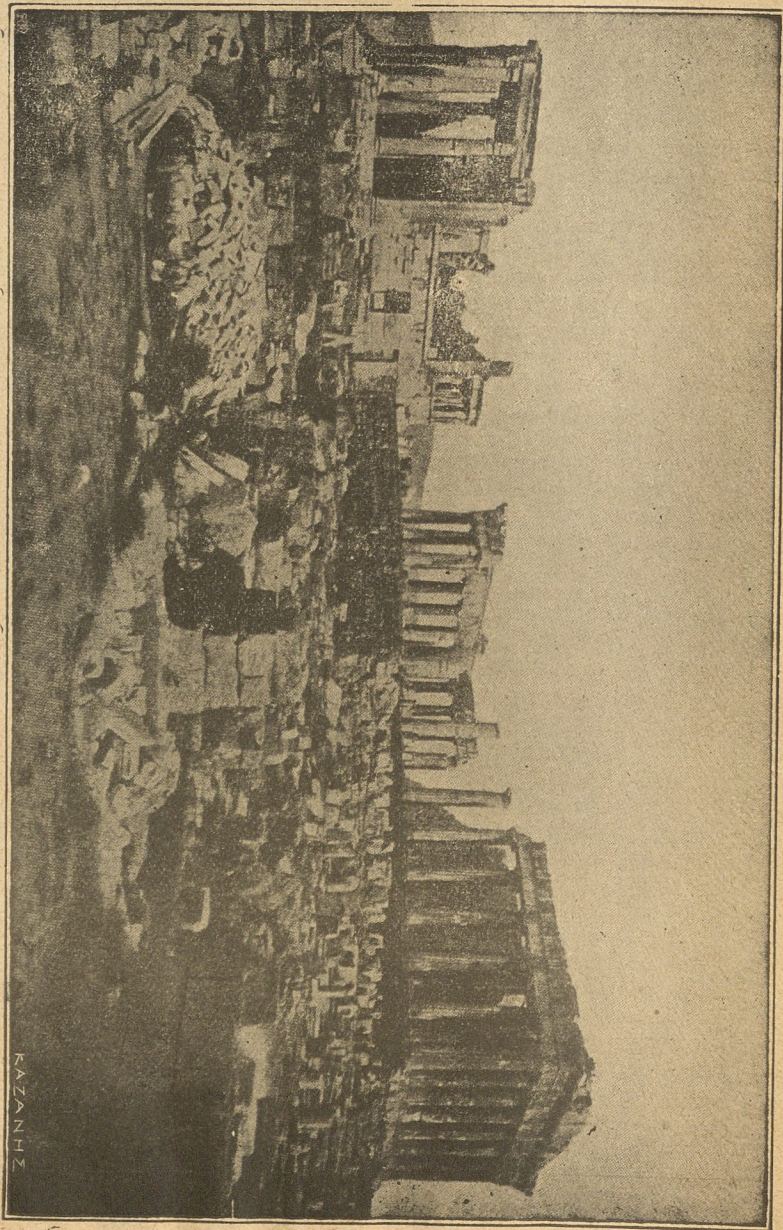


Ὁ κόλπος τῆς Σαλαμῖνος (Ἡροδ. VIII, 40 κ. ἔξ.)

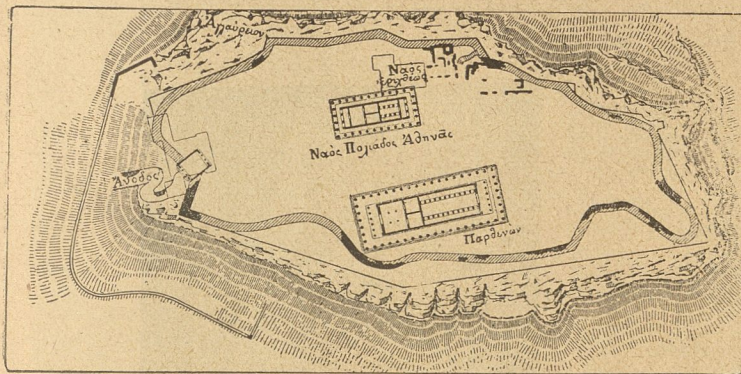


Ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα

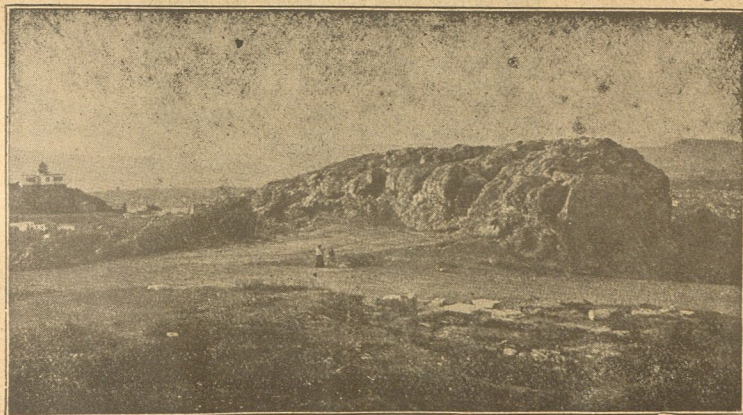
Ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν ὡς ἔχει σήμερον



KAZANLIZ

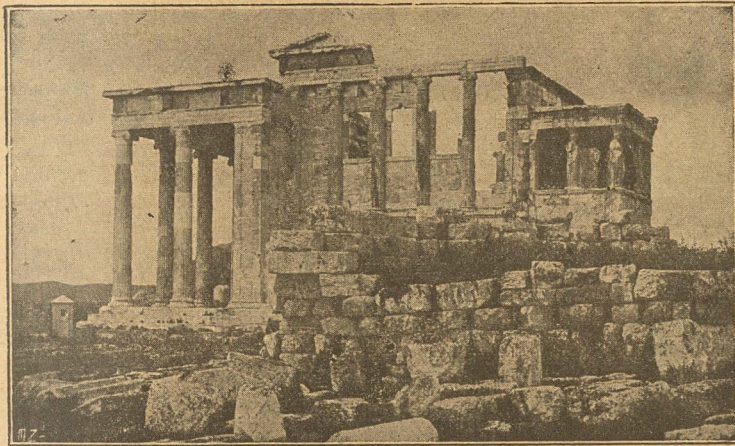
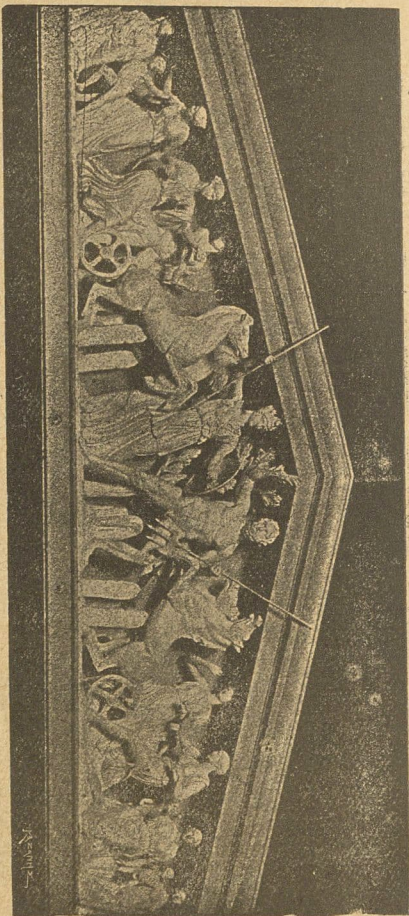


Σχεδιάγραμμα τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν
πρὸ τῶν Περσικῶν πολέμων. (Ἡροδ. VIII, 51-55)

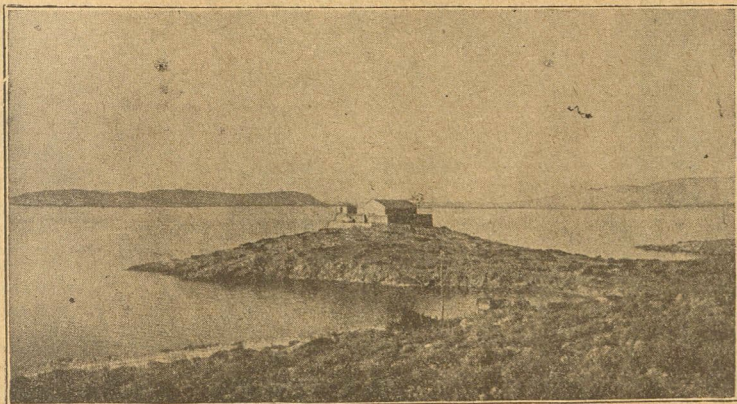


Ὁ Ἀργεῖος πάγος (Ἡροδ. VIII, 52)

Τὸ δυτικὸν ἀέτωμα τοῦ Παρθενώου (Ἡρόδ. VIII, 55)



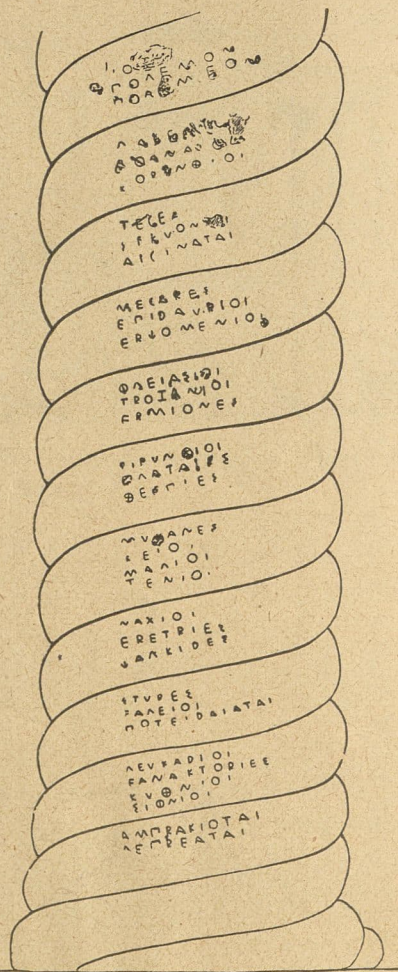
Τὸ σήμερον σωζόμενον Ἐρέχθειον (Ἡρόδ. VIII, 55)



Ὁ Κερατόπυργος, ἐφ' οὗ εἶχε στήσει τὸν θρόνον τοῦ ὁ Ξέρξης
κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν (Ἡρόδ. VIII, 90)

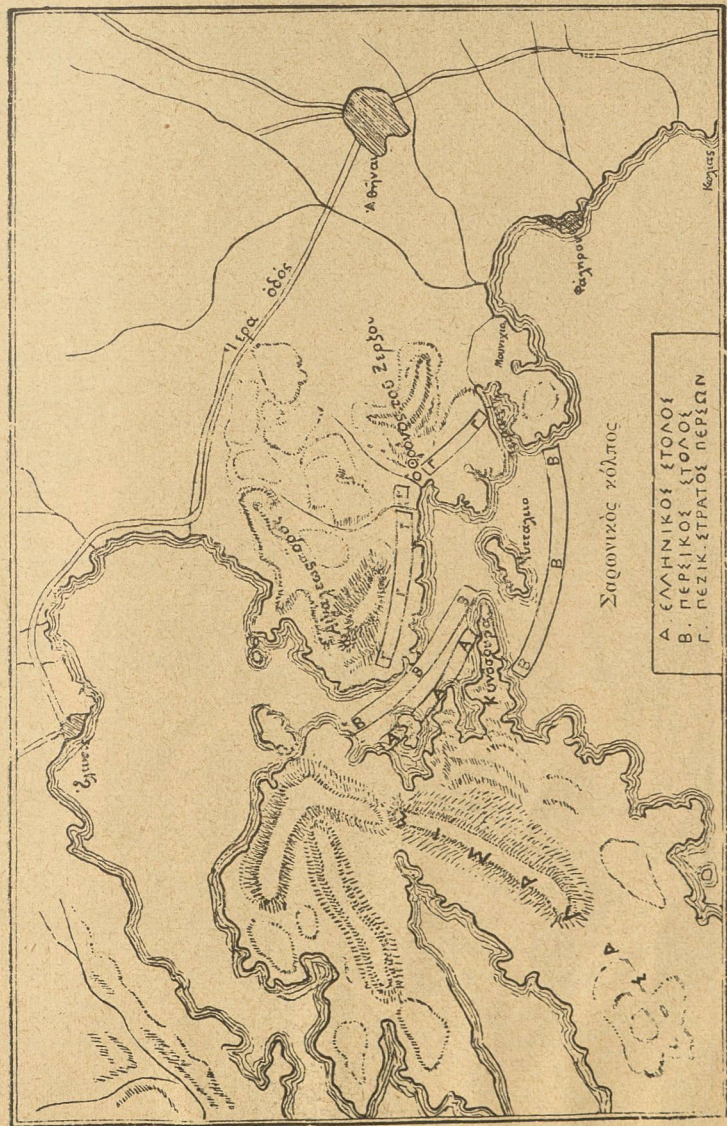


Ὁ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀφιερῶθεις τῷ Ἀπόλλωνι τρίπους (Hοοδ. VIII, 82)



Ἡ ἐπὶ τῶν σπειρῶν τῶν ὄψεων ἐπιγραφὴ

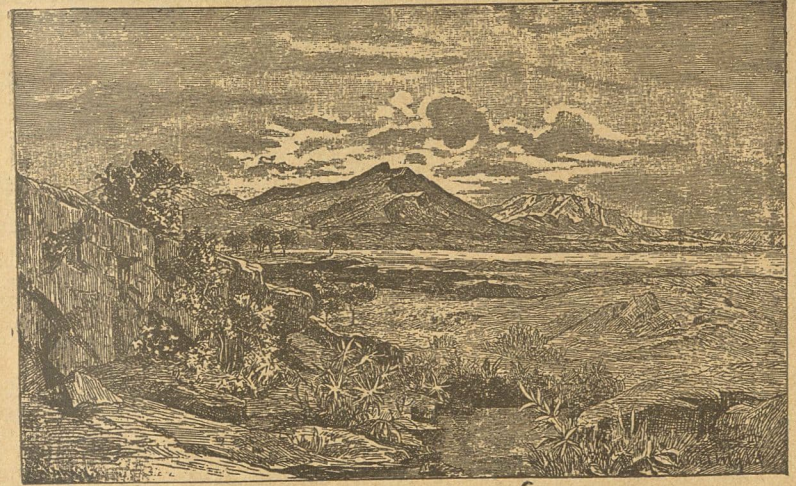
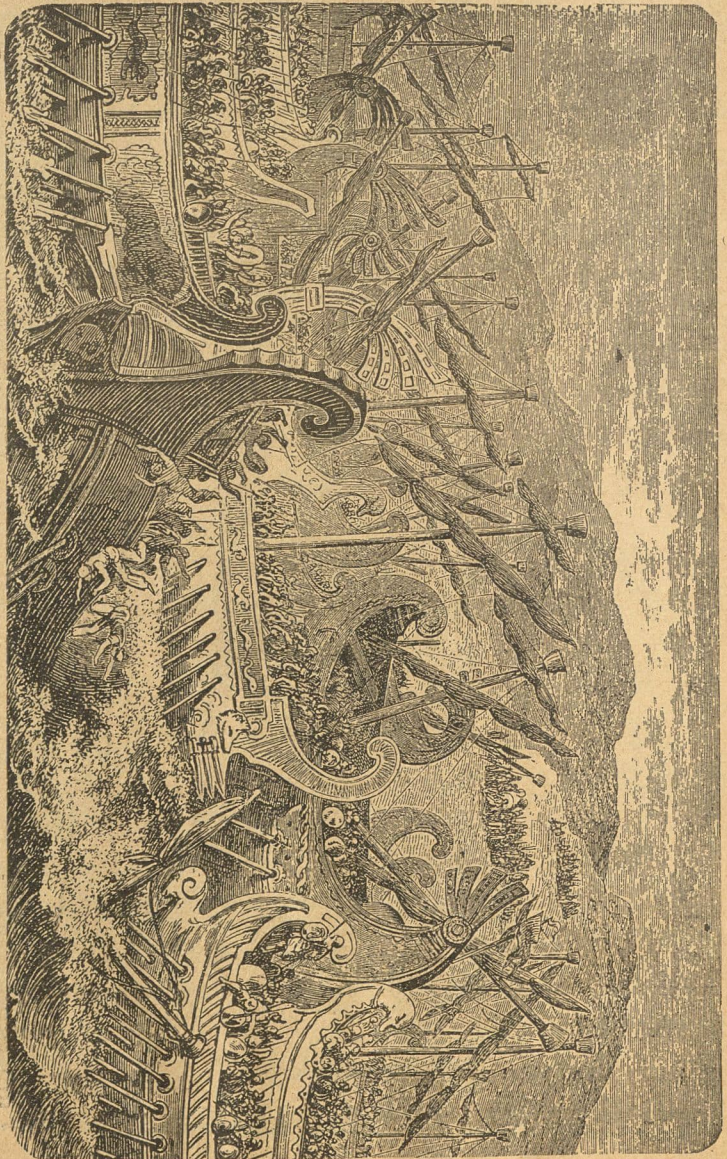
- Τοῖδε τὸν πόλεμον ἐπολέμεον
- Λακεδαιμόνιοι
 - Ἀθηναῖοι
 - Κορίνθιοι
 - Τεγεᾶται
 - Σικυῶνιοι
 - Αἰγινᾶται
 - Μεγαροῖς
 - Ἐπιδαύριοι
 - Ἐρχομένιοι
 - Φλειᾶσιοι
 - Τροζάνιοι
 - Ἐρμιονεῖς
 - Τιρύνθιοι
 - Πλαταιεῖς
 - Θεσπιεῖς
 - Μηκανεῖς
 - Κεῖοι
 - Μάλιοι
 - Τένιοι
 - Νάξιοι
 - Ἐρετριεῖς
 - Χαλκιδεῖς
 - Στυρῆες
 - Φαλείοι
 - Ποτειδαῖοι
 - Λενκάδιοι
 - Φανακτοριεῖς
 - Κύθιοι
 - Σίφριοι
 - Ἀμπρακιοῖται
 - Λεπρεᾶται



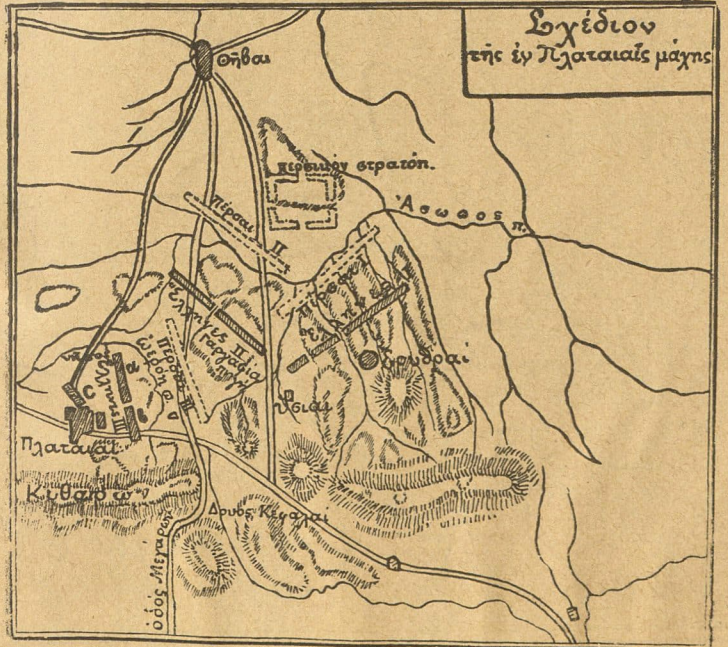
Α. ἙΛΛΗΝΙΚΟΙ ΣΤΟΛΟΙ
 Β. ΠΕΡΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ
 Γ. ΠΕΡΙΚ. ΣΤΡΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΛΑΝ

Σχῆδιον τῆς ἐν Σαλαμῶν ναυμαχίας (Hοοδ. VIII, 76-92)

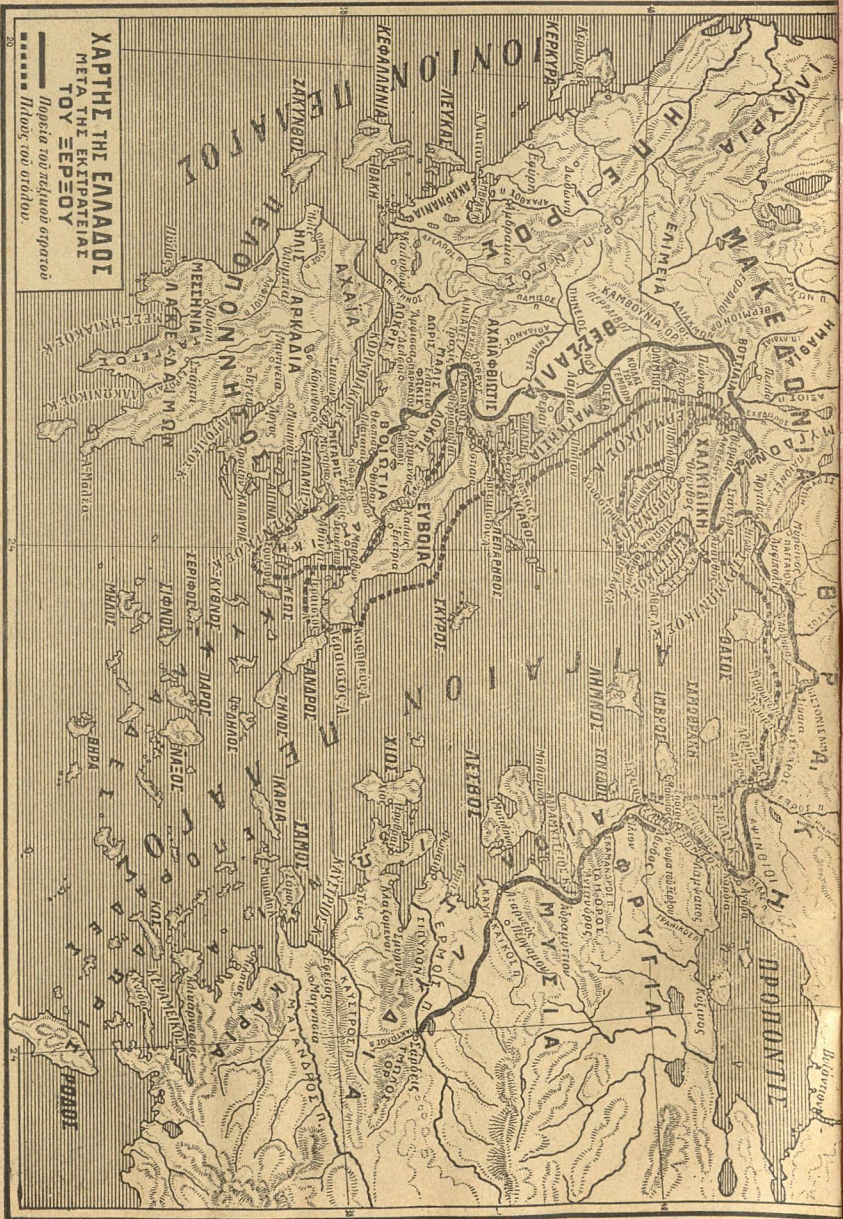
ἡ Πλαταιὶς μάχη ἐν τῇ ἡ.

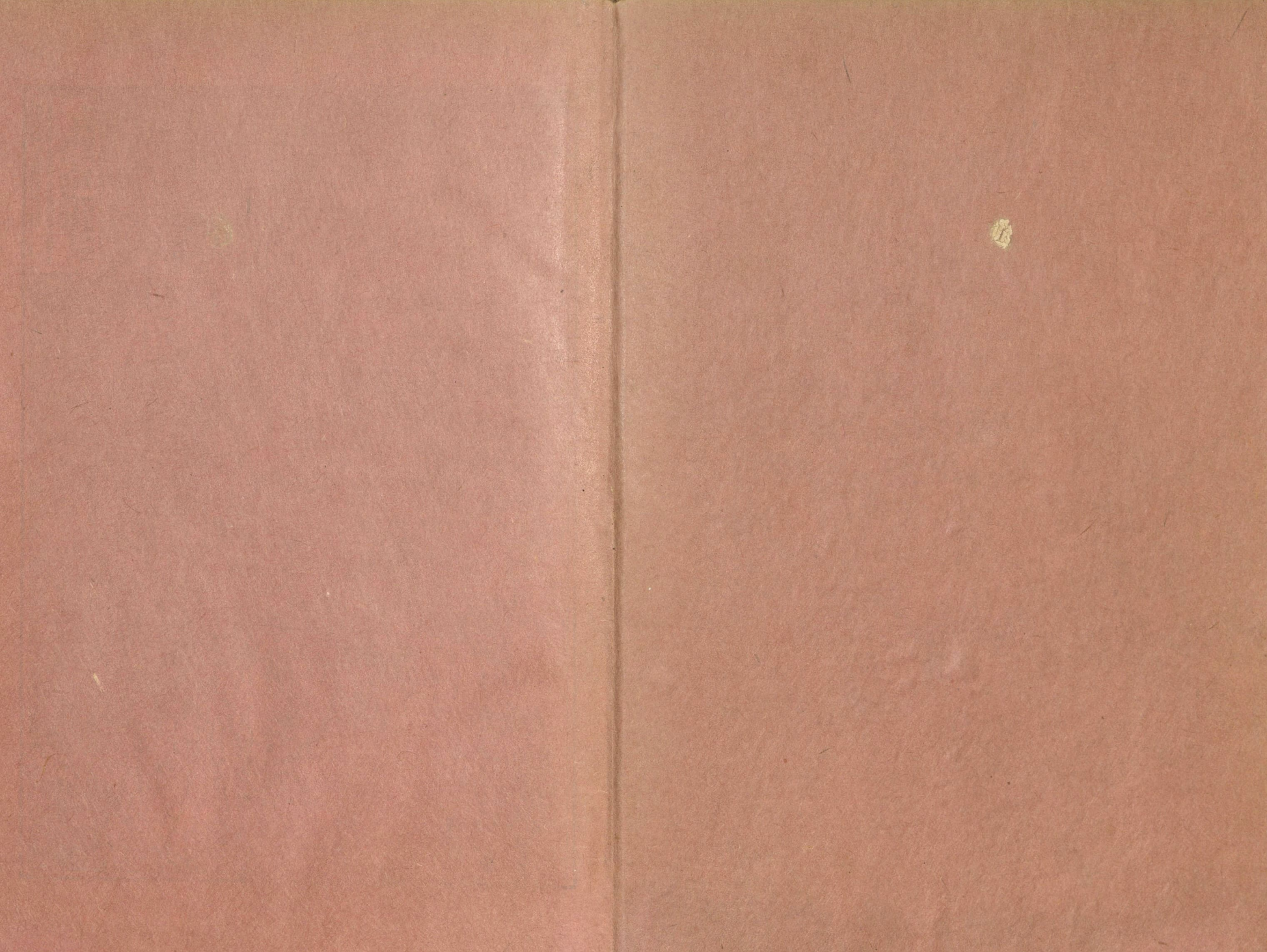


Ἡ πεδιάς τῶν Πλαταιῶν (Ἡρόδ. ΙΧ, 20, 25)



Σχέδιον τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης (Ἡρόδ. ΙΧ, 58-70)





Ἀριθ. { Πρωτ. 18429
Διεκπ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Μαΐου 1927

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣ

τὸν κ. Κ. Γ. Κοσμάν, καθηγητὴν.

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν, ὅτι δι' ἡμετέρας πράξεως τῇ 3 τοῦ ἰσταμένου μηνὸς ἐκδοθείσης καὶ τῇ 13 τοῦ αὐτοῦ δημοσιευθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 37 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἐνεκρίθη τὸ βιβλίον ὑμῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡρόδοτος» (κεείμενον μετὰ σχολίων) πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' τάξεως τοῦ Γυμνασίου διὰ μίαν δεκαετίαν, λογιζομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1927—28.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ
Ὁ Διευθυντῆς
Ε. ΚΑΚΟΥΡΟΣ

Κ. ΚΑΜΠΕΡΗΣ

Συνεπεία τῆς ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1926 πράξεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ τῶν Θρησκευμάτων ἀξιάνεται ἡ τελικὴ τιμὴ τῶν διδακτικῶν βιβλίων τῶν σχολείων τῆς μέσης καὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως κατὰ 20% ἐφ' ὅσον ταῦτα μεταφέρονται ἐκ τῆς πόλεως, ἐν ᾗ ἐξεδόθησαν, εἰς ἄλλας πόλεις.

Τύποις: Στ. Χρίστου—Γωνία Γαμβέτα καὶ Γλάδωνος 12.